

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4 การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย
Development and Management of Cross-Border Tourism
between Thailand and Malaysia

โดย ดร.นราวดี บัวขวัญ และคณะ

กุมภาพันธ์ 2563

เลขที่สัญญา RDG60T0201

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการย่อยที่ 4 การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย
Development and Management of Cross-Border Tourism
between Thailand and Malaysia

คณะวิจัย สังกัด

ดร.นราวดี	บัวขวัญ
ดร.ปรัชญากรณ์	ไชยคช
นางดวงจิตา	พัฒโน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มงคล	มัลยาารม

ชุดโครงการ การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย
กับประเทศเพื่อนบ้าน

สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ภายใต้แผนงาน การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีพื้นที่ในการศึกษาวิจัย 9 พื้นที่ ซึ่งเป็นด่านถาวร ด่านชั่วคราว และด่านผ่อนปรน ประกอบด้วย 1) ด่านสะเตา อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา 2) ด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา 3) ด่านประกอบ อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา 4) ด่านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 5) ด่านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 6) เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 7) ด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 8) ด่านสุไหง-โกลก อำเภอสุไหงโกลก และ 9) ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคีรินทร์ จังหวัดนราธิวาส การศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย การจัดทำเครื่องมือวิจัย และการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและจัดเก็บข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในพื้นที่ 9 ด่านดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อรับฟังข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย รวมถึงการรับฟังปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวและการค้าการลงทุนของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

การศึกษานี้ตลอดโครงการนี้ ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งขอขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ได้อนุญาตให้บุคลากรในสังกัดได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ซึ่งได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย พร้อมทั้งให้การดูแลและให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดียิ่งเสมอมา

ด้วยความเคารพอย่างสูง

คณะผู้วิจัย

กุมภาพันธ์ 2563

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นแนวคิดในการที่จะสนองต่อนโยบายการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นสร้างความมั่นคงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ว่าด้วยการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึง รวมไปถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการค้า การลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมา ปัญหาด้านเขตแดนและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนนับเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน และความมั่นคงของประเทศมาโดยตลอด ทั้งนี้ ความสำคัญของพื้นที่ชายแดนที่โดดเด่นและส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมาโดยตลอด คือ การค้าชายแดน ซึ่งมีมูลค่าการค้ารวม 1,006,796.33 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.38 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (คมชัดลึก, 2557) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของพื้นที่ชายแดนต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น ภูมิภาค และในระดับประเทศ โดยมีการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ สอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปของประเทศไทย เรื่องการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมสาขาหลักซึ่งส่วนหนึ่ง คือ “การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว”

เช่นเดียวกันกับพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย โดยมีจังหวัดซึ่งพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมต่อ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ 4 รัฐ ของประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย รัฐเปอร์ลิส รัฐเคดาห์ รัฐเปรัก และรัฐกลันตัน ซึ่งพื้นที่ของทั้ง 4 จังหวัดภาคใต้ นับเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ความหลากหลายทางศาสนา ส่งผลก่อให้เกิดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในรูปแบบของงานกิจกรรมประเพณีต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยอาศัยวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว นับว่ามีข้อได้เปรียบอันเนื่องมาจากการมีด่านชายแดนที่สำคัญซึ่งเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งถือว่าเป็นประตูอาเซียน จำนวนถึง 9 ด่าน ประกอบด้วย ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ และด่านบ้านประกอบ จังหวัดสงขลา ด่านตำมะลัง และด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ด่านเบตง จังหวัดยะลา ด่านตากใบ ด่านบูเก๊ะตา และด่านสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งด่านดังกล่าวเหล่านี้ก่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศในกลุ่มอาเซียน และจากประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม การที่จะนำเอาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเชื่อมโยงเชิงพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียดังกล่าวข้างต้น ไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุดได้นั้น พบว่า การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยง ยังคงประสบกับปัญหาและข้อจำกัดทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติในหลายด้าน ประกอบกับที่ผ่านมามีคณะผู้วิจัยได้เคยรับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ให้ดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับ 4 รัฐของประเทศมาเลเซีย (รัฐเปอร์ลิส รัฐเคดาห์ รัฐเปรัก และรัฐกลันตัน) ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้พบประเด็นปัญหาและข้อจำกัดเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้และ 4 รัฐของประเทศมาเลเซียเช่นเดียวกัน ซึ่งในแต่ละด้านของปัญหาค่อนข้างมีความซับซ้อน และจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาเชิงลึกที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย รวมถึงไปถึงการค้า การลงทุนที่มีความเชื่อมโยง และเพื่อลดปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-มาเลเซีย และเพื่อก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนเชื่อมโยงที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์โครงการ

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

3. ผลการศึกษา

จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อ

นำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้ คือ

3.1 ผลการศึกษาศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากผลการศึกษา พบว่า ในทั้ง 9 ด้านชายแดน นับว่ามีความหลากหลายด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ทำให้มีศักยภาพในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตามในส่วนขององค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นในการพัฒนาโครงการสร้างพื้นที่อำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว รวมถึงระบบและกลไกในการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันรูปแบบของคณะทำงานร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อการขับเคลื่อนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยมาเลเซียในเชิงรุกต่อไป

3.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

โดยสรุปจากผลการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ของทั้ง 9 ด้านชายแดนดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในหลายพื้นที่ จึงสามารถสรุปประเด็นปัญหาในภาพรวมได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด่านในบางประเด็นยังไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพ อาทิ ช่องทางจราจร ผิวจราจร ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายชี้ทาง ป้ายชี้แจงขั้นตอนและวิธีการในการผ่านข้ามแดน จุดให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ปัญหาความล่าช้าล่าในการทำพิธีการผ่านข้ามแดนในช่วงเทศกาลต่างๆ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงดังกล่าว
4. ปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีหลายมาตรฐาน
5. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสินค้าและพิธีการศุลกากร
6. ปัญหาการขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน
7. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านพรมแดนสะเดา
8. ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียในการให้บริการของรถตู้/รถบัสสำหรับการข้ามแดนเพื่อให้การบริการนักท่องเที่ยว

9. ปัญหาการลักลอบนำเข้าสิ่งเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย เช่น ใบกระท่อม, น้ำมันเถื่อน, สัตว์ป่า เช่น ตัวนึ่ง เป็นต้น

3.3 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ

1) ปัญหาการขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกบริเวณด้านชายแดนรวมถึงพื้นที่เชื่อมโยง อาทิ เส้นทางถนนและระบบการจราจรที่มีประสิทธิภาพ ระบบไฟฟ้าและแสงสว่างที่เพียงพอ ระบบการติดต่อสื่อสารสาธารณะที่ทันสมัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อที่จะใช้ในการรองรับและเสริมศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

2) ปัญหาความล่าช้าในการเจรจาข้อตกลงด้านการค้าการลงทุน รวมถึงการวางแผนพัฒนาเพื่อ และยกระดับการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

3) ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียซึ่งขาดความเป็นองค์กรรวม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยงขาดประสิทธิภาพ

4) ปัญหาความทับซ้อนและความไม่เป็นเอกภาพในบทบาทหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบบริเวณด้านชายแดน

3.4 สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การจัดประชุมภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย สามารถได้เป็นแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ไทย-มาเลเซีย ได้ดังนี้ คือ

1) แผนระยะสั้น (1-2 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดน โดยเฉพาะด่านถาวร อาทิ ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา , ด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ด่านสุโข-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น 3) การ

ปรับปรุงระบบและกลไกพิธีการผ่านข้ามแดน โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเสริมเพื่อลดความล่าช้าในการผ่านข้ามแดน 4) การกำกับ ติดตามและควบคุมดูแลการบริหารจัดการบริเวณด่านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

2) แผนระยะปานกลาง (3-5 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงทางทะเล เช่น เกาะหลีเป๊ะ กับ เกาะลังกาวิ 2) การพัฒนาและยกระดับความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนของด่านวังประจัน จังหวัดสตูลประเทศไทย และด่านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย 3) การพัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระบบรางโดยรถไฟ ซึ่งควรพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวของเมืองชายแดนไทยกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนของประเทศมาเลเซีย คือ บริเวณด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จ.สงขลา ประเทศไทย และด่านปาดังเบซาร์ ของประเทศมาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเมืองชายแดนที่เป็นจุดผ่านของขบวนรถไฟที่เชื่อมโยง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวชายแดนของอำเภอสะเดา และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับเมืองท่องเที่ยวของมาเลเซีย อาทิ เมืองปีนัง เป็นต้น

3) แผนระยะยาว (6-10 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม 2) การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียภายใต้ความยั่งยืน 3) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมแนวทางการสร้างจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเดียวกัน (Single Destination) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐทั้งฝ่ายของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ควรมีการขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างบูรณาการและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT และกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน โดยผ่านรูปแบบคณะทำงานร่วมในเชิงรุกเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง โดยคณะทำงานร่วมฯ ดังกล่าว ควรกำหนดให้มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายของไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเป็นองค์รวมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

ควรมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการนำศักยภาพที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวของทั้งสองพื้นที่มาร่วมนำเสนอในลักษณะการเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศไทย เพื่อดึงดูดและสร้างความน่าสนใจในเชิงการประชาสัมพันธ์แหล่งการท่องเที่ยวร่วมกัน พร้อมทั้งการนำกลยุทธ์ในด้านการส่งเสริมการสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการตลาดการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เช่น การจัดกิจกรรมเทศกาลอาหารฮาลาลไทย-มาเลเซีย กิจกรรมคาราวานแรลลี่ไทย-มาเลเซีย กิจกรรมกีฬาระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย มหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นต้น ประกอบกับการนำกลยุทธ์ภายใต้แนวคิด การเชื่อมโยงเมืองคู่แฝด หรือเมืองพี่-เมืองน้อง ระหว่างเมืองท่องเที่ยวชายแดนไทยกับเมืองท่องเที่ยวชายแดนมาเลเซีย เช่น เมืองหาดใหญ่และเมืองสงขลา เชื่อมโยงกับเมืองปีนัง และเมืองมะละกาของประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ทั้งนี้กลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้น จะมีส่วนสำคัญที่จะเชื่อมโยงให้เกิดกิจกรรมการทำงานร่วมกันในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.3 ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์ของการชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เหมาะสมของทั้งสองประเทศ รวมถึงการศึกษาวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรถไฟเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ การพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศต่อไปในอนาคต

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG60T0201
โครงการ : การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-
มาเลเซีย
นักวิจัย : ดร.นราวดี บัวขวัญ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)
Email : bnarawadee@gmail.com
ระยะเวลาโครงการ : 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2560 – 31 พฤษภาคม 2561)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ เพื่อได้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อในการทบทวนเอกสาร และวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวการค้าการลงทุนเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับทั้งในส่วนแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต รวมถึงโครงการสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของทั้งสองพื้นที่ โดยในส่วนของปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียโดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทั้งในส่วนของกฎระเบียบ และกลไกในเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการผ่านข้ามแดนระหว่างประเทศ ตลอดจนส่งผลถึงการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จึงควรมีมาตรการในการพัฒนา 3 ระยะ ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อส่งผลในการพัฒนาและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวชายแดนของไทยและประเทศมาเลเซียอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำหลัก: การพัฒนา, การบริหารจัดการ, การท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดน

Abstract

Project Code : RDG60T0201
Project : Development and Management of Cross-Border Tourism
between Thailand and Malaysia
Researcher : Dr. Narawadee Buakwan (Songkhla Rajabhat University)
Email : bnarawadee@gmail.com
Project duration : 1 year (from 1 June, 2017 - 31 May, 2018)

The objectives of this research were 1) to study basic information and important components related to tourism in the Thai-Malaysian border area 2) to study the problems and obstacles related to tourism development 3) to study problems and obstacles as well as guidelines for solving problems related to trade and investment related to tourism products and services in the border areas and 4) to propose guidelines for tourism development and management in the Thai-Malaysian border area. In order to obtain research-related concepts and theories, the research team had set the topic for document and literature review, which consists of concepts and theories related to the development and management of tourism, trade, and investment related to products and tourism services. This research uses mixed research methods between quantitative and qualitative research by studying data from surveys, observations, interviews and small group meetings. The results show that basic information and important components of tourism in the border areas of Thailand and Malaysia, most of them are related to tourism, which are diverse in nature, culture, traditions and ways of life, including the foundation and tourist facilities of both areas. Most of the problems and obstacles in the development of Thai-Malaysian border tourism are found to be structural problems, both in terms of regulations and practical mechanisms. These problems are a limitation of international cross-border trade, including affecting trade and investment related to tourism. Therefore, the guidelines for tourism development and management in border areas must have measures for development in 3 phases, namely short, medium and long-term in order to effectively and sustainably develop and manage border tourism.

Keywords: Development, Management, Cross-Border Tourism

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ช
ABSTRACT.....	ฅ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์โครงการ	3
1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย.....	4
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	9
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 การทบทวนเอกสาร และวรรณกรรม	10
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว.....	10
2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ.....	18
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	43
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
3.3 วิธีเก็บและรวบรวมข้อมูล	45
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย	48
4.1 ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับ ประเทศมาเลเซีย	48

4.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศ มาเลเซีย.....	129
4.3 พฤติกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ชายแดนไทย - มาเลเซีย.....	144
4.4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยว ชายแดนไทย-มาเลเซีย.....	146
4.5 ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่ เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย	153
4.6 ตัวแบบ Diamond Model เขตพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามันในมิติ การ ท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนพื้นที่สตูล (เชื่อมโยงจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต)	158
4.7 ผลการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย กับประเทศมาเลเซีย	166
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล.....	170
5.1 สรุปผลการวิจัย	170
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	195
บรรณานุกรม	198
ภาคผนวก.....	200
ภาคผนวก ก แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	201
ภาคผนวก ข ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะผู้วิจัย.....	222

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	แสดงพื้นที่ด้านชายแดนที่เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย	5
ตารางที่ 2	แสดงพื้นที่ในการศึกษาวิจัยใน 9 ด้านชายแดนถาวร	44
ตารางที่ 3	แสดงการเดินทางจากปากบาราสู่หลิเป๊ะ	102
ตารางที่ 4	แสดงการเดินทางจากหลิเป๊ะสู่ปากบารา	102
ตารางที่ 5	แสดงลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว	130
ตารางที่ 6	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศ มาเลเซียของนักท่องเที่ยวในด้านสถานที่ที่ตอบแบบสอบถาม	133
ตารางที่ 7	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศ มาเลเซียของนักท่องเที่ยว	134
ตารางที่ 8	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชายแดน	139
ตารางที่ 9	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ชายแดน	139
ตารางที่ 10	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ชายแดน	140
ตารางที่ 11	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบบริหารจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ชายแดน	142
ตารางที่ 12	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบบริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน	142
ตารางที่ 13	แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดน	143
ตารางที่ 14	แสดงพฤติกรรมค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้อง	144
ตารางที่ 15	แสดงปัจจัยสำคัญในการเลือกประเทศเพื่อเดินทางท่องเที่ยว	146
ตารางที่ 16	แสดงระดับปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียของ นักท่องเที่ยว	147
ตารางที่ 17	แสดงสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้าน ชายแดน	148
ตารางที่ 18	แสดงแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับ ประเทศมาเลเซียจำแนกตามผู้รับผิดชอบ	167
ตารางที่ 19	แสดงประเด็นปัญหาสำคัญต่างๆ ของทั้ง 9 ด้านชายแดน	186

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่ 1	แสดงกรอบขั้นตอนการวิจัย.....	4
รูปภาพที่ 2	แสดงองค์ประกอบหลัก 5 ด้านของการพัฒนาชุมชน.....	16
รูปภาพที่ 3	แสดงภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัด 12 พื้นที่	33
รูปภาพที่ 4	แสดงแผนที่ตั้งของด่านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา.....	49
รูปภาพที่ 5	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา.....	52
รูปภาพที่ 6	แสดงบรรยากาศย่านการค้าและแหล่งช้อปปิ้งในพื้นที่ด่านสะเดา.....	53
รูปภาพที่ 7	แสดงภาพบรรยากาศหมู่บ้านอาเซียนและสวนไดโนเสาร์	54
รูปภาพที่ 8	แสดงองค์พระพิฆเนศขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้.....	55
รูปภาพที่ 9	แสดงบรรยากาศพุทธอุทยานเขาเล่และจุดชมวิวทะเลหมอกเขาเล่	55
รูปภาพที่ 10	แสดงบรรยากาศแหล่งท่องเที่ยวเมืองหาดใหญ่	56
รูปภาพที่ 11	แสดงบรรยากาศแหล่งท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา.....	57
รูปภาพที่ 12	แสดงโรงแรมที่พักระดับ 5 ดาว ในพื้นที่ด่านสะเดา อ.สะเดา จังหวัดสงขลา	57
รูปภาพที่ 13	แสดงแผนที่เส้นทางเชื่อมโยงจากด่านสะเดาไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ ในพื้นที่	58
รูปภาพที่ 14	แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา.....	59
รูปภาพที่ 15	แสดงบรรยากาศกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ด่านสะเดา....	60
รูปภาพที่ 16	แสดงบรรยากาศกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ด่านสะเดา....	61
รูปภาพที่ 17	แสดงแผนที่ตั้งของด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา.....	62
รูปภาพที่ 18	แสดงบรรยากาศบริเวณด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา.....	63
รูปภาพที่ 19	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา	64
รูปภาพที่ 20	แสดงบรรยากาศย่านการค้าและสินค้าที่วางจำหน่ายในพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์.....	65
รูปภาพที่ 21	แสดงภาพบรรยากาศของวัดถ้ำเขารูปช้าง.....	66
รูปภาพที่ 22	แสดงโรงแรมและที่พักในพื้นที่บริเวณด่านปาดังเบซาร์.....	67
รูปภาพที่ 23	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านปาดังเบซาร์ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่ง ท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่	68
รูปภาพที่ 24	แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา.....	69
รูปภาพที่ 25	แสดงบริเวณเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์.....	70
รูปภาพที่ 26	แสดงแผนที่ตั้งของด่านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา.....	71
รูปภาพที่ 27	แสดงบรรยากาศบริเวณด่านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา	72
รูปภาพที่ 28	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนบ้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา	73
รูปภาพที่ 29	แสดงบรรยากาศของอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง.....	74

รูปภาพที่ 30	แสดงภาพบรรยากาศของอุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง	75
รูปภาพที่ 31	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านประกอบไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงพื้นที่	76
รูปภาพที่ 32	แสดงการบริการเสริมในพื้นที่ด่านประกอบ เช่น โรงพยาบาล และสถานีตำรวจ	77
รูปภาพที่ 33	แสดงแผนที่ตั้งของด่านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	78
รูปภาพที่ 34	แสดงด่านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล	79
รูปภาพที่ 35	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านตำมะลัง อ.เมือง จ.สตูล	80
รูปภาพที่ 36	แสดงอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ	81
รูปภาพที่ 37	แสดงภาพบรรยากาศของอุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง	82
รูปภาพที่ 38	แสดงพิพิธภัณฑ์แห่งชาติสตูล/คฤหาสน์กูเด็น	83
รูปภาพที่ 39	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านตำมะลังไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงพื้นที่	84
รูปภาพที่ 40	แสดงแผนที่ตั้งของด่านวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล	86
รูปภาพที่ 41	แสดงด่านวังประจันและบรรยากาศการค้าชายแดน	87
รูปภาพที่ 42	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านวังประจัน อ.ควนโดน จ.สตูล	88
รูปภาพที่ 43	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านวังประจันไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	91
รูปภาพที่ 44	แสดงท่าเทียบเรือปากบารา เพื่อเชื่อมโยงต่อไปยังเกาะหลีเป๊ะ	95
รูปภาพที่ 45	แสดงแผนที่ตั้งของด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	104
รูปภาพที่ 46	แสดงบรรยากาศบริเวณด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	105
รูปภาพที่ 47	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนเบตง อ.เบตง จ.ยะลา	107
รูปภาพที่ 48	แสดงบรรยากาศในย่านการค้าของพื้นที่เมืองเบตง	108
รูปภาพที่ 49	แสดงภาพตู้ไปรษณีย์ยักษ์ของเมืองเบตง	109
รูปภาพที่ 50	แสดง อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์	110
รูปภาพที่ 51	แสดงบ่อน้ำพุร้อนเบตง	110
รูปภาพที่ 52	แสดงอุโมงค์หมู่บ้านปิยะมิตร	111
รูปภาพที่ 53	แสดงสวนดอกไม้เมืองหนาวเบตง	112
รูปภาพที่ 54	แสดงจุดชมวิวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง	112
รูปภาพที่ 55	แสดงโรงแรมและที่พักในพื้นที่เมืองเบตง	113
รูปภาพที่ 56	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านเบตงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงพื้นที่	114
รูปภาพที่ 57	แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านเบตง	115
รูปภาพที่ 58	แสดงแผนที่ตั้งของด่านสุไหงโกลก อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส	117
รูปภาพที่ 59	แสดงบรรยากาศบริเวณด่านสุไหงโกลก อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส	119

รูปภาพที่ 60	แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนสู่โขง-ลก	120
รูปภาพที่ 61	แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านสู่โขง-ลก ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และแหล่ง ท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่	123
รูปภาพที่ 62	แสดงแผนที่ตั้งของจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส.....	125
รูปภาพที่ 63	แสดงบรรยากาศบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง	126
รูปภาพที่ 64	แสดงแผนที่เส้นทางจากจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทองไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่	128
รูปภาพที่ 65	แสดงความเชื่อมโยงในการพัฒนาเชิงนโยบาย.....	196

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ภายใต้กลไกทางด้านการตลาด และภาวะทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่เพื่อสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางด้านการเศรษฐกิจ และส่งผลต่อการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คนในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีตัวแปรที่สำคัญคือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าด้านการท่องเที่ยวก็ได้เปลี่ยนไปตามกระแส จากเดิมที่เคยเดินทางท่องเที่ยวเพียงเพื่อเที่ยวชมสัมผัสความสวยงามตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แต่การท่องเที่ยวในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวมีความต้องการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว การให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยซึ่งมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงาม ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้คนมีอัธยาศัยไมตรีที่อบอุ่นอารีเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน รัฐบาลจึงได้มีนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ฉบับที่ 4 (2520-2524) รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 7 (2535-2539) เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยต่อไป

โดยในปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลไทย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นแนวคิดในการที่จะสนองตอบนโยบายการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นสร้างความมั่นคงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ว่าด้วยการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึง รวมไปถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาปัญหาด้านเขตแดนและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนนับเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน และความมั่นคงของประเทศมาโดยตลอด ทั้งนี้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นให้ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทยนั้น นับเป็นนโยบายที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและการบริหารจัดการเชิงบูรณาการครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งนี้ความสำคัญของพื้นที่ชายแดนที่โดดเด่นและส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมาโดย

ตลอด คือ การค้าชายแดน ซึ่งมีมูลค่าการค้ารวม 1,006,796.33 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69.38 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (คมชัดลึก, 2557) หรือกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณการค้ารวมของทั้งประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของพื้นที่ชายแดนต่อเศรษฐกิจท้องถิ่น ภูมิภาค และในระดับประเทศ โดยมีการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่สร้างรายได้ สอดคล้องกับประเด็นการปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปของประเทศไทย เรื่องการเพิ่มขีดความสามารถอุตสาหกรรมสาขาหลักซึ่งส่วนหนึ่ง คือ “การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว” นั่นเอง

ทั้งนี้ เช่นเดียวกันกับพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย โดยมีจังหวัดซึ่งพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมต่อ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส โดยมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับ 4 รัฐ ของประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย รัฐเปอร์ลิส รัฐเคดาห์ รัฐเปรัก และรัฐกลันตัน ซึ่งพื้นที่ของทั้ง 4 จังหวัดภาคใต้นับเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต ความหลากหลายทางศาสนาทั้ง ไทยพุทธ ไทยมุสลิม และไทยจีน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานและผูกพันเชื่อมโยงถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ต่างๆ ส่งผลก่อให้เกิดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในรูปแบบของงานกิจกรรม ประเพณีต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยอาศัยวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว นับว่ามีข้อได้เปรียบอันเนื่องมาจากการมีด่านชายแดนที่สำคัญซึ่งเชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งถือว่าเป็นประตูสู่อาเซียน จำนวนถึง 9 ด่าน ประกอบด้วย ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ และด่านบ้านประกอบ จังหวัดสงขลา ด่านตำมะลัง และด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ด่านเบตง จังหวัดยะลา ด่านตากใบ ด่านบูเกีจตา และด่านสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งด่านดังกล่าวเหล่านี้ก่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศในกลุ่มอาเซียน และจากประเทศอื่นๆ ทั่วโลก

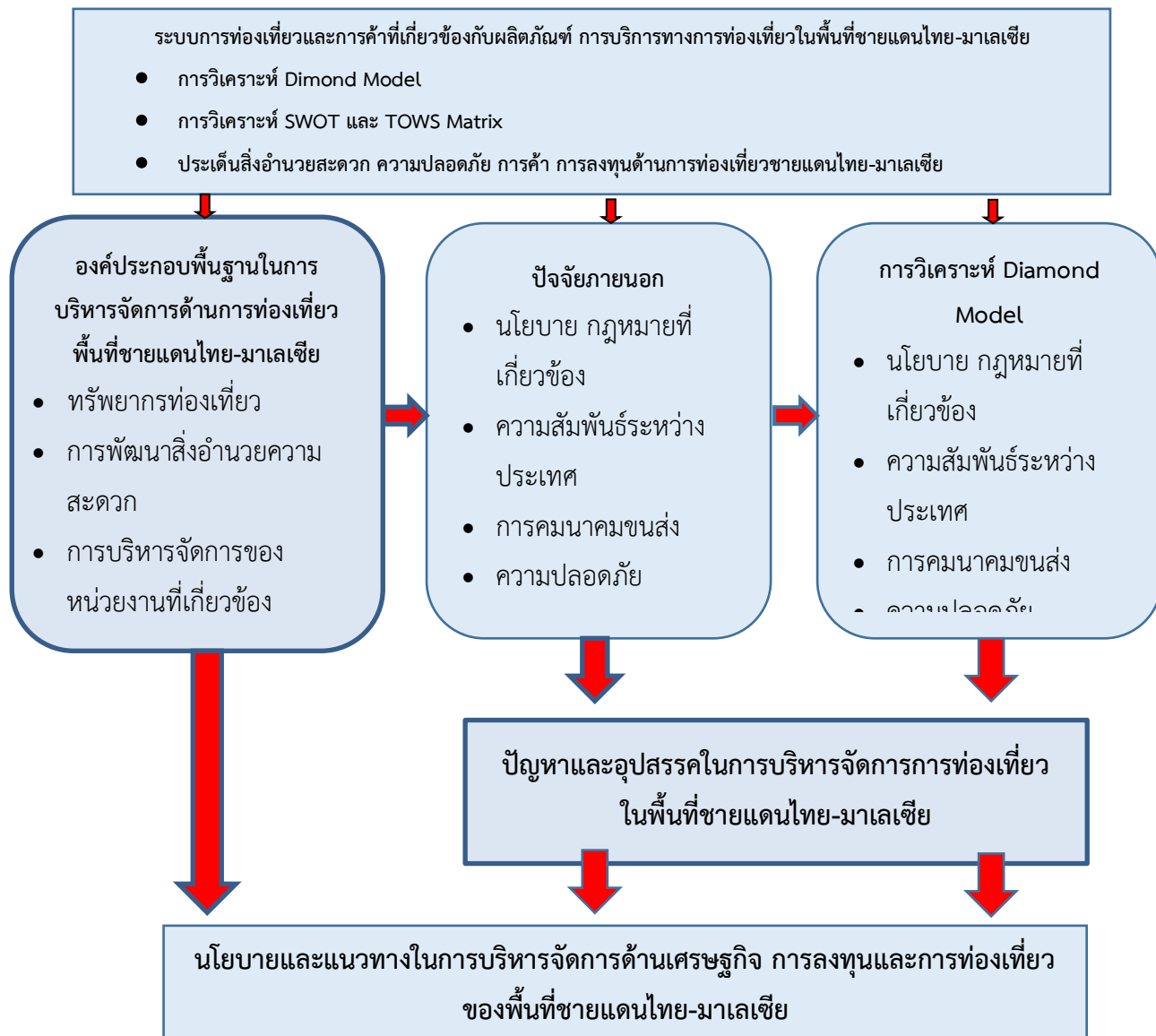
อย่างไรก็ตาม การที่จะนำเอาศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเชื่อมโยงเชิงพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียดังกล่าวข้างต้น ไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพสูงสุดได้นั้น พบว่า การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยง ยังคงประสบกับปัญหาและข้อจำกัดทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติในหลายด้าน ประกอบกับที่ผ่านมาคณะผู้วิจัยได้เคยรับการอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ให้ดำเนินโครงการศึกษาวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับ 4 รัฐของประเทศมาเลเซีย (รัฐเปอร์ลิส รัฐเคดาห์ รัฐเปรัก และรัฐกลันตัน) ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้พบประเด็นปัญหาและข้อจำกัดเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้และ 4 รัฐของประเทศมาเลเซียเช่นเดียวกัน ซึ่งในแต่ละด้านของปัญหาค่อนข้างมีความซับซ้อน และจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาเชิงลึกที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การหา

แนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย รวมไปถึงการค้า การลงทุนที่มีความเชื่อมโยง และเพื่อลดปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-มาเลเซีย และเพื่อก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนเชื่อมโยงที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์ร่วมกันอย่างแท้จริง ภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์โครงการ

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

1.3 กรอบขั้นตอนการวิจัย

รูปภาพที่ 1 แสดงกรอบขั้นตอนการวิจัย
ที่มา: นักวิจัย (2559)

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนา (Development) หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น หรือการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางไว้โดยใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการ

การท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดน (Cross-Border Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ติดต่อกับชายแดนของประเทศไทยเพื่อนบ้าน

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-method Approach) ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้ศึกษาจากเอกสารควบคู่กับการสำรวจ (field survey) การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง (in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (focus group) และการสังเกตการณ์ (observation) ในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุนที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมีขอบเขตและวิธีการดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดดังนี้ คือ

1.5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมีขอบเขตศึกษาใน 9 พื้นที่ โดยเป็นด่านถาวร ด่านชั่วคราว และด่านผ่อนปรน ในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ

ตารางที่ 1 แสดงพื้นที่ด่านชายแดนที่เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

ที่	จังหวัด	ชื่อด่าน	ประเภทด่าน			ชายแดนมาเลเซีย
			ถาวร	ผ่อนปรน	ชั่วคราว	
1	สงขลา	ด่านสะเดา อำเภอสะเดา	✓			ด่านบูกิตกายูฮิตัม รัฐเคดาห์
2	สงขลา	ด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา	✓			ด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส
3	สงขลา	ด่านประกอบ อำเภอนาทวี	✓			ด่านบ้านดูเรียนบุง

ที่	จังหวัด	ชื่อด่าน	ประเภทด่าน			ชายแดนมาเลเซีย
			ถาวร	ผ่อนปรน	ชั่วคราว	
						รัฐเคดาห์
4	สตูล	ด่านวังประจัน อำเภอเมือง	✓			ด่านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส
5	สตูล	ด่านตำมะลัง อำเภอเมือง	✓			ด่านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
6	สตูล	เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง			✓	ด่านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
7	ยะลา	ด่านเบตง อำเภอเบตง	✓			ด่านบูกิตบือราปิด รัฐเปรัก
8	นราธิวาส	ด่านสุไหงโกลก อำเภอสุไหงโกลก	✓			ด่านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน
9	นราธิวาส	ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคีรินทร์		✓		ด่านเยอลี รัฐกลันตัน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดดังนี้ คือ

- นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ภาคใต้
- แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย
- การส่งเสริมการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-มาเลเซีย
- กฎหมายการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
- องค์ประกอบพื้นฐานด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว
- ปัญหาและอุปสรรคด้านการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวของพื้นที่

ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

1.5.3 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้นำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) ดังนี้ คือ

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน
- 2) หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง คือ สมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดสงขลา หอการค้าจังหวัด สมาคมผู้ประกอบการค้าปลีก-ส่ง ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่เชื่อมโยงการค้า การลงทุน และท่องเที่ยวในพื้นที่ ใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน
- 3) แกนนำชุมชนประชาชนที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน
- 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวข้ามแดนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 400 คน

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาครั้งนี้ มีระยะเวลาในการศึกษาคือ 12 เดือน

1.5.5 เครื่องมือวิจัยและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา โดยมีเครื่องมือและขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดน การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ชายแดนการวิเคราะห์ Diamond Model และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ Scholar.google.com การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฐานข้อมูลงานวิจัยในสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หรือในสำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) เป็นต้น

2) งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed-method Approach) ซึ่งเป็นการรวมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบทำตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Design) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อค้นหาคำตอบในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมไปถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียก่อน แล้วทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามสำหรับ

ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณที่วิเคราะห์จากแบบสอบถามเพื่อค้นหาคำตอบในวงกว้างเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมรอบด้าน

3) ผู้วิจัยจะพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดทางด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดน การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ชายแดน การวิเคราะห์ Diamond Model และการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์จากข้อมูลในเชิงพื้นที่โดยสำรวจ สังเกต รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติจากการใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงไปตามพื้นที่แต่ละด้านชายแดนซึ่งเป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยทั้ง 9 ด้าน รวมไปถึงการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และพัฒนาแนวคิดการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยดำเนินการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่วิจัย โดยมีกระบวนการ ดังนี้

3.1) ในการดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจและสังเกตข้อมูลที่เกี่ยวข้องของแต่ละด้านชายแดน พร้อมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซียโดยประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประยุกต์ตามแนวทางของ Diamond Model ได้แก่

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
- เงื่อนไขและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชายแดน
- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน
- กลยุทธ์องค์กร โครงสร้างและการแข่งขัน

3.2) ในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำมาสังเคราะห์ข้อมูล

3.3) ผู้วิจัยจะจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อร่วมสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการด้าน

เศรษฐกิจ การลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย รวมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และการดำเนินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้วยวิธีการ TOWS Matrix เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเบื้องต้น

3.4) เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ของพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย นักวิจัยจะนำผลมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยเชิญกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

3.5) ภายหลังจากการได้รับข้อเสนอแนะ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียจากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยรวมเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำไปสู่การเชื่อมโยงผลการศึกษาในภาพรวมของแผนงานวิจัยฯ ต่อไป

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล คัดกรองข้อมูลและจัดแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นที่ค้นพบ (topic) แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (inductive)

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 2) ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 3) ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
- 4) ได้แนวทางการสร้างความร่วมมือทางด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

บทที่ 2

การทบทวนเอกสาร และวรรณกรรม

โครงการวิจัย “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย” ภายใต้แผนงาน การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อได้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อในการทบทวนเอกสาร และวรรณกรรม ซึ่งหัวข้อประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นหลัก คือ

- 1) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว
- 2) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
- 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยรายละเอียดในประเด็นสำคัญดังกล่าวข้างต้นมีดังนี้ คือ

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมาย ความสำคัญ และรูปแบบการท่องเที่ยว

องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : W.T.O) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (ไม่มากกว่า 1 ปี ติดต่อกัน) เดินทางด้วยความสมัครใจเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ติดต่อธุรกิจและวัตถุประสงค์ใดๆก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ ส่วนสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง และ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าเป็นการเดินทางภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ ดังนี้คือ 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตาม ที่มีไว้เพื่อประกอบอาชีพ หรือสร้างรายได้

รูปแบบการท่องเที่ยวขององค์การท่องเที่ยวโลก (www.unwto.org) ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural

based tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) ประกอบด้วย

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (geo-tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (astrological tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความสะดวกเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ประกอบด้วย

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดานโต คลื่น สกีนํ้า เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (home stay & farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้นปลาย หลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (incentive travel) หมายถึงการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้นๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัดรายการพักรวมตั้งแต่ 2 – 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/I= incentive/C=conference / E=exhibition) เป็นการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัด

นำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2 – 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (eco-agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (agro-cultural tourism) เป็นต้น

สรุปได้ว่า จากคำนิยามและความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) ผู้เขียนหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ข้างต้นสรุปได้ดังนี้ “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวมิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง หรือเพื่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น และมีรูปแบบการท่องเที่ยว 3 รูปแบบ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่ง และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ

2.1.2 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism)

การท่องเที่ยวได้รับการกล่าวขานว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อผลเสียต่อสภาพแวดล้อมทั้งของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม และชุมชน จึงเป็นเหตุให้มีการจัดประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้น ณ เมืองแวนคูเวอร์ประเทศแคนาดา หรือที่เรียกกันว่า GLOBE '90 Conference ซึ่งการประชุมในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) จากผลการประชุมในครั้งนี้ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนไว้ดังนี้

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็ปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง จึงมีความหมายรวมถึงการ

จัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพพร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศได้ด้วย (GLOBE '90. 1990)

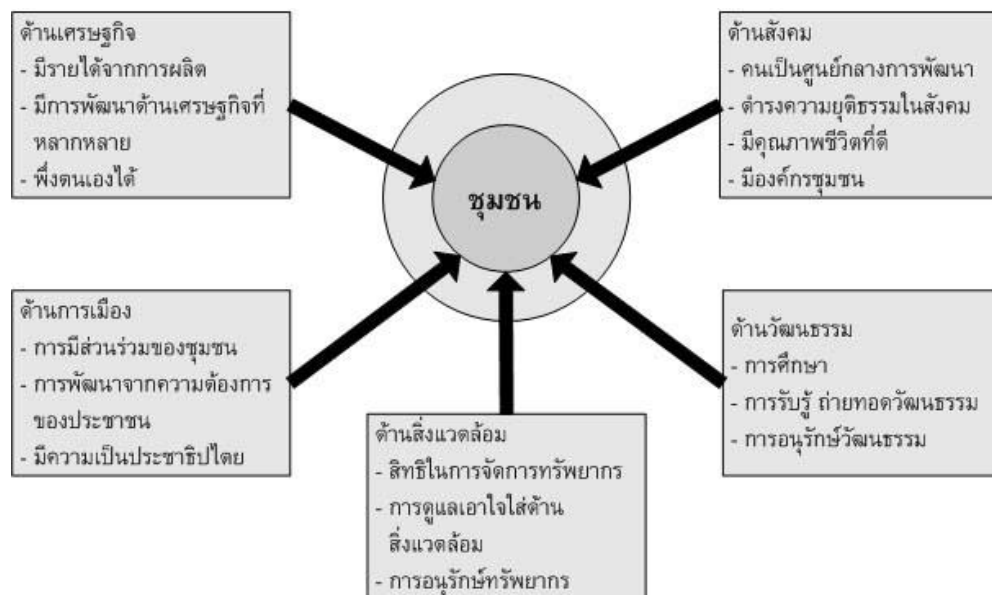
ตามทฤษฎีของ GLOBE '90 (1990) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมีเป้าหมายโดยรวมดังนี้ 1) เพื่อสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ 2) เพื่อสร้างดุลยภาพในการพัฒนา 3) เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น 4) เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว 5) เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม อันเป็นสิ่งที่ทั้ง 4 วัตถุประสงค์ข้างต้นต้องพึ่งพาอย่างยิ่ง

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยหลายมิติ ซึ่ง Tourism Canada (1990) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) คือ การท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งหมด ในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม กระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบสนับสนุนชีวิต (Life supporting system)

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, 1997) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 1) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ในการทดแทนฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดถอยหรือเสื่อมโทรมลง ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และความต้องการของชุมชน 2) มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น 3) ให้ประสบการณ์นันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว 4) ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ทรัพยากร และวิถีชีวิต 5) เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น 6) เน้นการผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ 7) เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานการตัดสินใจ และการติดตามตรวจสอบ

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนานั้นต้องเริ่มต้นจากชุมชนท้องถิ่นภายใต้มิติต่าง ๆ (ภาพประกอบ 1) ดังนี้ (พจนานวนศรี. 2546) 1) มิติด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ควรก่อให้เกิดการเรียนรู้ และร่วมมือกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งจำกัดให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด 2) มิติด้านการเมือง กิจกรรมนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่าง โดยการสร้างกระบวนการวางแผน และการตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน 3) มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม กิจกรรมนี้ควรสร้างสรรค์การแลกเปลี่ยน (เมือง- ชนบท) เพื่อเพิ่มความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการรู้เท่าทันต่อวัฒนธรรมแบบเมืองที่เติบโตอย่างรวดเร็ว 4) มิติด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมนี้ควรนำไปสู่การกระจายรายได้และผลกำไรที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นประชาชนในพื้นที่จะเป็นปัจจัยหลักใน

การพัฒนาและควบคุมการเติบโตของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง โดยไม่เกิดความขัดแย้งกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

รูปภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบหลัก 5 ด้านของการพัฒนาชุมชน

ที่มา: พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. หน้า 20

ภายใต้มิติต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นและหลักการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในด้านการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กันไปตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณข้างเคียง (Mihalic, 2000; Halme, 2001; Huybers, & Bennett, 2003)

2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

1. แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว ซึ่ง ปีเตอร์ (Peter ,1969 อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Traditional Attractions)

2) แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

4) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ในส่วนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ 3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนากายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

จากที่กล่าวข้างต้น องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้ง 3 เกิดขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา ซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงและจากการบริการที่เกี่ยวข้อง โดยปกติทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ใช้ไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการใช้มักเป็นการสัมผัสแต่ภายนอก โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใดๆ หรืออาจมีการชดเชยได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้น การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากร และอาจไม่มีการคำนึงถึงการสูญเสียหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบย่อยต่างๆ รวมทั้งผลต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในทางกลับกันสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่น เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบท่องเที่ยวด้วย ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดี เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพและระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและการลงทุน สังคมและวัฒนธรรม องค์กรและกฎหมาย

2.2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

2.2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนภาคใต้

การเติบโตของการค้าชายแดนมีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะตลาดการค้าการลงทุนตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย แต่ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้มูลค่าความเติบโตน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้ การค้าการลงทุนตามเขตชายแดนมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดให้มีหรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจอื่นใดที่เป็นดำเนินงานโดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยว

ไทยและมาเลเซียต่างเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญระหว่างกันโดยอาศัยจุดแข็งด้านเศรษฐกิจในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน รวมทั้งร่วมกันขยายการลงทุนในประเทศที่สามเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ธุรกิจการค้าชายแดนที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทร้านค้า ท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก โดยสินค้าที่ทำการซื้อขายเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า ผัก ผลไม้ และขนมขบเคี้ยว ลักษณะสถานที่ทำการค้าส่วนใหญ่เป็นตึกแถว บ้านเรือน แผงลอย รวมถึงการเปิดท้ายรถขายของ รูปแบบการค้ามีลักษณะซื้อขายโดยมีสถานที่ตั้งแน่นอน และนัดพบตามตลาดนัดบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ทำการซื้อขายโดยตรงไม่ผ่านนายหน้าบุคคลที่ซื้อสินค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากชาวพื้นเมืองในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าบริเวณชายแดนมีแนวโน้มซื้อขายมากขึ้น รัฐบาลและผู้ประกอบธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการเตรียมความพร้อมในอนาคตรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดน ประกอบด้วย การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน การร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ลดภาษีการค้าระหว่างกัน การขยายฐานการผลิตเพิ่มขึ้น การขยายพื้นที่ค้าขายเพิ่มขึ้น การเร่งสร้างเส้นทางเพิ่มขึ้นเพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าให้สะดวก รวดเร็ว การลดขั้นตอน พิธีการทางศุลกากรให้น้อยลง การเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย การขยายแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ การเจรจาอนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทยสามารถเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศมาเลเซียโดยไม่จำกัดโควตา การขยายด้านศุลกากรเพิ่ม

การขยายการค้าชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซียต้องมีการหารือระหว่างกันเพื่อแก้ไขกฎระเบียบที่ควรปรับแก้เพิ่มเติมให้อำนวยความสะดวกการค้ามากยิ่งขึ้นโดยไม่ละเลยความมั่นคงในพื้นที่ ความร่วมมือด้านการค้าชายแดนหากสามารถยกสิ่งที่ยกค้าขายระหว่างกันแบบได้โต๊ะให้เอาขึ้นมาบนดินได้ให้เป็นไปตามครรลองที่เหมาะสม ลดการให้สินบนเจ้าหน้าที่ การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจะสะดวกยิ่งขึ้น มูลค่าการค้าก็จะเพิ่มตาม

2.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว

การค้าการลงทุนในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่มีกฎหมายเกี่ยวข้องหลายฉบับทั้งที่เป็นกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่าง ประเทศ รวมถึงกฎ ระเบียบ และนโยบายรัฐบาล ได้แก่

1) **กฎหมายภายในประเทศ** ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับองค์กรใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กฎหมายเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว กฎหมาย เกี่ยวกับมัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว กฎหมายเกี่ยวกับโรงแรมและสถานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว และ กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ สารสำคัญของกฎหมายดังกล่าวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการค้า การลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทยมาเลเซีย ดังนี้

1.1) **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับองค์กรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว** ได้แก่ กฎหมายที่จัดตั้งองค์การภาครัฐที่กำกับดูแลการท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ที่มีการจัดตั้ง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับนโยบายภาครัฐในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 กฎหมายที่จัดตั้งองค์การ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.2509 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550 เป็นกฎหมายจัดตั้งสมาคมผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ การท่องเที่ยว และกฎหมายที่จัดตั้งองค์กรที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตาม พระราชบัญญัติอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2544

1.2) **กฎหมายเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว การเข้าเมืองและหนังสือเดินทาง** ได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 บัญญัติเกี่ยวกับการเข้าและออกนอกราชอาณาจักร ตาม มาตรา ๑๑ ว่า “ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไป ตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมืองเขตท่าสถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรี จะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” นอกจากนี้ การที่คนต่างด้าวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวใน ประเทศไทย หรือนักท่องเที่ยวไทยจะเดินทางออกไปเที่ยวยังต่างประเทศได้ยังจะต้องมีหนังสือ เดินทาง (Passport) หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และต้องมีการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง นั้นด้วย

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 มาตรา 23 ยังได้บัญญัติควบคุมการเข้า และออกนอกราชอาณาจักรของยานพาหนะว่า “เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะจะต้องนำพาหนะ เข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่าสถานี หรือท้องที่และ ตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” หากเจ้าของพาหนะหรือผู้

ควบคุมพาหนะผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ การเดินทางเข้าออกราชอาณาจักรตามด่านชายแดนภาคใต้ ยังก่อให้เกิดการค้าการลงทุนตามด่านชายแดนตามมาซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าที่ต้องห้ามในการส่งออกหรือในการนำเข้ากำหนดสินค้าใดให้เป็นสินค้าที่ต้องขออนุญาตในการส่งออกหรือในการนำเข้ากำหนดประเภท ชนิด คุณภาพ มาตรฐาน จำนวน ปริมาตร ขนาด น้ำหนัก ราคา ชื่อที่ใช้ในทางการค้า ตรา เครื่องหมายการค้า ถิ่นกำเนิด สำหรับสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ตลอดจนกำหนดประเทศ ที่ส่งไปหรือประเทศที่ส่งมาซึ่งสินค้านี้ดังกล่าวกำหนดประเภทและชนิดของสินค้าที่จะต้องเสียค่าธรรมเนียม พิเศษในการส่งออกหรือในการนำเข้ากำหนดให้สินค้าใดที่ส่งออกหรือนำเข้าเป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือ รับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองคุณภาพสินค้า หรือหนังสือรับรอง อื่นใดตามความตกลงหรือประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบ ในการส่งออกหรือการนำเข้า รวมทั้งมีอำนาจกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษ รวมทั้งแก้ไข เพิ่มเติมหรือยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษในการส่งออกหรือในการนำเข้า

1.3) กฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว ได้แก่ กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2551 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์โดยการกำหนดให้มีการจดทะเบียน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจนำเที่ยวมีผู้ประกอบการธุรกิจที่สำคัญสองกลุ่ม คือ ผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยว (Tour operator) หมายถึงธุรกิจที่นำเอารายการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยบริการต่าง ๆ เพื่อเสนอขายต่อสาธารณะไม่ว่าเสนอขายโดยตรงหรือเสนอขายผ่านตัวแทนบริการต่างๆ เช่น ที่พัก กิจกรรมบันเทิง การเดินทาง การประกันภัยสำหรับการเดินทาง มัคคุเทศก์กับผู้ประกอบธุรกิจตัวแทนท่องเที่ยว (Travel agent) หมายถึงผู้ได้รับอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าหรือบริการของผู้ให้บริการ เช่น การขายแพ็คเกจทัวร์ของผู้ประกอบธุรกิจจัดนำเที่ยว (Tour operator) ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจนำเที่ยวดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสัญญาธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 อย่างไรก็ตาม พบว่าสัญญานำเที่ยวแบบแพ็คเกจทัวร์ของไทยมักก่อให้เกิดปัญหาแก่นักท่องเที่ยวตามมาในภายหลังหลายประการ เช่น สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเมื่อมีการยกเลิกการนำเที่ยว รวมถึงผลของข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดต่างๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

นอกจากกฎหมายดังกล่าวแล้ว กรมการท่องเที่ยวยังได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2555 เพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานซึ่งประกอบไปด้วยดัชนีชี้วัดและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ในมาตรฐานการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านองค์กรและการจัดการ ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว และด้านจริยธรรมในวิชาชีพ

การคุ้มครองเงินเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียนอกจากจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสัญญาธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แล้ว ในการเดินทางท่องเที่ยวหรือเดินทางเข้าออกตามด่านชายแดนไทยมาเลเซียยังเกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านรถยนต์นำเที่ยว และการขนส่งทั้งที่เป็นการขนส่งคนโดยสารและขนส่งสินค้าจึงมีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องตาม พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522

1.4) กฎหมายเกี่ยวกับโรงแรมและสถานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ กฎหมายเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโรงแรม ตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และกฎหมายกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างโรงแรมกับแขกหรือนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายในชีวิต ร่างกายและความเสียหายในทรัพย์สินของแขกหรือนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ นอกจากนี้การประกอบธุรกิจโรงแรมยังต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

1.5) กฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ สถานบริการที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจากนอกราชอาณาจักรและนักท่องเที่ยวกภายในราชอาณาจักร อาจมีลักษณะเป็นสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ นวดแผนโบราณ นวดสปา อาหาร เครื่องดื่มและดนตรี กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 เป็นกฎหมายควบคุมการประกอบธุรกิจสถานบริการ โดยเฉพาะสถานบริการ ตามมาตรา 3 (2) ที่เป็นสถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการโดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้าโดยเฉพาะสถานบริการตามมาตรา 3 (3) ที่เป็นสถานอาบน้ำ นวด หรืออบตัวซึ่งมีผู้ให้บริการแก่ลูกค้า ปัจจุบันมีประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดมาตรฐานของสถานที่บริการ และผู้ให้บริการของสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเสริมสวย 3 ประเภท คือ กิจการสปาเพื่อสุขภาพ กิจการนวดเพื่อสุขภาพ และกิจการยวดเพื่อเสริมสวย

1.6) กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยอาจมีการทำสัญญาระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบธุรกิจที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ที่พักอาศัย ยานพาหนะ การนำเที่ยว เช่น สัญญาเช่ารถตู้เพื่อเดินทางท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นสัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาจ้างมัคคุเทศก์นำเที่ยวที่มีลักษณะเป็นสัญญาจ้างทำของสัญญาให้บริการของโรงแรม สัญญาประกันภัยระหว่างบริษัทผู้รับประกันภัยกับนักท่องเที่ยวผู้เอาประกันภัย เป็นต้น หากมีการผิดสัญญาเกิดขึ้นก็อาจมีการเรียกร้องให้รับผิดชอบตามสัญญา ทั้งนี้สัญญาระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวนอกจากจะต้องอยู่ภายใต้หลักกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังต้องอยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540

2) กฎหมายภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ของประเทศมาเลเซียโดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

กฎหมายการลงทุนในมาเลเซีย

แผนพัฒนามาเลเซีย ฉบับที่ 10 (the Eleventh Malaysia Plan) ปี2559-2563 ซึ่งเป็นแผนนโยบายเศรษฐกิจระยะยาวของมาเลเซีย และแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (the Third Industrial Master Plan: IMP3) ปี 2549-2563 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 11 ของมาเลเซียเป็นแผน 5 ปีสุดท้ายก่อน บรรลุเป้าหมายการยกสถานะเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2563 โดยมาเลเซียได้แถลงแผนปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Transformation Programme) เพื่อนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง ภายในปี 2563 โดยตั้งเป้าหมายให้เศรษฐกิจมาเลเซียมีอัตราการขยายตัวให้ได้อย่างน้อย 6 ต่อปี เพื่อให้รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นจากระดับ 6,700 เหรียญสหรัฐ/คน/ปี เป็น 15,000 เหรียญสหรัฐ / คน / ปี ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่ธนาคารโลกถือว่าเป็นระดับของประเทศที่มีรายได้สูง การดำเนินการตามแผนดังกล่าว มาเลเซียจะพัฒนาให้ภาคการค้าบริการเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจของประเทศ สร้างงานใหม่ และมุ่งทำให้การเติบโตของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ มาเลเซียยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และติดอันดับความน่าเชื่อถือและนำลงทุนเป็นอย่างยิ่งโดยกลไกที่นำมาสู่ความสำเร็จของมาเลเซียคือการลงทุนทั้งภายในและระหว่างประเทศซึ่งขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของมาเลเซียที่มีพรมแดนติดต่อกับ บริเวณภาคใต้ของไทย มาเลเซียนับว่าเป็นตลาดที่ยังมีโอกาสเติบโตอีกมากสำหรับการลงทุนจากประเทศไทย นโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของมาเลเซียประกอบด้วย

1. เปิดรับการค้า การลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากตะวันตก เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ค.ศ. 2020 (vision 2020) ตามที่ ดร.มหาธีร์ ได้วางเป้าหมายไว้

2. ใช้นโยบายการเมืองนำเศรษฐกิจเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์และโอกาสทางการค้าแก่ประเทศ และ

3. ขยายการติดต่อด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อลดการพึ่งพาสหรัฐฯ และ ยุโรป

มาเลเซียประสบความสำเร็จอย่างสูงในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยในปี 2557 การลงทุน ทางตรงในมาเลเซียอยู่ที่ 10,608 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าไปสู่ มาเลเซียสูงเป็นอันดับสี่ เมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ในอาเซียน หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ของมาเลเซีย คือ Malaysian Investment Development Authority หรือมีชื่อย่อว่า MIDA

กฎระเบียบที่กำกับดูแลการลงทุนในมาเลเซียทั้งจากในประเทศและต่างประเทศได้แก่ Promotion of Investments ACT (PIA) และ Industrial Co-ordination Act (ICA) โดย PIA จะกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการจัดตั้งธุรกิจในกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางกิจกรรมรวมทั้งการส่งเสริมการ ส่งออก สำหรับ ICA 2518 ในภาคการผลิตของมาเลเซีย และกำหนดให้กิจการการผลิตขนาดใหญ่ต้องขออนุญาตประกอบการ

สภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจของมาเลเซียได้รับการประเมินในเชิงบวกจากหลายองค์กร โดย ธนาคารโลกจัดให้มาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 18 จาก 185 ประเทศในแง่ดัชนีการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business Index) ในปี 2558 ส่วนรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ World Economic Forum ในปี 2557-2558 มาเลเซียถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 20 จาก 144 ประเทศ ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้มาเลเซียถูกจัด อยู่ในอันดับต้นๆ ของแหล่งต่างๆ เนื่องมาจากการคุ้มครองนักลงทุนที่อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ต้นทุนในการนำเข้าส่งออกที่ค่อนข้างต่ำ มีตลาดสำหรับสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน มีภาคการเงินที่สนับสนุนการทำธุรกิจเป็นอย่างดี มีโครงสร้างพื้นฐานในการขนส่งและบริการที่เกี่ยวข้องที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนที่ค่อนข้างโปร่งใสและไม่เป็นภาระต่อธุรกิจมากเกินไป ธนาคารโลกได้ยกย่อง มาเลเซียในการลดระยะเวลาในการออกใบอนุญาตสำหรับการประกอบธุรกิจก่อสร้างและสำหรับการจดทะเบียน ทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม มาเลเซียได้รับการประเมินค่อนข้างต่ำในแง่ระดับความพร้อมทางเทคโนโลยีที่ค่อนข้างต่ำ โดยปัจจัยที่สำคัญที่นักลงทุนคิดว่าเป็นปัญหาในการลงทุนในมาเลเซีย เช่น ระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ การ ฉ้อราษฎร์บังหลวง และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับแรงงาน แต่มาเลเซียก็ได้มีความพยายามดำเนินการในการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้มีความทันสมัย โดยมีการทบทวนข้อกำหนดในการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจที่เป็นภาระและไม่เหมาะสมในยุคปัจจุบัน

ทั้งนี้ มาเลเซียมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนในหลายลักษณะที่เป็นการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักลงทุนทั้งที่เป็นชาวมาเลเซียและนักลงทุนต่างชาติประกอบธุรกิจหลากหลาย

รวมถึงการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในมาเลเซียได้ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนในมาเลเซีย ได้แก่

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจ ตาม Companies Act 1965 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและควบคุมบริษัทในมาเลเซีย ประกอบไปด้วยบทบัญญัติเรื่องการจดทะเบียนบริษัท และการประกอบธุรกิจในมาเลเซีย โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถจัดตั้งธุรกิจในประเทศมาเลเซียเป็นบริษัทจำกัดโดยการแบ่งหุ้น (Company Limited by Shares) ซึ่งอาจจะเป็นบริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชน บริษัทจำกัดโดยการประกัน (Company Limited by Guarantee) และบริษัทไม่จำกัดความรับผิด (Unlimited Company) รวมถึงการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Liability Partnership : LLP) เป็นลักษณะธุรกิจแบบใหม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัด ปี 2555 (Limited Liability Partnerships 2012) อันมีลักษณะ

เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากหุ้นส่วนทั้งหมด ทั้งยังสามารถจัดตั้งห้างที่มีหุ้นส่วนเพียงรายเดียว (Sole Proprietorship) หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Partnership) เป็นห้างฯ ที่ไม่จำเป็นต้องจัดตั้งเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก แต่จำเป็นต้องจดทะเบียนไว้ต่อนายทะเบียนธุรกิจ บริษัทร่วมทุน (Joint Venture) สาขาของบริษัทต่างชาติ (Branch of Foreign Company)

2. กฎหมายการลงทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

Free Zones Act 1990 ให้สิทธิบริษัทที่ประกอบการในเขต ปลอดภาษี ผ่านขั้นตอนพิธีการทางศุลกากรขั้นต่ำและได้รับยกเว้นอากรนำเข้า ในการนำเข้าวัตถุดิบ ส่วนประกอบเครื่องจักรกล และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการ ผลิตโดยตรง และมีขั้นตอนพิธีการทางศุลกากรในการส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ที่ไม่ยุ่งยาก

Price Control and Anti-Profiteering Act 2011 กำหนดให้ กระทรวงคุ้มครองผู้บริโภค สหกรณ์ และการค้าภายใน (Ministry of Domestic Trade, Co-operatives and Consumerism) เป็นผู้ควบคุมราคาน้ำมันเบนซิน ดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม น้ำตาล แป้ง และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารหลัก จะต้องอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมราคา โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่างๆ

3. กฎหมาย กฎระเบียบ และ นโยบายเฉพาะรายสาขา ที่เกี่ยวข้องการลงทุนในรายสาขา เช่น สาขา โทรคมนาคม สาขขั้นตอนการเข้ามาลงทุน ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

Ministry of International Trade and Industry: MITI มีหน้าที่ ส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของมาเลเซียในเวทีการค้าระหว่างประเทศ กระตุ้นการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรม และเสริมสร้างความเจริญเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจของมาเลเซีย

Malaysian Industrial Development Authority : MIDA เป็น องค์กรหลักระดับกระทรวงของรัฐบาลมาเลเซียมีหน้าที่ส่งเสริมและประสานงาน การพัฒนาทางอุตสาหกรรมในมาเลเซีย เป็นที่ติดต่อจุดแรกสำหรับนักลงทุน ที่ตั้งใจจะมาประกอบการผลิต หรือให้บริการเกี่ยวกับการผลิตในมาเลเซีย

Ministry of Finance มีหน้าที่กำหนด วางแผน และการนำไป ปฏิบัติ ซึ่งนโยบาย การคลังและงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างยั่งยืน พัฒนาความสามารถใน การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของชาติ และ รับประกันการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมทางการเงิน

สำหรับสาขาอื่นๆ ได้มีกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำกับดูแล การยื่นคำขออนุญาต ลงทุน เช่น ด้านโทรคมนาคม การบริการทางการเงิน เป็นต้น

ทั้งนี้ เงื่อนไขและระยะเวลาของขั้นตอนการลงทุนมีว่าบริษัทที่มีความประสงค์ ประกอบธุรกิจใน จะต้องจดทะเบียน จัดตั้งบริษัทกับ Companies Commission ของมาเลเซีย ภายใต้ Companies Act 1965 บริษัทด้านการผลิตทั้งหมดที่มีเงินลงทุนจากผู้ถือหุ้น 2.5 ล้านริงกิต หรือมากกว่านั้น หรือมีลูกจ้างตั้งแต่ 75 คนขึ้นไป ต้องขอใบอนุญาตการผลิต ภายใต้ Coordination Act 1975 คำขอใบอนุญาตการผลิตและการยื่นขอสิทธิประโยชน์ทางการลงทุน และใบอนุญาต ทำงานของแรงงานต่างชาติ (Expatriate Post) ให้ยื่นขอต่อ Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) คำขอใบอนุญาตการผลิตสำหรับโครงการใหม่และสำหรับการขยาย/ กระจาย โครงการสำหรับอุตสาหกรรมในสาขาที่ไม่มีความอ่อนไหวจะได้รับอนุญาตโดยอัตโนมัติภายใน 2 วันทำการ นับจากวันที่ได้รับข้อมูลครบถ้วน ส่วนคำขอ ในสิทธิประโยชน์และใบอนุญาตทำงาน และคำ ขอบอนุญาตสำหรับอุตสาหกรรม ที่อ่อนไหวจะใช้เวลาในการพิจารณาโดยเฉลี่ยไม่เกิน 8 อาทิตย์ นับ จากวันที่ยื่นคำขอ

ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของมาเลเซีย - ภาษีอากร รายได้ที่บุคคลหรือนิติบุคคลได้รับจากการดำเนินงานในมาเลเซีย จะต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงิน ได้สำหรับแหล่ง รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษีได้แก่ - กำไรจากการค้าหรือการดำเนินธุรกิจ - ค่าจ้างและเงินเดือน - การจ่ายเงินปันผล และดอกเบี้ย - ค่าเช่าและเงินส่วนแบ่ง - บำเหน็จบำนาญ เบี้ยรายปี และเงินได้ อื่นๆ - กำไรอื่นๆ สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นนอกประเทศมาเลเซียไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ยกเว้นนิติ บุคคลในธุรกิจธนาคาร ประกันภัย การขนส่งทางทะเลและทางอากาศ ต้องนำรายได้ที่เกิดจากนอก ประเทศมาคำนวณภาษีด้วย ทั้งนี้ รายได้ดังกล่าวสามารถนำมาหักลดหย่อนตามรายละเอียดที่ระบุไว้ ใน Income Tax Act 1967 ก่อนที่จะนำมา คำนวณภาษี - ภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัทท้องถิ่นและ บริษัทต่างชาติที่มีรายได้จากการดำเนินธุรกิจในมาเลเซียต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งในปี 2551 รัฐบาลได้ปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลลงเหลือร้อยละ 26 และปี 2552 ลดลงเหลือร้อยละ 25 จากปี 2550 ที่เก็บในอัตราร้อยละ 27 ยกเว้นในธุรกิจปิโตรเคมีขั้นต้น เสียภาษีในอัตราร้อยละ 38 8 - ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา บุคคลผู้มีรายได้ที่เกิดขึ้นในมาเลเซียต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดย ชาว ต่างชาติให้คำนวณภาษี เฉพาะรายได้ที่เกิดขึ้นในมาเลเซียเท่านั้น ซึ่งอัตราที่จัดเก็บขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียตามที่ระบุไว้ใน Income Tax Act 1967 แต่โดยทั่วไป ชาวต่างชาติ ที่อยู่ในมาเลเซียเกินกว่า 182 วัน จะเสียภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาในอัตราเดียวกับคนท้องถิ่น ส่วน ชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียไม่ถึง 182 วัน ต้องเสียภาษีในอัตราร้อย ละ 28 โดยไม่มีสิทธิหักค่า

ลดหย่อน แต่อาจได้ส่วนลดค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้กับรัฐบาลในกรณีที่มีใบอนุญาต ทำงาน (Work Permit) สำหรับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของมาเลเซีย เป็นอัตราภาษีแบบก้าวหน้าตั้งแต่ร้อยละ 0-28 แต่สามารถหักลดหย่อนได้ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 1 - ภาษีการขายสินค้า (Sales Tax) ภาษีการขาย (Sales Tax) เป็นภาษีที่เก็บจากการผลิตหรือการนำเข้าในอัตราร้อยละ 10 ยกเว้น สินค้าอุปโภคบริโภคและวัสดุก่อสร้างบางรายการเก็บในอัตราร้อยละ 5 หรือไม่เก็บเลย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 20 บุหรี่ ร้อยละ 25 สินค้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกีฬา หนังสือ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งผู้ประกอบการที่มียอดขายต่ำกว่า 1 แสนริงกิตต่อปีไม่ต้องเสียภาษีการขาย นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดของภาษีการขายอื่นๆ ซึ่งระบุอยู่ใน กฎหมาย Sales Tax Act 1972

อาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียมีนโยบายเปิดกว้างด้านการค้าการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก มีการให้สิ่งจูงใจทางภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น ภาคการผลิต การเกษตร การท่องเที่ยว การวิจัยและพัฒนา การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การฝึกอบรม ภาคบริการ และหากเป็นการลงทุนในธุรกิจบริการโดยใช้ประโยชน์ ภายใต้ความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) สมาชิกอาเซียนก็จะได้แต้มต่อเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับนักลงทุนต่างชาติที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน

พัตชา วุฒิพันธุ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการพาณิชย์ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ (สคต.) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย) ให้ความเห็นว่ามาเลเซียและไทยมีนโยบายเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน เช่น การส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการ การสร้างเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งสตาร์ทอัพ ตามเป้าหมายสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี 2563 อีกทั้งระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพในมาเลเซียถือว่ามีความก้าวหน้าและเป็นระบบมากกว่าไทย โดยภาครัฐมีการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่นักลงทุนอิสระ (Angel Investment) ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้มีรายได้สูงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ จำนวนของผู้มีรายได้สูงซึ่งมีศักยภาพในการลงทุน ทั้งในมาเลเซียและอาเซียนมีจำนวนมากขึ้น จึงทำให้การลงทุนในรูปแบบ “นักลงทุนอิสระ” เติบโตอย่างมาก โดยตัวอย่างความสำเร็จของธุรกิจสตาร์ทอัพที่เกิดขึ้นหรือก่อตั้งขึ้นในมาเลเซีย และประสบความสำเร็จในระดับโลกที่หลายคนคุ้นเคยกันดี อย่าง แกร็บ แท็กซี่ (Grab Taxi)

ด้านการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยว รัฐบาลมาเลเซียตั้งเป้าหมายยกระดับการท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อก้าวไปสู่ ระดับ High-end ให้สำเร็จภายในปี 2563 โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มระยะเวลาท่องเที่ยวในมาเลเซียให้นานขึ้น และขยายส่วนแบ่งตลาดนักท่องเที่ยวยุโรป เพิ่มเติมจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์และไทย อีกทั้งเตรียมขยายตลาดไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวหน้าใหม่ที่มีศักยภาพ อาทิ นักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลาง แอฟริกาเหนือ และกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of independent States : CIS) นอกจากนี้รัฐบาลมาเลเซียยังมุ่งพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวให้หลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา เป็นต้น

การลงทุนด้านธุรกิจท่องเที่ยวในมาเลเซียที่ได้รับสิทธิประโยชน์เป็นพิเศษ ได้แก่ การลงทุนในธุรกิจโรงแรม สวนสนุก สิ่งปลูกสร้างสำหรับการพักผ่อนในวันหยุด ศูนย์ประชุมที่รองรับผู้ร่วมงานได้อย่างน้อย 3,000 คน โดยเฉพาะการลงทุนด้านธุรกิจโรงแรมที่เป็นการก่อสร้างโรงแรมแห่งใหม่ รวมถึงการปรับปรุงโรงแรมเดิมให้ทันสมัยจะได้รับสิทธิประโยชน์ 2 ประเภท คือ Pioneer Status เป็นการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลบางส่วนเป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่เริ่มดำเนินการ และ Investment Tax Allowance (ITA) เป็นการนำค่าใช้จ่ายจากการลงทุนตามเงื่อนไขของ MIDA มาลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายก่อนนำไปคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราปกติ

นอกจากสิทธิประโยชน์ดังกล่าวแล้วยังมีสิทธิประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มเติมสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวนสองเท่าของค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศและการเข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติในมาเลเซียที่ได้รับอนุมัติจากทางการ รวมทั้งการยกเว้นภาษีสำหรับตัวแทนนำเที่ยว เป็นต้น

3) องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว

องค์กรตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวข้างต้นมีทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน และที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวเขตชายแดนได้ ได้แก่

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จัดทำทะเบียนแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และสร้างเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยว

กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทในการกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตาม ออกแบบและควบคุมการขยายตัวของเมือง ควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 เป็นต้น

กระทรวงวัฒนธรรม มีบทบาทในการนำมิติทางวัฒนธรรมมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมพร้อมส่งเสริมอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทในการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวม เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยทางสุขภาพทั้งแก่นักท่องเที่ยวและคนทั่วไป

สำนักนายกรัฐมนตรีมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมการกีฬาและวิวัฒนาการของเทคโนโลยีอันเพื่อบูชาใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมความเข้าใจ

อันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศโดยอาศัยการท่องเที่ยว ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

กรมการท่องเที่ยว มีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านบริการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยว มาตรฐานอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้แทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ประสานการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการท่องเที่ยว

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีบทบาทด้านดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

กรมสรรพากรมีบทบาทในการจัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ และคืนภาษีมูลค่าเพิ่มแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

กรมศุลกากรมีบทบาทในการจัดเก็บภาษีอากรจากสิ่งของที่นำเข้ามาในและส่งออกนอกประเทศจากนักท่องเที่ยว

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมีบทบาทในการดูแลและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศ

กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

4) กรอบความร่วมมือการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย IMT-GT

การประชุมระดับผู้นำแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 28-29 เมษายน 2560 ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้ให้ความสำคัญ ในการเสริมสร้างประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในด้านความเชื่อมโยงของโครงสร้างพื้นฐานและกฎระเบียบต่างๆ ให้สมบูรณ์ ในการสนับสนุนวิสัยทัศน์ 20 ปี ของอาเซียน และยังได้มีการรับรองแผนปฏิบัติการ 5 ปี ซึ่งไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืน เน้นความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกอาเซียน ได้แก่ การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อลดอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยว และยกระดับให้ภูมิภาคนี้เป็น “จุดหมายปลายทางเดียวกัน” ที่เรียกว่า “Single Tourist Destination” ของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยได้กำหนดให้ปี 2560 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวภูมิภาคอาเซียน ภายใต้ชื่อ “Visit ASEAN at 50” ทั้งนี้รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวปี 2558 – 2560 ที่เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนมากขึ้น มีคุณภาพนักท่องเที่ยวดีขึ้น และการใช้จ่ายต่อรายสูงขึ้นไปพร้อมๆ กัน โดยมี

การวางแผนส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวไทยสู่การเป็น “จุดหมายปลายทางเพื่อการเดินทางมาพักผ่อนที่มีคุณภาพ” หรือ “Quality Leisure Destination”

นอกจากนี้ตามแผนการส่งเสริม SME ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ยังได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนา SME ให้มีบทบาทมากขึ้นในการสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ โดยจะให้ความสำคัญทั้งในเรื่องของการส่งเสริม SME เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ ให้อุตสาหกรรมรากประกอบธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการการพัฒนาทักษะความรู้ด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงสถานที่จำหน่ายสินค้ากับการท่องเที่ยวในพื้นที่เสริมสร้างโอกาสทางการตลาดและช่องทางตลาด

ดังนั้น การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียจึงต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2564 รวมถึงนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ASEAN อีกด้วย จึงต้องศึกษาและกำหนดแนวทางการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2564 รวมถึงนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ASEAN ของผู้เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทส่งเสริมสนับสนุนการค้าการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

5) ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านการบริการ ซึ่งประกอบไปด้วยกรอบความตกลงพหุภาคี (Multilateral agreement) เช่น ความตกลงภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization หรือ WTO) ความตกลงภายใต้กรอบของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nation หรือ ASEAN) รวมทั้งความตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) ระหว่างไทยกับประเทศคู่ภาคี

หลักการสำคัญของความตกลงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย ได้แก่

(1) การเปิดเสรีด้านบริการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความตกลงแห่งองค์การการค้าโลก ปรากฏอยู่ในความตกลงด้านการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services หรือ GATS) ซึ่งมีหลักการสำคัญในการขจัดอุปสรรคทางการค้าบริการระหว่างประเทศโดยกำหนดกรอบกฎหมายเพื่อให้ประเทศภาคีได้เจรจาต่อรองเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านบริการโดยกำหนดข้อผูกพันที่แตกต่างกันสำหรับแต่ละประเภทของบริการ และมีหลักการสำคัญที่มีผลผูกพันประเทศสมาชิกในสองลักษณะคือ หลักการซึ่งมีผลผูกพันทุกสาขาบริการ(Horizontal commitments) ได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation หรือ MFN) ซึ่งประเทศสมาชิกจะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันโดยไม่มีเงื่อนไข กล่าวคือ เมื่อเปิดตลาดด้านบริการแก่ประเทศสมาชิกหนึ่งแล้วก็ต้องเปิดให้กับประเทศสมาชิกอื่นด้วย และหลักการที่มีผลผูกพันเฉพาะ

สาขา (Sector – specific commitments) เช่น หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจต่างชาติได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับองค์กรธุรกิจของประเทศนั้น

(2) การเปิดเสรีด้านบริการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความตกลงอาเซียน โดยประเทศไทยมีความผูกพันเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านบริการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความตกลงพหุภาคีในระดับภูมิภาค (Regional level) โดยเฉพาะความผูกพันภายใต้สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) โดยมีหลักการสำคัญคือมุ่งให้เกิดการค้าเสรีโดยการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงาน ได้อย่างเสรีระหว่างประเทศสมาชิก

(3) กรอบความตกลงอาเซียนด้านการบริการ (ASEAN Framework Agreement on Service หรือ AFAS) ประเทศสมาชิกมีพันธกรณีในการเปิดเสรีการค้าบริการในสาขาต่าง ๆ ด้วยการขจัดมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติและข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดระหว่างประเทศ รวมทั้งห้ามมิให้มีการกำหนดมาตรการใดขึ้นใหม่ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติและเป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด โดยรูปแบบบริการด้านการท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในสาขาบริการเร่งรัดภายใต้กรอบ AFAS ที่ครอบคลุม 3 สาขาบริการ คือ โรงแรมและร้านอาหาร (Hotel and Restaurant) ตัวแทนการท่องเที่ยวและธุรกิจจัดนำเที่ยว (Travel agencies and Tour operator) และมัคคุเทศก์ (Tourist guides services)

(4) แผนการดำเนินการเพื่อไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จัดทำขึ้นในปี พ.ศ.2549 มีการกำหนดเป้าหมายและระดับเปิดตลาดไว้ในสาขาบริการเร่งรัด (Priority Integration Sectors หรือ PIS) ได้แก่ ท่องเที่ยวสุขภาพ คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม ซึ่งต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นได้ในนิติบุคคลที่ให้บริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี 2553 สาขาโลจิสติกส์ ต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี 2556 และสาขาบริการอื่น ๆ ต้องเปิดให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาถือหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ภายในปี 2558

(5) ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการท่องเที่ยว (ASEAN Tourism Agreement หรือ ATA) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อร่วมมือกันในการเดินทางท่องเที่ยวมายังอาเซียนและภายในอาเซียน ส่งเสริมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน ลดข้อจำกัดการคองการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างเครือข่ายเชิงบูรณาการด้านการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์อาเซียนในฐานะของแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันหรืออาเซียนในฐานะแหล่งท่องเที่ยวปลายทางเดียว (Single tourism destination) เสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนด้านบริการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว

หลักการสำคัญของความตกลงนี้ คือ ประเทศสมาชิกต้องสนับสนุนการเดินทางมายังอาเซียนและภายในอาเซียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนสัญชาติประ

เทศมาชิก ส่งเสริมการขนส่ง ให้มีความร่วมมือเกี่ยวกับการเดินอากาศ พัฒนาด้านนโยบายเกี่ยวกับเรือโดยสาร เสริมสร้างคุณภาพการท่องเที่ยวด้วยวิธีการต่างๆ จัดให้มีมาตรการเพื่อรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว

(6) ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Agreement on Tourism Professional หรือ MRA) มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวในอาเซียน แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) สอนและฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพบริการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งเปิดโอกาสในการสร้างความร่วมมือและเพิ่มขีดความสามารถในหมู่สมาชิกอาเซียน โดยอาเซียนจะจัดทำมาตรฐานสมรรถนะพื้นฐานของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Common Competency Standards for Professionals หรือ ACCSTP)

การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียให้สนองตอบนโยบายการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นสร้างความมั่นคง และขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ว่าด้วยการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึง รวมไปถึงการส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำเป็นต้องส่งเสริมสนับสนุนขีดความสามารถและประสิทธิภาพของปัจจัยทั้งหลายที่เป็นองค์ประกอบของการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ให้มีความพร้อม โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นกฎหมาย กฎ ข้อบังคับภายในประเทศ และกฎหมาย ข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมถึงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ และการเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือและดำเนินการตามข้อตกลง กรอบความร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซียอย่างต่อเนื่อง

2.2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้

นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ภาคใต้

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อปี 2558 โดยประเทศไทยมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อประเทศไทย เพราะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน โดยคาดหวังถึงประโยชน์ที่จะได้รับหลัก คือ

1. การส่งเสริมการลงทุนในประเทศ เพราะประเทศไทยมีศักยภาพการเป็นศูนย์กลางของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
2. การส่งเสริมการส่งออก เพราะช่วยลดต้นทุนในการประกอบการต่างๆ เช่น ค่าแรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน

3. การส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิต สินค้าจากต่างประเทศเข้า
ดำเนินการในประเทศ

4. เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าจากประเทศไทย และประเทศต่างๆ ไปสู่
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่นๆ

5. ก่อให้เกิดการจ้างงาน เพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ที่มีการจัดตั้งเขต
เศรษฐกิจพิเศษ ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษ ถือได้ว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับประเทศไทย โดยเป็นพื้นที่ที่
กำหนดและ พัฒนาขึ้นภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ มีการปรับปรุงพื้นที่
และโครงสร้าง พื้นฐาน พร้อมกับเสนอให้สิทธิพิเศษมากมาย เพื่อดึงดูดการลงทุนจากทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ โดยมีกฎเกณฑ์ที่แตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ที่บังคับใช้ปกติทำให้สามารถเพิ่มปริมาณ
การส่งออกและการ จ้างงาน อันนำไปสู่การสร้างรายได้ และพัฒนาความมีประสิทธิภาพ เพิ่มผลิตภาพ
ด้านการผลิต พร้อมกับการพัฒนาแรงงานและบุคลากร ทำให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค
และเพิ่มรายได้ของผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนนำไปสู่การก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางของประเทศไทยใน
อนาคต

โดยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษแบ่งเป็นสองระยะ ดังนี้ ระยะแรก (ปี 2557-2558) มี
6 พื้นที่ ได้แก่ 1.อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2.จังหวัดมุกดาหาร 3.อำเภออรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว 4.จังหวัดตราด 5.อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา 6.จังหวัดหนองคาย ส่วนระยะที่สอง (ปี 2559
เป็นต้นไป) มี 6 พื้นที่ ได้แก่ 1.อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2.อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 3.
อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 4.จังหวัดนครพนม 5.จังหวัดกาญจนบุรี 6.จังหวัดนราธิวาส รวม
ทั้งหมด เป็น 10 จังหวัด ใน 12 พื้นที่ ดังรูปภาพนี้

รูปภาพที่ 3 แสดงภาพรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษที่พิเศษ 10 จังหวัด 12 พื้นที่
ที่มา: กรมโยธาธิการและผังเมือง (2558)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ: ผลต่อเศรษฐกิจภาคใต้

จากโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคใต้ปี 2555 พบว่า สาขาเศรษฐกิจสำคัญที่เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคใต้ คือ ภาคเกษตรกรรม และ ภาคอุตสาหกรรม โดยในภาคเกษตรกรรมมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดคือ ยางพารา ซึ่งภาคใต้เป็นแหล่งปลูกยางพารามากที่สุดของประเทศไทยและไทยก็เป็นผู้ผลิต และผู้ส่งออกยางพารามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังมีสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญรองลงมา ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และกุ้งเพาะเลี้ยง สินค้าเกษตรทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นวัตถุดิบขั้นต้นชั้นดี เหมาะสำหรับนำไปเป็น วัตถุดิบแปรรูปในอุตสาหกรรมหลายประเภท แต่ภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคใต้ ปัจจุบันส่วนใหญ่ยังคงเป็นการแปรรูปวัตถุดิบในขั้นต้นที่ใช้

เทคโนโลยีการผลิตขั้นพื้นฐาน จึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตภาคการเกษตรได้ไม่สูงมากนัก หากพิจารณาสินค้าส่งออกสำคัญผ่านด่านศุลกากรไทย-มาเลเซียในปัจจุบันเห็นได้ว่าสินค้า ส่งออกที่สำคัญที่สุด คือ ยางพาราและผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยมีสินค้าส่งออกสำคัญรองลงมาคือ ส่วนประกอบกับอุปกรณ์ประกอบใช้สำหรับเครื่องจักร และวงจรรวมกับไมโครแอสเซมบลีที่ใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปัจจุบันมีฐานการผลิตอยู่ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศแต่ส่งออกผ่านทางภาคใต้ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการประกาศพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย 2 พื้นที่ที่สำคัญ คือ

1) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ประกอบด้วย ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแก้ว และตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา มีด่านชายแดนสะเดาและด่านชายแดนปาดัง-เบซาร์เป็นจุดผ่านแดนถาวร เชื่อมต่อกับรัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงสุดอันดับหนึ่งและอันดับสอง ตามลำดับ ป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคใต้ ทั้งสองพื้นที่อยู่ใกล้ท่าเรือปีนังและท่าเรือกลางของมาเลเซีย และมีการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย-มาเลเซีย ผ่านทางปาดังเบซาร์ มีฐานการผลิตในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา อาหารทะเล อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเป็นพื้นที่ภายใต้โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (MIT-GT) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจพื้นที่ให้ขยายออกสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโอกาสการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระหว่างสะเดากับบูกิตกายูฮิตัม (มาเลเซีย) เพื่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมและบริการ ซึ่งสามารถขยายความร่วมมือทางการค้าการลงทุนต่อเนื่องในแนวทางด้านเหนือ-ใต้ (North-South Expressway) ในมาเลเซียเข้าสู่พื้นที่ตอนในของมาเลเซีย การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะเดาถ้ามีแรงจูงใจสำหรับนักลงทุนที่น่าสนใจอย่างสิทธิพิเศษต่างๆ และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นเรื่องที่ภาครัฐกำลังเร่งดำเนินการ จะดึงดูดให้นักลงทุนมาลงทุนเพิ่ม โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษสะเดามีความเหมาะสมที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาเป็น Export Processing Zone เพื่อเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภาคใต้ ซึ่งจะทำให้รูปแบบการผลิตและส่งออกสินค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนไทย-มาเลเซียจะเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางเพิ่มขึ้น อาทิ ยางล้อ ถังมือยาง แผ่นยางทำพื้นสนามกีฬา ประกอบกับรัฐบาลก็มีนโยบายกระตุ้นการใช้ยางพาราภายในประเทศ ส่วนปาล์มน้ำมัน ที่ปัจจุบันผลิตและส่งออกในรูปแบบวัตถุดิบขั้นต้นอย่างน้ำมันปาล์มดิบก็เปลี่ยนเป็นผลิตและส่งออกในรูปแบบสินค้าผลิตภัณฑ์ น้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้น อาทิ อาหารแปรรูป เครื่องสำอางและยา นอกจากนี้ เป็นโอกาสอันดีสำหรับโรงงานผลิตส่วนประกอบเครื่องจักรและอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในการมาลงทุนในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากสิทธิพิเศษต่างๆ แล้ว ยังสามารถลดต้นทุนค่าขนส่งได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ในเบื้องต้นภาครัฐต้องมีการวางแผนการฝึกอบรมบุคลากรและแรงงานให้มีความสามารถพร้อมรับเอาความรู้ (Absorb capabilities) จากต่างชาติที่เข้ามาลงทุนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ให้เกิดช่องว่างทางเทคโนโลยี (Technology gap) โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์ปลายน้ำอย่างยางพาราและปาล์มน้ำมันที่เป็นวัตถุดิบที่มีจำนวนมากในพื้นที่ภาคใต้ หากเรามีแรงงานและบุคลากรที่สามารถรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและทักษะ การทำงานจากต่างชาติได้มากไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือทางอ้อม ก็อาจคาดการณ์ได้ว่าคนเหล่านั้นจะสามารถนำความรู้มาพัฒนานอกพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจนสามารถขยายเป็นวงกว้างได้ในระยะยาว ทำให้ความเจริญจะไม่กระจุกตัวอยู่แค่ในกรอบของคำว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้นนอกเหนือจากการรับเอาเทคโนโลยีจากต่างชาติมาประยุกต์ใช้แล้ว ภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศยิ่งขึ้นไป ทั้งนี้ในอนาคตจะทำการศึกษาแบบเชิงลึกถึงอุตสาหกรรมที่เป็นดาวรุ่งของภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจประเทศใน AEC โดยเฉพาะเพื่อนบ้านสำคัญอย่างประเทศมาเลเซีย

2) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส ประกอบด้วย ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองนราธิวาส ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ ตำบลละหาร อำเภอยี่งอ ตำบลลิสะจุต อำเภอแว้ง และตำบลสุโหงโกลก อำเภอสุโหงโกลก จังหวัดนราธิวาส เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส มีจุดผ่านแดนเชื่อมโยงกับมาเลเซีย 3 แห่ง ได้แก่ สุโหงโกลก ตากใบ และบูเกะตา ซึ่งรองรับการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวระหว่างไทย-มาเลเซีย และมีสนามบินนราธิวาส ซึ่งสามารถให้บริการขนส่งและการเดินทางแก่นักท่องเที่ยวและนักลงทุนทั้งไทยและมาเลเซีย ในบริเวณชายแดนเชื่อมโยงเข้าสู่เมืองหลักต่างๆ ของประเทศไทย รวมทั้งมีวัตถุดิบที่จะสามารถสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และจุดเด่นด้านนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดน

สภาพภูมิประเทศได้พัฒนาภาวะปฏิรูปพิเศษ 10 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดนภายใต้การดำเนินการโดยคณะกรรมการวิสามัญปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง (สภาพภูมิประเทศ, 2558) ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ทำให้ต้องมีการปฏิรูปพื้นที่ร่วมชายแดนนี้เนื่องจากการค้าระหว่างชายแดนไทยมีมูลค่าการเติบโตสูงขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาแต่ด้วยภาวะเศรษฐกิจของโลกโดยรวมกลับซบเซา ขณะที่เขตพื้นที่ชายแดน 4 พื้นที่กลับมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจและสังคมโลก และเป็นประตูที่สำคัญในการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งในเบื้องต้นรัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อดำเนินการในด้านนี้ โดยมีการกำหนดพื้นที่ที่ให้สิทธิพิเศษ ได้แก่ การยกเว้นภาษี การให้สิทธิสูงสุดในการลงทุนภายใต้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) การให้สิทธิแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การยกเว้นภาษีการนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักร เป็นต้น

โดยแนวทางการปฏิรูปพื้นที่ร่วมชายแดนด้านเศรษฐกิจนี้ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปทั้งสิ้น 4 ประเด็นด้วยกัน (สภาพภูมิประเทศ, 2558) ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การลดพิธีการนำเข้า ส่งออกตามแนวชายแดนให้ทำเพียงครั้งเดียว เนื่องจากที่ผ่านมาการตรวจสอบข้อมูลของสินค้าที่นำเข้าและส่งออกมีปัญหาทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเสียเวลาค่อนข้างมากและเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการค้าชายแดน และกฎหมายของแต่ละประเทศมีข้อกำหนดและระเบียบข้อบังคับที่แตกต่างกันซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องยึดมั่นตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ด้วยเหตุนี้ภายใต้การปฏิรูปจึงควรให้ทั้งสองประเทศร่วมกันตรวจตราในเอกสารในการผ่านแดนในจุดเดียวเพื่อลดระยะเวลาและค่าใช้จ่าย รวมถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ชายแดน

ประเด็นที่สอง ลดพิธีการตรวจคนเข้าเมืองตามแนวชายแดน แม้ว่าปัจจุบันการเดินทางเข้าเมืองของประเทศมีความสะดวกเพิ่มขึ้นภายใต้การผ่อนผัน เช่น การใช้บัตรผ่านแดน (Boarding Pass) แต่ยังคงต้องผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมืองทั้ง 2 ประเทศ ด้วยเหตุนี้ภายใต้การปฏิรูปจึงควรมีการลดระยะเวลาในการตรวจเอกสารโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยภายใต้การยอมรับของทั้งสองประเทศ

ประเด็นที่สาม พิจารณาให้มีการทำการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วม (Joint Economic Development Area: JEDA) ตามแนวชายแดน โดยเน้นให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจตามเขตชายแดน การปฏิรูปจะจัดให้มีเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษตามแนวเขตชายแดนตามด้านต่างๆ โดยพัฒนาเป็นพื้นที่เดียว มีระบบเดียวเพื่อการบริหารจัดการอย่างเบ็ดเสร็จ ภายใต้การเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างสองประเทศ ซึ่งมีการจ้างผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้ดำเนินการบริหารพื้นที่พิเศษนี้ โดยให้มีการตรวจตราเข้าออกเพียงครั้งเดียว ซึ่งเป้าหมายระยะยาวในการดำเนินการปฏิรูปเพื่อเชื่อมต่อพรมแดนของประเทศแบบไร้รอยตะเข็บ

ประเด็นที่สี่ การทำวิสัยทัศน์การพัฒนาพื้นที่ชายแดนระยะยาวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน แม้ว่าในปัจจุบันในเขตพื้นที่ชายแดน สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะได้พัฒนาแผนระยะเวลา 5 ปีแล้วทำให้พื้นที่ชายแดนมีโครงสร้างพื้นฐานและงบประมาณในการดำเนินงานรองรับแผนนี้ และสามารถสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้านให้มีความพร้อมในการพัฒนามากขึ้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไม่สามารถดำเนินการได้เพียงฝ่ายเดียว การพัฒนาต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องกันทั้งสองประเทศ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาวิสัยทัศน์ระยะยาวร่วมกันตามจุดชายแดนเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจและเข้าใจถึงขั้นตอนในการดำเนินงานร่วมกัน

โดยสภาพปฏิรูปแห่งชาติ (2558) ได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นการวิเคราะห์ได้ว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาการเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศเพื่อให้สะดวกต่อการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษควรพัฒนาภายใต้บริบท จุดแข็ง จุดอ่อนของแต่ละพื้นที่ โดยให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังพื้นที่พิเศษยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคง ซึ่งอาจจะกำหนดให้มีการบริหารจัดการโดยสามารถจ้างเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการได้ภายใต้การกำกับ

ดูแลของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ แนวทางในการปฏิรูปเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน สถาปนิกรูป
แห่งชาติ (2558) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

1. รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษตามชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทยในอนาคต
คือ รูปแบบเศรษฐกิจพิเศษข้ามพรมแดน (Cross Border Special Economic Zone) ที่เน้นการลด
ขั้นตอนกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้เหลือเพียงจุดเดียวเพื่อเชื่อมพื้นที่รายรอบชายแดนของสองประเทศ
ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพียงเขตเดียวภายใต้การบริหารจัดการแบบหุ้นส่วนของทั้งสองประเทศ ซึ่ง
ประชาชนท้องถิ่นในแต่ละประเทศต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยมีการจ้างผู้บริหารมืออาชีพมา
บริหารจัดการได้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการในบางจุดอาจมีความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ได้ ซึ่ง
ก่อนตัดสินใจดำเนินการในรูปแบบใดควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินการเพื่อวิเคราะห์
ผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการ

2. การปรับใช้มาตรการอาเซียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ โดยลดขั้นตอนศุลกากรตาม
ข้อตกลง ASEAN Single Window ที่ทำให้พิธีการทางศุลกากรมีเพียงจุดเดียว ซึ่งต้องนำระบบของทั้ง
สองประเทศมาบริหารจัดการเป็นระบบเดียวภายใต้การมีส่วนร่วมของทั้งสองประเทศ แนวคิดสำคัญ
ในระบบนี้คือ ต้องอำนวยความสะดวกให้กับสินค้าผ่านแดนภายใต้ข้อตกลงที่ให้นำนารถยนต์
จากประเทศหนึ่งเข้าไปประเทศหนึ่งได้ และต้องรวมถึงมาตรการการได้รับสิทธิพิเศษจากการลงทุนทั้ง
การให้สิทธิแก่นักลงทุนจากต่างประเทศ และการเจรจาให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนชาวไทยใน
ต่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังต้องมีการพิจารณาถึงมาตรการด้านภาษี มาตรการด้านการค้าบริการ
มาตรการด้านแรงงาน ระบบเงินตรา ผู้ประกอบการในเขต เป็นต้น

3. การทำให้แนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดนเป็นโครงการของ
ASEAN เพื่อให้การประสานความพินิจ หากการดำเนินงานเป็นโครงการของอาเซียนจะทำให้มี
ความเป็นไปได้และมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงฤดี เสือสิงห์ (2548) ทำการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการพิธีการ
ศุลกากรในการให้บริการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศ ณ ด้านศุลกากรปางดงเบซาร์ อำเภอสะเตา
จังหวัดสงขลาเพื่อวัดระดับความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการที่มีต่อการส่งสินค้าออก รวมทั้งรับทราบถึง
ปัญหาในการให้บริการต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวทาง ในปรับความเข้าใจของผู้รับบริการที่มีต่อขั้นตอน
พิธีการส่งออก โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ตัวแทน ออก ของ ซึ่งเป็นผู้ติดต่อกับด้านศุลกากร
ปางดงเบซาร์แทนผู้นำสินค้าเข้าโดยตรงจำนวน 110 คน พบว่า ตัวแทน ออกของมีความพึงพอใจใน
การให้บริการทุกด้าน โดยมีข้อเสนอแนะให้ทำการปรับปรุงการให้บริการ ในเรื่อง การประชาสัมพันธ์
โดยมุ่งให้ตัวแทนออกของรับรู้ บทบาท ผลประโยชน์ที่ได้รับทางตรงและทางอ้อม ส่วนเรื่อง ตัวบท
กฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับการปฏิบัติ เพราะความเปลี่ยนแปลง
ของ สภาวะแวดล้อม สังคม และการเมือง ให้เสนอผู้มีอำนาจปรับปรุงแก้ไขลด ขั้นตอนที่ไม่จำเป็น

ออก แก้ปัญหา ความซับซ้อน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและประหยัดเวลา การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กชกร ว่องมงคลเดช (2552) ทำการวิเคราะห์บริหารจัดการด้วยระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ของกรมศุลกากร เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางการเพิ่มศักยภาพ และแนวโน้มของการบริหารจัดการ พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดการประเมินผลแผนในการนำระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการ แนวทางการเพิ่มศักยภาพ ในการบริหารจัดการคือผู้บริหารของกรมศุลกากรควรกำหนดแผนและมาตรการที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และภาพแนวโน้มในการบริหารจัดการในอนาคตคือ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้วยระบบศุลกากร อิเล็กทรอนิกส์ของกรมศุลกากรในอนาคตมีแนวโน้มสูงกว่าในปัจจุบัน

เกรียงศักดิ์ สุวรรณทรัพย์ (2554) ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อระบบพิธีการศุลกากร อิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (c-Customs) ในการผ่านพิธีการศุลกากรของด่านศุลกากรหนองคาย พบว่า ผู้ประกอบการเห็นด้วยกับระบบฯ ในระดับมาก โดยเห็นด้วยในด้านการอำนวยความสะดวกมากที่สุด ผลของ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อระบบพิธีการศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ แบบ ไร้เอกสาร ในการผ่านพิธีการศุลกากรของด่านศุลกากรหนองคายพบว่าความคิดเห็นของผู้ประกอบ การไม่ว่า จะเป็น ประเภท ร้านค้า ห้างหุ้นส่วน และ บริษัทที่มีต่อระบบพิธีการศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ แบบไร้เอกสารใน การผ่านพิธีการศุลกากรของด่านศุลกากรหนองคายไม่แตกต่างกัน

กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์ และ จิตติชัย รุจนกนกนาฏ (2554) ได้ศึกษาผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามข้อตกลงประชาคมอาเซียนที่มีต่อการขนส่งสินค้าข้ามแดนและการค้าผ่านแดนโดยศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการขนส่งสินค้าข้ามแดนในด่านศุลกากรทั้งหมด 6 แห่งครอบคลุมที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของไทย ได้แก่ 1) ด่านบ้านคลองลึก อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 2) ด่านมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 3) ด่านนครพนม จังหวัดนครพนม 4) ด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย 5) ด่านสะเดา จังหวัดสงขลา และ 6) ด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอน ประสิทธิภาพ และการให้บริการของจุดผ่านแดน สถานการณ์ปัจจุบันของการขนส่งสินค้าข้ามแดน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และแผนการพัฒนาด่านในอนาคต แล้วจึงทำแบบจำลองเพื่อประเมินผลกระทบของการปรับปรุงระบบการขนส่งสินค้าที่มีต่อมูลค่าการค้าข้ามแดนและผ่านแดนของไทยตามจุดผ่านแดนต่าง ๆ 10 ด่าน ตามกรอบข้อตกลงของ AEC จากนั้นจึงทำการสรุปผลและเสนอแนะนโยบายและแนวทางการสนับสนุนการขนส่งสินค้าข้ามแดนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาการขนส่งสินค้าจากด่านชายแดนไทยเป็นหลัก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกปริมาณและประเภทของรถยนต์ที่ผ่านแดนและเวลาที่ใช้ในการผ่านแดนของรถยนต์ขนส่งประเภทต่าง

ๆ ในช่วงที่มีปริมาณการขนส่งมากเป็นเวลา 3 ชั่วโมงและเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้บริการผ่านแดน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าผ่านแดน โดยในส่วนของการด่านพรมแดนสะพานมิตรภาพไทย-ลาวและด่านศุลกากรหนองคายเป็นจุดที่มีความสำคัญมากที่สุดเพราะเป็นจุดที่มีการใช้บริการมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในจุดนี้มีปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดแคลนจุดพักรถให้กับผู้ขับรถได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ ประกอบกับช่องจราจรในด่านพรมแดนมีช่องทางเดียวจึงทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด รวมทั้งตำแหน่งเครื่องเอ็กซเรย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการให้บริการจึงทำให้เกิดปัญหาการติดขัดในกระบวนการให้บริการ และส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการให้บริการที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ด่านศุลกากรหนองคาย จึงได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกของการขนส่งสินค้าข้ามแดน

สุระพันธ์ จุลสุวรรณ (2557) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาด่านชายแดนสะเดา โดยศึกษาความสำคัญและบทบาทของชายแดนสะเดา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาสู่การเป็น National Single Window (NSW) ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสู่การเป็น NSW ผลการวิจัยพบว่าด่านสะเดาเป็นด่านที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก มีมูลค่าการค้าข้ามแดนสูงที่สุดในประเทศไทย โดยด่านสะเดามีจุดแข็งด้านบุคลากร งบประมาณ และด้านกายภาพ มีโอกาสในเรื่องการรวมความร่วมมือและงบประมาณ อย่างไรก็ตาม ด่านสะเดามีจุดอ่อนในแง่ของผู้รับผิดชอบหลักไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาด และมีอุปสรรคในแง่ของกระบวนการใช้ระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบ โดยในงานวิจัยนี้ได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น 4 ด้าน และนำเสนอข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาด่านชายแดนพะเยา

อังคณา ธรรมจักร และ สายฝน ไชยศรี (2558) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทยกับชาวมาเลเซีย ประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้ามาใช้บริการที่เมืองชายแดนและสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขอุปสรรคการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย พบว่า ด้านสินค้า ชาวมาเลเซียนิยมซื้อเสื้อผ้า สินค้าอุปโภคบริโภค บริการท่องเที่ยว โดยมาซื้อด้วยตนเองสำหรับปัญหาการค้าชายแดน ผู้ประกอบการกังวลเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินที่อ่อนค่าลง ทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง การขนส่งของไทยมีปัญหา ขาดความสะดวกเหมือนมาเลเซีย การปิด-เปิดด่านชายแดนมีผลกระทบต่อการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน อีกทั้งจากผลกระทบของ การเมือง การปกครองของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะนโยบายภูมิบุตรที่มีการเอื้อประโยชน์ต่อชาว มาเลเซียเชื้อสายอิสลามมากขึ้น ทำให้นักลงทุนชาว มาเลเซีย เชื้อสายจีน มาพัฒนาที่ดินในตลาดสะเดาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งพฤติกรรมที่น่าสนใจคือ สถานที่ทางศาสนาพุทธในเมืองชายแดนใกล้ประเทศมาเลเซีย รวมทั้งในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ไม่ว่า วัด ศาลเจ้า หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีรูปลักษณะแสดงถึงศาสนาพุทธ จะมีการบริจาคสิ่งของที่มีการจารึก เป็นชาวมาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นจำนวนมาก และมากกว่าคนไทยใน

พื้นที่นั้นด้วย แสดงถึงการขดเขย่งที่ชาวจีนทำไม่ได้ในมาเลเซีย สำหรับช่วงเวลาของการปิดด่านมี การกำหนดเวลา ทำให้เกิดการพักค้างแรมบริเวณเมืองใกล้ด่าน สำหรับข้อเสนอเชิงปฏิบัติ ได้แก่ การเพิ่มทักษะด้านภาษาให้กับผู้ประกอบการบริเวณชายแดน ในด้านภาษามลายู ภาษาจีน และ ภาษาอังกฤษ การสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และความปลอดภัย และการพยายามสร้างงาน ให้คนในพื้นที่ เป็นต้น

นราวดี บัวขวัญ และคณะ (2559) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ การท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว และกำหนดมาตรฐานการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับชุมชนใน 4 รัฐ ประเทศมาเลเซีย เพื่อสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้การท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับชุมชนใน 4 รัฐ ของ ประเทศมาเลเซีย และเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่างเมืองชายแดนไทยและ มาเลเซีย ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 ชุมชน ภายใต้องค์ประกอบ 4 ด้าน อยู่ในระดับขีดความสามารถในการรองรับได้โดยไม่ส่งผลกระทบ ต่อชุมชนและนักท่องเที่ยว และเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดความยั่งยืน จึงเสนอให้มี แนวทางในการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับขีดความสามารถรองรับด้านการท่องเที่ยว ของชุมชน โดยชุมชนควรมีการวางแผนการเที่ยวเพื่อกำกับดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้มาตรฐาน การท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนขององค์ประกอบการท่องเที่ยว และ มาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับชุมชนใน 4 รัฐของมาเลเซีย ชุมชนมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันโดยรวม และแตกต่างกันในส่วนการให้ลำดับความสำคัญกับ ตัวชี้วัดมาตรฐานในบางประเด็น เช่น กลุ่มองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยงานที่ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ภาระเบี่ยงการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เป็นต้น สำหรับการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่างสองพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย การจัดการความรู้ โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายผ่านคนกลางหรือหน่วยงานกลาง ดังนั้นเพื่อเป็นการ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่าง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 รัฐของมาเลเซีย ควรจะมีการพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางเที่ยว การประชาสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนามาตรฐาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

ปรัชญากรณ์ ไชยเดช และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยโครงการเปรียบเทียบมาตรฐาน การท่องเที่ยวโดยชุมชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 2 ประเทศ เปรียบเทียบมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

และกำหนดมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกันระหว่างชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 รัฐ ประเทศมาเลเซีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การสำรวจ การสังเกต การจัดประชุม กลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) แนวคิด เป้าหมายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ 3) การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต 4) การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน 5) การบริการท่องเที่ยว 6) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 7) การประชาสัมพันธ์และการตลาด ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเทศไม่แตกต่างกัน ชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัตถุประสงค์การจัดการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย ชุมชนมาเลเซียมีโครงสร้างการบริหาร องค์กรรูปแบบเดียวกัน ทั้ง 2 ฝ่ายใช้วิถีชีวิตของผู้นในชุมชนและฐานทรัพยากรธรรมชาติมาให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบมาตรฐานพบว่า ชุมชนฝ่ายไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เปิดโอกาสให้ทุกคนเป็นแกนนำใน การบริหารจัดการท่องเที่ยว มีโปรแกรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเลือกหลากหลาย ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนชุมชนใน 4 รัฐ มีการจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นระบบโดยได้รับอนุมัติจากรัฐก่อนดำเนินการ ใช้หลักศาสนากำหนดกฎ กติกา ให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม ทำงานเป็นทีม มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างชัดเจน มี มาตรฐานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ทั้ง 2 ฝ่าย มีมาตรฐานด้านที่พัก เหมือนกันและใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว แต่มีปัญหาด้านการใช้ ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเหมือนกัน ทั้ง 2 ประเทศ เห็นชอบร่วมกันทั้ง 7 มาตรฐาน 33 เกณฑ์ชีวิต แต่ให้ความสำคัญต่างกัน 16 เกณฑ์ชีวิต ชุมชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรนำมาตรฐานที่เป็นจุดเด่น 10 ข้อ ของชุมชนมาเลเซียมาพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

Hampton (2010) วิจัยในช่วงปี 2007 โดยใช้การ ประเมินแบบมีส่วนร่วมในการสำรวจ การท่องเที่ยวข้าม พรมแดนในสถานที่มาเลเซียคือหมู่บ้าน Kukup หรือ Kampung ในยะโฮร์ทาง ตอนใต้ของคาบสมุทร มาเลเซียและอินโดนีเซียที่ บินตันในหมู่เกาะเรียวจังหวัด, อินโดนีเซียภายใน IMS-GT ทั้งสองสถานมี แตกต่างกันอย่างมาของการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนจากสิงคโปร์ คือ หมู่บ้าน Kukup หรือ Kampung เป็นการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน / อาหาร Kukup อาจจะเห็นเป็นที่ตั้งของ การท่องเที่ยวที่ไม่ได้วางแผน และบินตันในหมู่เกาะเรียวจังหวัดสำหรับการพัฒนารีสอร์ททวงล้อมแบบ ดั้งเดิม การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ บินตันเป็นตัวอย่างของ การท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการที่เกี่ยวข้อง กับรัฐและการวางแผนภาคเอกชน มีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างท้องถิ่นผู้ให้บริการกำหนด นโยบายและนักท่องเที่ยว (n = 38) ร่วมสังเกตการณ์และนอกเหนือจากสามผู้ให้ข้อมูลหลักผู้ตอบ สัมภาษณ์สุ่มเลือกและผ่านการ Snowballing ได้สัมภาษณ์ผู้ให้บริการจากร้านอาหาร, ที่พักและ การขนส่ง ผลการศึกษาพบว่าการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนสร้างรายได้ การจ้างงานและ ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น ใน Kukup ผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ ที่ชัดเจนที่มีเพิ่มขึ้น

รายได้และการจ้างงานมีการกระจายไม่สม่ำเสมอ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ที่빈ตัน การท่องเที่ยวข้ามพรมแดนมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของเกาะ ซึ่งต้องอาศัยแรงงานจากต่างถิ่น นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการเจริญเติบโตของ การท่องเที่ยวใน IMS-GT กระดาษที่แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวข้ามพรมแดนสามารถนอกจากนี้ยังมีประโยชน์ให้มากขึ้น รูปแบบทั่วไปของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในการวางแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติและอาจนำไปสู่ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญสำหรับชุมชนท้องถิ่น

Studzieniecki et al (2015) ข่ายแดนโปแลนด์รัสเซียพิสูจน์ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนอาจจะพัฒนา อย่างหนาแน่นในพื้นที่ที่แยกกับชายแดนสหภาพยุโรปภายนอกจุดข้ามพรมแดนที่ทันสมัยห้าจุดซึ่งมีการให้บริการด้านการเดินทางกฎระเบียบด้านจรรยาบรรณอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบอย่างถูกต้องในการดำเนินงาน ของการ ท่องเที่ยวข้ามพรมแดนจะส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว มันขึ้นอยู่กับความร่วมมือของหน่วย การบริหาร ของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นเช่นเดียวกับการที่จะ จำกัด ขอบเขตองค์กรการท่องเที่ยวจาก ทั้งสองประเทศ ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น เขตแดนห้าประเภท ชายแดนจะช่วยให้เข้าใจความจำเพาะ ของ ความร่วมมือในแต่ละพื้นที่เหล่านี้ การดำเนินการโดยการบริหารของรัฐบาลครอบคลุมทั้งภูมิภาค บริหาร ข้ามพรม แดนและมุ่งเน้นการยกอุปสรรคการจรรยาบรรณชายแดนที่มีความสนใจเป็นพิเศษกับ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการที่โปแลนด์ไปยังสหภาพยุโรป การเพิ่มขึ้นของการจรรยาบรรณชายแดน ได้รับการปฏิบัติตั้งแต่ปี 2010 ในระดับที่ดี เนื่องจากการจรรยาบรรณชายแดนท้องถิ่นในประเทศในยุโรปได้ ให้ความสำคัญการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการ โดย Gruner และ Buchroithner (2010) ได้ศึกษา การสร้าง Barrier free Cross-Border Tourism ในเขตอุทยานที่เป็นพื้นที่ติดต่อระหว่าง Switzerland และ ผู้วิจัยได้ออกแบบระบบ Tourism Information System (TIS) เพื่อช่วยเหลือ นักท่องเที่ยวพิการที่เดินทาง ด้วยรถเข็น โดยในระบบ TIS จะมีข้อมูลดิจิทัล ด้าน ระยะทาง ระดับ ความยากลำบาก ความชัน สภาพพื้นผิว และ ทางเดินข้อมูลที่เป็นในการวางแผนท่องเที่ยวและ ข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับผู้พิการ

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย” ภายใต้แผนงาน การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการจำแนกข้อมูลตามแหล่งที่มาได้ 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) การประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนงานภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ตัวแทนชุมชน ตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดน รวมถึงปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและให้การท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จากเอกสารที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว เช่น หนังสือ ตำรา บทความ รายงานการวิจัย เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและเชื่อมโยงระหว่างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับทฤษฎีอย่างเป็นเหตุเป็นผล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ขอกำหนดเป็นหน่วยวิจัยที่เกี่ยวข้อง (stakeholders) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากกลุ่มประชากรในหน่วยวิจัยในรายละเอียดด้านล่างดังนี้ คือ

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน

- 2) หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง คือ สมาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดสงขลา หอการค้าจังหวัด สมาคมผู้ประกอบการค้าปลีก-ส่ง ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่เชื่อมโยงการค้า การลงทุน และท่องเที่ยวในพื้นที่ ใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน
- 3) แกนนำชุมชนประชาชนที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน
- 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวข้ามแดนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 400 คน

โดยการศึกษาวิจัย “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย” ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ พื้นที่ใน 9 ด้านชายแดน ซึ่งเป็นด้านถาวร ด้านชั่วคราว และด้านผ่อนปรน ในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ในการศึกษาวิจัยใน 9 ด้านชายแดนถาวร

ที่	จังหวัด	ชื่อด่าน	ประเภทด่าน			ชายแดนมาเลเซีย
			ถาวร	ผ่อนปรน	ชั่วคราว	
1	สงขลา	ด่านสะเดา อำเภอสะเดา	✓			ด่านบูกิตกายูอิตัม รัฐเคดาห์
2	สงขลา	ด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา	✓			ด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส
3	สงขลา	ด่านประกอบ อำเภอนาทวี	✓			ด่านบ้านคูเรียนบุง รัฐเคดาห์
4	สตูล	ด่านวังประจัน อำเภอเมือง	✓			ด่านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส
5	สตูล	ด่านตำมะลัง อำเภอเมือง	✓			ด่านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
6	สตูล	เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง			✓	ด่านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
7	ยะลา	ด่านเบตง อำเภอเบตง	✓			ด่านบูกิตปิอราปิต รัฐเคดาห์
8	นราธิวาส	ด่านสุโหงโกลก อำเภอสุโหงโกลก	✓			ด่านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน
9	นราธิวาส	ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคีรินทร์		✓		ด่านเยอลี รัฐกลันตัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ได้มีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวชายแดน รวมทั้งการศึกษาเครื่องมือในการวิจัยที่มีความเหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยวชายแดน รวมถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไข ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่แนวทางในการออกแบบเครื่องมือในการศึกษาวิจัยให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อใช้ในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในพื้นที่ศึกษาวิจัย (ตามรายละเอียดในภาคผนวก)
2. ประเด็นการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อใช้ในการรับฟังความคิดเห็นของแกนนำชุมชน ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (ตามรายละเอียดในภาคผนวก)
3. แบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่มีต่อการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปสู่การวิเคราะห์ถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขต่อไป (ตามรายละเอียดในภาคผนวก)

3.3 วิธีเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลใช้วิธีการศึกษาผสมผสานระหว่าง การศึกษาจากเอกสาร (documentary research) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หนังสือ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดน การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ชายแดน การวิเคราะห์ Diamond Model และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ Scholar.google.com การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฐานข้อมูลงานวิจัยในสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือในสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เป็นต้น
- 2) งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed-method Approach) ซึ่งเป็นการรวมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบทำตามลำดับก่อนหลัง (Sequential Design) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เพื่อจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว และการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อค้นหาคำตอบในเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมถึง การค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการในพื้นที่ชายแดนไทย- มาเลเซียก่อน แล้วทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามสำหรับ ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ วิเคราะห์จากแบบสอบถามเพื่อค้นหาคำตอบในวงกว้างเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมรอบด้าน

3) ผู้วิจัยพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาลุทธิในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการในพื้นที่ชายแดน ไทย-มาเลเซีย โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดทางด้านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชายแดน การพัฒนา เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนในพื้นที่ชายแดนการวิเคราะห์ Diamond Model และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และพัฒนาแนวคิดการบริหาร จัดการพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยดำเนินการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวงทวง วงกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่วิจัย โดยมีกระบวนการ ดังนี้

3.1) ในการดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการ สัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวรวมถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและ การบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซียโดยประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ประยุกต์ตามแนวทางของ Diamond Model ได้แก่

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
- เงื่อนไขและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ชายแดน
- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน
- กลยุทธ์องค์กร โครงสร้างและการแข่งขัน

3.2) ในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำมาสังเคราะห์ข้อมูล

3.3) ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ พื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อร่วมสังเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการด้าน เศรษฐกิจ การลงทุนและการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย รวมทั้ง การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และการดำเนินการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการ

ด้วยวิธีการ TOWS Matrix เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเบื้องต้น

3.4) เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ของพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย นักวิจัยจะนำผลมาสังเคราะห์ร่วมกัน โดยเชิญกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวรวมไปถึงการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

3.5) ภายหลังจากการได้รับข้อเสนอแนะ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียจากการสังเคราะห์ข้อมูลโดยรวมเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำไปสู่การเชื่อมโยงผลการศึกษาในภาพรวมของแผนงานวิจัยฯ ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสำรวจภาคสนามที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม รวมถึงการศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณที่ได้จากการจัดเก็บแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ชายแดนไทยและประเทศมาเลเซีย มาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล คัดกรองข้อมูลและจัดแยกเป็นประเด็นต่างๆ วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามประเด็นที่ค้นพบ (topic) แล้วนำมาพรรณนาเชิงอุปนัย (inductive)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย” ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยปริมาณ (Quantitative research) และมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และ 4) เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา สามารถสรุปผลการวิจัยบางส่วนได้ ดังนี้ คือ

4.1 ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการลงพื้นที่สำรวจเพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ใน 9 ด้านชายแดน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านสะเตา อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
- 2) ด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
- 3) ด้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
- 4) ด้านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 5) ด้านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 6) เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 7) ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 8) ด้านสุไหงโกลก อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส
- 9) ด้านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคีริน จังหวัดนราธิวาส

โดยสามารถสรุปรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในแต่ละพื้นที่วิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ดังนี้ คือ

4.1.1 ด้านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด้านชายแดนสะเดา ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ถนนกาญจนวนิช ตำบลสำนักงานขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด้านบูกิตกาเยอติม รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยในส่วนของพื้นที่อำเภอสะเดา นั้นมีที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อกับจุดต่างๆ ดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับอำเภอคลองหอยโข่งและอำเภอหาดใหญ่
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับอำเภอจะนะและอำเภอนาทวี
- **ทิศใต้** ติดต่อกับรัฐเกดะห์ (ประเทศมาเลเซีย)
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับรัฐปะลิส (ประเทศมาเลเซีย) อำเภอควนโดน และอำเภอควนกาหลง (จังหวัดสตูล) โดยสามารถแสดงแผนที่ที่ตั้งด้านชายแดนสะเดา ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 4 แสดงแผนที่ตั้งของด่านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ที่มา: <http://www.thaisez.com/Songkhla.html>

สถานภาพชายแดน

ด่านสะเดา หรือที่คนในพื้นที่เรียกกันว่า “ด่านจังโหลน” มีลักษณะเป็นด่านผ่านแดนถาวรสำหรับการผ่านข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นด่านชายแดนที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในมิติของการท่องเที่ยว นั่นคือ ด่านสะเดาถือเป็นจุดผ่านแดนหลักของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ โดยด่านสะเดามีปริมาณการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากถึงปีละประมาณ 1.6 ล้านคน/ปี ซึ่งนักท่องเที่ยวดังกล่าวสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมถึงเดินทางเชื่อมโยงไปยังจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย อาทิ กระบี่ พังงา ภูเก็ต และเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยการขับรถยนต์ผ่านด่านเข้ามาเอง เพื่อเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เชื่อมต่อระยะใกล้ๆ มากขึ้น เช่น ด่านนอกอำเภอสะเดา เมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมไปถึงจังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกำลังได้รับการส่งเสริมในลักษณะการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรองมากขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวแล้ว ด่านสะเดายังเป็นประตูเชื่อมโยงสำคัญในการขนส่งสินค้าทางบกโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่และรถขนส่งอื่นๆ เพื่อขนส่งสินค้าเชื่อมโยงไปยัง รัฐเปอร์ลิส รัฐเคดาห์ รวมถึงท่าเรือปีนัง ประเทศมาเลเซีย รวมถึงประเทศสิงคโปร์ โดยสินค้าของไทยที่ส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียผ่านทางด่านสะเดา โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าด้านการเกษตร อาทิ ยางพารา พืชผัก ผลไม้ อาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น โดยจากการสำรวจข้อมูลที่ผ่านมาพบว่า สินค้าส่งออกของไทยไปยังมาเลเซียร้อยละ 60 เป็นยางพารา ซึ่งหากรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับยางพาราแล้วมีมูลค่าส่งออกประเทศมาเลเซียสูงถึงเกือบร้อยละ 80 อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันจากสภาวะการลดลงของราคายางพารา ส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของยางพาราไทยลดลงอย่างมากและต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อมูลค่าการค้าชายแดนให้ลดต่ำลงไปด้วยเช่นกัน

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ชาวไทยศาสนาพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน โดยจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีจำนวนทั้งสิ้น 125,978 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของตำบลสำนักขาม ซึ่งเป็นที่ตั้งของด่านชายแดนสะเดา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,968 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากประชากรในพื้นที่แล้ว พบว่ายังมีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในลักษณะประชากรแฝงซึ่งมีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงผู้ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว และกัมพูชา เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพและรับจ้างใช้แรงงาน โดยประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำสวนยาง การทำสวนผลไม้ เป็นต้น จากการเจริญเติบโตอันสืบเนื่องมาจากความเป็นเมือง

ชายแดน ทำให้ปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุน รวมถึงอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย จึงทำให้ลักษณะ การประกอบอาชีพของ ประชากรบางส่วนในพื้นที่ปรับเปลี่ยนไปตามการเจริญเติบโตของเมืองชายแดน อาทิ อาชีพการค้า ขยาย และอาชีพในภาคอุตสาหกรรมบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้านชายแดนสะเดาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังมีคงมี การเดินทางข้ามแดนไปยังประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกัน เช่น พื้นที่บริเวณด่านบูกิตกาอุฮิตัม รัฐเคดาห์ และพื้นที่เชื่อมโยงใกล้เคียง เช่นเดียวกันกับชาวมาเลเซียพื้น ที่ที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกัน โดยประชาชนในสองประเทศมีความเชื่อมโยงกัน ในลักษณะของเพื่อนบ้านที่เมืองน้องที่ไปมาหาสู่กันอย่างเป็นปกติ อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่มีมา อย่างยาวนาน

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) **เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ :** สามารถเดินทางเข้า-ออกผ่านเส้นทางทาง บก เชื่อมโยงระหว่างด่านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กับ ด่านบูกิตกาอุฮิตัม รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สำหรับการเดินทางหากใช้รถยนต์ส่วนตัว สามารถใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4 จากอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทาง อากาศ โดยมีระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร ซึ่งที่ตั้งของด่านสะเดาจะอยู่สุดปลายทางของทางหลวง หมายเลข 4 และหากเดินทางโดยรถบริการขนส่งสาธารณะ ผู้เดินทางสามารถใช้บริการรถตู้สาธารณะ เส้นทางหาดใหญ่-ด่านนอกโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 4 เช่นเดียวกัน และระยะเวลาในการเดินทาง ประมาณ 45-50 นาที ดังแสดงในภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 5 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา

2) **ไฟฟ้า** : ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยรวมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคของอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งการจ่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อให้บริการประชาชนในพื้นที่ครอบคลุมในทุกจุด ทั้งในส่วนที่เป็นที่ตั้งของท่าทำการด่านสะเดา สถานประกอบการธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่รวมถึงย่านที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไป

3) **น้ำประปา** : ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด่านชายแดนสะเดามีความครอบคลุมในพื้นที่ย่านธุรกิจหลักรวมถึงย่านที่อยู่อาศัยที่ใกล้เคียง

4) **โทรศัพท์สาธารณะ** : มีการบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะบริเวณด่านชายแดนสะเดา พร้อมทั้งมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่าย

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านสะเดา

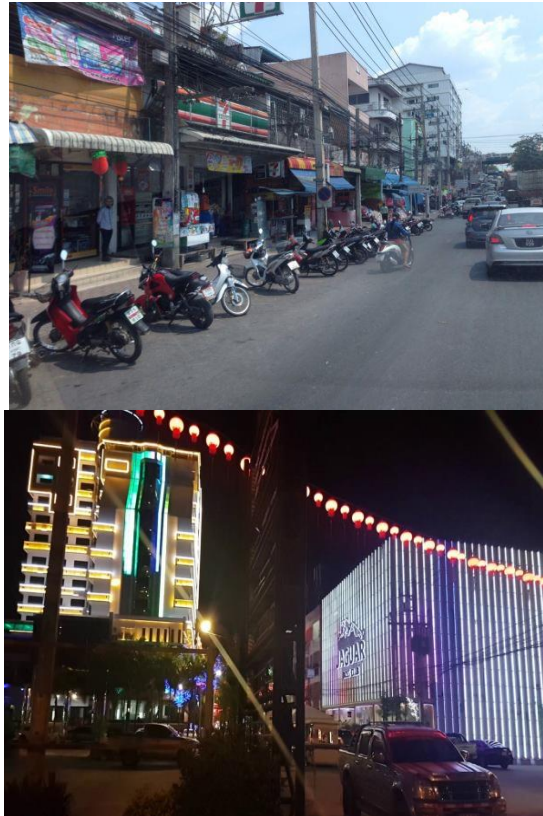
2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด่านสะเดาและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมากและเป็นลำดับต้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

2.1.1) แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าชายแดนด่านสะเดา

บริเวณด่านชายแดนสะเดาเป็นย่านธุรกิจการค้าและการให้บริการ ทั้งด้านที่พัก/โรงแรม และรีสอร์ท ซึ่งมีทั้งขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ซึ่งเปิดให้บริการกับนักท่องเที่ยวทั้งชาว

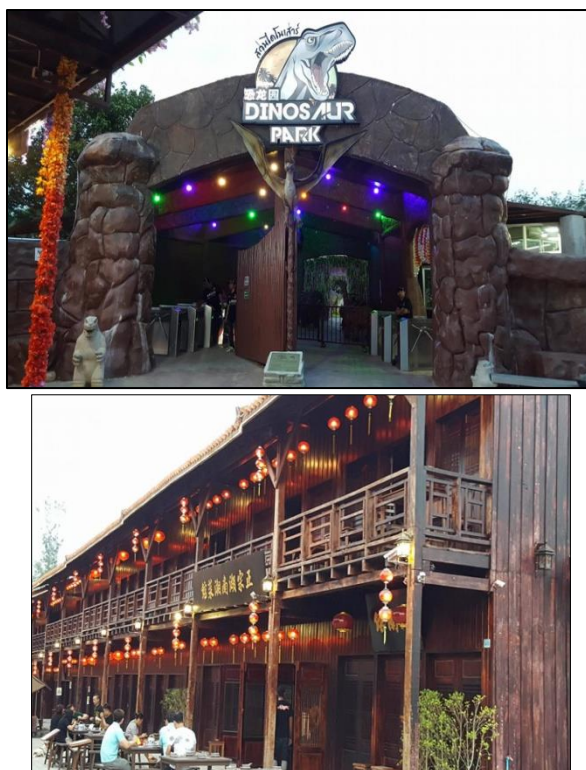
ไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงแหล่งช้อปปิ้งสินค้าปลอดภาษี (Duty free) ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก รวมถึงสถานบันเทิง บริการนวดแผนไทย และบริการอื่นๆ ที่พร้อมรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เดินทางผ่านข้ามแดนเข้ามายังพื้นที่ด่านชายแดนสะเดา ดังแสดงตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 6 แสดงบรรยากาศย่านการค้าและแหล่งช้อปปิ้งในพื้นที่ด่านสะเดา

2.1.2) หมู่บ้านอาเซียนและสวนไดโนเสาร์

หมู่บ้านอาเซียนและสวนไดโนเสาร์ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ภาคธุรกิจเอกชนได้จัดสร้างขึ้นในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับด่านสะเดา โดยในส่วนของหมู่บ้านอาเซียนนั้น มุ่งเน้นการจำลองลักษณะวัฒนธรรมและวิถีชีวิตผ่านการตกแต่งสถานที่และอาคารเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นหมู่บ้านอาเซียนให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจได้เข้ามาสัมผัส รวมถึงสวนสนุกไดโนเสาร์อยู่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยมีการจำลองไดโนเสาร์ในแต่ละสายพันธุ์เพื่อเป็นให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้และสัมผัสความยิ่งใหญ่และน่าตื่นตาตื่นใจของสวนไดโนเสาร์ โดยจุดท่องเที่ยวแห่งนี้ค่อนข้างมีการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งในส่วนของรีสอร์ทที่พัก ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายฝากของที่ระลึก สวนพักผ่อนหย่อนใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน เพื่อเตรียมพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 10.00-22.00 น. ตามรายละเอียดในภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 7 แสดงภาพบรรยากาศหมู่บ้านอาเซียนและสวนไดโนเสาร์

2.1.3) พระพิฆเนศด้านนอก

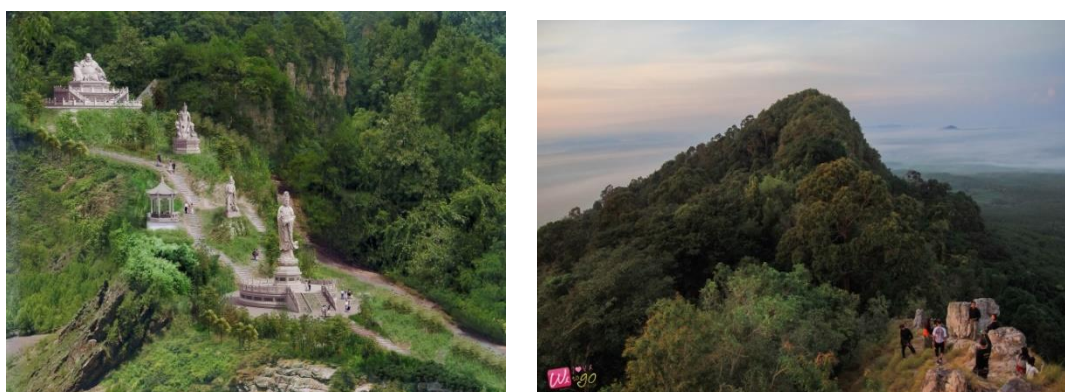
องค์พระพิฆเนศซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ตั้งอยู่ ณ บ้านด่านนอก เมืองชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเตาะ จ.สงขลา ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดย นายโทนี่ เตียว นักธุรกิจจากประเทศมาเลเซีย เจ้าของบริษัท เอ็มพีโอกรุ๊ป จำกัด ซึ่งเข้ามาประกอบกิจการโรงแรมและสถานบันเทิงกว่า 10 แห่ง ในพื้นที่บ้านด่านนอก โดยใช้เงินทุนในการสร้างพระพิฆเนศ ขนาดใหญ่ สูง 30 เมตร หน้าตักกว้าง 20 เมตร มูลค่าการก่อสร้าง กว่า 30 ล้านบาท ซึ่งองค์พระพิฆเนศ หรือ Ganesha มีรูปลักษณะสวยงาม สร้างด้วยโครงสร้างเหล็กถอบุน สีเหลืองอร่าม ตั้งอยู่บนฐานคอนกรีต ขนาดความสูง 10 เมตร ชั้นล่างเป็นที่ประดิษฐานเทวรูปและพระพุทธรูปบูชา โดยใช้เวลาก่อสร้างนานกว่า 1 ปี พระพิฆเนศ ตั้งติดกับศาลพระพรหม อยู่บริเวณหน้าโรงแรมโชค หมู่ 7 ต.สำนักขาม อ.สะเตาะ นับเป็นองค์พระพิฆเนศที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างเพื่อให้ชาวไทยและนักท่องเที่ยวได้แวะมาสักการบูชา ทั้งนี้ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งในพื้นที่บริเวณด่านชายแดนสะเตาะ ดังภาพที่แสดงไว้ด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 8 แสดงองค์พระพิฆเนศขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้

2.1.4) พุทธอุทยานเขาเล่และจุดชมวิวดงทะเลหมอกเขาเล่

พุทธอุทยานเขาเล่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ของเทศบาลเมืองสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและเชิงธรรมชาติ ที่ถูกพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในพื้นที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จทั้งหมด นอกจากนี้แล้วในพื้นที่ดังกล่าว ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ด้วยการปีนเขาเล่เพื่อเดินขึ้นไปชื่นชมและสัมผัสบรรยากาศอันสวยงามของทะเลหมอกยามเช้าซึ่งมีความงดงามมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหน้าฝน รวมถึงทิวเขาที่ทอดยาวทำให้เห็นทัศนียภาพของด่านเขตแดนไทยและมาเลเซีย ดังภาพซึ่งแสดงไว้ด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 9 แสดงบรรยากาศพุทธอุทยานเขาเล่และจุดชมวิวดงทะเลหมอกเขาเล่

2.1.5) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ

ตัวเมืองหาดใหญ่ นับเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ชายแดนด้านสะเดา โดยนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เดินทางผ่านแดนจากประเทศมาเลเซียเข้ามายังประเทศไทยทางด่านสะเดานิยมเดินทางเข้าท่องเที่ยวและใช้บริการด้านการท่องเที่ยวทั้งด้านโรงแรมที่พัก ร้านอาหาร และสถานบันเทิง แหล่งช้อปปิ้ง รวมถึงเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของตัวเมืองหาดใหญ่ อาทิ ตลาดกิมหยง ย่านธุรกิจการค้า บริเวณถนนเสน่หานุสรณ์ รวมถึงสวนสาธารณะเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งมีจุดดึงดูดที่สำคัญเช่น พระ

พุทธมหามิ่งมงคล (พระเจ้าเมืองหาดใหญ่) ทำวรมหาพรหม เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว หอดูดาว และจุดชมวิวดาวเมืองหาดใหญ่ เป็นต้น ดังภาพซึ่งแสดงไว้ด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 10 แสดงบรรยากาศแหล่งท่องเที่ยวเมืองหาดใหญ่

2.1.6) ตัวเมืองสงขลา

สำหรับย่านตัวเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงได้กับด้านชายแดนสะเดา โดยในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนิยมขับรถผ่านด่านสะเดาและเดินทางต่อเข้ามายังตัวอำเภอเมืองสงขลา เพื่อเยี่ยมชมย่านเมืองเก่าสงขลา อาทิ สถาปัตยกรรมอาคารโบราณ ปฎิมากรรมภาพเขียนฝาผนัง ถนนคนเดิน กิจกรรมตลาดสองเล รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ แหลมสมิหลา ชายหาดขลุ่ยทศน์ ประติมากรรมพญานาคพ่นน้ำ เขาดังกวน เป็นต้น ซึ่งทำให้บรรยากาศด้านการท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าสงขลา มีความคึกคักมากยิ่งขึ้น ดังภาพซึ่งแสดงไว้ด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 11 แสดงบรรยากาศแหล่งท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนขององค์ประกอบด้านที่พัก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดนสะเดา ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า ธุรกิจโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ด้านสะเดามีการเจริญเติบโตและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมจากการสำรวจข้อมูลพบว่าโรงแรมขนาดใหญ่กว่า 20 แห่ง รวมถึงที่พักในลักษณะรีสอร์ท อพาร์ทเมนต์ และเกสต์เฮ้าส์ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยภาพรวมมีจำนวนห้องพักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านสะเดาได้ไม่ต่ำกว่า 4,000 ห้อง/วัน ดังภาพที่แสดงไว้ด้านล่างนี้

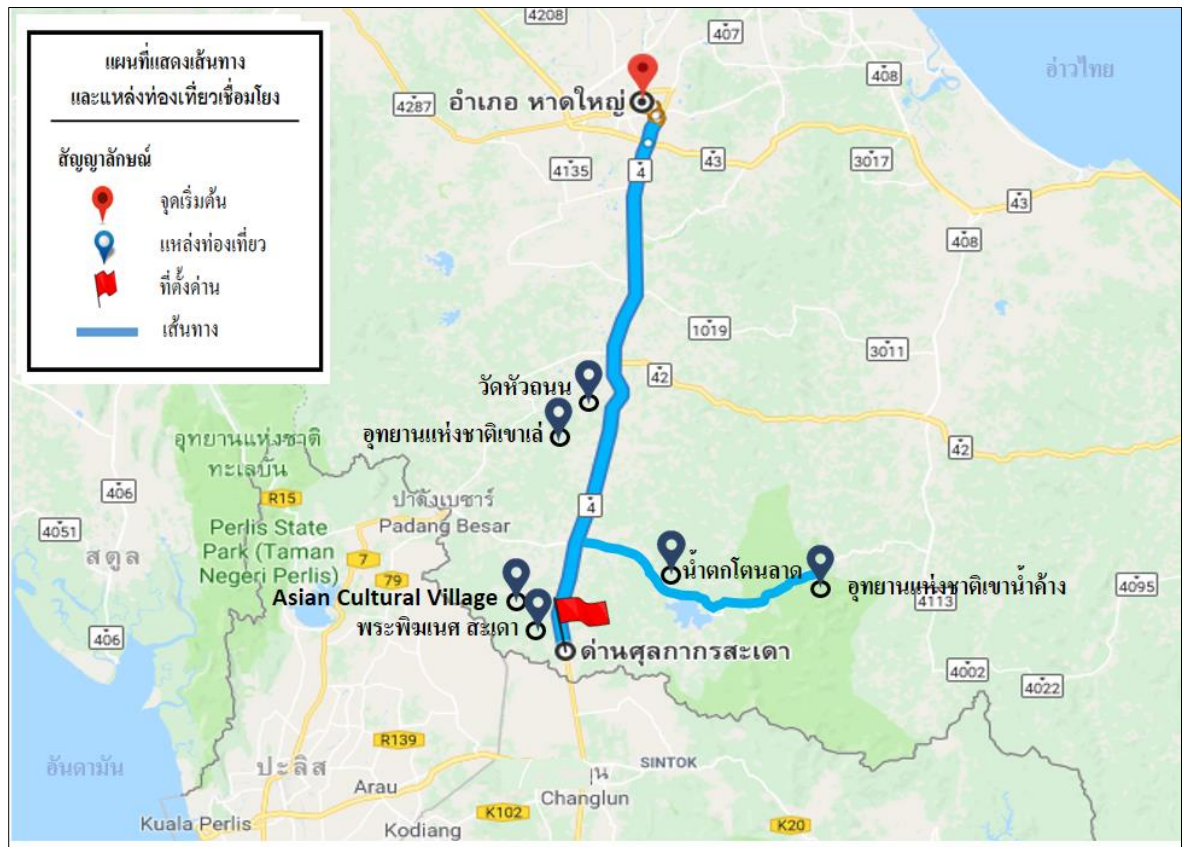

รูปภาพที่ 12 แสดงโรงแรมที่พักระดับ 5 ดาว ในพื้นที่ด้านสะเดา อ.สะเดา จังหวัดสงขลา

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านสะเดา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันค่อนข้างได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งโดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากพื้นที่ด้านสะเดาเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักต่างๆ แต่อย่างไรในส่วนของการท่องเที่ยวรองในบางแหล่ง

พบว่า ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่มากนัก ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 13 แสดงแผนที่เส้นทางเชื่อมโยงจากด่านสะเดาไปยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญต่างๆ ในพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านสะเดา จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านสะเดาค่อนข้างมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวพอสมควร อาทิ อาคารรองรับผู้โดยสาร ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่รับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมถึงบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักต่างๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขนาดของพื้นที่ด่านสะเดามีขนาดจำกัด โดยเฉพาะพื้นที่ในส่วนของการจราจรสำหรับการผ่านข้ามผ่านด่านมีขนาดช่องทางค่อนข้างแคบและพื้นที่จำกัด ซึ่งในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก อาทิ เทศกาลสงท่ายปีใหม่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลฮารีรายอ และวันชาติของมาเลเซีย เป็นต้น พบว่า การดำเนินพิธีการผ่านเข้า-ออกยังมีความล่าช้าและใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการค่อนข้างล่าช้า อันเนื่องมาจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก และจำนวนบุคลากรของภาครัฐที่ให้บริการมีไม่เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว รวมถึงขั้นตอนและวิธีการในการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน ทำให้การบริการในการผ่านแดนแก่นักท่องเที่ยวเกิดความล่าช้าสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงเกิดปัญหาและผลกระทบ

กับการเดินทางของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยว และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 14 แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ค่อนข้างมีการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อาทิ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น การเดินทางเข้ามาสักการะบูชาองค์พระพิฆเนศบริเวณบ้านด่านนอก เทศกาลส่งท้ายปีใหม่ม่านนอก เทศกาลสงกรานต์ด่านนอก เทศกาลตรุษจีนด่านนอก และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น ซึ่งในช่วงเทศกาลดังกล่าวข้างต้น ค่อนข้างได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และได้รับความสนใจนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดบรรยากาศที่คึกคักด้านการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

รูปภาพที่ 15 แสดงบรรยากาศกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ด่านสะเดา

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านนอกและพื้นที่เชื่อมโยง จากการสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น สำหรับพื้นที่ด่านสะเดาค่อนข้างมีความพร้อมและสามารถรองรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ค่อนข้างเตรียมความพร้อมในส่วนนี้ไว้มากพอสมควร ดังแสดงไว้ดังภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 16 แสดงบรรยากาศกิจกรรมท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ด่านสะเดา

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด่านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านสะเดา รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย อันจะนำไปสู่การหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4.1.2 ด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

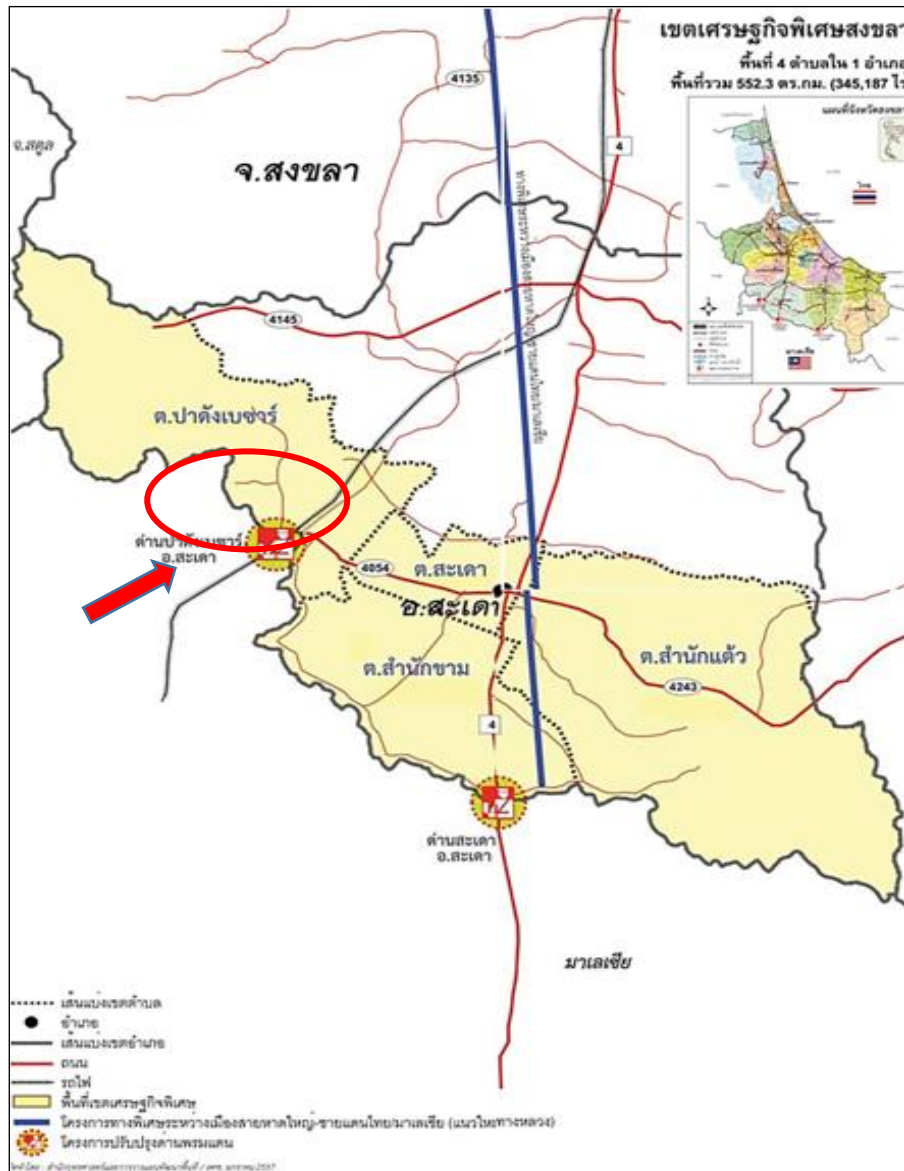
1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด่านปาดังเบซาร์ ตั้งอยู่ในตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด่านปาดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยด่านชายแดนปาดังเบซาร์ของประเทศไทยนั้นมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลทุ่งหมด อ.สะเดา
- ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลปริก อ.สะเดา
- ทิศใต้	ติดต่อกับ	รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
- ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสตูล

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด่านชายแดนปาดังเบซาร์ ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 17 แสดงแผนที่ตั้งของด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ที่มา: <http://www.thaisez.com/Songkhla.html>

สถานภาพชายแดน

ด่านปาดังเบซาร์ นับเป็นด่านผ่านแดนถาวร ซึ่งตามประวัติได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2461 โดยเริ่มจากการจัดตั้งขึ้นเป็นด่านตรวจเก็บภาษีศุลกากร เพื่อรองรับการเปิดเดินรถไฟของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียในสมัยนั้น และได้มีวิวัฒนาการและการเจริญเติบโตอันสืบเนื่องมาจากการไปมาหาสู่ของผู้คนของทั้งสองประเทศที่มีการค้าแลกเปลี่ยนกันในลักษณะการค้าชายแดนมาตามลำดับ จนในปัจจุบัน ด่านปาดังเบซาร์ นับเป็นด่านชายแดนที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ ในการขนส่งสินค้าอุปโภคและบริโภคส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ อาทิ ยางพารา

อาหารทะเลแปรรูป พืชผักผลไม้ตามฤดูกาล และสำหรับสินค้าที่นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ ไม้แปรรูป เครื่องจักร เครื่องยนต์มือสอง รวมถึงอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ด่านปาดังเบซาร์มีเวลาในการเปิด-ปิดในแต่ละวัน คือ 05.00 ถึง เวลา 21.00 น. ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานจังหวัดสงขลา ระบุว่า ด่านปาดังเบซาร์มีมูลค่ารวมของสินค้านำเข้าและส่งออกอยู่ที่ประมาณ 2,000,000 ล้านบาท/ปี อย่างไรก็ตามด่านปาดังเบซาร์ นอกจากจะเป็นด่านในการส่งออกและนำเข้าสินค้าแล้ว จากการศึกษาพบว่า ในมิติของการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีการเดินทางโดยรถไฟด่วนพิเศษจากกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีการให้บริการ 2 เที่ยวต่อวัน โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง 45 นาที เพื่อเข้ามายังสถานีรถไฟปาดังเบซาร์ (ฝั่งไทย) ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งการเปิดบริการรถไฟขบวนดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผ่านเข้าออกด่านปาดังเบซาร์ด้วยเส้นทางรถไฟเพิ่มมากขึ้น พร้อมกันนี้ในส่วนของการเดินทางโดยรถยนต์ก็ยังมีการเดินทางเข้า-ออก ผ่านด่านชายแดนปาดังเบซาร์เป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 18 แสดงบรรยากาศบริเวณด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ชาวไทยศาสนาพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน โดยจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 16,000 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากประชากรในพื้นที่แล้ว พบว่ายังมีประชากรแฝงซึ่งมีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงผู้ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งชาวมาเลเซีย เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างใช้แรงงาน โดยประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำสวนยาง การทำสวนผลไม้ เป็นต้น จากการเจริญเติบโตอันสืบเนื่องมาจากความเป็นเมืองชายแดน ทำให้ปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุน รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย จึงทำให้ลักษณะ การประกอบอาชีพของประชากรบางส่วนในพื้นที่ปรับเปลี่ยนไปตาม

บริการประชาชนในพื้นที่ครอบคลุมในทุกจุด ทั้งในส่วนที่เป็นที่ตั้งของที่ทำการด้านปาดังเบซาร์ สถานประกอบธุรกิจต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงย่านที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไปในพื้นที่เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด้านชายแดนปาดังเบซาร์ค่อนข้างมีความครอบคลุมในพื้นที่ย่านธุรกิจหลักรวมถึงย่านที่อยู่อาศัยที่ใกล้เคียง

4) **โทรศัพท์สาธารณะ:** มีการบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะบริเวณด้านชายแดน พร้อมทั้งมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่าย

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านสะเดา

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านปาดังเบซาร์และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

2.1.1) แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าชายแดนด้านปาดังเบซาร์

บริเวณด้านชายแดนปาดังเบซาร์ เป็นย่านธุรกิจการค้าของคนที่มีชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีการค้าขายสินค้าอุปโภคและบริโภคที่หลากหลายที่ส่งผ่านข้ามแดนมายังประเทศมาเลเซีย อาทิ ผลผลิตอาหาร ขน ผลไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น รวมถึงการและการให้บริการด้านที่พัก รีสอร์ท และโรงแรม ซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และมีจำนวนน้อยกว่าในพื้นที่ด้านสะเดา ซึ่งเป็นด่านชายแดนใหญ่สุดในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนั้นแล้ว บริเวณด้านปาดังเบซาร์ยังมี ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก ร้านนวดแผนไทย รวมถึงสถานบันเทิงขนาดเล็ก และบริการอื่นๆ ที่ไว้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้คนที่ย้ายถิ่นอยู่ในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ดังแสดงตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 20 แสดงบรรยากาศย่านการค้าและสินค้าที่วางจำหน่ายในพื้นที่ด้านปาดังเบซาร์

2.1.2) วัดถ้ำเขารูปช้าง

วัดถ้ำเขารูปช้าง เป็นวัดเก่าแก่ซึ่งตั้งอยู่ หมู่ที่ 6 บ้านหน้าถ้ำ ต.ปาดังเบซาร์ อ.สะเตาะ จ.สงขลา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญในพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์ โดยภายในวัดมีการประดิษฐานพระพุทธรูป พระนอน เจ้าแม่กวนอิม และมีหินงอกหินย้อยภายในถ้ำที่สวยงาม นอกจากนั้นแล้ว วัดถ้ำเขารูปช้างนับว่าเป็นวัดที่มีบริเวณกว้างขวาง มีธารน้ำไหลผ่าน มีสิ่งก่อสร้างภายในวัดเป็นศิลปะสมัยใหม่ ทางเดินไปยังถ้ำเป็นพื้นปูน มีสะพานข้ามลำธารเล็กๆ ด้านหน้าถ้ำมีต้นไทรขนาดใหญ่ปากทางเข้าถ้ำมีการตกแต่งด้วยหินให้มีลักษณะคล้ายหัวช้าง ถ้ำดังกล่าวขนาดใหญ่ หลายคูหา ทางเดินภายในถ้ำปูพื้นด้วยหินอ่อนและกระเบื้อง ส่วนแรกเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ เมื่อเดินขึ้นไปข้างบนจะมีตู้โชว์หยกแกะสลัก มีพระพุทธรูปไสยาสน์ และหินงอกหินย้อยที่มีการจัดไฟหลากสี ทั้งสีเขียว แดง เหลือง และน้ำเงิน ไว้อย่างสวยงาม วัดถ้ำเขารูปช้างมีบรรยากาศสงบร่มรื่น เหมาะสำหรับการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ อาทิ ชาวมาเลเซีย และชาวสิงคโปร์ นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมความงดงามของเจดีย์หินอ่อนที่ พร้อมเข้าและสักการะองค์พระพุทธรูป และเจ้าแม่กวนอิม รวมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนากันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 21 แสดงภาพบรรยากาศของวัดถ้ำเขารูปช้าง

2.1.3) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ

พื้นที่โดยส่วนใหญ่ของตำบลปาดังเบซาร์โดยภาพรวมมีลักษณะเป็นด่านชายแดนสำหรับการนำเข้าและส่งออกสินค้าไปยังประเทศมาเลเซีย ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวจึงค่อนข้างมีไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม จากพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ ทั้งในส่วนของอำเภอสะเตาะ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมืองสงขลา ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ แหลมสมิหลา ย่านเมืองเก่าสงขลา แหล่งช้อปปิ้งในตัวเมืองหาดใหญ่ ย่านธุรกิจการค้าของเมืองสะเตาะบริเวณด่านชายแดนสะเตาะ เป็นต้น

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ตำบลปาดังเบซาร์ มีลักษณะเป็นที่พักขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 5-6 แห่ง ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันการให้บริการด้านโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่

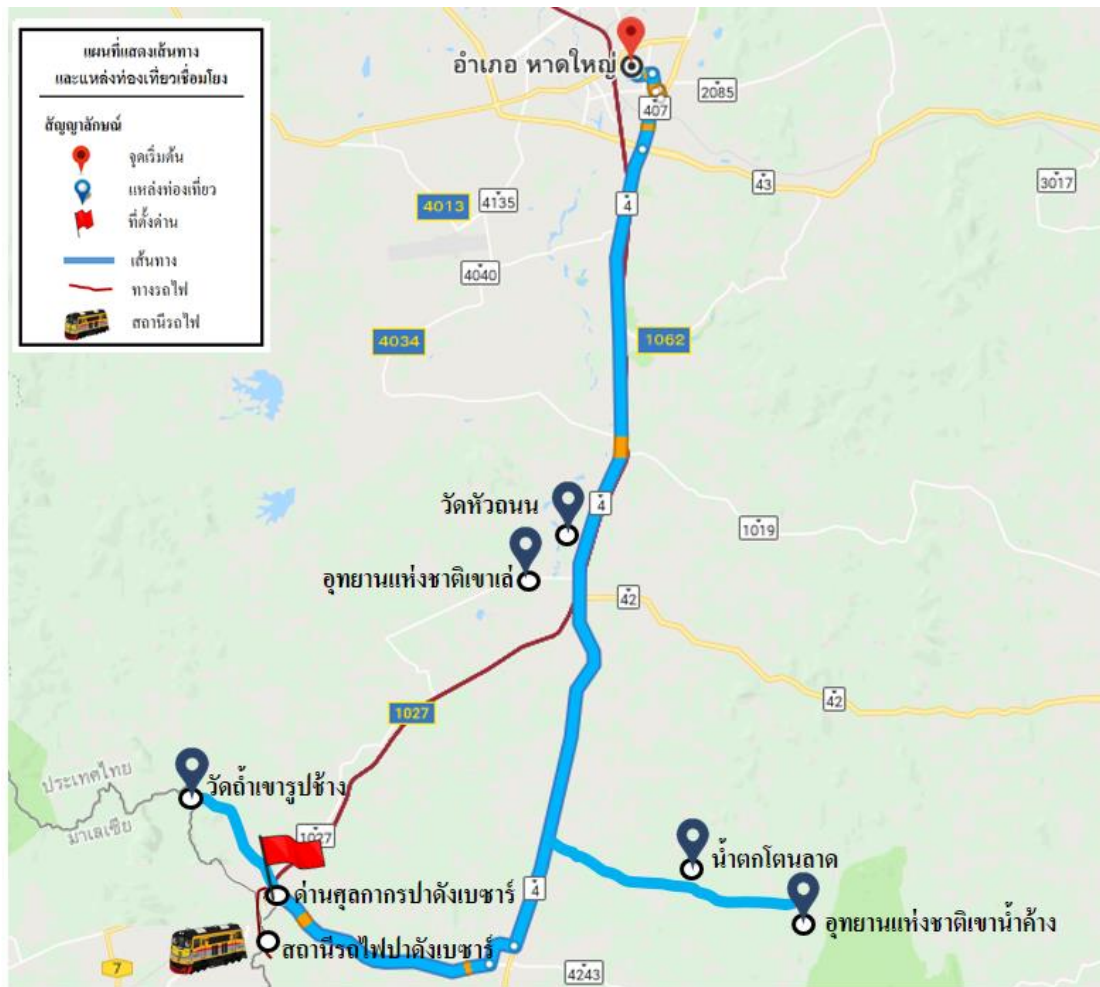
ของปาดังเบซาร์ค่อนข้างขบเซา เนื่องจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ ด้านสะเดา ตัวเมืองหาดใหญ่ มีโรงแรมที่พักซึ่งมีขนาดใหญ่จำนวนมาก จึงเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า จึงทำให้นักท่องเที่ยวไปค่อนิยมพักค้างในพื้นที่ปาดังเบซาร์ ดังภาพที่แสดงไว้ด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 22 แสดงโรงแรมและที่พักในพื้นที่บริเวณด้านปาดังเบซาร์

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านปาดังเบซาร์ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งโดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางสายหลัก คือ ถนนทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากตัวเมืองหาดใหญ่ และใช้ถนนสายรองหมายเลข 1027 เพื่อมุ่งสู่ด้านชายแดนปาดังเบซาร์ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการท่องเที่ยวรองในพื้นที่บางแหล่ง เช่น วัดถ้ำเขารูปช้าง พบว่าระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่มากนัก ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 23 แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านปาดังเบซาร์ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านปาดังเบซาร์ ค่อนข้างมีความพร้อมในการรองรับด้านการขนส่งสินค้าเพื่อนำเข้า-ส่งออกทั้งทางรถขนส่ง และทางรถไฟเพื่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่สำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า-ออกจากร้านปาดังเบซาร์นั้น สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง อาทิ อาคารรองรับ ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม บริการรถรับจ้างสาธารณะไปยังจุดสำคัญหลักๆ แต่ยังไม่มียระบบขนส่งสาธารณะในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญพื้นที่ อาทิ วัดถ้ำเขารูปช้าง ยังขาดการเชื่อมต่อการเดินทางเข้าถึงอย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขนาดของพื้นที่บริเวณด่านปาดังเบซาร์มีขนาดจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของช่องทางการจราจรสำหรับการผ่านด่านมีขนาดช่องทางค่อนข้างจำกัด จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในบางช่วงเวลาที่มีการจราจรเข้าออกบริเวณ

ด่านค่อนข้างหนาแน่น ทำให้การเดินทางผ่านด่านชายแดนของนักท่องเที่ยวเกิดความล่าช้าสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 24 แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านปาดังเบซาร์ โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น จึงทำให้ไม่มีความโดดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่เข้ามาเท่าที่ควร เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้กับสนใจกับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวหลัก อาทิ กิจกรรมในเมืองหาดใหญ่ รวมถึงกิจกรรมในพื้นที่ด่านสะเดา ซึ่งมีการจัดที่ยิ่งใหญ่และต่อเนื่องจึงทำให้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่ได้มากกว่า

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์ จากการสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์มีความพร้อมสำหรับรองรับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มีขนาดการเดินทางกลุ่มเล็กๆ ได้ เนื่องจากการบริการส่วนใหญ่เป็นการบริการในเชิงพื้นที่ ดังแสดงไว้ดังภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 25 แสดงบริเวณเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และนำไปสู่การหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.1.3 ด่านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด่านชายแดนบ้านประกอบ ตั้งอยู่ใน หมู่ที่ ตำบลบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด่านคูเรียนบูรง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยด่านประกอบนั้น มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับ ตำบลสะทอน,ตำบลทับช้าง อ.นาทวี
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับ ตำบลสะทอน อำเภอนาทวี ,อำเภอสะบ้าย้อย
- **ทิศใต้** ติดต่อกับ อำเภอปาดังเตอรัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับ ตำบลทับช้าง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด่านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ได้ดังภาพด้านล่าง

นี้

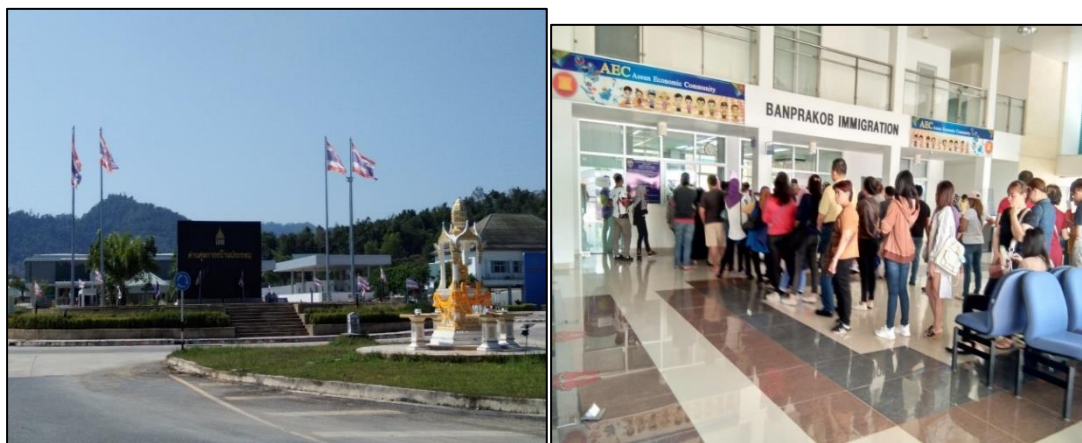

รูปภาพที่ 26 แสดงแผนที่ตั้งของบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
ที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/akom/2012/02/13/entry-1>

สภาพชายแดน

จุดผ่านแดนถาวรบ้านประกอบ ตั้งอยู่บริเวณหลักเขตพรมแดนไทย-มาเลเซีย หลักที่ 31 (BP31) หมู่ 3 บ้านประกอบนอก ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ตรงข้ามบ้านดูเรียนบุรง ตำบลปาดังเซอโน อำเภอปาดังเตอร์รับ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย บริเวณที่ตั้งโครงการพัฒนาผ่านพรมแดนภายใต้โครงการ Kota Putra ของมาเลเซีย โดยทางประเทศมาเลเซีย โดยได้ประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เพื่อขอเปิดจุดผ่านแดนบริเวณหลักเขตที่ 31 อำเภอนาทวี ตรงข้ามเมืองกำปังดูเรียนบุรง อำเภอปาดังเตอร์รับ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ต่อมาจังหวัดสงขลา ได้ประชุมหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2545 โดยมอบหมายให้อำเภอนาทวีและ อบต.ประกอบจัดเตรียมพื้นที่สำหรับก่อสร้างด่านพรมแดน ซึ่งสามารถรวบรวมพื้นที่ได้จำนวน 89 ไร่ ใช้งบประมาณในการจ่ายค่าผลอาสินแก่ราษฎรที่ครอบครองจำนวน 11 ราย เป็นเงิน 8.356 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการสำรวจแนวเขตและกำหนดหลักเขตแดนของกรมแผนที่ทหารอีก 1.233 ล้านบาท และต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2546 เห็นชอบมติคณะรัฐมนตรีสัญจรเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2545 ณ จังหวัดสงขลา ที่มีมติให้กรมศุลกากรและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เร่งรัดจัดทำแผนงานปรับปรุงและพัฒนาด่านชายแดนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งด่านพรมแดนบ้านประกอบ ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นด่านหนึ่งตามแผนฯ ดังกล่าว

ตำบลบ้านประกอบ เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้โครงการตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ในกรอบความร่วมมือ IMT-GT และกรอบ JDA ซึ่งมีข้อตกลงให้ประเทศไทยพัฒนาด้านศุลกากรบ้านประกอบ และประเทศมาเลเซียพัฒนาด้านศุลกากรดูเรียนบุงร พร้อมกันนี้ประเทศมาเลเซียได้จัดตั้งโครงการ Kota Putra ซึ่งในอนาคตจะเป็นเมืองอุตสาหกรรมยาง (Rubber City) นิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และเขตปลอดอากรโดยทางฝ่ายมาเลเซียได้ดำเนินก่อสร้างด้านศุลกากรดูเรียนบุงร (DURIAN BURUNG) ภายใต้โครงการ Kota Putra ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามโครงการก่อสร้างด้านศุลกากรบ้านประกอบแล้วเสร็จและเปิดทำการในเดือนกันยายน 2551 เป็นต้นมา โดยได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้เปิดจุดผ่านแดนถาวรตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2553 เป็นต้นไป พร้อมทั้งได้มีการออกกฎกระทรวง ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 26 ก ลงวันที่ 21 เมษายน 2553 กำหนดที่ทางอนุมัติด้านพรมแดน และจัดตั้งด้านศุลกากรบ้านประกอบ ทั้งนี้ด้านศุลกากรบ้านประกอบและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้จัดเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงาน ณ จุดผ่านแดนนับตั้งแต่มีการประกาศเปิดจุดผ่านแดนเป็นต้นมา ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 27 แสดงบรรยากาศบริเวณด่านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม โดยจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีจำนวนประมาณ 5,000 คน อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่ายังมีประชากรแฝงซึ่งเข้ามารับจ้างงานในพื้นที่ เช่น พม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งชาวมาเลเซียที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายบริเวณด้านชายแดนบ้านประกอบ โดยประชากรดั้งเดิมในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำสวนยาง การทำสวนผลไม้ เป็นต้น

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) **เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ:** สามารถเดินทางเข้า-ออกผ่านเส้นทางทางบก โดยทางรถยนต์เชื่อมโยงระหว่างด่านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา กับ ด่านคูเรียนบุรง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งหากเดินทางโดยรถยนต์จากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร-สุราษฎร์ธานี-นครศรีธรรมราช-ตรัง-พัทลุง-สงขลา แล้วมุ่งหน้าเข้าสู่หาดใหญ่ โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 407 ระยะทางจากตัวเมืองนาทวีประมาณ 28 กิโลเมตร ซึ่งในปัจจุบันเส้นทางเข้าสู่ด่านบ้านประกอบยังอยู่ระหว่างการดำเนินการขยายเส้นทางเพื่อรองรับและเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางผ่านข้ามแดนไปยังประเทศมาเลเซีย ดังแสดงได้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 28 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนบ้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา

2) **ไฟฟ้า:** ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยภาพรวมครอบคลุมในทุกจุดของด่านบ้านประกอบ รวมถึงพื้นที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไปในตำบลบ้านประกอบ

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด่านชายแดน ด่านบ้านประกอบมีความครอบคลุมในพื้นที่บริเวณด่านชายแดน

4) **โทรศัพท์สาธารณะ:** มีการบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะบริเวณด่านชายแดน พร้อมทั้งมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่าย

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ตำบลบ้านประกอบ

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณตำบลบ้านประกอบและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1) อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง

อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองทราย ตำบลเขากวาง ตำบลทับช้าง ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี และตำบลปริก ตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ประมาณ 132,500 ไร่ หรือ 212 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ครอบคลุมที่ดินป่าเขาแดน ป่าเขาน้ำค้าง ป่าควน สีเหร่ง ป่าควนสยา และป่าควนเขาใหม่ โดยได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานฯ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2534 และนับเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งที่ 65 ของประเทศไทย โดยภูมิประเทศในพื้นที่อุทยานฯ ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน เป็นแนวยาวจรดพรมแดนประเทศมาเลเซีย มีเขาควนสยา และควนเขาใหม่ เป็นยอดเขาสำคัญ โดยมียอดเขาน้ำค้าง เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด สูง 648 เมตรจากระดับน้ำทะเล พื้นที่ป่าส่วนใหญ่จะเป็นป่าดงดิบชื้น เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสายทั้งคลองนาทวี คลองปริก คลองทับช้าง คลองทรายขาว ฯลฯ สำหรับการเดินทางสู่อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง จากอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาสามารถ ขับรถไปตามทางหลวงหมายเลข 4113 ถนนสายนาทวี-บ้านประกอบ จนถึงบ้านสะท้อนจะมีทางแยกขวาไปตามถนนสายบ้านสะท้อน-สะเตา ระยะทางประมาณ 19 กิโลเมตร ก็จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง

รูปภาพที่ 29 แสดงบรรยากาศของอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง

2) อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง

อุโมงค์เขาน้ำค้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 1 ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง ประมาณ 4 กิโลเมตร โดยสถานที่แห่งนี้รู้จักกันในนามหมู่บ้านปิยะมิตร 5 ซึ่งในอดีตเป็นพื้นที่ปฏิบัติการของพรรคคอมมิวนิสต์ ภายหลังจากการสู้รบประมาณ 40 ปี พรรคคอมมิวนิสต์ได้ประกาศยุติการสู้รบ และเข้าร่วมพัฒนาชาติไทยเมื่อปี พ.ศ. 2530 ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าว อุโมงค์เขาน้ำค้างซึ่งเป็น

อุโมงค์ที่ถูกขุดขึ้นเพื่อใช้ในการอยู่อาศัยและหลบภัยระหว่างการสู้รบ โดยอุโมงค์ดังกล่าวมีขนาดใหญ่ และมีระยะทางยาวที่สุดในประเทศไทย ใช้กำลังคนในการขุดจำนวน 200 คนต่อวัน ใช้ระยะเวลาขุดประมาณ 2 ปี ซึ่งภายในอุโมงค์แบ่งออกเป็น 3 ชั้น มีทางเข้าออก 16 ช่องทาง มีความยาวคดเคี้ยวขึ้นลงภายในประมาณ 1,000 เมตร และสามารถจุคนได้ถึงประมาณ 200 คน ซึ่งสามารถได้ดั่งภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 30 แสดงภาพบรรยากาศของอุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง

3) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ

พื้นที่โดยส่วนใหญ่ของด่านบ้านประกอบ ตำบลนาทวี จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมมีลักษณะเป็นด่านชายแดนสำหรับการเดินทางเข้า-ออก ของประชาชนในพื้นที่ของทั้งสองประเทศ รวมถึงการนำเข้าและส่งออกสินค้าด้านการเกษตรไปยังประเทศมาเลเซีย โดยในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่จึงค่อนข้างมีไม่มากนัก แต่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย เช่น วัดถ้ำตลอด อำเภोजะนะ เช่น วัดขวด อำเภอสะเตา เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามด่านชายแดน อำเภอหาดใหญ่ เช่น แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าในตัวเมือง น้ำตกโตนงาช้าง อำเภอสงขลาเช่น หาดชลาทัศน์ แหลมสมิหลา ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นต้น

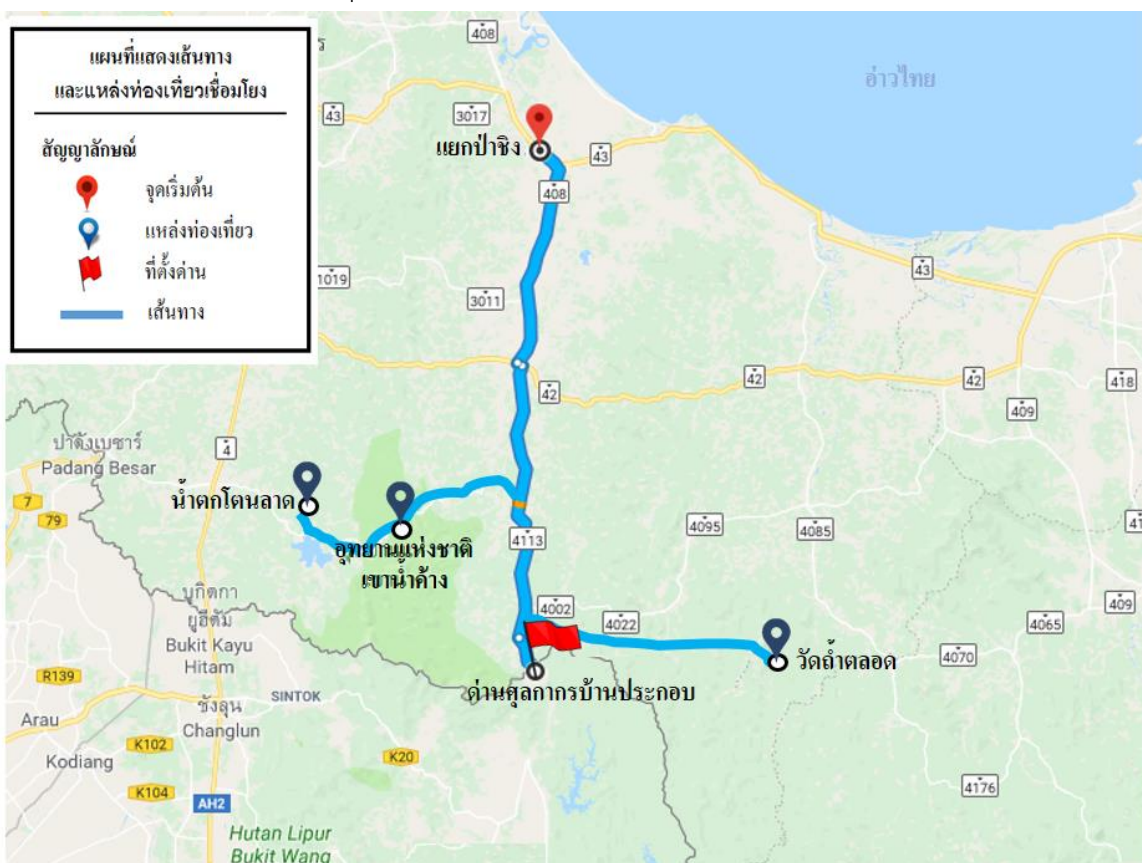
2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด่านบ้านประกอบ สำหรับรองรับรองนักท่องเที่ยวค่อนข้างจะมีน้อยและยังไม่มาตรฐานในการรองรับการท่องเที่ยว ซึ่งเนื่องมาจากด่านประกอบยังอยู่ระหว่างการพัฒนาและขยายเส้นทาง ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ผ่านข้ามแดนในจุดนี้ยังมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักท่องเที่ยวที่หลีกเลี่ยงความคับคั่งจากด่านชายแดนสะเตาในช่วงเทศกาลต่างๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านข้ามแดนเพื่อเดินทางต่อไปยังอำเภอเบตง จังหวัดยะลา เนื่องจากเส้นทางของทางฝั่งประเทศมาเลเซียจากด่านดูเรียนบุง มีระยะทางที่ไกลและสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยในการเดินทางมากกว่าเส้นทางจาก

หาดใหญ่-ยะลา-เบตง อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่มั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อาทิต์ ด้านสะเดา ตัวเมืองหาดใหญ่ มีโรงแรมที่พักซึ่งมีขนาดใหญ่จำนวนมาก

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิต์ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันได้รับการพัฒนาและขยายเส้นทางให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งโดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางสายหลัก คือ ถนนทางหลวงหมายเลข 4 จากตัวเมืองหาดใหญ่ ผ่านถนนหมายเลข 408 และถนนหมายเลข 4113 รวมระยะทางประมาณ 92.5 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 37 นาที หลังจากนั้นสามารถใช้การเดินทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่แต่อย่างใดก็ตามในส่วนของการท่องเที่ยวรองรับในพื้นที่บางแหล่ง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง วัดถ้ำตลอด เป็นต้น พบว่าระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งดังกล่าว

รูปภาพที่ 31 แสดงแผนที่เส้นทางจากตำบลประกอบไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านบ้านประกอบ อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านประกอบ ยังมีความพร้อมในระดับเบื้องต้นด้านการขนส่งสินค้าเพื่อนำเข้า-ส่งออก ทั้งทางรถขนส่งไปประเทศเพื่อนบ้าน แต่สำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า-ออกจากรับด่านบ้านประกอบ ยังต้องรอการพัฒนาอีกสักระยะโดยเฉพาะบริเวณรอบนอกของด่านชายแดนที่ยังอยู่ในระหว่างการขยายเส้นทางการคมนาคมขนส่ง รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ แก่นักท่องเที่ยวที่ผ่านข้ามแดน

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านบ้านประกอบ โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวในลักษณะเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น จึงทำให้ไม่มีความโดดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่เข้ามาเท่าที่ควร เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้กับสนใจกับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวหลัก อาทิ กิจกรรมในเมืองหาดใหญ่ รวมถึงกิจกรรมในพื้นที่ด่านสะเดา ซึ่งมีการจัดที่ยิ่งใหญ่ และต่อเนื่องจึงทำให้ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่ได้มากกว่า

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านบ้านประกอบ ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด่านบ้านประกอบยังมีข้อจำกัดในหลายๆ ด้านเนื่องจากด่านบ้านประกอบยังอยู่ระหว่างการพัฒนาทั้งในด้านพื้นที่และจุดเชื่อมโยงกับด่านชายแดน ดังแสดงไว้ดังภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 32 แสดงการบริการเสริมในพื้นที่ด่านประกอบ เช่น โรงพยาบาล และสถานีตำรวจ

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด้านบ้านประกอบ ตำบลประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดน รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมไปถึงการค้าและการลงทุนในพื้นที่ต่อไป

4.1.4 ด้านท่ามะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด้านท่ามะลิ ตั้งอยู่ที่ ตำบลท่ามะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับ ด้านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย โดยด้านท่ามะลิ นั้น มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลปุย อ.เมือง จ.สตูล
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคลองขุด อ.เมือง จ.สตูล
- ทิศใต้ ติดต่อกับ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน

โดยสามารถแสดงแผนที่ที่ตั้งด้านท่ามะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 33 แสดงแผนที่ที่ตั้งของด้านท่ามะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ที่มา: http://thae-pha.blogspot.com/p/blog-page_2.html

สภาพชายแดน

ด่านตัมมะลัง เป็นด่านชายแดนถาวรซึ่งมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับเกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย โดยพื้นที่ด่านตัมมะลังมีลักษณะที่ตั้งอยู่บนหัวแหลมและมีปากอ่าวที่สามารถข้ามไปมาระหว่างชุมชนตัมมะลัง กับอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งพื้นที่แห่งนี้มีการคมนาคมขนส่งทางน้ำ มีท่าเทียบเรือตัมมะลัง ซึ่งประกอบด้วยท่าเทียบเรือจำนวน 2 ท่า ความยาวหน้าท่าประมาณ 70 เมตร สามารถรองรับเรือได้ไม่เกิน 500 ตันกรอส มีร่องน้ำลึก ประมาณ 1 เมตรเมื่อน้ำขึ้นสูง โดยเรือที่เทียบท่าส่วนใหญ่มีขนาดประมาณ 25 ตันกรอส สำหรับเรือโดยสารที่เป็นเรือวิ่งประจำระหว่างสตูลกับเกาะลังกาวิ โดยผู้โดยสารส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ย 6,000-7,000 คนต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยบริเวณด่านตัมมะลังนี้เป็นจุดในเชื่อมโยงการขนส่งสินค้ากับรัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย และสิงคโปร์ (นวนิทย์ เอ็มเอก, 2557) ซึ่งไม่เพียงแต่การขนส่งสินค้า แต่ด่านตัมมะลังยังมีการขนส่งผู้โดยสารและนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านด่านชายแดนตัมมะลังเพื่อไปยังสู่เกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย โดยผู้คนในพื้นที่ตำบลตัมมะลังมีการค้าขายข้ามแดน โดยผ่านทางเรือสู่เกาะลังกาวิและท่าเรือเปอร์ลิส ซึ่งสำหรับเรือขนส่งสินค้าต้องเข้าเทียบท่าเรือศุลกากรซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับท่าเรือโดยสาร สินค้าที่ผ่านทางเรือศุลกากรแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ สินค้าส่งออกไปยังเกาะลังกาวิ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาหารสด เนื่องจากเกาะลังกาวิมีพื้นที่ในการทำเกษตรน้อย ดังนั้นร้อยละ 80 จึงนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย และสินค้าอีกส่วนหนึ่งส่งออกไปยังมาเลเซีย โดยเรือที่ใช้ขนส่งสินค้านั้นเป็นเรือไม้ดัดแปลงซึ่งมีขนาดปานกลาง เนื่องจากร่องน้ำบริเวณนี้มีความลึกเพียงแค่ 3 เมตร

รูปภาพที่ 34 แสดงด่านตัมมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ที่มา: <https://www.taxisongkhla.com/tammalang/>

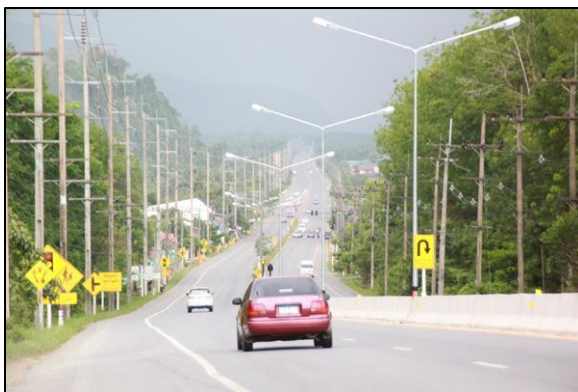
ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรในพื้นที่ตำบลตัมมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลตัมมะลัง มีจำนวนมากกว่า 5,000 คน โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ตัมมะลัง พบว่าในอดีตเป็นเพียงเกาะเล็กๆ มี

ผู้คนอาศัยอยู่ไม่กี่ครัวเรือน แต่ต่อมาได้มีชาวอินโดนีเซียเดินทางเข้ามาค้าขายโดยทางเรือและได้แวะพักแรมบนเกาะดังกล่าว โดยชาวอินโดนีเซียกลุ่มดังกล่าวได้พบเห็นนกอินทรีถูกผูกติดไว้กับต้นไม้ที่บนเกาะ ดังนั้น ชาวอินโดนีเซียจึงเรียกเกาะดังกล่าวว่า “ตัมะลัง” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ผูกอินทรี” ต่อมาภายหลังเมื่อมีผู้คนอพยพมาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านและตำบล และใช้ชื่อว่า “ตำบลตัมะลัง” คนในชุมชนตัมะลังมีการบอกเล่าว่า บรรพบุรุษของตนนั้นมีเชื้อสายมาจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่ได้เดินทางมาตั้งรกรากถิ่นฐานบริเวณนี้ บางส่วนก็กลับไปอยู่ที่มาเลเซีย ทำให้คนในพื้นที่มีความเชื่อมโยงในลักษณะเครือญาติกับของชาวชุมชนในพื้นที่เขตชายแดนประเทศมาเลเซีย ในส่วนของการประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลตัมะลัง พบว่า มีอาชีพหลัก คือ การทำประมงชายฝั่ง และอาชีพรอง คือ รับจ้างทั่วไป และการแปรรูปสัตว์น้ำ วิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่จึงเป็นวิถีชีวิตของชาวประมงที่อาศัยพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ: ด้านตัมะลัง เป็นด้านชายแดนทางทะเลสามารถเดินทางเข้า-ออกผ่านเส้นทางทางเรือ เพื่อเดินทางไปยังเกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย โดยมีเรือเฟอร์รี่คอยให้บริการจากท่าเรือตัมะลังไปยังเกาะลังกาวิ ทุกวัน วันละ 3 เที่ยว โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 15 นาที ค่าโดยสารเรือคนละ 300 บาท ต่อเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านข้ามแดนไปยังประเทศมาเลเซีย โดยผ่านด่านตัมะลังสามารถใช้เส้นทางรถยนต์จาก อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 4 และผ่านสามแยกคูหาเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 406 เพื่อเดินทางมุ่งสู่ด่านตัมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 47 นาที คิดเป็นระยะทางประมาณ 109 กิโลเมตร ซึ่งสภาพถนนเป็น 4 ช่องทางจราจร ซึ่งมีความสะดวกในการเดินทาง ดังแสดงได้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 35 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านตัมะลัง อ.เมือง จ.สตูล

2) ไฟฟ้า : ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยภาพรวมครอบคลุมในทุกจุดของด้านท่ามะลั้ง รวมถึงพื้นที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไปในพื้นที่

3) น้ำประปา: ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด้านท่ามะลั้ง มีความครอบคลุมในพื้นที่บริเวณด้านชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยง

4) โทรศัพท์สาธารณะ: มีการบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะบริเวณด้านชายแดน พร้อมทั้งมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่าย

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านท่ามะลั้ง

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านท่ามะลั้งและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ

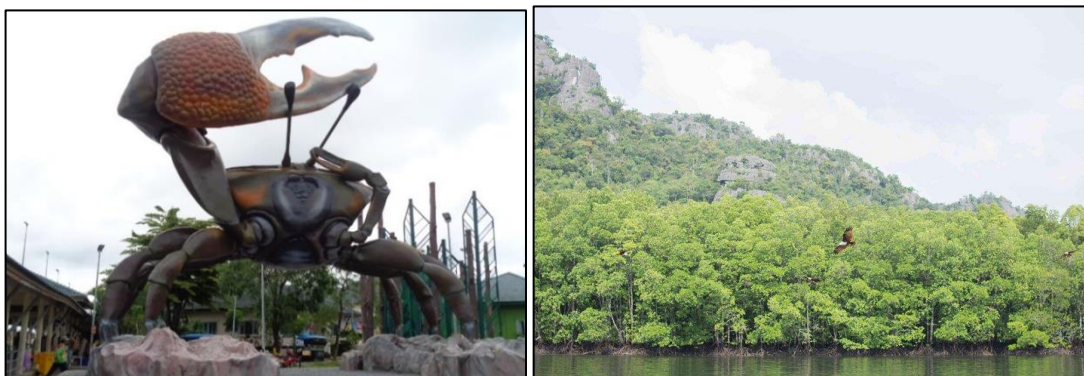
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ หมู่เกาะตะรุเตาเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งในอดีตเป็นคุกขังนักโทษทางการเมือง และเป็นจุดกำเนิดของของโจรสลัดตะรุเตาอันโด่งดัง ซึ่งในปัจจุบันธรรมชาติก็ยังคงความสวยงามอยู่อย่างยั่งยืนได้รับการขนานนามว่า "ไข่มุกแห่งอาเซียน" และนอกจากเกาะตะรุเตาแล้ว ในหมู่เกาะนี้ก็ยังรวมถึงเกาะอาดัง เกาะราวี เกาะดง ซึ่งมีความสวยงาม หาดทรายขาว น้ำทะเลใส ปะการังสวยไม่แพ้กัน และที่สำคัญใกล้ๆกันนั้นยังมีเกาะหลีเป๊ะ ที่มีความสวยงาม พร้อมรีสอร์ทและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย จนเป็นที่รู้จักกันในนามของมัลดีฟส์เมืองไทย การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจาก 2 ทาง คือ จากท่าเรือท่ามะลั้ง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง เรือจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 40 นาที

รูปภาพที่ 36 แสดงอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ

2) อ่าวต่ามะลิ้ง

อ่าวต่ามะลิ้ง เป็นชื่อเรียกของผืนแผ่นดินและท้องทะเลส่วนใต้สุดของประเทศไทยด้านฝั่งทะเลอันดามันซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันตกของประเทศไทย ติดต่อกับรัฐเปอร์ลิส ทางตอนเหนือสุดของประเทศมาเลเซีย คำว่า “ต่ามะลิ้ง” มาจากภาษามลายู แปลว่า ผูกอินทรีย์ อ่าวต่ามะลิ้ง นับเป็นอ่าวที่มีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ และมีความสวยงามตามธรรมชาติ รวมสามารถสัมผัสถึงวิถีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณอ่าวต่ามะลิ้งแห่งนี้ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 37 แสดงภาพบรรยากาศของอุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง

3) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติสตูล/คฤหาสน์กูเด็น

คฤหาสน์กูเด็น ชาวบ้านเรียกคฤหาสน์หลังนี้ว่า ‘ศาลากลางเก่า’ เป็นสถาปัตยกรรมยุโรปแบบโคโรเนียล รูปทรงเป็นอาคารตึก 2 ชั้น ตัวอาคารเป็นแบบตะวันตก หลังคาทรงปั้นหยา ประตูหน้าต่างรูปโค้งแบบสถาปัตยกรรมโรมัน หลังคาแบบไทย บานหน้าต่างเป็นแผ่นไม้ชิ้นเล็กๆ เป็นเกล็ดแนวนอน หลังคากระเบื้องดินเผารูปกากกล้วย ช่องลมหน้าต่างตกแต่งรูปดาว สถาปัตยกรรมแบบอิสลาม คฤหาสน์กูเด็น เดิมเป็นจวนของอำมาตย์ตรี พระยาภูมินารักษ์ดี (กูบารู เด็น บินต่ามะหง) เจ้าเมืองสตูล สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวระหว่าง พ.ศ.2411 – 2459 โดยพระยาภูมินารักษ์ดี หรือ ตวนกูบาฮารุดดิน บินต่ามะหง เจ้าเมืองในสมัยนั้น สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คราวเสด็จปักขีใต้ แต่มิได้ประทับแรม ต่อมาจึงใช้เป็นบ้านพักและศาลาว่าการเมืองสตูล กระทั่งในสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484) อาคารหลังนี้ใช้เป็นกองบัญชาการทหารญี่ปุ่นหลังจากนั้น ในพ.ศ.2537 กรมศิลปากรได้บูรณะปรับปรุงอาคารคฤหาสน์กูเด็น และดำเนินการจัดแสดงเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมืองมาตั้งแต่ พ.ศ.2540 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสตูลแบ่งพื้นที่จัดแสดงเรื่องราวภูมิหลังเมืองสตูลด้านต่างๆ อาทิ สถาปัตยกรรม ธรณีวิทยา เรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญของชาวซาไก เรื่องราวของเกาะตะรุเตา รวมถึงโบราณวัตถุที่พบจากแหล่งโบราณคดีในจังหวัดสตูล

รูปภาพที่ 38 **แสดงพิพิธภัณฑ์แห่งชาติสตูล/คฤหาสน์กูเด็น**

4) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ

พื้นที่โดยส่วนใหญ่ของด่านตำมะลัง ตำบลตำมะลัง จังหวัดสตูล มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในหลายจุด อาทิ เกาะลันกาวิ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีความเชื่อมโยงในเชิงประวัติกับจังหวัดสตูลมาอย่างยาวนาน รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของจังหวัดสตูลที่มีความเชื่อมโยงจากด่านตำมะลังได้ เช่น สันหลังมังกรบ้านตันหยงโป ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเป็นทะเลแหวกในช่วงน้ำทะเลลด สามารถเดินชมทัศนียภาพที่สวยงามได้ รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในโซนป่าเขา เช่น ถ้ำภูผาเพชร ถ้ำเจ็ดคต น้ำตกวังสายทอง เป็นต้น และในปัจจุบันจังหวัดสตูลได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่อุทยานธรณีโลก มีพื้นที่ครอบคลุมใน 4 อำเภอของจังหวัดสตูล คือ อำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู อำเภอมะนัง และอำเภอเมือง ซึ่งสร้างความดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางมาเที่ยวชมในเชิงธรณีวิทยาเพื่อศึกษาซากดึกดำบรรพ์มากยิ่งขึ้น

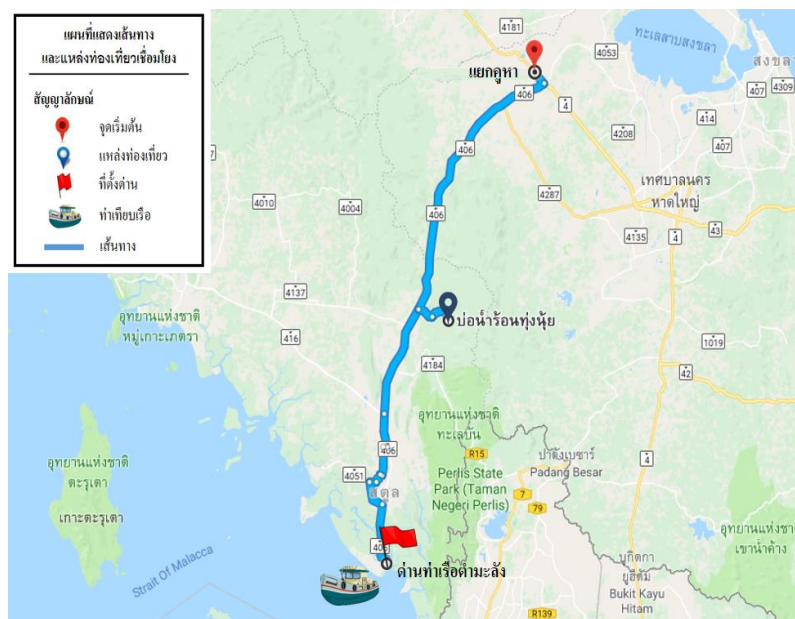
2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด่านตำมะลังนั้น นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน สามารถเลือกที่พักในตัวเมืองสตูลซึ่งมีโรงแรมที่พักขนาดกลาง และขนาดเล็กที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่ักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในจังหวัดสตูลมักนิยมเดินทางท่องเที่ยวทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะหลีเป๊ะ ซึ่งมีโรงแรมที่พักเป็นจำนวนมากสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่ต่ำกว่า 3,500 ห้องต่อวัน

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองสตูล อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา เกาะหลีเป๊ะ เป็นต้น ในส่วนของเส้นทางบก ถนนสายหลักถึงเข้าถึงตัวเมืองสตูลมีความสะดวก และง่ายต่อการเดินทางมาก แต่สำหรับการขนส่งสาธารณะในเส้นทางย่อยที่เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางจุดยังไม่มี การให้บริการที่ชัดเจน สำหรับเส้นทางเรือที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล มีความพร้อมใน

การรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ แต่อาจมีความหนาแน่นและความล่าช้าในการเดินทางช่วงเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ

รูปภาพที่ 39 แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านท่ามะลิไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านท่ามะลิ อำเภอมะละปริง จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านท่ามะลิ มีความพร้อมในการรับรองด้านการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงการขนส่งสินค้าเพื่อนำเข้า-ส่งออกทั้งทางเรือไปประเทศมาเลเซีย

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านท่ามะลิ โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ค่อนข้างมีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวทางบก อาทิ การเดินป่า เล่นน้ำตก เทียวถ้ำ ปั่นจักรยานท่องเที่ยว และเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดสตูล เป็นต้น และกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล อาทิ การดำน้ำดูปะการัง พายเรือคายัค ชมบรรยากาศชายหาด และเล่นน้ำทะเล เป็นต้น รวมถึงเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ในพื้นที่ของจังหวัดสตูล เช่น เทศกาลว่านนานาชาติ เทศกาลฮารีรอยอ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสตูลค่อนข้างมีความหลากหลายทำให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมาก

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านท่ามะลิ ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด่านท่ามะลิ มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ได้มากพอสมควร

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด่านท่ามะลิ ตำบลท่ามะลิ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านชายแดน รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ จะนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมไปถึงการค้าและการลงทุนในพื้นที่ต่อไป

4.1.5 ด่านวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด่านวังประจัน ตั้งอยู่ที่ ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด่านวังเกลียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย โดยด่านวังประจันนั้น มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- **ทิศเหนือ** ติดต่อกับ ตำบลควนกาหลง อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล
- **ทิศตะวันออก** ติดต่อกับ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
- **ทิศใต้** ติดต่อกับ วังเกลียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
- **ทิศตะวันตก** ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด่านวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 40 แสดงแผนที่ตั้งของด่านวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล

ที่มา: http://oknation.nationtv.tv/blog/home/blog_data/326/2326/images/Border/border006.JPG

สภาพชายแดน

ด่านวังประจัน เป็นด่านชายแดนถาวร ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลวังประจัน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล เป็น 1 ใน 16 ด่านชายแดนของประเทศไทย โดยเป็นด่านการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งด่านวังประจันแห่งนี้มีเอกลักษณ์แตกต่างจากด่านชายแดนอื่นๆ คือ เป็นด่านชายแดนเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล โดยเป็นที่ตั้งของด่านศุลกากรและตลาดการค้าชายแดน ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาบริเวณช่องเขาของเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาสนกาลาศรี ที่เป็นพรมแดนธรรมชาติระหว่างไทยกับมาเลเซีย จึงทำให้ด่านชายแดนวังประจันแห่งนี้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวที่ได้มาซื้อขายและจับจ่ายท่ามกลางขุนเขาอีกทั้งทางด้านวังประจันแห่งนี้ ยังเป็นด่านการค้าชายแดนเพียงด่านเดียว ที่นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวภายในตลาดชายแดนของสองฝั่งแผ่นดิน โดยไม่ต้องทำบัตรผ่านแดนในรัศมี 1 กิโลเมตร โดยตลาดชายแดนของทางฝั่งตรงข้ามนั้น มีชื่อว่าตลาดการค้าชายแดน “ด่านวังเกลียน” ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย จากด่านชายแดนสำหรับการเดินทางไปมาหาสู่กัน ปัจจุบันกลายเป็นตลาดการค้าชายแดนซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยตลาดดังกล่าวใช้พื้นที่ภายในอุทยานแห่งชาติ และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ในเวลาต่อมาตลาดการค้าชายแดนวังประจันแห่งนี้จึงถูกเปิดเป็นด่านศุลกากรและตลาดการค้าชายแดนภายในอุทยานแห่งชาติทะเลบัน โดยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2552 เพื่อใช้เป็นสถานที่เพื่อใช้เป็นจุดผ่านแดนไทย-มาเลเซีย เป็นจุดส่งออกและนำเข้าสินค้ามากมาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภค บริโภค สินค้าทางการเกษตรและสินค้าจาก

ต่างประเทศหลังจากการเปิดเป็นด่านตลาดการค้าชายแดนอย่างเป็นทางการ จึงทำให้นักท่องเที่ยว นิยมมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี ซึ่งมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยเราเองและนักท่องเที่ยวต่างชาติ สินค้านั้นมีมากมายหลากหลาย โดยสินค้าที่เป็นที่นิยมของคนไทยนั้นจะเป็นสินค้านำเข้าจาก ต่างประเทศในราคาถูก เช่น จักรยาน เสื้อผ้าไหม น้ำมันพืช และในส่วนสินค้านักท่องเที่ยวมาเลเซีย นิยมนั้นคือ สินค้าการเกษตร เช่น ผลไม้ต่างๆ ครกชนิดต่างๆ และกระทะ อีกทั้งทั้งสองฟากฝั่งของ ตลาดชายแดน 2 ประเทศก็มีสินค้าอีกมากมายหลากหลายประเภทให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อ

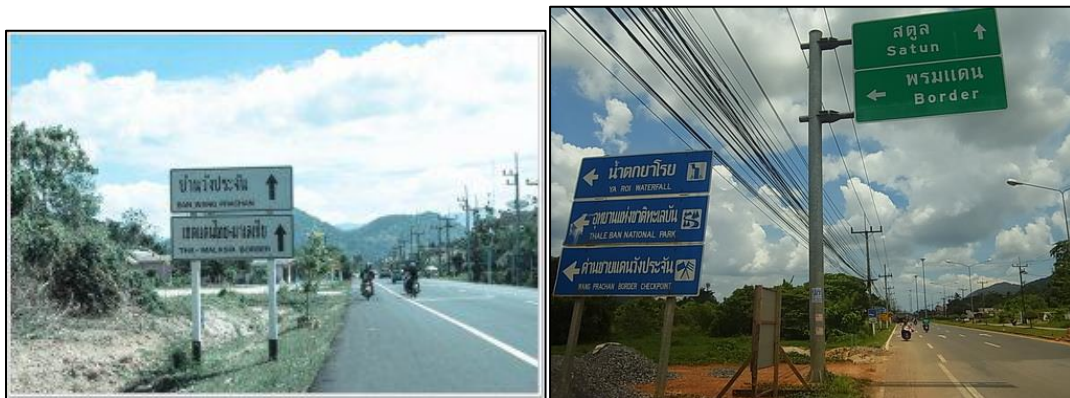
รูปภาพที่ 41 แสดงด่านวังประจันและบรรยากาศการค้าชายแดน

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรในพื้นที่ตำบลควนโดน อำเภอกวนโดน จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นที่ตั้งของด่านวัง ประจัน มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวนประมาณ 6,000 คน โดยประชากรที่อาศัยอยู่ ในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ ตำบลวัง พบว่าในอดีตเป็นเพียงเกาะเล็กๆ มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่กี่ครัวเรือน แต่ต่อมาได้มีชาวอินโดนีเซีย เดินทางเข้ามาค้าขายโดยทางเรือและได้แวะพักแรมบนเกาะดังกล่าว โดยชาวอินโดนีเซียกลุ่มดังกล่าว ได้พบเห็นนกอินทรีถูกผูกติดไว้กับต้นไม้ที่บนเกาะ ดังนั้น ชาวอินโดนีเซียจึงเรียกเกาะดังกล่าวว่า “ตัมะลัง” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า “ผูกอินทรี” ต่อมาภายหลังเมื่อมีผู้คนอพยพมาอยู่อาศัย เพิ่มขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านและตำบล และใช้ชื่อว่า “ตำบลตัมะลัง” คนในชุมชนตัมะลังมี การบอกเล่าว่า บรรพบุรุษของตนนั้นมีเชื้อสายมาจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่ได้เดินทาง มาตั้งรกรากถิ่นฐานบริเวณนี้ บางส่วนก็กลับไปอยู่ที่มาเลเซีย ทำให้คนในพื้นที่มีความเชื่อมโยงใน ลักษณะเครือญาติกับของชาวชุมชนในพื้นที่เขตชายแดนประเทศมาเลเซีย ในส่วนของการประกอบ อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลตัมะลัง พบว่า มีอาชีพหลัก คือ การทำประมงชายฝั่ง และอาชีพรอง คือ รับจ้างทั่วไป และการแปรรูปสัตว์น้ำ วิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่จึงเป็นวิถี ชีวิตของชาวประมงที่อาศัยพึ่งพิงทรัพยากรทางทะเลในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) **เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ:** ด้านวังประจัน เป็นด่านบก สามารถเดินทางเข้า-ออก โดยรถยนต์ผ่านทางด่านวังประจัน โดยระยะทางระหว่างด่านตลาดวังประจัน ฝั่งประเทศไทย ถึงตลาดวังเกลียนประเทศมาเลเซียนั้น มีระยะประมาณ 1 กิโลเมตร โดยจะต้องผ่านการตรวจจากด่านศุลกากรของทั้งสองประเทศอย่างเข้มงวด แต่นักท่องเที่ยวไม่ต้องทำบัตรผ่านแดนเหมือนด่านชายแดนอื่นๆ บรรยากาศภายในตลาดทั้งสองแห่งนั้นจะถูกโอบล้อมด้วยขุนเขา ซึ่งจะคึกคักมากเป็นพิเศษในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดช่วงเทศกาลของ 2 ประเทศ ทางตลาดชายแดนทั้งสองมีการให้บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้างบริเวณด่านชายแดนไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยอัตราค่าบริการเป็นราคากลาง 30 บาท (สกุลเงินไทย) หรือ 3 ริงกิต (สกุลเงินมาเลเซีย) ต่อรอบ และสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากตัวเมืองหาดใหญ่ สามารถโดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 4 และผ่านสามแยกคูหา เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 406 เพื่อเดินทางมุ่งสู่ด่านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที คิดเป็นระยะทางประมาณ 96.3 กิโลเมตร ซึ่งสภาพถนนเป็น 4 ช่องทางจราจร ซึ่งมีความสะดวกในการเดินทาง ดังแสดงได้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 42 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านวังประจัน อ.ควนโดน จ.สตูล

2) **ไฟฟ้า:** ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยภาพรวมครอบคลุมในทุกจุดของด่าน รวมถึงพื้นที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนทั่วไปในพื้นที่

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด่านวังประจันมีความครอบคลุมในพื้นที่บริเวณด่านชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยง

4) **โทรศัพท์สาธารณะ :** มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่าย

2) **ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านวังประจัน**

2.1) **สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)**

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านวังประจัน และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1) อุทยานแห่งชาติทะเลบัน

ตั้งอยู่ที่บ้านวังประจัน ต.วังประจัน อยู่ห่างจาก อ.เมืองสตูล 40 กม. อุทยานฯ มีเนื้อที่ 122,500 ไร่ โดยรวมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรีโต๊ะและห้วยกะหมิงและพื้นที่ป่าควนบ่อน้ำปู ในท้องที่ ต.บ้านควน ต.ปู อ.เมืองสตูล ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2523 คำว่า “ทะเลบัน” มาจากคำว่า “เล็ด เรอบัน” เป็นภาษามลายู แปลว่า ทะเลยุบ หรือทะเลอันเกิดจากการยุบตัวของแผ่นดินระหว่างเขาจีนและเขามดแดง เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 63,350 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน อุดมไปด้วยพืชพรรณป่าไม้ที่ขึ้นอยู่หนาแน่น นอกจากนี้ยังมีสัตว์ต่าง ๆ เช่น เลียงผา ช้าง สมเสร็จ หมูป่า ลิง ชะนี และ “เขียดวีก” (หมาน้ำ) ซึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์แห่งบึงทะเลบัน รูปร่างคล้ายกบและคางคก แต่มีหาง ส่องเสียงร้องคล้ายลูกสุนัข จะมีชุกชุมตามริมบึงโดยเฉพาะในฤดูฝน สำหรับผู้ชื่นชอบการดูนกก็ไม่ควรพลาด เพราะมีนกหลายชนิดให้ดู เช่น นกแอ่นฟ้าเคราขาว นกปรอดคอลาย นกยางเขินน้ำหลังแดง นกหัวขวาน เป็นต้น การเดินทางไปอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จากสตูลใช้ทางหลวงหมายเลข 406 (สตูล- รัตภูมิ) เข้า อ. ควนโดนแยกเข้า ต. วังประจัน ตามถนนสายชายแดนไทย – มาเลเซีย หมายเลข 4184 ห่างจากด้านวังปะจัน พรหมแดนติดต่อไทย –มาเลเซีย เพียง 1 กม.

2) น้ำตกโตนปลิว

สายธารแห่งความชุ่มชื้น ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 1 บ้านทุ่งมะปริง รอยต่อระหว่างป่าสงวนแห่งชาติห้วยกะหมิง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง จึงอยู่นอกเหนือการดูแล และรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาหิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทิวเทือกเขานครศรีธรรมราช การเดินทางมายังแหล่งธรรมชาติแห่งสายน้ำที่สวยงามแห่งนี้ น้ำตกโตนปลิวนั้นจะใช้ถนนเส้นทางหลวงหมายเลข 4184 สายควนสตอ - วังประจัน ประมาณ 9 กิโลเมตร โดยประมาณแยกซ้ายเข้าไปยังน้ำตกอีก ประมาณ 3 กิโลเมตร ก็จะถึงบริเวณน้ำตกโตนปลิว และประกอบด้วยชั้นน้ำตก 5 ชั้น ชั้นหลักชื่อ “โตนลำพร้าว” มีหน้าผาสูงประมาณ 40 เมตร นอกจากนี้ยังมี ชั้นวังบ่อ วังเตย วังไม้แกน สำหรับชั้นวังเตยจะมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่ ที่สามารถลงเล่นน้ำหรือแช่น้ำท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติอย่างแท้จริง

3) น้ำตกยาโรย

ตั้งอยู่ในเขต อุทยานแห่งชาติทะเลบัน ต้นน้ำเกิดจากป่าห้วยกะหมิงเทือกเขาจีน มีน้ำตก 9 ชั้น อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ 6.7 กิโลเมตร แยกเข้าไปอีก 700

เมตร ชั้นที่ 4 เป็นชั้นสูงสุด สายน้ำไหลเป็นทางยาว 20 เมตร ลงสู่แอ่งน้ำ ส่วนชั้นบนสุดเป็นชั้นที่งดงามที่สุดเพราะมีสายน้ำพุ่งเป็นสองสายตกลงมาจากผาหินสูงถึง 10 เมตร

4) พุทัญญูวังประ

เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ยอดนิยมอีกแห่งหนึ่ง ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4 บ้านวังประจันใต้ คาบเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ตามเส้นทางถนน 18 กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข 4184 (สายควนสตอ-วังประจัน) เดินทางถึงบ้านเขาน้อยจะเห็นป้ายบอกทางแยกไปทางขวามือ เป็นทางลาดยาง ประมาณ 5 กิโลเมตร ส่วนที่เหลือยังไม่ได้ลาดยาง ระยะทางประมาณ 5.5 กม. การเดินทางในฤดูร้อนจะสะดวกกว่า พุทัญญูวังประเป็นพุทัญญูผสมป่าโปร่ง ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขาด้านตะวันออกคือเขาวังประด้านตะวันตกเป็นหุบวังพะเนียด จึงเป็นที่ราบมีเนื้อที่กว่า 1,000 ไร่ ในอดีตเมื่อ 50 ปี ล่วงมาแล้ว มีชาวบ้านอพยพเข้าไปบุกรุกแผ้วถางเปิดเป็นที่ทำกิน ปลูกพืชผลไม้หลายชนิด เช่น ยางพารา ไม้ผลชนิดต่างๆ รวมทั้งกรมปศุสัตว์ใช้เป็นที่พักของปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ เมื่ออุทยานเข้าครอบครองพื้นที่ราษฎรต้องอพยพออกไป ความสวยงามของพุทัญญูวังประอยู่ที่มีธรรมชาติรายรอบ ได้แก่ ทิวเขาที่โอบล้อมท้องทุ่งเอาไว้ ป่าโปร่งที่อุดมด้วยหญ้า ตามเชิงเขาที่มีพรรณไม้นานาชนิด ตลอดจนสัตว์ป่าบนภูเขา อากาศเย็นสบาย เพราะตั้งอยู่บนที่สูงพอสมควร พุทัญญูวังประจึงเปรียบเสมือนพุทัญญูในสวิตเซอร์แลนด์

5) จุดชมวิวเขาพลับพลึง

ยอดเขาที่มองเห็นทะเลสองด้าน เขาพลับพลึงเป็นส่วนหนึ่งของเขากิน ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน ห่างจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติทะเลบัน ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของน้ำตกยาโรย ไปประมาณ 5 กม. เส้นทางจากน้ำตกยาโรยไปยังจุดชมวิวค่อนข้างลาดชัน สภาพป่ามีความสมบูรณ์มาก จุดชมวิมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 674 เมตร จะมองเห็นยอดเขากินอยู่ใกล้กัน ซึ่งมีความสูง 740 เมตร สันเขาพลับพลึงทอดยาวจากเหนือไปได้ มีป่าไผ่ และต้นไม้แคระขึ้นอยู่ทั่วไป เมื่อขึ้นไปอยู่บนลานหินกว้าง ในวันที่มีทัศนวิสัยดี มองไปทางทิศเหนือจะมองเห็นทะเลน้อย ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ด้านทิศตะวันออกจะมองเห็นเกาะยอ เกาะหนู เกาะแมว ของจังหวัดสงขลา มองไปทางทิศตะวันตก จะเห็นเกาะตะรุเตาและเกาะลังกาวิ ทะเลอันดามัน ส่วนตัวเมืองสตูลจะตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จุดชมวิบนเขาพลับพลึงอยู่ในระหว่างการสำรวจเส้นทาง เส้นทางเดินป่าสู่ยอดเขา มีธรรมชาติที่สวยงาม พบร่องรอยของสัตว์ป่าจำนวนมาก

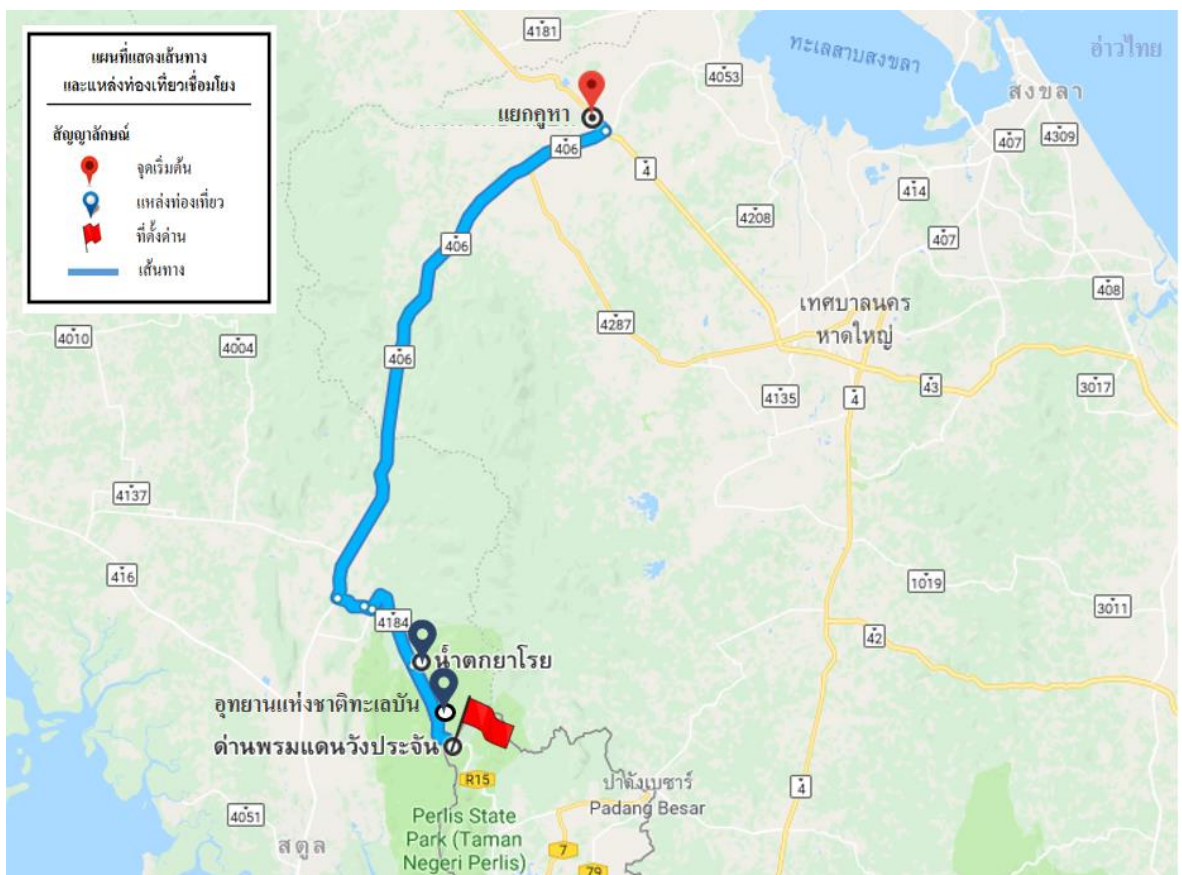
6) ถ้ำโตนดิน เป็นถ้ำเล็กๆเกิดจากเขามดแดง ตั้งอยู่ใกล้อุทยานแห่งชาติทะเลบัน ห่างจากอุทยานประมาณ 2 กิโลเมตร ตั้งอยู่ริมถนนสายควนสตอ - วังประจัน ถ้ำออกจากอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จะตั้งอยู่ทางด้านซ้ายมือ มีบร่ได้ขึ้นไปถึงปากถ้ำ ประตูถ้ำค่อนข้างแคบ ต้องมุดเข้าไปที่ละคน แต่ภายในถ้ำจะกว้าง บางตอนลักษณะคล้ายอุโมงค์ เพดานถ้ำสูงลักษณะคดไปคดมา ความสวยงามของถ้ำอยู่ที่มีธารน้ำใสไหลผ่านในถ้ำและหินงอกหินย้อยที่สวยงาม ถ้ำโตนดินถือเป็นถ้ำประวัติศาสตร์ เพราะมีการขุดพบร่องรอยของเครื่องมือการทำเหมืองแร่ เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างไทยกัมพูชาและลาว เมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด่านวังประจันนั้น นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน สามารถเลือกที่พักในตัวเมืองสตูลซึ่งมีโรงแรมที่พักขนาดกลาง และขนาดเล็กที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันบริเวณตัวเมืองสตูลมีที่พัก/รีสอร์ทใหม่ๆ เกิดเพิ่มขึ้นเป็นระยะ

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่วังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองสตูล อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา เกาะหลีเป๊ะ เป็นต้น ในส่วนของเส้นทางบก ถนนสายหลักถึงเข้าถึงตัวเมืองสตูลมีความสะดวก และง่ายต่อการเดินทางมาก แต่สำหรับการขนส่งสาธารณะในเส้นทางย่อยที่เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางจุดยังไม่มี การให้บริการที่ชัดเจน สำหรับเส้นทางเรือที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล มีความพร้อมในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ แต่อาจมีความหนาแน่นและความล่าช้าในการเดินทางช่วงเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ

รูปภาพที่ 43 แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านวังประจันไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านวังประจันขณะนี้กำลังได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของอาคารจุดผ่านแดน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและผู้ที่เดินทางข้ามผ่านแดน นอกจากนั้นแล้วยังมีการปรับปรุงอาคารสำหรับขายสินค้าในตลาดชายแดนวังประจัน และจุดจอดรถเพิ่มเติมให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านวังประจัน โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการช้อปปิ้งสินค้าอุปโภคบริโภคบริเวณตลาดการค้าชายแดน และมีกิจกรรมในท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การดูนก เล่นน้ำตก เทียวถ้ำ ปั่นจักรยานท่องเที่ยว ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน เป็นต้น

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านวังประจัน ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่บริเวณด่านวังประจัน ยังขาดความพร้อมในส่วนนี้ จำเป็นต้องเชื่อมโยงเข้าไปใช้บริการในตัวเมืองสตูลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด่านวังประจัน ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด่านชายแดน รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อจะนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวรวมไปถึงการค้าและการลงทุนในพื้นที่

4.1.6 ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

จุดผ่านแดนเกาะหลีเป๊ะ ตั้งอยู่บนหาดพัทยา เกาะหลีเป๊ะ ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยเกาะหลีเป๊ะมีลักษณะเป็นกลางกลางทะเลซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะอาดัง ห่างจากแผ่นดินจังหวัดสตูล 85 กิโลเมตร เกาะหลีเป๊ะมีชายหาดบนเกาะที่สวยงาม เม็ดทรายละเอียดขาวเหมือนแป้ง อีกทั้งยังสามารถมองเห็นและสัมผัสกับท้องทะเลที่สดใส สะอาด และสวยงาม อีกทั้งยังเป็นเกาะที่เงียบสงบ และมีน้ำที่ตื้นเขิน จุดเด่นของทางเกาะหลีเป๊ะ คือความเป็นธรรมชาติของปะการังรายล้อมรอบเกาะ มีเว้าอ่าวที่สวยงาม เกาะหลีเป๊ะมีชายหาดที่สำคัญ ๆ อยู่ 4 หาด ได้แก่

หาดพิทยา หาดชันไรท์ หาดคาร์มา และหาดชันเซ็ท เกาะหลีเป๊ะ เป็นเกาะที่มีความกว้างระหว่างหัวเกาะไปถึงท้ายเกาะประมาณ 3 กิโลเมตร จัดเป็นเกาะขนาดเล็ก ถือเป็นเกาะที่อยู่สุดท้ายทางตอนใต้ของทะเลอันดามันของไทย เนื่องจากพื้นที่ถัดไปคือทะเลสาบที่เชื่อมกับทะเลของประเทศเพื่อนบ้านคือประเทศมาเลเซีย และมีที่ตั้งและอาณาเขตดังนี้ คือ

ทิศเหนือ	คือ บริเวณหาดคาร์มา ซึ่งหันหน้าเข้าหาเกาะอาดัง
ทิศใต้	คือ บริเวณหาดพิทยา เป็นที่ตั้งของด่านตรวจคนเข้าเมืองชั่วคราวและเป็นหาดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก
ทิศตะวันออก	คือ บริเวณหาดชันไรท์ซึ่งอยู่ใกล้กับหมู่บ้านชาวเลหรือชาวสุรักลาไว
ทิศตะวันตก	คือ หาดชันเซ็ท เป็นหาดที่สวยงามมากเมื่อพระอาทิตย์ตก

สถานภาพชายแดน

จุดผ่านแดนเกาะหลีเป๊ะ มีสถานะเป็นด่านชายแดนชั่วคราว ถูกตั้งขึ้นภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่เกาะลังกาอู๊ของประเทศมาเลเซีย กับเกาะหลีเป๊ะของประเทศไทย โดยจุดผ่านแดนเกาะหลีเป๊ะ ได้รับการอนุมัติให้เป็นด่านชายแดนชั่วคราวเมื่อปี พ.ศ. 2556

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

เกาะหลีเป๊ะอยู่ทางตอนใต้ของเกาะอาดัง และเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเลหรือที่มีชื่อว่า “สุรักลาไว” ประมาณ 500 คน ซึ่งในอดีตไม่มีศาสนาชัดเจนแต่มีการนับถือภูตผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเวลาต่อมาในยุคต่อมามีบางส่วนนับถือศาสนาพุทธและสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเกาะดั้งเดิม บางส่วนนับถือศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน และการเพาะปลูกผัก ปลูกข้าว ด้วยเหตุที่ว่าเกาะหลีเป๊ะตั้งอยู่นอกเขตอำนาจของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา ดังนั้นจึงได้รับการยกเว้นจากกฎหมายของอุทยานแห่งชาติ เกาะหลีเป๊ะมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ ปัญหาขยะและการอนุรักษ์สัตว์มากขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งปัญหาการถูกแทรกซึมวัฒนธรรมของชาวเลจากนักท่องเที่ยวทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้สังคมและวัฒนธรรมเสื่อมโทรมเป็นอย่างมาก ชาวสุรักลาไวหรือชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะมีการดำรงชีวิตภายใต้หลักคำสอนศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม ตามลำดับ ในครั้งอดีตการนับถือศาสนาของชาวสุรักลาไวมีผลต่อประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องการแบ่งแยกดินแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย ในสมัยนั้นหากชาวสุรักลาไวในพื้นที่เกาะหลีเป๊ะแสดงตนว่านับถือศาสนาอิสลามเกาะหลีเป๊ะก็จะกลายเป็นอาณาเขตของประเทศมาเลเซีย แต่ด้วย ณ ตอนนั้นเกาะหลีเป๊ะมีความอุดมสมบูรณ์และมีหมู่ป่าเป็นจำนวนมาก ชาวสุรักลาไวจึงแสดงตนเป็นคนเลที่นับถือบรรพบุรุษ จึงตก

เป็นอาณาจักรของไทยจวบจนปัจจุบัน และในเวลาต่อมาก็นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และ อิสลาม เรื่องเล่าดังกล่าวได้รับการเล่าขานมาจากชาวอุรักลาไวย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน และ สอดคล้องกับประวัติที่ว่า ในอดีตชาวอุรักลาไวย์อาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาสูงชันในแถบชายฝั่ง ทะเลในรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) จากนั้นก็เร่ร่อนเข้ามาสู่ในน่านน้ำไทย แถบทะเลอันดามัน ในช่วงแรกยังมี วิถีชีวิตแบบเร่ร่อน โดยอาศัยเรือไม้ระกำเป็นที่อยู่และพาหนะ พวกเขาใช้กายักหรือแฝงสำหรับมุง หลังคาเป็นเพิงอาศัยบนเรือ หรือเพิงพักชั่วคราวตามชายหาดในฤดูมรสุม ชาวอุรักลาไวย์ยังชีพด้วย การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ กลุ่มละ 5-6 ลำ บางครั้งก็จะขึ้นเกาะมาเพื่อหาของป่า แต่ส่วนใหญ่จะล่า สัตว์ทะเลด้วยเครื่องมือง่าย ๆ เช่น ฦวมก สามง่าม เบ็ด เป็นต้น อีกทั้งยังมีความสามารถในการดำน้ำ ทะเลลึกเพื่อหาปลาหรือจับกุ้งมังกรด้วยมือเปล่า และดำน้ำเก็บหอยจากก้นทะเลเพื่อมาเป็นอาหาร ในการดำรงชีพ ตามตำนานเล่าว่าชาวอุรักลาไวย์เคยมีบรรพบุรุษเดียวกับชาวมอแกนและเป็นกลุ่มชาติ พันธุ์ที่เร่ร่อนในทะเลมานาน ซึ่งใช้ภาษาอุรักลาไวย์เป็นภาษาพูดและเชื่อกันว่าเกาะลันตาเป็นสถานที่ แรกที่ชาวอุรักลาไวย์ตั้งถิ่นฐาน เปรียบเสมือนเมืองหลวงถึงแม้จะมีการโยกย้ายไปตามเกาะแก่งต่าง ๆ แต่ก็ก็จะกลับมาที่เดิมและทุกกลุ่มยังคงมีความสัมพันธ์ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ถือว่าเป็นสังคมเครือญาติ ใหญ่ จากประวัติชาวอุรักลาไวย์ข้างต้นซึ่งเป็นผู้ก่อเกิดลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมบนเกาะหลี เป๊ะพื้นที่ตั้งด่านทางน้ำระหว่างชายแดนมาเลเซียกับไทย ส่งผลให้ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมมี ความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา อาหาร อาชีพ หรือแม้แต่การดำรงชีวิตของผู้คน ในพื้นที่

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ : ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ เป็นด่านชายแดน ทางทะเล ซึ่งสามารถเดินทางเข้า-ออก ด้วยเรือโดยสารเท่านั้น ซึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา จากตัวเมืองหาดใหญ่ สามารถโดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 4 และผ่านสามแยกคูหา เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ ถนนทางหลวงหมายเลข 406 เพื่อเดินทางมุ่งสู่ท่าเรือปากบารา อำเภอละงู จังหวัดสตูล โดยใช้ ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 50 นาที คิดเป็นระยะทางประมาณ 121.5 กิโลเมตร ดัง แสดงได้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 44 แสดงท่าเทียบเรือปากบารา เพื่อเชื่อมโยงต่อไปยังเกาะหลีเป๊ะ

2) **ไฟฟ้า:** ระบบไฟฟ้าในพื้นที่อาศัยระบบการใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าของเอกชน เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าภายในเกาะ โดยคิดค่าบริการหน่วยละ 25 บาท พร้อมกันนี้ผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่เกาะหลีเป๊ะบางส่วนมีเครื่องปั่นไฟเป็นของตนเอง รวมถึงการใช้แผงโซลาร์เซลล์จากพลังงานแสงอาทิตย์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าไว้ใช้ด้วยเช่นกัน

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่เกาะหลีเป๊ะต้องขนส่งผ่านท่อส่งมาจากเกาะตะรุเตา และผู้ประกอบการในพื้นที่บางส่วนดำเนินการเจาะบาดาลและทำถังกักเก็บน้ำไว้เพื่อใช้ในกิจกรรมของตนเอง ซึ่งในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นอาจทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำใช้ได้เช่นเดียวกัน

4) **โทรศัพท์สาธารณะ:** ในปัจจุบันมีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ให้บริการครอบคลุมทุกเครือข่ายบนพื้นที่เกาะหลีเป๊ะ

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ

1) **สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)**

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียงที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ เนื่องจากเกาะหลีเป๊ะอยู่ภายใต้การดูแลของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล ซึ่งประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อย 51 เกาะ และมีเกาะที่มีขนาดใหญ่ 7 เกาะด้วยกัน คือ เกาะตะรุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี เกาะหลีเป๊ะ เกาะกลาง เกาะบาตวง และเกาะบิสลี โดยจัดแบ่งออกเป็นหมู่เกาะใหญ่ ๆ ได้ 2 หมู่เกาะ คือ หมู่เกาะตะรุเตา และหมู่เกาะอาดัง-ราวี โดยเกาะหลีเป๊ะจัดอยู่ในหมู่เกาะอาดัง-ราวี ซึ่งสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวชายแดนที่สำคัญตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติบริเวณด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะสามารถแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในหมู่เกาะตะรุเตา และหมู่เกาะอาดัง-ราวีประกอบด้วย

1.1.1 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทเกาะ บริเวณพื้นที่เกาะหลีเป๊ะซึ่งเป็นที่ตั้งด้านชั่วคราวทางน้ำในจังหวัดสตูลนั้นอยู่ภายใต้การดูแลและควบคุมของอุทยานหมู่เกาะตะรุเตา ซึ่งมีเกาะเล็กเกาะน้อยมากมาย แต่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติได้แก่ เกาะกระ เกาะจาบัง เกาะดง เกาะยาง เกาะราวี เกาะหินงาม เกาะอาดัง เกาะหินซ้อน เกาะรอกลอย และเกาะกลางหรือเกาะไข่ ซึ่งแต่ละเกาะมีชื่อเสียงที่โด่งดังและเป็นที่ยอมรับของผู้นิยมมาเยือนทางด้านธรรมชาติ เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาป่าดิบชื้น ซึ่งยังมีพรรณไม้ และสัตว์ป่าที่น่าสนใจ และในท้องทะเลบริเวณนั้นยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปะการังหลากหลายชนิดซึ่งมีความสวยงามมาก สร้างความประทับใจกับผู้นิยมมาเยือนที่ได้สัมผัสจนต้องกลับมาอีกครั้งเสมอ

1.1.2 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทหน้าผา บริเวณหมู่เกาะหลีเป๊ะมีความโดดเด่นสวยงามเคียงคู่กับเกาะและอ่าวน้อยใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมผจญภัย และปีนหน้าผา แต่ไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวนัก ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่มีความชื่นชอบในกิจกรรมเหล่านั้นเพียงเท่านั้น หน้าผาที่มีความสวยงามและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวคือ ผาโต๊ะบู และผาชะโด

1.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทถ้ำ ถ้ำจระเข้เป็นถ้ำเดียวตั้งอยู่บริเวณเกาะตะรุเตาซึ่งเป็นถ้ำที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่ชอบความสวยงามของหินงอกหินย้อย โดยเชื่อมต่อกับปลายคลองพันตะมะละกาการเดินทางต้องใช้เรือพายหางไปจอดท่าเทียบเรือหน้าถ้ำระยะทาง 1.5 กิโลเมตร แล้วเดินทางต่อไปตามสะพานไม้ที่ทอดผ่านป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์จนถึงถ้ำจระเข้ ภายในถ้ำสามารถสัมผัสกับความงามของหินงอกหินย้อยและเสาหิน ที่มีความสวยงาม

1.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทน้ำตก ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ นานาชนิดบนหมู่เกาะในอุทยานตะรุเตา ซึ่งมีเกาะเล็กเกาะน้อยมากมาย ส่งผลให้บนเกาะขนาดใหญ่ อย่างเกาะอาดังและเกาะตะรุเตา ซึ่งมีพื้นที่ป่าไม้บนภูเขา มีน้ำตกสวยงามที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวดังนี้

- น้ำตกโจรสลัด เป็นน้ำตกขนาดเล็กตั้งอยู่บนเกาะอาดัง มีแอ่งน้ำไว้เก็บน้ำใช้ตลอดปี ตั้งอยู่ห่างจากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของกรมอุทยาน ประมาณ 2 กิโลเมตร
- น้ำตกฤดู น้ำตกขนาดเล็กที่มีตั้งอยู่บนเกาะตะรุเตา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์และเหมาะกับการศึกษาธรรมชาติ ตั้งอยู่ห่างจากอ่าวสนประมาณ 3 กิโลเมตร

- น้ำตกโละเป๊ะ ตั้งอยู่บนเกาะตะรุเตา อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ประมาณ 13 กิโลเมตร ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของอ่าวสนห่างจากอ่าวสนประมาณ 5 กม. เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

1.1.5 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทชายหาด ชายหาดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บนเกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดัง เกาะราวี และเกาะหินงาม ซึ่งชายหาดของแต่ละพื้นที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ชายหาดเกาะหลีเป๊ะ ซึ่งมีชายหาดที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเป็นจำนวนมาก ประกอบด้วย

1.1) หาดพิทยา หรือ หาดบันดาหยา ตั้งอยู่ที่ใต้ของเกาะ มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นจุดจอดเรือเพื่อรับส่งสิ่งของและนักท่องเที่ยว รวมทั้งที่พักแรมจะตั้งอยู่บริเวณชายหาดแห่งนี้เป็นส่วนใหญ่ หาดพิทยา มีลักษณะยาวเป็นโค้งเว้ารูปครึ่งวงกลม และปกคลุมด้วยทรายขาวละเอียด ดูสะอาดและสวยงามมาก หาดพิยายังเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม ห่วงออกไปเพียงไม่กี่สิบเมตร ในระดับน้ำเพียงลึกไม่เกิน 3 เมตร สามารถยืนก้มหน้าบนพื้นทราย เพื่อดูเหล่าปลาการ์ตูนที่แหวกไ้ววนเวียนรอบกอดอกไม้ทะเลสีสวย และปะการังหลากหลายชนิดโดยเฉพาะแนวปะการังโขด อย่างไรก็ตามข้อควรระวังคือไม่ควรเหยียบปะการังเพราะนอกจากสร้างความเสียหายทรัพยากรธรรมชาติแล้วอาจจะได้รับบาดเจ็บจากความคมของปะการัง และพิษร้ายจากหอยเม่น

1.2) หาดขาวเล หรือ หาดซันไรซ์ (Sunrise Beach) ตั้งอยู่บริเวณหน้าเกาะหลีเป๊ะ หรือทางทิศตะวันออกของเกาะ หาดขาวเลเป็นชายหาดทอดยาวหลายร้อยเมตร ริมรื้นไปด้วยทิวมะพร้าวและต้นไม้น้อยใหญ่ที่ขึ้นเรียงรายตลอดแนวหาด และเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของอันดามัน อีกทั้งยังสามารถมองเห็นเกาะอาดังซึ่งอยู่ห่างจากเกาะหลีเป๊ะเพียง 800 เมตรได้อย่างใกล้ชิดซึ่งบนเกาะอาดังนั้นมีบ้านเรือนชาวเลอาศัยอยู่กระจัดกระจายไม่หนาแน่น ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยกว่าหาดพิทยา เนื่องจากบริเวณนี้เป็นที่อยู่ของชาวเลหรือสุลักราไวที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนบ้านเกาะอาดัง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านเกาะอาดัง ส่งผลให้มีที่พักแรมมีไม่มากนัก จากหาดขาวเลสามารถเดินเท้าไปยังหลังเกาะด้านทิศตะวันตกหรือหาดพิทยาได้โดยใช้เวลาเดินประมาณไม่เกิน 20 นาที บริเวณหาดขาวเลไม่สามารถยืนบนพื้นทรายเพื่อชมความสวยงามของปะการังได้เหมือนหาดพิทยาเนื่องจากเป็นส่วนหน้าเกาะเลยมีชายหาดที่มีขนาดเล็ก กระแสน้ำที่ไหลเชี่ยว และลมพัดแรง อย่างไรก็ตามเมื่อระดับน้ำลดเต็มที่สามารเดินจากหาดเพื่อไปดำน้ำตื้นดูปะการังได้ที่เกาะกระ ซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็กบริเวณหาดขาวเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ของปะการังและความสวยงามใต้ท้องทะเลอันดามัน

1.3) ซันเซทบีช หรืออ่าวประมง เป็นหาดดวงอาทิตย์ตก เป็นหาดที่อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะหลีเป๊ะ หันหน้าเข้าสู่เกาะอาดัง ชายหาดแห่งนี้เป็นชายหาด

ขนาดเล็กแต่เป็นชายหาดเดียวที่สามารถชมวิวของพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกดินได้จากจุดเดียวกัน รวมทั้งเป็นจุดชมวิวที่สวยงามที่สุดของเกาะหลีเป๊ะและ อีกทั้งเป็นชายหาดที่สงบ ซึ่งแตกต่างจากหาดพัทยาและหาดชาวเล ทำให้เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจสำหรับนักท่องเที่ยวที่มุ่งหวังจะมีพื้นที่ส่วนตัวบนเกาะแห่งนี้มากที่สุด

1.4) หาดคาร์มา หันหน้าเข้าสู่เกาะอาดัง อยู่ถัดกับหาดชันไรซ์ขึ้นไปทางเหนือ เป็นหาดที่อยู่ทางตอนเหนือของเกาะหลีเป๊ะ มีลักษณะชายหาดคล้ายกับหาดชาวเลแต่ระยะทางสั้นกว่า มีความร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นเรียงรายตลอดแนวหาด และเป็นที่อยู่ของชาวเลหรืออุลักราไว้อยู่ส่วนหนึ่ง จากหาดคาร์มาสามารถเดินเท้าไปยังบริเวณหาดชาวเลโดยใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที ไปยังหาดพัทยา ไม่เกิน 30 นาที บริเวณหาดชาวเลไม่สามารถยืนบนพื้นทรายเพื่อชมความสวยงามของปะการังได้เหมือนหาดพัทยาเนื่องจากมีชายหาดที่มีขนาดเล็ก

2) ชายหาดเกาะอาดัง อยู่ห่างจากเกาะตะรุเตาไปทางทิศตะวันตกประมาณ 40 กิโลเมตร และห่างจากหาดชาวเลหรือหาดชันไรซ์ ประมาณ 800 เมตร หาดทรายเกาะอาดังเป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติตะรุเตา บนเกาะมีหาดทรายขาวละเอียดเหมาะสำหรับการดำน้ำตื้นเพราะมีแนวปะการังรอบเกาะ เนื้อชายหาดไม่ไกลมากนักเคยเป็นที่ส่งสมุจโรสลัดในอดีต บนชายหาดมีที่พักและร้านอาหารของอุทยานเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเป็นส่วนตัว หรือกางเต็นท์นอนกลางทราย

3) ชายหาดเกาะราวี ตั้งอยู่ใกล้กับเกาะอาดัง โดยระยะห่างกัน 1 กิโลเมตร โดยประมาณ อีกทั้งยังมีขนาดใกล้เคียงกัน แม้แต่ชื่อเกาะมักจะเรียกคู่กันคือ “เกาะอาดัง-ราวี” ความโดดเด่นของชายหาดเกาะราวีคือทรายสีขาวเม็ดละเอียด ตลอดแนวหาดสามารถลงเล่นน้ำและดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นที่บริเวณหน้าหาด อีกทั้งยังเหมาะกับการกางเต็นท์พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความนิยมซื้ออาหารสดที่และความสงบเป็นส่วนตัวเนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยาน ปัจจุบันส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาพักผ่อนรับประทานอาหารที่ชายหาดระหว่างดำน้ำดูปะการังตามเกาะต่าง ๆ ของหมู่เกาะอาดัง-ราวี เพราะเป็นชายหาดที่มีความร่มรื่น และจุดเริ่มต้นการดำน้ำปะการังของนักท่องเที่ยวที่เริ่มออกดำน้ำในเวลาเที่ยง ซึ่งส่วนใหญ่จะแวะรับประทานอาหารรวมถึงซื้ออุปกรณ์การดำน้ำดูปะการังบริเวณหาดที่มีน้ำตื้นแห่งนี้ และเดินทางไปยังจุดดำน้ำจุดอื่นต่อ

4) ชายหาดเกาะหินงาม ส่วนหนึ่งของหมู่เกาะอาดัง-ราวี อยู่ห่างจากเกาะอาดังประมาณ 2.5 กิโลเมตร และเป็นชายหาดหนึ่งเดียวที่ไม่มีหาดทราย มีแต่หินสีดำ กลมเกลี้ยง มันวาว สวยงามมากเมื่อคลื่นซัดสาด และมีที่เดียวในประเทศเพราะเกิดจากการกัดกร่อนด้วยแรงลมและคลื่นจนทำให้หินมากองรวมกันเป็นเกาะ นักท่องเที่ยวไม่สามารถนำก้อนหินดังกล่าวกลับไปได้ บริเวณใกล้กันมีร่องน้ำจากบึงซึ่งมีปะการังและหมู่ปลานานาชนิดที่มีความอุดมสมบูรณ์และสวยงามที่สุดในแถบหมู่เกาะอาดัง-ราวี ดังนั้นจึงเป็นที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณหมู่เกาะตะรุเตา เพราะในสมัยอดีตเป็นคุกขังนักโทษ ส่วนบริเวณหมู่เกาะอาดัง-ราวีมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์น้อยมาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หมู่เกาะตะรุเตา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 1 หมู่เกาะตะรุเตาเริ่มเป็นที่รู้จักในฐานะของเส้นทางเดินเรือข้ามมหาสมุทรมา โดยมีชาวฮินดูเป็นคนกลุ่มแรกที่ได้อพยพจากประเทศอินเดียผ่านทางประเทศพม่าและประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย ด้วยความเป็นป่าดงดิบในสมัยอดีตส่งผลให้ผู้คนที่ย้ายมาอยู่บนเกาะประสบพบเจอกับความหนาวเย็นจนจับไข้และมีอาการแพ้ จนกระทั่งถึงแก่ความตายในที่สุด ด้วยความน่ากลัวดังกล่าวกรอกรับกับสถานที่ตั้งหมู่เกาะตะรุเตาซึ่งอยู่กลางท้องทะเลลึกห่างไกลจากแผ่นดินใหญ่ คลื่นลมในฤดูมรสุมรุนแรง อีกทั้งยังชุกชุมไปด้วยจระเข้และฉลาม เกาะแห่งนี้จึงได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลไทยให้ใช้เป็นสถานที่กักกันนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ รวมถึงนักโทษการเมืองต่าง ๆ โดยเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2481 นักโทษรุ่นแรกได้ถูกส่งมายังเกาะแห่งนี้บริเวณ “อ่าวตะโลละอูตัง” และ “อ่าวตะโลละวาว” นักโทษภายในทัณฑสถานเกาะตะรุเตาจะถูกกักกันแบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ “กลุ่มนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ทั่วไป” และ “กลุ่มนักโทษการเมือง” กลางปี พ.ศ. 2486 เกิดไข้มาลาเรียระบาดอย่างรุนแรงทำให้มีนักโทษตายจากไข้มาลาเรียกว่า 700 คน สภาพแวดล้อมอันโหดร้ายทารุณซึ่งเกิดขึ้นภายในทัณฑสถานเกาะตะรุเตานี้เองที่ทำให้ทัณฑสถานแห่งนี้ได้รับสมญานามอีกอย่างหนึ่งว่า “คุกนรกเกาะตะรุเตา” นอกจากนั้นหมู่เกาะตะรุเตายังเป็นดินแดนแห่งโจรสลัดที่เกิดจากสงครามมหาเอเชียบูรพาในปี พ.ศ. 2484 – 2488 ส่งผลให้การคมนาคมระหว่างเกาะตะรุเตาและแผ่นดินใหญ่ถูกตัดขาด เกิดปัญหาขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคภายในทัณฑสถานอย่างรุนแรง เจ้าหน้าที่ในทัณฑสถานและนักโทษจึงได้ร่วมมือกันเข้าปล้นสะดมเรือบรรทุกสินค้าที่แล่นผ่านไปมาระหว่างปีนัง ลังกาวิ กันตัง และพม่า สร้างความหวาดกลัวให้แก่ผู้ควบคุมเรือสินค้าเป็นอย่างยิ่ง จนมีการร้องเรียนให้รัฐบาลจัดเรือยนต์ลาดตระเวน อนุญาตให้เรือสินค้าติดอาวุธ และขอสนับสนุนการจัดเรือยนต์เพื่อป้องกันเรือสินค้า ต่อมาในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2489 ทางรัฐบาลไทยตัดสินใจยินยอมให้ทหารอังกฤษจำนวน 300 นาย ยกพลขึ้นบกที่อ่าวตะโลละวาว เพื่อเข้าปราบปรามโจรสลัดบนเกาะตะรุเตาและสามารถดำเนินการได้สำเร็จ เป็นการปิดฉาก “ตำนานโจรสลัดแห่งเกาะตะรุเตา” ลงได้ในท้ายที่สุด จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น หมู่เกาะตะรุเตาจึงมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ทั้งที่เป็นร่องรอยในอดีต และสถานที่จำลองที่สร้างขึ้นเพื่อเล่าขานตำนานหลายจุด บริเวณอ่าวพันเตมะละกา เพื่อให้นักท่องเที่ยวให้ชมและศึกษาประวัติศาสตร์ที่ได้รับความนิยมชมชอบจากนักท่องเที่ยวก็คือ พระบรมราชานุสาวรีย์ “พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” ศาลเจ้าพ่อตะรุเตา ประติมากรรมนักโทษหน้าโอดกับเรือนพักเจ้าหน้าที่ทัณฑสถานเกาะตะรุเตา ผืนป่าอาถรรพ์ ตึกแดง สะพานท่าเทียบเรือเก่า ซากรถเข็นวัสดุก่อสร้าง และอาคารนิทรรศการ “อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ

ตะรุเตา" จัดแสดงประวัติความเป็นมา ภาพเขียน ภาพถ่าย และ บทบรรยายความรู้เกี่ยวกับ ภูเขาต่าง ๆ เกี่ยวกับ "อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา

2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หมู่เกาะอาดัง-ราวี ประกอบด้วย สุสานของ “โต๊ะคีรี” ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านชาวอูรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะ ปัจจุบันสุสานของโต๊ะคีรีถูกบดบังจากรีสอร์ทและทางเข้าเป็นเส้นทางของเอกชนส่งผลให้การเข้าถึงเป็ไปอย่างลำบาก แต่อย่างไรก็ตามพิธีกรรมทำความสะอาดศพบรรพบุรุษยังคงเกิดขึ้นทุกปีเพราะความเคารพและศรัทธาโต๊ะคีรีในฐานะผู้บุกเบิก และเปรียบเสมือนวีรบุรุษผู้ก่อร่างสร้างชุมชนชาวเล โต๊ะคีรีล่องเรือจากอาเจะห์ ประเทศอินโดนีเซียไปยังเกาะลันตาได้สังเกตเห็นความรุ่มร้อนของที่ราบบนเกาะแห่งนี้ ขากลับจึงได้ชักชวนพวกพ้องประมาณ 5 คน แวะสำรวจและจนตัดสินใจปักหลักอยู่ที่นี่ นอกจากจะเป็นผู้บุกเบิกเกาะหลีเป๊ะแล้วนั้นโต๊ะคีรียังกลายเป็นเครื่องบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทำให้หมู่เกาะย่านนี้ไม่ตกไปเป็นของมาเลเซียในยุคของการล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก และกลายเป็นทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวระดับโลกของประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน นอกจากสุสานของ “โต๊ะคีรี” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หมู่เกาะอาดัง-ราวีที่สำคัญแล้วนั้น ยังมี "ผาชะโด" ตั้งอยู่บริเวณภูเขาบนเกาะอาดัง ซึ่งในอดีตเคยเป็นจุดสังเกตการณ์ของโจรสลัดเพื่อเข้าโจมตีเรือสินค้า ปัจจุบันเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงาม บนผาชะโดต้องเดินเท้าขึ้นไปประมาณ 40 นาที จะพบกับลานโล่งมองเห็นทิวสนและแหลมทรายสีขาวของเกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ และยังเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงาม

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

ชาวเลบนเกาะหลีเป๊ะ หรือ อูรักลาไวย์ ถือได้ว่าเป็นผู้สร้างวัฒนธรรมประเพณีที่มีอัตลักษณ์และทรงคุณค่า อีกทั้งยังดำรงอยู่ซึ่งวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นแม้จะมีการปรับเปลี่ยนบางอย่างให้เข้ากับยุคสมัยบ้างก็ตาม ส่งผลให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเป็นอีกกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1) ประเพณีร่ายเรือชาวอูรักลาไวย์ จัดขึ้น 2 ครั้งต่อปี โดยจัดขึ้นในช่วงเดือน 6 จันทรคติไทยหรือช่วงเดือนพฤษภาคม และเดือน 12 จันทรคติไทย หรือช่วงเดือนพฤศจิกายน เพื่อลอยบาปทุกข์โศกโรคภัยให้หมดสิ้น และเพื่อเป็นการเสี่ยงทายในการประกอบอาชีพ คือดูจากทิศทางและลักษณะการลอยของเรือ ถ้าเรือลอยออกไปไม่ถูกคลื่นซัดเข้าหาฝั่งคือลอยตามปกติ แสดงว่าชาวเกาะมีโชคดี การทำมาหากินไม่ฝืดเคืองแต่ถ้าเรือจม และถูกคลื่นซัดเข้าหาฝั่งก็เป็นเครื่องบอกเหตุว่าปีนั้นจะประสบโชคร้ายจาก ภัยธรรมชาติ จะสังเกตได้ว่าหากเทียบกับปัจจุบันนั้นก็คือช่วงมรสุมกับไม่มีมรสุมนั่นเอง

3.2) รำมะนา ชาวเลเชื่อว่ารำมะนาเป็นเครื่องดนตรีที่มีมนต์ขลัง เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้การเล่นเพื่อการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวาอารักษ์ประจำเกาะ และวิญญาณปู่ย่าตาทวดที่พวกเขานับถือ ซึ่งดลบันดาลให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ ดังนั้นจึงมีการเล่นรำมะนาในคืนข้างขึ้นทุกเดือน โดยแต่ละเดือนจะเล่น 3 คืน แต่ละคืนจะใช้รำมะนาเพียง 1 ใบโดยผู้ตีรำมะนาเรียกว่า “โต๊ะติม” และ

แต่ละคืนจะเล่นทั้งหมดประมาณ 8 เพลง ชายหญิงจะเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน การเล่นรำมะนามีการหมุนเวียนกันไปจัดตามบ้านเรือนจนครบทุกบ้าน เจ้าของบ้านจะจัดเรื่องอาหารการกิน ไว้ต้อนรับสมาชิกพอสมควร เสมือนว่าได้ใกล้ชิด สร้างมิตรไมตรีที่ดีต่อกันทั้งชุมชนกว่าได้

3.3) ร้องเง็ง เป็นมรดกตกทอดในชุมชนชาวอุรักลาไวย์บนเกาะหลีเป๊ะตั้งแต่ก่อตั้งชุมชน ซึ่งมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยจะแสดงและละเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลินเพลิน อัตลักษณ์ของร้องเง็งของชาวอุรักลาไวย์จะอยู่ที่เนื้อร้องและท่าทางการรำรำ ซึ่งสามารถถ่ายทอดวิถีชีวิตของอุรักลาไวย์ได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และจะว่าจ้างให้ชาวอุรักลาไวย์ในปัจจุบันแสดงให้ชมที่โรงแรมที่พัก ซึ่งจัดว่าเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจและสร้างรายได้เสริมให้กับชาวอุรักลาไวย์ในปัจจุบัน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวชายแดน

1. ที่พัก (Accommodation) ส่วนใหญ่ที่พับบนเกาะหลีเป๊ะจะมีลักษณะประเภทรีสอร์ตขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ตามลำดับ และมีโรงแรมขนาดกลางและโฮมเตย์ไม่มากนัก ที่พักบนเกาะหลีเป๊ะมีจำนวนมากและหลายแบบหลายสไตล์ แต่ด้วยความที่เกาะหลีเป๊ะมีขนาดไม่ใหญ่มากนักและยังเป็นเกาะที่ได้รับความนิยมระดับโลก จึงส่งผลให้บางช่วงเวลา โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่าง ๆ ที่พักบนเกาะหลีเป๊ะมักจะได้รับการเข้าพักเต็มเสมอ ซึ่งส่งผลให้ราคาที่พักบนเกาะค่อนข้างมีราคาสูงเกิดมาตรฐานและบริการที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ แต่ด้วยความสวยงามของธรรมชาติบริเวณหมู่เกาะแถบนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวยอมจ่ายเพื่อแลกกับการได้สัมผัสกับโลกแห่งท้องทะเลที่สวยงามทั้งปะการังและปลาสวยงามนานาชนิด อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเดินทางสู่เกาะหลีเป๊ะ สามารถเดินทางได้โดยเรือโดยสาร ซึ่งมี 2 ประเภทคือเรือสปีดโบ๊ทขนาดใหญ่และเรือเฟอร์รี่ติดแอร์ ซึ่งมีท่าเทียบเรือปากบาราเป็นท่าเรือหลักเพื่อให้บริการเรือขนส่งผู้โดยสารไปยังเกาะหลีเป๊ะทุกวัน โดยแต่ละวันจะออกจากท่าเทียบเรือปากบาราไปยังเกาะหลีเป๊ะวันละ 5 เที่ยวตามเวลาดังนี้คือ 09.30 น. 11.30 น. 11.45 น. 13.30 น. และ 15.00 น. และจากเกาะหลีเป๊ะยังท่าเทียบเรือปากบารา วันละ 4 รอบ ตามเวลาดังนี้คือ 09.30 น. 11.30 น. 13.30 น. และ 16.00 น. แต่ละรอบใช้เวลาเดินทางโดยประมาณ 1.30 ชั่วโมง หากรอบใดที่แวะตะรุเตาและเกาะไขก็ใช้เวลาเพิ่มอีกเที่ยวละ 30 นาที นักท่องเที่ยวควรเดินทางถึงจุดจอดเรือก่อนเรือออก 30 นาที ราคาในการเดินทางโดยประมาณ 1,200 บาท ต่อการเดินทางต่อครั้ง (ไป-กลับ) ต่อคน ตารางเดินเรือโดยสารมีรายละเอียดตามตารางดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเดินทางจากปากบาราสู่หลีเป๊ะ

ออกจากปากบารา	เที่ยวไป	
	เวลา	เส้นทาง
สปีดโบ๊ท	09.30	ปากบารา – หลีเป๊ะ
สปีดโบ๊ท	11.30	ปากบารา - ตะรุเตา - เกาะไข่ – หลีเป๊ะ
เฟอร์รี่	11.45	ปากบารา – หลีเป๊ะ
สปีดโบ๊ท	13.30	ปากบารา – หลีเป๊ะ
สปีดโบ๊ท	15.00	ปากบารา – หลีเป๊ะ

ตารางที่ 4 แสดงการเดินทางจากหลีเป๊ะสู่ปากบารา

ออกจากหลีเป๊ะ	เที่ยวไป	
	เวลา	เส้นทาง
เฟอร์รี่ / สปีดโบ๊ท	09.30	หลีเป๊ะ - ปากบารา
สปีดโบ๊ท	11.30	หลีเป๊ะ - ปากบารา
สปีดโบ๊ท	13.30	หลีเป๊ะ - ปากบารา
สปีดโบ๊ท	16.00	หลีเป๊ะ - ปากบารา
เฟอร์รี่ / สปีดโบ๊ท	09.30	หลีเป๊ะ - ปากบารา

ประเภทเรือและเวลาเดินเรือ อาจเปลี่ยนแปลงตามสภาพอากาศและคลื่นลมซึ่งไม่สามารถแจ้งล่วงหน้าได้ เกาะหลีเป๊ะยังสามารถเดินทางไปกลับจากท่าเรือลังกาวิช่องทาง ซึ่งเป็นช่องทางที่ได้รับนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติในปัจจุบัน ซึ่งมีตารางเดินเรือโดยสารรับส่งนักท่องเที่ยวทุกวันวันละ 2 รอบ โดยจะออกเดินทางจากเกาะหลีเป๊ะไปยังเกาะลังกาวิ เวลา 10.30 น. และ 15.30 น. นักท่องเที่ยวสามารถเลือกขึ้นเรือได้ 2 จุดโดยจุดแรกคือท่าเทียบเรือบริเวณบันดาหารี สอร์ทจะมุ่งตรงไปยังท่าเทียบเรือ Telaga Harbour และจุดที่ 2 คือท่าเทียบเรือบริเวณบุหงารีสอร์ทจะมุ่งตรงยังท่าเทียบเรือ Kuah Jetty ส่วนการเดินทางจากลังกาวิมายังเกาะหลีเป๊ะก็มีวันละ 2 รอบ โดยจะออกจากลังกาวิเวลา 10.30 น. และ 15.30 น. (เวลาท้องถิ่นประเทศมาเลเซีย) นักท่องเที่ยวที่ขึ้นเรือจากท่าเรือ Telaga Harbour เรือจากมาจกยังท่าเทียบเรือบริเวณบันดาหารี สอร์ท และนักท่องเที่ยวที่ขึ้นเรือจากท่าเรือ Kuah Jetty จะสามารถมาลงเรือที่ท่าเทียบเรือบริเวณบุหงารีสอร์ท โดยจะมีด่านตรวจคนเข้าเมืองคอยบริการนักท่องเที่ยวในการตรวจคนข้ามแดนทั้งฝั่งเกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย และเกาะหลีเป๊ะ ประเทศไทย ทั้งนี้เวลาในการเดินทางโดยประมาณ 2 ชั่วโมง

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)

เกาะหลีเป๊ะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนครั้งแล้วครั้งเล่า โดยเฉพาะปะการังและปลานานาชนิดใต้ท้องทะเล ที่เคียงคู่กับน้ำใสหาดทรายขาวละเอียด ที่ไม่มีที่ไหนจะมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์ได้ขนาดนี้ สิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างที่สำคัญก็คือ วัฒนธรรมประเพณีของชาวเลเกาะหลีเป๊ะ หรืออุรักราโว้ย ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งเกิดมาพร้อมกับเกาะหลีเป๊ะตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

พื้นที่เกาะหลีเป๊ะมีความสะดวกสบายเพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่เปิดเป็นแบบชั่วคราวเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าออกประเทศ เกาะหลีเป๊ะยังมีตำรวจและตำรวจท่องเที่ยว โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ด้านหลังตรวจคนเข้าเมืองบริเวณหาดพิทยา และยังมีอาสาสมัครอีกหลายกลุ่มที่คอยให้การช่วยเหลืออย่างเป็นมิตร ซึ่งโดยทั่วไปอาสาสมัครสามารถพูดภาษาอังกฤษคุณได้ เพราะส่วนใหญ่มาจากการเป็นมัคคุเทศก์ที่ต้องการรักษาทรัพยากรล้ำค่าแห่งอันามันให้อยู่คู่ผืนแผ่นดินไทยสืบไป กรณีนักท่องเที่ยวไม่สบายหรือได้รับอุบัติเหตุการกิจกรรมบนเกาะหลีเป๊ะมีโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ติดกับโรงเรียนบนหาดชันไรส์ มีแพทย์และพยาบาลที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษคอยช่วยเหลือตลอด 24 ชั่วโมง และยังมีโรงพยาบาลเอกชนคอยให้บริการบริเวณถนนคนเดินเพื่อเป็นทางเลือกในการรักษาของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกบนเกาะหลีเป๊ะยังมีอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นตู้เอทีเอ็ม อินเทอร์เน็ตในรูปแบบไวไฟ (Wifi) รวมถึงสัญญาณ โทรศัพท์มือถือทุกเครือข่าย

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมส่วนใหญ่ก็การดำน้ำดูปะการัง และชมความสวยงามของหาดทรายละเอียดสีขาวที่มีน้ำใสเห็นใต้ท้องทะเลด้วยตาเปล่า นอกจากนั้นยังมีวัฒนธรรมประเพณีการลอยเรือ และการบูชาบรรพบุรุษที่สุสานโต๊ะคีรี อีกทั้งการร่วมระบำรองเง็งและรำมะนาของชาวอุรักราโว้ย

6) การบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

พื้นที่เกาะหลีเป๊ะมีบริการเสริมมากมายให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการไม่ว่าจะเป็นนวดแผนไทยเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังจากทำกิจกรรมดำน้ำดูปะการังใต้ท้องทะเล อีกทั้งยังมีการคมนาคมเสริมจากเส้นทางหลักโดยมีเรือโดยสารเส้นทางหลีเป๊ะ กระบี่ ภูเก็ต ให้บริการอีกด้วย

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดน รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชายแดนรวมทั้งการค้าและการลงทุนในพื้นที่

4.1.7 ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

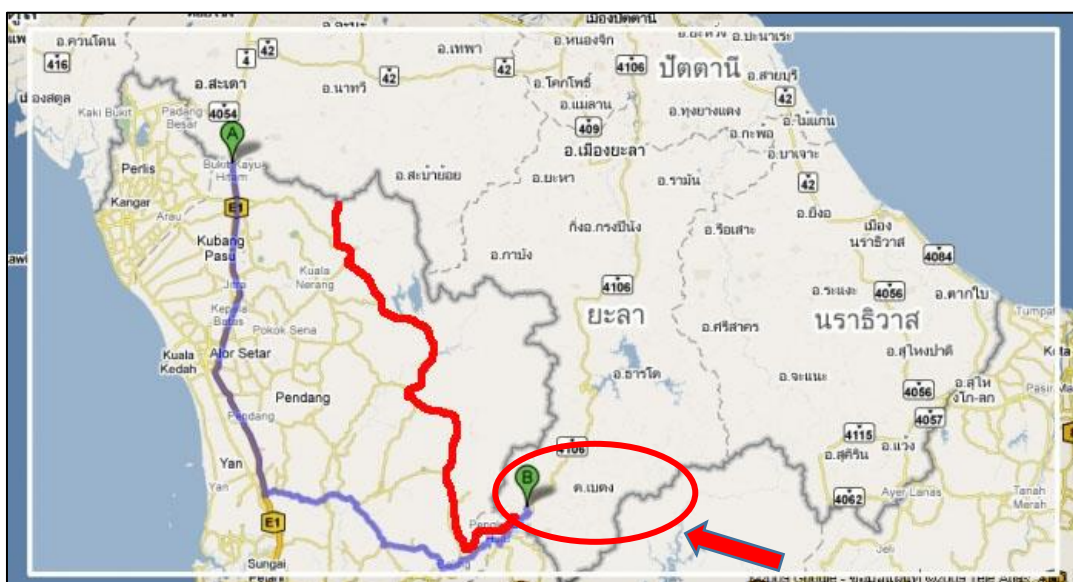
1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด้านเบตง ตั้งอยู่ในตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด้านปาดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยด้านชายแดนปาดังเบซาร์ของประเทศไทยนั้นมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอธารโต จังหวัดยะลา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส
- ทิศใต้ ติดต่อกับ รัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด้านชายแดนปาดังเบซาร์ ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 45 แสดงแผนที่ตั้งของด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/blog/localbetong/2010/08/14/entry-2>

สถานภาพชายแดน

ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นด่านผ่านแดนถาวร ตั้งอยู่ในตัวเมืองเบตง ซึ่งมีลักษณะเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในหุบเขา มีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะที่โอบล้อมด้วยขุนเขาน้อยใหญ่ โดยมีลำคลองสำคัญไหลผ่านใจกลางเมืองเบตง คือ คลองเบตง ไหลมาจากทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกแล้วไปบรรจบกับแม่น้ำปัตตานี ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาจึงทำให้พื้นที่รอบ ๆ เมืองเบตงเป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดยะลาและภาคใต้ คือแม่น้ำปัตตานีอันเป็นที่ตั้งของเขื่อนบางลาง ซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตกระแสไฟฟ้าให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และยัง

แก้ปัญหาหน้าท่วมตัวเมืองยะลา สภาพทางธรรมชาติทำให้เมืองเบตงมีหมอกตลอดปี จึงได้รับสมญานามว่า "เมืองในหมอกและดอกไม้งาม" จากประวัติในอดีตพื้นที่อำเภอเบตง ขึ้นอยู่กับเมืองรามัน ซึ่งเป็น 1 ใน 7 หัวเมืองของมณฑลปัตตานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2411 ได้ตั้งขึ้นเป็นอำเภอ ชื่อว่า "อำเภอยะรม" (ตั้งอยู่บ้านฮาม ม.1 ต.เบตง) แบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล คือ ตำบลเบตง ตำบลยะรม ตำบลอิตำ ตำบลโกรเน ตำบลบาโลน ตำบลเซ หรือ โกร๊ะ ต่อมาในปี พ.ศ. 2442 จากผลการปักปันแดน ระหว่างไทย-มาลายาอาณานิคม ของอังกฤษเป็นเหตุให้ ตำบลอิตำ ตำบลโกรเน ตำบลบาโลน ตำบลเซ หรือ โกร๊ะ รวม 4 ตำบล ถูกตัดออกจากตำบลยะรม (เบตง) ไปรวมกับรัฐเปรักมาเลเซีย อำเภอยะรม (เบตง) ไปรวมกับรัฐเปรัก มาเลเซีย อำเภอยะรม (เบตง) จึงเหลือการปกครอง อยู่เพียง 2 ตำบล คือ ตำบลเบตง ต่อมาได้มีการจัดตั้ง ตำบลอัยเยอร์เวง และ ตำบลฮาลา จากหลักฐานปรากฏว่า มีตำบลอัยเยอร์เวง ในปี พ.ศ. 2462 และมีตำบลฮาลา ในปี พ.ศ. 2486 ต่อมาอีก 21 ปี ในปี พ.ศ. 2473 สมัยที่พระพิชิตบัญชาการเป็นนายอำเภอ ได้ย้ายที่ตั้งว่าการอำเภอจากบ้านฮาม หมู่ 1 ตำบลเบตง มาตั้งอยู่ที่ บ้านกำแพงมัสยิด หมู่ 6 ตำบลเบตง พร้อมกับได้เปลี่ยนชื่อจาก "อำเภอยะรม" เป็น "อำเภอเบตง" ซึ่งเป็นภาษามลายู ซึ่งแปลความหมายว่า "ไม้ไผ่" (ที่ว่าการอำเภอหลังเก่า ตั้งอยู่ใกล้กับสถานีตำรวจภูธรอำเภอเบตงปัจจุบัน) และในปี พ.ศ. 2481 ได้ตั้งตำบลตานะแมเราะ ปี พ.ศ. 2482 ได้ยุบตำบลฮาลาไปรวมกับ ตำบลอัยเยอร์เวง รวมทั้งได้ประกาศตั้งเทศบาลตำบลเบตง โดยครอบคลุมพื้นที่ตำบลเบตงทั้งหมด ต่อมาเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2527 กระทรวงมหาดไทย ประกาศตั้งตำบลธารน้ำทิพย์ ทำให้อำเภอเบตงมีการปกครอง รวม 5 ตำบล คือ ตำบลยะรม ตำบลอัยเยอร์เวง ตำบลตานะแมเราะ ตำบลธารน้ำทิพย์ และอีกหนึ่งเทศบาล คือ เทศบาลตำบลเบตง ดังแสดงไว้ตามภาพ

รูปภาพที่ 46 แสดงบรรยากาศบริเวณด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเบตงในปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 67,000 คน ซึ่งประกอบด้วยคนไทยหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิม ประมาณร้อยละ 50 ชาวไทยเชื้อสายจีน (เช่น ฮกเกี้ยน แต่จิ๋ว จีนแคะ กวางสี)

ร้อยละ 30 และชาวไทยพุทธประมาณร้อยละ 20 ซึ่งในอดีตผู้คนในพื้นที่อำเภอเบตงอยู่อาศัยร่วมกันมาอย่างสงบสุข แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงพื้นที่อำเภอเบตงบางส่วน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในอำเภอเบตงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลกระทบด้านการเศรษฐกิจการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน ในช่วงเวลาที่เกิดสถานการณ์ความไม่สงบต่างๆ อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากประชากรในพื้นที่แล้ว พบว่ายังมีประชากรแฝงซึ่งมีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงผู้ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งชาวมลายูเซีย เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างใช้แรงงาน โดยประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำสวนยาง การทำสวนผลไม้ เป็นต้น จากการเจริญเติบโตอันสืบเนื่องมาจากความเป็นเมืองชายแดน ทำให้ปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุน รวมถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องตามไปด้วย จึงทำให้ลักษณะ การประกอบอาชีพของประชากรบางส่วนในพื้นที่ปรับเปลี่ยนไปตามการเจริญเติบโตของเมืองชายแดน อาทิ อาชีพการค้าขายสินค้าข้ามแดน และอาชีพในภาคอุตสาหกรรมบริการต่างๆ เช่น โรงแรม/ที่พัก ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ สถานบันเทิง ร้านนวดแผนไทย เป็นต้น โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้านชายแดนเบตงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังมีคงมีการเดินทางข้ามแดนไปยังประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกัน เช่น พื้นที่รัฐเปรัก และพื้นที่เชื่อมโยงใกล้เคียง เช่นเดียวกันกับชาวมลายูเซียพื้นที่ถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกัน ก็ยังคงเดินทางไปมาหาสู่กันอย่างเป็นปกติ

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) **เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ:** การเดินทางจากอำเภอเมืองยะลาไปเบตง มีบริการรถตู้หรือแท็กซี่ คิวรถตู้อยู่ตรงข้ามสถานีรถไฟยะลา รถออกทุก 1 ชั่วโมงระหว่างเวลา 6.00 - 17.00 น. หากเดินทางจากหาดใหญ่ มีบริการรถตู้ปรับอากาศไปยะลาและเบตง รถออกเวลา 8.00 น. 10.00 น. และ 13.00 น. หากเดินทางจากกรุงเทพฯ มีบริการรถโดยสารไปยังยะลาและเบตง ดังแสดงในภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 47 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนเบตง อ.เบตง จ.ยะลา

2) **ไฟฟ้า:** ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยรวมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดยะลา โดยทำหน้าที่การจ่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อให้บริการประชาชนในพื้นที่อำเภอเบตง แต่เนื่องจากระยะทางที่ค่อนข้างห่างไกลจากตัวจังหวัดยะลา ทำให้เกิดปัญหาไฟฟ้าตกและไฟฟ้ามดับอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจ และประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด่านเบตงค่อนข้างมีความครอบคลุมในพื้นที่ย่านธุรกิจหลักรวมถึงย่านที่อยู่อาศัยที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะในพื้นที่อยู่อาศัยรอบนอกตัวเมืองเบตง ส่วนใหญ่มีระบบประปาภูเขาที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและมีปริมาณน้ำในการใช้สอยสำหรับการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

4) **โทรศัพท์สาธารณะ:** มีการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะในจุดผ่านแดนเบตง และมีสัญญาณโทรศัพท์มือถือที่ครอบคลุมภายในพื้นที่ตัวเมืองเบตง แต่ในส่วนของหมู่บ้านรอบนอกสัญญาณโทรศัพท์ในบางพื้นที่ไม่สามารถให้บริการได้ เนื่องจากข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ซึ่งอยู่ในหุบเขาและมีระยะทางค่อนข้างห่างไกล

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านเบตง

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด่านเบตง จังหวัดยะลา และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1) ย่านธุรกิจการค้าชายแดนเมืองเบตง

ย่านการค้าในเมืองเบตง เป็นย่านธุรกิจการค้าของคนที่มีชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีการค้าขายสินค้าอุปโภคและบริโภคที่หลากหลายที่ส่งผ่านข้ามแดนมายังประเทศมาเลเซีย อาทิ

ผลิตภัณฑ์อาหาร ขนม ผลไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น รวมถึงการและการให้บริการด้านที่พัก รีสอร์ท และโรงแรม ซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก และมีจำนวนน้อยกว่าในพื้นที่ด่านสะเดา ซึ่งเป็นด่านชายแดน ใหญ่สุดในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนั้นแล้ว บริเวณตัวเมืองเบตงยังมี ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก ร้านนวดแผนไทย รวมถึงสถานบันเทิงขนาดเล็ก และบริการอื่นๆ ที่ไว้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้ครบครัน ดังแสดงตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 48 แสดงบรรยากาศในย่านการค้าของพื้นที่เมืองเบตง

2) ตู๋ไพรษณียัขนาดยักษั

ตู๋ไพรษณียัใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่อำเภอเบตง ในเขตเทศบาล มุมถนน สุขยางค์ และตู๋เดิมตั้งอยู่ที่ มุมถนนสุขยางค์ บริเวณสี่แยกหอนาฬิกาใจกลางเมืองเบตง ในอดีตการเดินทางและการติดต่อสื่อสารระหว่างอำเภอเบตงกับอำเภออื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก การติดต่อสื่อสารด้วยจดหมายจึงสะดวกที่สุดและในปัจจุบันเพื่อความเป็นที่หนึ่งและเพื่อสื่อถึงสัญลักษณ์แห่งการสื่อสารของอำเภอเบตง เทศบาลเมืองเบตงจึงได้จำลองตู๋ไพรษณียัขนาดใหญ่กว่าเดิมถึง 3.5 เท่า ตั้งอยู่บริเวณศาลาประชาคม ถนนสุขยางค์ มีความสูงประมาณ 9 สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2467 ตั้งก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยนายสงวน จีระจินดา นายกเทศมนตรีอำเภอเบตง ในขณะนั้นเคยเป็นนายไพรษณียัอำเภอเบตง มาก่อน ลักษณะของตู๋เป็นรูปทรงกลมและเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีเส้นรอบวงของตัวตู๋ประมาณ 140 ซม. ตู๋มีความสูงถึง 290 ซม. นับจากฐานขึ้นไป รวมความสูงทั้งหมดประมาณ 320 ซม. อายุร่วม 80 ปี จุดประสงค์ที่สร้างไว้ในตอนแรกก็เพื่อใช้เป็นที่กระจายข่าวสารบ้านเมืองให้ชาวเมืองเบตงได้รับฟัง จากวิทยุที่ฝังอยู่ส่วนบนของตู๋ และใช้เป็นตู๋ไพรษณียัมาจนทุกวันนี้ ปัจจุบันได้มีการสร้างตู๋ไพรษณียัขึ้นใหม่ใหญ่กว่าเดิมที่บริเวณศาลาประชาคม ถนนสุขยางค์ มีความสูงประมาณ 9 เมตร เป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก เมตร เป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะมาถ่ายรูปเป็นที่ระลึก และตู๋ไพรษณียัทั้งสองแห่งยังคงสามารถใช้งานได้เหมือนกับตู๋ไพรษณียัทั่วไป หากมีโอกาสมาเยือนเบตงต้องไม่พลาดไปชมความยิ่งใหญ่ของ "ตู๋ไพรษณียัใหญ่ที่สุดในไทยและที่สุดในโลก" การสร้างตู๋ไพรษณียันี้ไว้ เพื่อเป็นสัญลักษณ์

การติดต่อสื่อสารของอำเภอเบตง และยังได้ติดตั้งวิทยุกระจายเสียงไว้ในส่วนบนของตู้ เพื่อให้ประชาชนได้รับฟังข่าวสารจากทางราชการด้วย และปัจจุบันตู้ไปรษณีย์ใบนี้ ก็ยังใช้งานอยู่พร้อมบริการรับจดหมายเหมือนตู้ไปรษณีย์ทั่วไป อีกทั้งยังเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวนิยมแวะมาถ่ายรูปเพื่อเป็นที่ระลึกอีกด้วย

รูปภาพที่ 49 แสดงภาพตู้ไปรษณีย์ยักษ์ของเมืองเบตง

3) อุโมงค์มงคลฤทธิ์

เป็นอุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์ เป็นอุโมงค์ถนนอมรฤทธิ์ตัดกับถนนรักดีดำรงผ่านสวนสาธารณะ เชื่อมต่อกับถนนมงคลประจักษ์ ทะลุไปสู่ชุมชนเมืองใหม่หมู่บ้านแกรนด์วิว และเชื่อมต่อกับถนนอัยเยอร์เบอ์จิง ไปชุมชนธารน้ำทิพย์อีกทอดหนึ่ง นับเป็นอุโมงค์รถยนต์ลอดภูเขาแห่งแรกของเมืองไทย เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2544 สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ยาวตลอดอุโมงค์ ประมาณ 273 เมตร กว้าง 9 เมตร สูง 7 เมตร ในอุโมงค์เป็นถนน 2 เลน กว้าง 7 เมตร ทางเท้ากว้างข้างละ 1 เมตร มีรถผ่านเข้า-ออกตลอดทั้งวัน และเป็นทางเดินได้ด้วย ในบางช่วงจะเปิดไฟประดับอุโมงค์สวยงาม ช่วงเย็นๆ จะมีคนมาเที่ยวถ่ายรูปหน้าอุโมงค์นี้เพื่อเป็นที่ระลึก สำหรับคนเดินเที่ยวเมือง เบตงเดินทางจากอุโมงค์นี้ไปที่หอนาฬิกาและตู้ไปรษณีย์ใหญ่ได้ด้วย เพราะไม่ไกลกันมาก

รูปภาพที่ 50 แสดง อุโมงค์เบตงมงคลฤทธิ์

4) บ่อน้ำพุร้อนเบตง

บ่อน้ำพุร้อนเบตง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอเบตง ซึ่งเป็น **ปรากฏการณ์** ตามธรรมชาติ ที่มีน้ำพุร้อน ผุดขึ้นมาจากภายใต้พื้นผิวของโลก ในบริเวณที่มีน้ำพุร้อนมีอุณหภูมิสูงกว่า 50 องศาเซลเซียส ซึ่งสามารถต้มไข่ให้สุกได้ภายในเวลาไม่เกิน 7 นาที ประชาชนในพื้นที่มีความเชื่อกันว่า บ่อน้ำร้อนเบตง ที่มีน้ำพุร้อนเกิดขึ้นในหมู่บ้านจะเราะปะไร ตำบลตะเนาะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลานั้น เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่สามารถรักษาโรคบางอย่างได้ เช่น โรคผิวหนัง สามารถบรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกายได้ บ่อน้ำร้อนเบตง มีสถานที่ไว้สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ อาบน้ำร้อน บ่อน้ำพุร้อนเบตง ทางจังหวัดยะลา ได้พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อีกหนึ่งของจังหวัด โดยทางจังหวัดยะลาได้รับงบประมาณ จากนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ในการพัฒนาให้บ่อน้ำร้อนเบตง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด มีการจัดและปรับปรุง พื้นที่บริเวณรอบๆ ทางภูมิทัศน์ ให้มีความสวยงาม แต่ยังคงความเป็นธรรมชาติ เพื่อให้เหมาะสำหรับการเดินทาง มาพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อนักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

รูปภาพที่ 51 แสดงบ่อน้ำพุร้อนเบตง

5) อุโมงค์ปิยะมิตร

อุโมงค์ปิยะมิตร ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2 บ้านปิยะมิตร 1 ตำบลตะนาวศรี อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เข้าทางเดียวกับบ่อน้ำร้อนเบตงและน้ำตกอินทสร อยู่เลยบ่อน้ำร้อนอีก 3 กิโลเมตร เป็นอุโมงค์ที่ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย หรืออดีตพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา สร้างขึ้นเป็นฐานของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา เขต 2 เมื่อปี พ.ศ. 2519 ใช้หลบการโจมตีทางอากาศและสะสมเสบียง การสร้างใช้กำลังคน 40 - 50 คน ขุดเข้าไปในภูเขา และใช้เวลาเพียง 3 เดือน จึงแล้วเสร็จ อุโมงค์มีความกว้าง 50-60 ฟุต ยาวประมาณ 1 กิโลเมตร สามารถจุคนได้เกือบ 200 คน มีทางเข้าออกทั้งหมด 9 ทาง เชื่อมต่อกันหมด ปัจจุบันเหลือ 6 ทาง ภายในมีสถานีวิทยุ ห้องนอน ห้องเก็บเสบียง มีขอกมีมุมให้เลี้ยวถัดเลาะ ด้านบนเป็นป่ารกมีต้นไม้ใหญ่มากมายปกคลุม ยากแก่การค้นหาและถูกค้นพบโดยทหารฝ่ายรัฐบาล ในปัจจุบันได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เปิดบริการให้เข้าชมทุกวัน เวลา 8.00 - 16.30 น. การท่องเที่ยวอุโมงค์ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง มีการติดตั้งไฟฟ้าตลอดแนวอุโมงค์ อากาศภายในเย็นสบายไม่อึดอัด บริเวณทางเข้าสองข้างทางเต็มไปด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ และมีแอ่งน้ำที่ไหลมาจากภูเขา ด้านนอกอุโมงค์ซึ่งเคยเป็นลานฝึกทหารจัดให้มีนิทรรศการแสดงภาพและเรื่องราวประวัติศาสตร์ รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตในป่า นอกจากนี้ ยังมีเห็ดและยาสมุนไพรจากป่าจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสถานที่ดังกล่าวได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

รูปภาพที่ 52 แสดงอุโมงค์หมู่บ้านปิยะมิตร

6) สวนดอกไม้เมืองหนาว

โครงการไม้ดอกไม้เมืองหนาวเมืองเบตงแห่งนี้ ถูกสร้างขึ้นตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยความร่วมมือของจังหวัดยะลา กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายในโครงการแบ่งเป็นศูนย์ศึกษา และทดลองปลูกไม้ดอกไม้เมืองหนาวสายพันธุ์ต่างๆ เช่น เบญจมาศ กุหลาบ เยอบีร่า หน้าวัว ไฮเดรนเยีย ดาวเรือง และอีกหลากหลายสายพันธุ์ ซึ่งจากโครงการศึกษานี้ได้มีการต่อยอดขยายผลนำไปสู่ต้นแบบให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้เพาะปลูกดอกไม้เมืองหนาวไว้ส่งขายในหลายจังหวัดภาคใต้ สร้างเป็นเป็นอาชีพให้กับชาวบ้าน จากโครงการเพื่อการเรียนรู้ของไม้ดอกไม้เมืองหนาวในแปลงศึกษากลายมาเป็น “สวนไม้ดอกไม้เมืองหนาวเบตง” ที่สวยงามอีกหนึ่ง และได้กลายเป็นแหล่งเที่ยวสำคัญสำหรับผู้ที่มาเยือนเบตง

รูปภาพที่ 53 แสดงสวนดอกไม้เมืองหนาวเบตง

7) ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

จุดชมวิวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาสันกาลาคีรี ต.อัยเยอร์เวง อ.เบตง จ.ยะลา ทะเลหมอกนี้เกิดจากความชุ่มชื้นหลังจากที่แห้งแล้งมานานเมื่อโดนกับสภาพอากาศเย็นสบาย ลมพัดเบาๆ ก็ทำให้เกิดปรากฏการณ์ทะเลหมอกอยู่บริเวณบนทิวเขา ซึ่งในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งในและนอกพื้นที่เดินทางเข้ามาเที่ยวชมแลสัมผัสบรรยากาศความสวยงามของทะเลหมอกในยามเช้า โดยทะเลหมอกอัยเยอร์เวงสามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมได้เกือบตลอดทั้งปีในช่วงที่มีสภาพอากาศเหมาะสม

รูปภาพที่ 54 แสดงจุดชมวิวทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

2.2 ที่พัก (Accommodation)

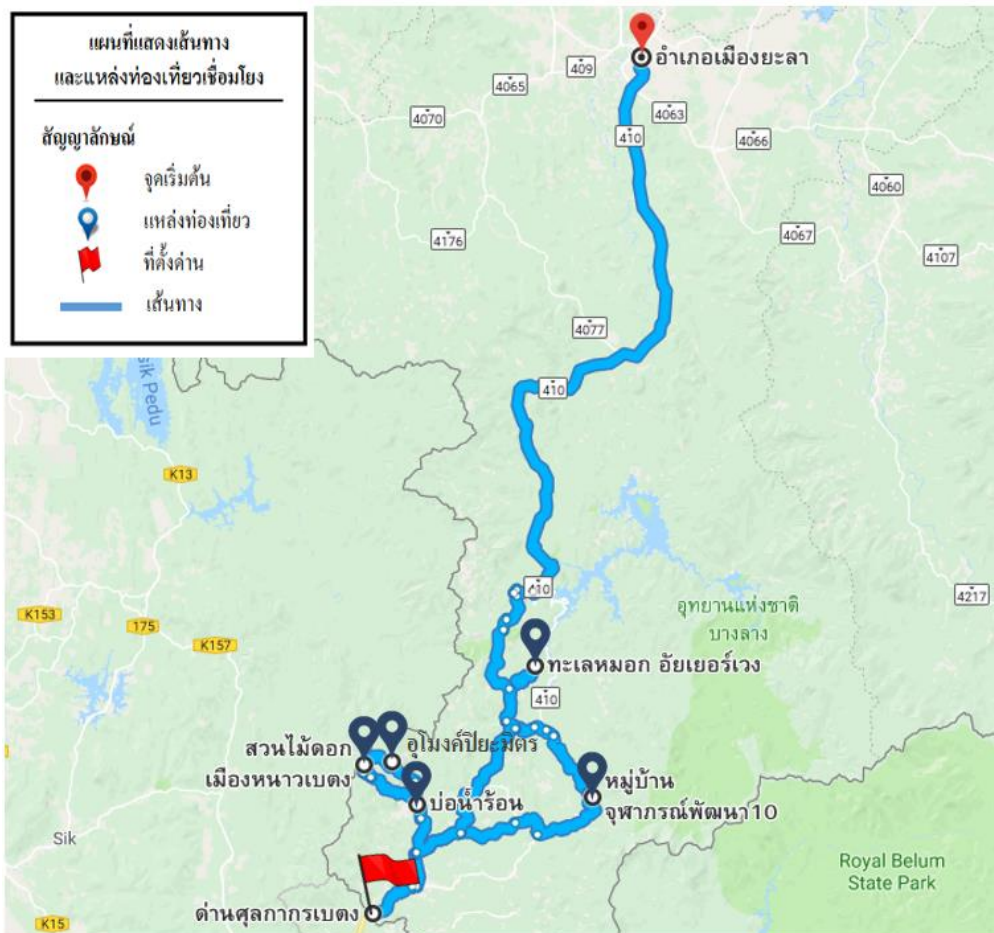
ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ตำบลเบตง จังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ระดับ 5 ดาว ไปจนถึงโรงแรม และรีสอร์ทขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 20 แห่ง ซึ่งสถานการณ์ในเทศกาลต่างๆ นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเบตง ทำให้บรรยากาศของโรงแรมที่พักในพื้นที่มีความคึกคัก และห้องพักถูกจองล่วงหน้าเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย และสิงคโปร์นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตงอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพที่ 55 แสดงโรงแรมและที่พักในพื้นที่เมืองเบตง

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเบตง จังหวัดยะลา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยสามารถเดินทางมายังอำเภอเบตงได้ในหลายเส้นทาง คือ การเดินทางมายังอำเภอเบตง โดยผ่านมาจากตัวอำเภอเมืองยะลา โดยใช้ถนนสายยะลา-เบตง ระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร รวมถึงการเดินทางมายังอำเภอเบตงโดยใช้เส้นทางประเทศมาเลเซีย ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถขับรถส่วนตัวมาท่องเที่ยวอำเภอเบตงโดยใช้เส้นทางด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอสะเดา ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และขับรถผ่านเส้นทางมาเลเซีย เข้ามาทางด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

รูปภาพที่ 56 แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านเบตงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านเบตง มีความพร้อมในระดับหนึ่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง อาทิ ห้องน้ำที่จอดรถ บริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างสาธารณะไปยังตัวเมืองเบตง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ขนส่งสาธารณะในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญพื้นที่ เนื่องจากขนาดของพื้นที่บริเวณด่านมีขนาดจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของการจราจรสำหรับการผ่านด่านมีขนาดช่องทางค่อนข้างจำกัด จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในบางช่วงเวลาที่มีการจราจรเข้าออกบริเวณด่านค่อนข้างหนาแน่น ทำให้การเดินทางผ่านด่านชายแดนของนักท่องเที่ยวเกิดความล่าช้า ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 57 แสดงสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณด่านเบตง

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณอำเภอเบตง ค่อนข้างมีลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงบันเทิงเพื่อความสนุกสนานโดยทั่วไป และกิจกรรมเทศกาลประจำปี ภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมักนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเบตงในช่วงเทศกาลสงกรานต์ และเทศกาลตรุษจีน รวมถึงเทศกาลฮารีรายอ

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านเบตง จากการสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด้านมีความพร้อมสำหรับรองรับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด่านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และนำไปสู่การหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.1.8 ด่านสุหน้โงโลก อำเภอสุน้โงโลก จังหวัจนราธิวาส

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

ด่านสุหน้โง-ลก ตั้งอยู่ในตำบลสุหน้โง-ลก อำเภอสุน้โง-ลก จังหวัจนราธิวาส ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับด่านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยด่านชายแดนสุหน้โง-ลก ของประเทศไทยนั้นมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสุน้โงปาดิ และอำเภอตากใบ จ.นราธิวาส
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย
- ทิศใต้ ติดต่อกับ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียและอำเภอแว้ง จ.นราธิวาส
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอสุน้โงปาดิ จ.นราธิวาส

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด่านชายแดนสุหน้โงโลก ได้ดังภาพด้านล่างนี้

ไทยมักข้ามไปยังฝั่งรัตนูปันยังเพื่อซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าอาหารและของกินเล่น ส่วนคนมาเลย์จะข้ามมาซื้ออาหารและผลไม้ของทางฝั่งไทย ด้านสุโข-ลก อยู่ห่างจากสถานีรถไฟสุโข-ลก ประมาณ 1 กิโลเมตร การเดินทางจากตัวเมืองนราธิวาสสามารถเดินทางไปยังอำเภอสุโข-ลกได้ 2 เส้นทาง คือ จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 4055 (นราธิวาส-ระแงะ) แล้วแยกซ้ายที่บ้านมะนัง ตายอ ไปตามเส้นทางหมายเลข 4056 ผ่านอำเภอสุโข-ลกปาดิ เข้าสู่อำเภอสุโข-ลก หรืออาจใช้ทางหลวงหมายเลข 4084 จากตัวเมืองนราธิวาสไปยังอำเภอตากใบ แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 4057 (ตากใบ-สุโข-ลก) เป็นระยะทาง 66 กิโลเมตร จากด้านสุโข-ลก สามารถขับรถข้ามสะพานเข้าไปเที่ยวเมืองโกตาบารูของมาเลเซียได้ แต่รถที่จะเข้าไปต้องทำประกันรถยนต์

ด่านศุลกากรสุโข-ลก จัดตั้งขึ้นโดยกฎกระทรวงการคลัง เมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยกำหนดให้เป็นที่ใช้สำหรับการนำเข้า หรือส่งออกเฉพาะทางรถไฟเท่านั้น มีที่ทำการด้านฯ อยู่ที่สถานีรถไฟสุโข-ลก

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย ได้ทำความตกลงร่วมมือกันสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลก การก่อสร้างได้แล้วเสร็จและเปิดให้บริการประชาชนสัญจรไปมาค้าขายติดต่อกัน เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2516 และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการคมนาคมและการค้าที่ขยายตัว กรมศุลกากรจึงได้สร้างที่ทำการด่านศุลกากรขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2546 และใช้เป็นที่ทำการด้านฯ มาจนถึงปัจจุบัน โดยกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงการคลัง กำหนดให้ด่านศุลกากรสุโข-ลก เป็นที่ซึ่งนำเข้าได้ทุกประเภท และส่งออกได้ทุกประเภท รวมทั้งของที่ ขอคืนอากรขาเข้า และของที่มีทัณฑ์บนทุกประเภทด่านศุลกากรสุโข-ลก มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียมในทางศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิต แก่สินค้านำเข้าและส่งออก ตามพิกัดอัตราศุลกากร ประมวลรัษฎากร และอัตราภาษีสรรพสามิต ปฏิบัติพิธีการแก่ของที่นำเข้า - ส่งออก ซึ่งของต้องอากร ของยกเว้นอากร ของที่ขอคืนอากรขาเข้า และของที่มีทัณฑ์บนทุกประเภท รวมตลอดถึงการปฏิบัติพิธีการตรวจปล่อยสินค้าผ่านแดนที่ขนส่งทางรถไฟจากปาดังเบซาร์ ผ่านสถานีรถไฟสุโข-ลก ไปปาเซมัส ประเทศมาเลเซีย หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร การหลีกเลี่ยงอากร การฝ่าฝืนข้อห้ามข้อจำกัดและความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารในทางราชการ ให้คำแนะนำแก่ผู้มาติดต่อสอบถามหรือนักท่องเที่ยวอีกด้วย

รูปภาพที่ 59 แสดงบรรยากาศบริเวณด่านสุโขทัย อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดนราธิวาส

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดนราธิวาส โดยจากสถิติของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอนราธิวาสในปัจจุบัน มีจำนวนประมาณ 80,000 คน ซึ่งประกอบด้วยหลากหลายเชื้อชาติศาสนา โดยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 เป็นชาวไทยมุสลิม โดยอดีตที่ผ่านมาผู้คนในพื้นที่อำเภอสว่างวีระกูล อยู่อาศัยร่วมกันมาอย่างสงบสุข แต่ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงพื้นที่อำเภอสว่างวีระกูล ให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะส่งผลกระทบด้านการเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การค้าและการลงทุนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากประชากรในพื้นที่แล้ว พบว่ายังมีประชากรแฝงซึ่งมีการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะจากภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงผู้ใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งชาวมาเลเซีย เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างใช้แรงงาน โดยประชากรดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีฐานการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น การทำสวนยาง การทำสวนผลไม้ เป็นต้น โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้านชายแดนสุโขทัย-นราธิวาส ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังคงมีการเดินทางข้ามแดนไปยังประเทศมาเลเซีย โดยใช้การสัญจรทางเรือขนาดเล็กผ่านแม่น้ำสุโขทัย-นราธิวาส และทางบกโดยสะพานข้ามแม่น้ำสุโขทัย-นราธิวาส

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ: ด่านสุโขทัย-นราธิวาส อยู่ห่างจากสถานีรถไฟสุโขทัย-นราธิวาส ประมาณ 1 กิโลเมตร การเดินทางจากตัวเมืองนราธิวาสสามารถเดินทางไปยังอำเภอสว่างวีระกูลได้ 2 เส้นทาง คือ จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 4055 (นราธิวาส-ระแงะ) แล้วแยกซ้ายที่บ้านมะนังตายอ ไปตามเส้นทางหมายเลข 4056 ผ่านอำเภอสว่างวีระกูล เข้าสู่อำเภอสว่างวีระกูล หรืออาจใช้ทางหลวงหมายเลข 4054 จากตัวเมืองนราธิวาสไปยังอำเภอดากู แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทางหมายเลข 4057 (ดากู-สุโขทัย) เป็นระยะทาง 66 กิโลเมตร และจากด่านสุโขทัย-นราธิวาส สามารถ

ขับรถข้ามสะพานเข้าไปเที่ยวเมืองโกตาบารูของมาเลเซียได้ แต่รถที่จะเข้าไปต้องมีการทำประกันรถยนต์ให้ครบถ้วนด้วย ดังแสดงในภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 60 แสดงเส้นทางคมนาคมสู่ด่านชายแดนสุโข-ลก

2) **ไฟฟ้า:** ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยรวมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนราธิวาส โดยทำหน้าที่การจ่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อให้บริการประชาชนในพื้นที่ ซึ่งค่อนข้างครอบคลุมการให้บริการ

3) **น้ำประปา:** ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด่านชายแดนมีความครอบคลุมในพื้นที่ย่านธุรกิจหลักรวมถึงย่านที่อยู่อาศัยที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะในพื้นที่อยู่อาศัยรอบนอกตัวเมืองเบตง ส่วนใหญ่มีระบบประปาภูเขาที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและมีปริมาณน้ำในการใช้สอยสำหรับการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

4) **โทรศัพท์สาธารณะ:** มีการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะในจุดผ่านแดน และมีสัญญาณโทรศัพท์มือถือที่ครอบคลุมภายในพื้นที่ตัวเมืองสุโข-ลก แต่ในส่วนของหมู่บ้านรอบนอกสัญญาณโทรศัพท์ในบางพื้นที่มีบางส่วนที่สัญญาณยังไม่ครอบคลุม

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านสุโข-ลก

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด่านสุโข-ลกและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

1) ย่านธุรกิจการค้าชายแดนเมืองสุโข-ลก

ย่านการค้าในเมืองสุโข-ลก เป็นย่านธุรกิจการค้าของคนไทยที่ชุมชนท้องถิ่น และชาวมาเลเซียที่เข้ามาทำมาค้าขายสินค้าบริเวณชายแดน ซึ่งมีการค้าขายสินค้าอุปโภคและบริโภค ที่หลากหลายที่ส่งผ่านข้ามแดนมายังประเทศมาเลเซีย อาทิ ผลิตภัณฑ์อาหาร ขนม ผลไม้ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น รวมถึงการและการให้บริการด้านที่พัก โรงแรม ซึ่งมีขนาดกลาง และมีขนาดเล็ก นอกจากนั้นแล้ว บริเวณตัวเมืองสุโข-ลก ยังมีร้านอาหาร ร้านขายของฝาก/ของที่ระลึก ร้าน นวดแผนไทย รวมถึงสถานบันเทิง และบริการอื่นๆ ที่ไว้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและ ผู้คนที่เดินทางผ่านข้ามแดนเข้ามาท่องเที่ยว

2) ศาลเจ้าแม่โตะโตะ

ตั้งอยู่ที่ซอยภูธร ถนนเจริญเขต ในเขตเทศบาลตำบลสุโข-ลก เดิมทีเจ้าแม่โตะโตะนี้ประดิษฐานอยู่ที่บ้านโตะโตะ อำเภอสุนทรบุรี ต่อมาชาวบ้านได้อัญเชิญมาประดิษฐานที่ อำเภอสุนทรบุรี เป็นที่นับถือของชาวสุโข-ลก และชาวจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งชาวจีนในประเทศ มาเลเซียเป็นอย่างมากทุกๆ ปี จะมีการจัดงานประเพณีประจำปีบริเวณศาลเจ้าตรงกับวันที่ ๒๓ เดือนสามของจีน (ประมาณเดือนเมษายน) ในงานจะมีกิจกรรมมากมาย เช่น มีการจัดขบวนแห่เจ้าแม่ ขบวนแห่สิงโต ขบวนกลองยาว และการลุยไฟ

3) ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพสุธรินธร

(ป่าพสุธรินธร) ป่าพสุธรินธรเป็นส่วนหนึ่งของป่าพสุธรินธร ป่าพสุธรินธรแห่งสุดท้ายของประเทศไทย ซึ่งคลุมพื้นที่ของ ๓ อำเภอ คือ อำเภอดงหลวง อำเภอสุโข-ลก และอำเภอสุนทรบุรี มีพื้นที่ประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ ไร่ แต่ส่วนที่สมบูรณ์โดยประมาณมีเพียง ๕๐,๐๐๐ ไร่ เป็นป่าที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์ป่าและ พรรณไม้ พื้นที่ป่าพสุธรินธรสำคัญหลายสายไหลผ่าน คือ คลองสุโข-ลก แม่น้ำบางนรา และคลองโตะโตะ อันเป็นที่มาของชื่อป่า ภายในศูนย์ฯ ได้จัดให้มี ทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติของป่าพสุธรินธร เริ่มที่ บึงน้ำด้านหลังอาคารศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพสุธรินธรเป็นสะพานไม้ต่อลัดเลาะเข้าไปในป่า พสุธรินธร ระยะทาง ๑,๒๐๐ เมตร บางช่วงเป็นสะพานไม้ร้อยลวดสลิง บางช่วงเป็นหอสถูปสำหรับมอง ทิวทัศน์เบื้องล่างที่ข่มไปด้วยไม้นานาพรรณในป่าพสุธรินธร จะมีป้ายชื่อต้นไม้ที่น่าสนใจ และซุ่มความรู้ อยู่เป็นจุดๆ สำหรับให้ความรู้แก่ผู้เดินชมด้วย เปิดทุกวันเวลา ๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. ไม่เสียค่าเข้าชม และยังมีห้องจัดนิทรรศการให้ความรู้แก่คนที่มาเที่ยวชมอีกด้วย

4) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่เชื่อมโยง

อาทิ วัดชลธาราสิงเห ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา และ วัฒนธรรม ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอดงหลวง จังหวัดนราธิวาส รวมถึงหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 12 อำเภอสุนทรบุรี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา เป็นต้น

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด้านเบตง จังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นโรงแรมขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 7-10 แห่ง ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุโงโลก รวมไปถึงพื้นที่เชื่อมโยงต่างๆ

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุโงโลก จังหวัดนราธิวาส รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยสามารถเดินทางมายังอำเภอสุโงโลก ได้ในหลายเส้นทาง คือ

3.1) ทางรถยนต์ มีถนน 3 สายคือ

- สายสุโงโลก-ลก ผ่านอำเภอตากใบ เข้าจังหวัดนราธิวาส
- สายสุโงโลก-ลก ผ่านอำเภอสุโงปาดี เข้าจังหวัดนราธิวาส
- สายสุโงโลก-ลก ผ่านอำเภอแว้ง อำเภอสุคิริน อำเภอจะแนะ อำเภอระแงะ เข้าจังหวัดนราธิวาส

3.2) ทางอากาศ

เดินทางโดยรถยนต์จากสุโงโลก ผ่านตัวจังหวัดนราธิวาส ขึ้นเครื่องบินที่ท่าอากาศยานนราธิวาส (ปัจจุบันมีเที่ยวบินเฉพาะวันจันทร์ พุธ และวันศุกร์ ออกเวลาประมาณ 09.30 น)

3.3) ทางรถไฟ

เดินทางโดยขึ้นรถไฟ ณ สถานีรถไฟสุโงโลก เพื่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ

3.4) ทางน้ำ ใช้เรือข้ามฟากตามเส้นทางตลอดริมฝั่งแม่น้ำโก-ลก

รูปภาพที่ 61 แสดงแผนที่เส้นทางจากด่านสุโหงโกลก ไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านสุโหงโกลก อำเภอสุนทราราชบุรี จังหวัดนครราชสีมา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่าน มีความพร้อมในระดับหนึ่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ อาทิ ห้องน้ำ ที่จอดรถ บริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างสาธารณะไปยังตัวเมือง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญพื้นที่ ดังแสดงไว้ตามภาพด้านล่างนี้

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณอำเภอสุนทราราชบุรี ก่อนมีลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตรวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงบันเทิงเพื่อความสุขสนุกสนานโดยทั่วไป และกิจกรรมเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ

เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมักนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองสุโขทัย-ลก ในช่วงเทศกาลงานประเพณี และวันหยุดต่อเนื่องต่างๆ

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านสุโขทัย-ลก จากการสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด้าน มีความพร้อมสำหรับรองรับคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ด้านสุโขทัย-ลก อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัด นราธิวาส เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลกระทบต่อ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และนำไปสู่การหาแนวทาง ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.1.9 จุดผ่อนปรนภูเขาทอง อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

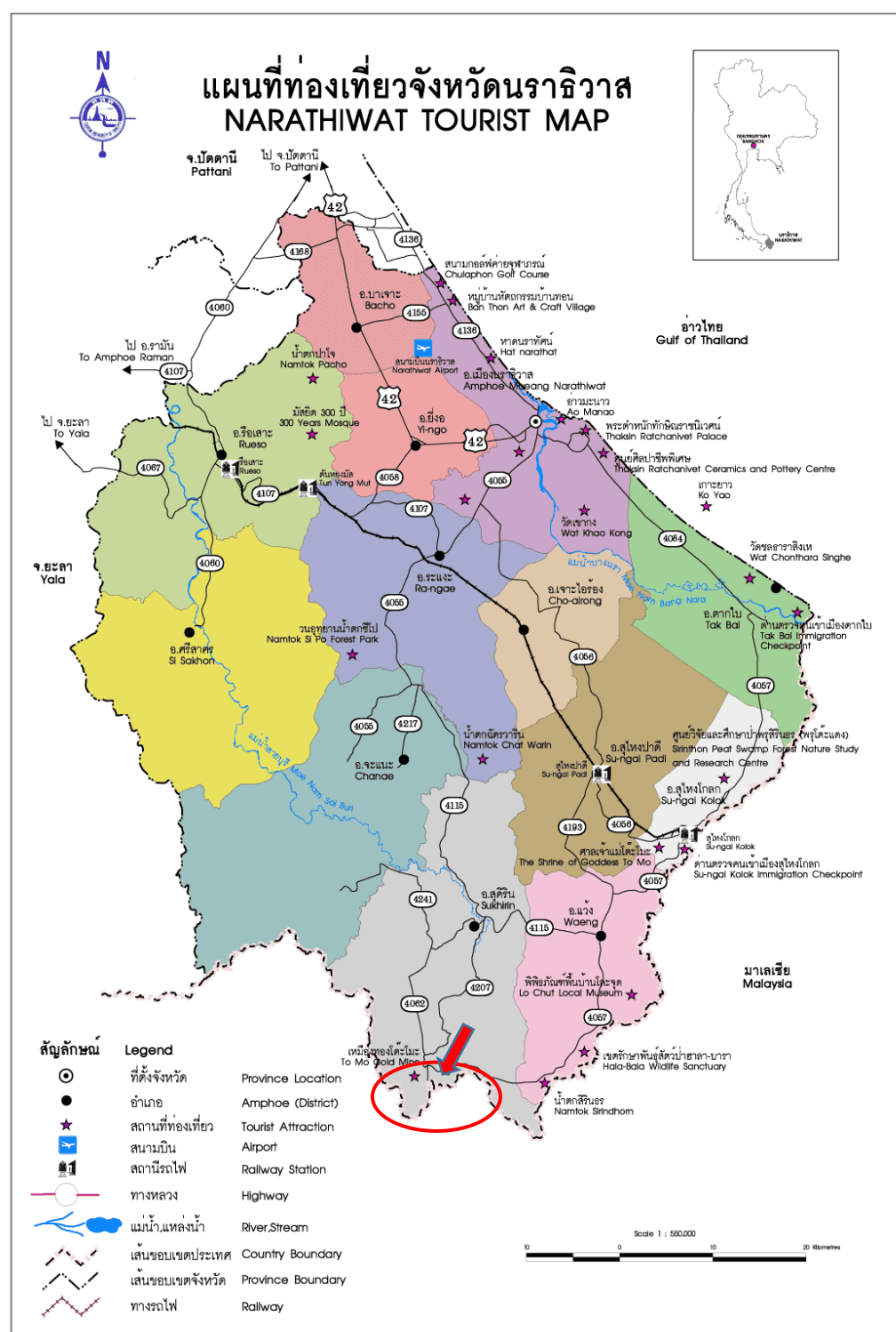
1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

จุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง ตั้งอยู่ในตำบลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีเขตแดน ติดต่อกับด่าน เยอลี รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง ของประเทศไทยนั้น มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอจะแนะ อำเภอระแงะ และอำเภอสุโขทัย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสุโขทัยและอำเภอแว้ง
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเยอลี รัฐกลันตัน และอำเภอสุลูเปอร์ก รัฐเปรัก (ประเทศ มาเลเซีย)
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสุลูเปอร์ก รัฐเปรัก (ประเทศมาเลเซีย) และ อำเภอจะแนะ

โดยสามารถแสดงแผนที่ตั้งด้านผ่านปรนบ้านภูเขาทอง ได้ดังภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 62 แสดงแผนที่ตั้งของจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

ที่มา: <https://guru.sanook.com/2893/>

สถานภาพชายแดน

ด่านบ้านภูเขาทอง ตั้งอยู่ที่ บ้านภูเขาทอง หมู่ที่ 2 ตำบลภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส โดยด่านชายแดนดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นจุดผ่อนปรน โดยจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง (ชายแดนไทย-มาเลเซีย สดปลายด้ามขวาน) มีเขตชายแดนติดต่อระหว่างอำเภอสุคิริน (ประเทศไทย) กับ อำเภอเยอลี (ประเทศมาเลเซีย) ที่ในอดีตเคยเปิดชายแดนให้ประชาชนจากประเทศไทยและประชาชนจากประเทศมาเลเซียได้เดินทางไปมาหาสู่กันได้ ก่อนที่จะได้ทำการปิดจุดผ่อนปรนดังกล่าวในภายหลัง อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่มั่นคงในเขตชายแดน แต่อย่างไรก็ตามขณะนี้ได้มีความพยายามจากหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังเจรจาที่จะขอเปิดเขตแดนอีกครั้งในอนาคต เพื่อให้พื้นที่บริเวณจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทองได้กลับมามีบรรยากาศชายแดนที่คึกคักเช่นเดิม

รูปภาพที่ 63 แสดงบรรยากาศบริเวณจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง

ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดน

ประชากรที่อยู่อาศัยในอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นที่ตั้งของจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง มีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 26,000 คน ซึ่งโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด รวมทั้งชาวไทยเชื้อสายอิสาน ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ ซึ่งจากประวัติความเป็นมาของอำเภอสุคิรินตามประวัติศาสตร์ในยุคอดีตชาวฝรั่งเศสได้รับสัมปทานการทำเหมืองแร่ทองคำที่บริเวณภูเขาลีซอ (ภูเขาโต๊ะโม๊ะปัจจุบัน) ซึ่งในขณะนั้นตั้งอยู่ที่ตำบลโต๊ะโม๊ะ (ตำบลภูเขาทองในปัจจุบัน) มีการทำเหมืองแร่ทองคำ คือ เหมืองทองโต๊ะโม๊ะ แต่ปัจจุบันเหมืองทองดังกล่าวถูกทิ้งร้าง แต่ยังมีชาวบ้านในพื้นที่บางส่วนที่ยังคงยึดอาชีพการร่อนทองหลงเหลืออยู่บ้าง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่การทำกิจกรรมท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมประวัติศาสตร์ของเหมืองทองโต๊ะโม๊ะดังกล่าว

ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนและเมืองเชื่อมโยง

1) **เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ** : การเดินทางเข้ามาในพื้นที่อำเภอสุคิรินในปัจจุบันมีความสะดวกสบายมากเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง หากเดินทางมาจากตัวอำเภอเมืองนราธิวาส โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4115 จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ที่สำคัญเป็นพื้นที่ปลอดภัยจากสถานการณ์ความไม่สงบ

2) **ไฟฟ้า**: ระบบไฟฟ้าในพื้นที่โดยรวมอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดนราธิวาส โดยทำหน้าที่การจ่ายกระแสไฟฟ้าเพื่อให้บริการประชาชนในพื้นที่ ซึ่งค่อนข้างครอบคลุมการให้บริการ

3) **น้ำประปา**: ระบบน้ำประปาที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคสำหรับพื้นที่ด้านชายแดนมีความครอบคลุมในพื้นที่ย่านธุรกิจหลักรวมถึงย่านที่อยู่อาศัยที่ใกล้เคียง ส่วนใหญ่มีระบบประปาภูเขาที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและมีปริมาณน้ำในการใช้สอยสำหรับการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ

4) **โทรศัพท์สาธารณะ**: เนื่องจากในพื้นที่จุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง มีลักษณะอยู่ในหุบเขาสูงล้อมรอบ ทำให้สัญญาณโทรศัพท์ที่ไม่ครอบคลุมในทุกช่องสัญญาณ

2) ข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่จุดผ่อนปรนภูเขาทอง

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณอำเภอสุคิริน และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

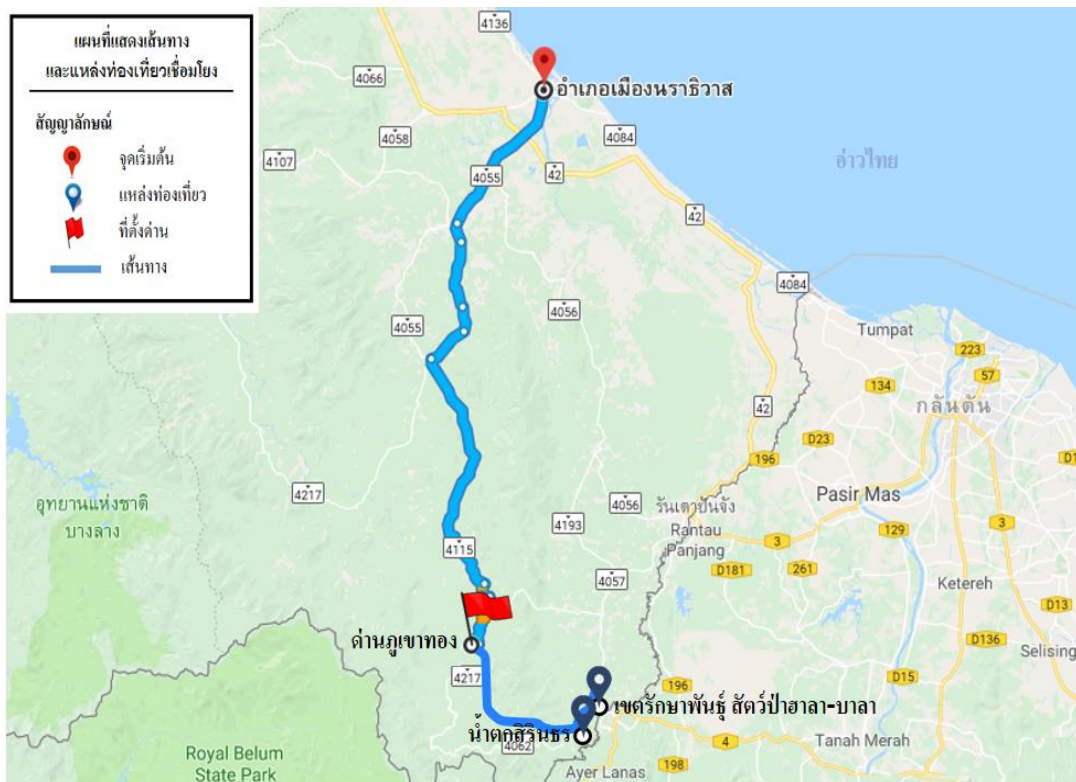
- 1) เมืองทองโต๊ะโม๊ะ
- 2) เส้นทางเดินป่าฮาลา-บาลา
- 3) พระตำหนักสุคิริน
- 4) หมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 12

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนที่พักในพื้นที่อำเภอสุคิริน ส่วนใหญ่มีการให้บริการที่พักในลักษณะโฮมสเตย์ของชุมชน อาทิ โฮมสเตย์ชุมชนภูเขาทอง โฮมสเตย์ชุมชนจุฬารักษ์พัฒนา 12 ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในลักษณะกลุ่มที่มีจำนวนไม่มากนัก และรองรับนักท่องเที่ยวในประมาณ 80 -100 คน/วัน

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันได้รับการพัฒนาขึ้นในระดับหนึ่งให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยการเดินทางมายังพื้นที่อำเภอสุคิริน สามารถเดินทางได้ในหลายเส้นทาง โดยหากเดินทางจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4115 ระยะทางโดยประมาณ 120 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1.30 ชั่วโมง โดยเส้นทางเข้าสู่อำเภอสุคิริน เป็นเส้นทางที่ค่อนข้างคดเคี้ยวเนื่องจากมีลักษณะเป็นเส้นทางในหุบเขา เช่นเดียวกันกับเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว อาทิ ชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 12 , เหมืองทองโต๊ะโม๊ะ , พระตำหนักสุคิริน เป็นต้น เส้นทางในการเข้าถึงค่อนข้างเป็นเนินเขาสูงลาดเลาะภายในหุบเขา ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางเชื่อมต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่ค่อนข้างมากพอสมควร

รูปภาพที่ 64 แสดงแผนที่เส้นทางจากจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทองไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่าน ยังไม่มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากปัจจุบันมีการปิดจุดผ่อนปรนดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการที่จะผลักดันให้มี

การเปิดจุดผ่อนปรนดังกล่าว เพื่อการเดินทางไปมาหาสู่กันระหว่างคนในสองประเทศ รวมถึง การเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เกิดขึ้น เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวมีแหล่งท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนที่ค่อนข้างโดดเด่นและมีศักยภาพใน การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณอำเภอสุคิริน มีลักษณะกิจกรรม การท่องเที่ยวที่หลากหลายภายใต้ฐานทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน อาทิ กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติในผืนป่าฮาลา-บาลา ,กิจกรรมเยี่ยมชม ประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายาของชุมชนจุฬาภรณ์พัฒนา 12 , กิจกรรมล่องแก่ง, กิจกรรมชม การสาธิตการร่อนทองในพื้นที่เหมืองทองโบราณโตะมะ, กิจกรรมทำบุญบั้งไฟชุมชนชาวอิสารในพื้นที่ ตำบลภูเขาทอง เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีเทศกาลงานประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ ด้วยเช่นกัน

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่จุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง จาก การสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่ง อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น สำหรับพื้นที่นั้นยังไม่ค่อยมีความพร้อมสำหรับ รองรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากบริการเสริมอื่นๆ ในพื้นที่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับอำเภอสุคิริน ซึ่ง ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทาง และมีระยะทางที่ค่อนข้างคดเคี้ยว ทำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการใช้ บริการในส่วนนี้อาจไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

จากการศึกษาข้อมูลและการสำรวจพื้นที่จุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน พื้นที่ รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ศักยภาพด้าน การท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย รวมถึงเพื่อรวบรวมประเด็นปัญหาและอุปสรรคซึ่งส่งผลต่อ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการ หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและองค์ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศ มาเลเซีย

จากผลการดำเนินการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว และ องค์ประกอบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านสะเดา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา 2) ด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา 3) ด้าน ประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา 4) ด้านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 5) ด้านตำมะลัง

อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 6) เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล 7) ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา 8) ตำบลสุไหงโกทก อำเภอสุไหงโกทก และ 9) ตำบลพ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคีรินทร์ จังหวัดนราธิวาส โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของท่าน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ โครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดน

ในส่วนต่อไปนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มนำเสนอลักษณะข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวก่อนการนำเสนอผลการวิเคราะห์อื่น ๆ ต่อไป

4.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของแต่ละตัวแปร

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย” ครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 419 คน มีลักษณะโดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของแต่ละตัวแปรทั่วไปดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

	ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	200	47.7
	หญิง	217	51.8
	อื่น ๆ	2	0.5
	รวม	419	100.0
2. อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	96	22.9
	24 – 34 ปี	137	32.7
	35 – 44 ปี	85	20.3
	45 – 54 ปี	79	18.9
	ตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป	22	5.3
	รวม	419	100.0

	ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
3. สถานภาพสมรส	โสด	196	46.8
	สมรส	201	48.0
	หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	22	5.3
	รวม	419	100.0
4. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่ามัธยมปลาย	60	14.3
	มัธยมปลาย	160	38.2
	ปริญญาตรี	163	38.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	31	7.4
	อื่นๆ	5	1.2
	รวม	419	100.0
5. รายได้	ยังไม่มีรายได้	75	17.9
	ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน	143	34.1
	15,000 – 25,000 บาทต่อเดือน	80	19.1
	25,000 – 35,000 บาทต่อเดือน	94	22.4
	ตั้งแต่ 35,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป	27	6.4
	รวม	419	100.0
6. อาชีพ	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	33	7.9
	ทำธุรกิจส่วนตัว	85	20.3
	นักลงทุน	10	2.4
	นักศึกษา	81	19.3
	พนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงานเอกชน	67	16.0
	อาชีพอิสระ (Freelance)	98	23.4
	ว่างงาน	14	3.3
	อื่น ๆ	31	7.4
	รวม	419	100.0
7. ที่พำนักปัจจุบัน	ประเทศ		
	ประเทศไทย	242	57.8
	ประเทศมาเลเซีย	176	42.0
	ประเทศเดนมาร์ก	1	.2
	รวม	419	100.0

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.7 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.5 ซึ่งส่วนใหญ่อายุระหว่าง 24 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาอายุน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.9 และมีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 ด้านสถานภาพสมรสส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะสมรสแล้ว ร้อยละ 48.0 ยังเป็นโสด ร้อยละ 46.8 และมีเพียงร้อยละ 5.3 ที่เป็นหม้าย หย่า และแยกกันอยู่ ด้านการศึกษาส่วนใหญ่อัตระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 38.2 และต่ำกว่ามัธยมปลาย คิดเป็นร้อยละ 14.3

ด้านรายได้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาได้ระหว่าง 25,000 – 35,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และมีรายได้ระหว่าง 15,000 – 25,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ (Freelance) คิดเป็นร้อยละ 23.4 นักเรียน รองลงมาได้แก่ ทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 20.3 และเป็นนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.3 โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีที่พักปัจจุบันอยู่ในประเทศไทย ได้แก่จังหวัด สงขลา นราธิวาส ยะลา สตูล และ ปัตตานี ตามลำดับ ร้อยละ 57.8 และมีที่พักในประเทศมาเลเซีย ได้แก่ Kedah, Penang, Kuala Lumpur, Penang และ Perlis ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 42.0

สรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวในการวิจัยนี้ ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิง มีอายุระหว่าง 24 – 34 ปี สมรสแล้ว มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ (Freelance) และพำนักในประเทศไทย ได้แก่จังหวัด สงขลา นราธิวาส ยะลา สตูล และ ปัตตานี ตามลำดับ

4.2.2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียของนักท่องเที่ยว

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียของนักท่องเที่ยวในด้านสถานที่ที่ตอบแบบสอบถาม

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย		จำนวน	ร้อยละ
ด้านชายแดนที่ตอบแบบสอบถาม			
ประเทศไทย			
จุดผ่านแดนถาวร	ด่านสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา	47	8.8%
	ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา	69	12.9%
	ด่านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา	47	8.8%
	ด่านตำมะลัง อ.เมือง จ.สตูล	63	11.8%
	ด่านวังประจัน อ.เมือง จ.สตูล	63	11.8%
	ด่านเบตง อ.เบตง จ.ยะลา	68	12.7%
	ด่านสุโขทัย อ.สุโขทัย จ.นราธิวาส	31	5.8%
จุดผ่อนปรน	ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคิริน จ.นราธิวาส	12	2.2%
ด่านชั่วคราว	เกาะหลีเป๊ะ	8	1.5%
ประเทศมาเลเซีย			
จุดผ่านแดนถาวร	ด่านบูกิตกายูฮิตัม รัฐเคดาห์	10	1.9%
	ด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอรลิส	20	3.7%
	ด่านคูเรียนบูรง รัฐเคดาห์	24	4.5%
	ด่านวังเกรียน รัฐเปอรลิส	4	.7%
	ด่านลังกาวิ รัฐเปอรลิส	7	1.3%
	ด่านบูกิตบือราปีต รัฐเปรัก	33	6.2%
	ด่านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน	18	3.4%
จุดผ่อนปรน	จุดผ่อนปรนเยอลี รัฐกลันตัน	11	2.1%
รวม		535	100.0%

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะตอบแบบสอบถามที่ด้านประเทศไทยมากที่สุดได้แก่ ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา คิดเป็นร้อยละ 12.9 รองลงมาได้แก่ ด่านเบตง อ.เบตง จ.ยะลา ร้อยละ 12.7 ด่านตำมะลัง อ.เมือง จ.สตูล และ ด่านวังประจัน อ.เมือง จ.สตูลร้อยละ 11.8 เท่ากัน ด้านด้านประเทศมาเลเซีย พบว่า นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถามมากที่สุด ที่ด่านบูกิตบือราปีต รัฐเปรัก ร้อยละ 6.2 ด้านคูเรียนบูรง รัฐเคดาห์ ร้อยละ 4.5 และ ด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอรลิส ร้อยละ 3.7

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวชายแดนครั้งนี้		
เดินทางคนเดียว	75	17.9
2 คน	119	28.4
3 – 5 คน	148	35.3
ตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป	77	18.4
รวม	419	100.0
ประเภทของกลุ่มในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้		
เดินทางคนเดียว	78	18.6
แฟน/คู่หมั้น/คู่แต่งงาน	74	17.7
ครอบครัว	117	27.9
เพื่อน	130	31.0
อื่นๆ	20	4.8
รวม	419	100.0
จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังชายแดนไทย-มาเลเซีย		
ครั้งแรก	99	23.6
2 – 4 ครั้ง	201	48.0
ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป	119	28.4
รวม	419	100.0
ระยะเวลาพำนักในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย		
1 วัน/ไป-กลับ	116	27.7
1 คืน	160	38.2
3 คืน	101	24.1
4 – 7 คืน	32	7.6
ตั้งแต่ 8 คืนขึ้นไป	10	2.4
รวม	419	100.0
วิธีการท่องเที่ยวในครั้งนี้		
ท่องเที่ยวด้วยตนเอง (FIT)	273	65.2
ใช้บริการบริษัททัวร์	113	27.0

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ของนักท่องเที่ยว		จำนวน	ร้อยละ
อื่นๆ		33	7.9
รวม		419	100.0
ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย			
รถยนต์ส่วนตัว		219	52.3
รถโดยสารสาธารณะ		75	17.9
เครื่องบิน		2	.5
ยานพาหนะของบริษัทนำเที่ยว		107	25.5
เรือ		16	3.8
รวม		419	100.0
วิธีการเดินทางหลักของท่านในการท่องเที่ยวภายในพื้นที่			
รถประจำทาง		89	21.2
รถยนต์เช่า		47	11.2
เรือ		22	5.3
รถยนต์ส่วนตัว		219	52.3
เดินเท้า		18	4.3
อื่นๆ		24	5.7
รวม		419	100.0
ในการเดินทางครั้งนี้ ท่านได้เดินทาง (หรือมีแผนที่จะเดินทาง) ยังพื้นที่อื่นอีกหรือไม่			
ไม่มี		329	78.5
มี		90	21.5
รวม		419	100.0
ประเภทที่พักในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียที่ใช้บริการ			
โรงแรม		167	39.9
บ้านเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก		127	30.3
โฮมสเตย์		48	11.5
B&B/ห้องพักในบ้านส่วนบุคคล		17	4.1
อื่นๆ		60	14.3
รวม		419	100.0
ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อทางเดินทางท่องเที่ยวต่อคนต่อทริป (แปลงเป็นเงินบาท)			
น้อยกว่า 5,000 บาท		188	44.9

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ของนักท่องเที่ยว		จำนวน	ร้อยละ
5,001 – 10,000 บาท		53	12.6
10,001 – 15,000 บาท		136	32.5
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป		42	10.0
รวม		419	100.0
ช่องทางที่ใช้หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
โทรทัศน์/วิทยุ		103	12.6%
โปสเตอร์/ป้ายโฆษณา/บิลบอร์ด		77	9.4%
เว็บไซต์		98	12.0%
ยูทูบ (You Tube) หรือแพลตฟอร์มวิดีโอออนไลน์อื่นๆ		62	7.6%
หนังสือพิมพ์		13	1.6%
สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network)		221	27.0%
คนใกล้ชิด (เพื่อน/สมาชิกในครอบครัว)		223	27.2%
นิตยสาร		23	2.8%
รวม		820	100.0%
วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
เพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง		186	20.5%
เพื่อพักผ่อน		242	26.7%
การพักผ่อนหลังการเจ็บป่วยด้วย		20	2.2%
เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและหาความรู้		51	5.6%
เพื่อทางธุรกิจ		30	3.3%
เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์การท่องเที่ยวชายแดน		35	3.9%
เพื่อต่อวีซ่า		10	1.1%
เพื่อเดินทางต่อไปยังชายแดนอีกประเทศหนึ่ง		101	11.1%
เพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา		91	10.0%
เพื่อศึกษาดูงาน วิจัย หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษา		50	5.5%
เพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องหรือเพื่อนต่างแดน		82	9.0%
เพื่อกิจกรรมทางศาสนา		10	1.1%
รวม		908	100.0%

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ ด้านจำนวนผู้ร่วมเดินทางส่วนใหญ่จะเดินทางมาตั้งแต่ 3 – 5 คน ร้อยละ 35.3 รองลงมา ได้แก่ เดินทาง 2 คน ร้อยละ 28.4 และเดินทางเป็นคณะตั้งแต่ 6 คนขึ้นไปร้อยละ 18.4 ประเภทของกลุ่มในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ ส่วนใหญ่ เดินทางกับเพื่อนร้อยละ 31.0 เดินทางเป็นครอบครัว ร้อยละ 27.9 และเดินทางคนเดียวร้อยละ 18.6 ด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังชายแดนไทย-มาเลเซีย ส่วนใหญ่ เคยเดินทางมาแล้ว 2 – 4 ครั้ง ร้อยละ 48.0 เคยเดินทางตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป ร้อยละ 28.4 และเดินทางครั้งแรก ร้อยละ 23.6

ส่วนระยะเวลาพำนักในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ส่วนใหญ่ใช้เวลาพัก 1 คืน ร้อยละ 38.2 รองลงมาได้แก่ 1 วัน/ไป-กลับ ร้อยละ 27.7 และ ค้าง 3 คืน ร้อยละ 24.1 ในส่วนวิธีการท่องเที่ยวในครั้งนี้ส่วนใหญ่ท่องเที่ยวด้วยตนเอง ร้อยละ 65.2 ใช้บริการบริษัททัวร์ ร้อยละ 27.0 และวิธีอื่น ๆ ร้อยละ 7.9 ส่วนยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 52.3 ยานพาหนะของบริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 25.5 และใช้ รถโดยสารสาธารณะ ร้อยละ 17.9 ในส่วนแผนการเดินทางครั้งนี้ ร้อยละ 78.5 ไม่มีแผนที่จะเดินทางไปไหน และมีเพียงร้อยละ 21.5 ที่มีแผนจะเดินทางไปไหนอีก เช่น ไปจังหวัดภูเก็ต กระบี่ เป็นต้น

ด้านประเภทของที่พักในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียที่ใช้บริการ ส่วนใหญ่แล้ว จะพักที่โรงแรม ร้อยละ 39.9 รองลงมา ได้แก่ บ้านเพื่อน บ้านญาติ หรือคนรู้จัก ร้อยละ 30.3 และ อื่น ๆ เช่น การเดินทางไปแล้วกลับโดยไม่ค้างคืน ร้อยละ 14.3 ส่วนของค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อการเดินทางท่องเที่ยวต่อคนต่อทริป เมื่อแปลงเป็นเงินบาทแล้ว ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 44.9 ค่าใช้จ่ายระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 32.5 และ ค่าใช้จ่ายระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 12.6

ส่วนช่องทางที่ใช้หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะหาข้อมูลจาก คนใกล้ชิด เช่น เพื่อน หรือ สมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 27.2% จากสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ร้อยละ 27.0 และจากโทรทัศน์ หรือวิทยุ ร้อยละ 12.6 ส่วนวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียครั้งนี้ ส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อน ร้อยละ 26.7 รองลงมาได้แก่เพื่อความสุขสนทนและความบันเทิง ร้อยละ 20.5 และเพื่อเดินทางต่อไปยังชายแดนอีกประเทศหนึ่ง ร้อยละ 11.1 ตามลำดับ

โดยสรุป นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนเป็นหลัก เดินทางผ่านมาทางด่านประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเตาะ จ.สงขลา เดินทางมากับเพื่อนระหว่าง 3 – 5 คน เคยเดินทางมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 -4 ครั้ง ใช้เวลาพำนักในพื้นที่ 1 คืน โดยใช้วิธีการท่องเที่ยวด้วยตนเองด้วยยานพาหนะ คือ รถยนต์ส่วนตัว ซึ่งรถยนต์ส่วนตัวนี้ยังถูกใช้ในการเดินทางหลักในการท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย นักท่องเที่ยวเหล่านี้ไม่มีแผนจะเดินทางไปยังพื้นที่อื่น ๆ อีก โดยในระหว่างที่พักในพื้นที่จะนิยมพักที่โรงแรมเป็นหลักมีค่าใช้จ่ายเมื่อ

แปลงเป็นเงินบาทแล้วจะน้อยกว่า 5,000 บาท ส่วนข้อมูลการท่องเที่ยวจะได้จาก คนใกล้ชิด เช่น เพื่อน หรือ สมาชิกในครอบครัว เป็นหลัก

4.2.3 ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย- มาเลเซีย โดยจะประกอบไปด้วยแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
1.00–1.49	ระดับความสำคัญน้อยที่สุด
1.50–2.49	ระดับความสำคัญน้อย
2.50–3.49	ระดับความสำคัญปานกลาง
3.50–4.49	ระดับความสำคัญมาก
4.50–5.00	ระดับความสำคัญมากที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชายแดน

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก,แก่ง, บึง ฯลฯ	97 (23.2)	218 (52.0)	85 (20.3)	16 (3.8)	3 (0.7)	3.93 (0.80)	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี, วิถีชีวิต ฯลฯ	50 (11.9)	191 (45.6)	146 (34.8)	27 (6.4)	5 (1.2)	3.61 (0.82)	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เช่น พืชสวน ไร่นา ฯลฯ	37 (8.8)	154 (36.8)	178 (42.5)	45 (10.7)	5 (1.2)	3.41 (0.84)	ปานกลาง
4. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศูนย์วัฒนธรรม, บ่อนคาสิโน ฯลฯ	59 (14.1)	158 (37.7)	143 (34.1)	48 (11.5)	11 (2.6)	3.49 (0.95)	ปานกลาง
5. อื่นๆ	9 (2.1)	35 (8.4)	365 (87.1)	7 (1.7)	3 (0.7)	3.10 (0.45)	ปานกลาง

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชายแดน ที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก แก่ง บึง ฯลฯ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับมาก) รองลงมาได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับมาก) และ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศูนย์วัฒนธรรม บ่อนคาสิโน ฯลฯ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 อยู่ในระดับปานกลาง)

ตารางที่ 9 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชายแดน

เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
6. การคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์	45 (10.7)	186 (44.4)	159 (37.9)	26 (6.2)	3 (0.7)	3.58 (0.79)	มาก
7. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยทางรถไฟ	29 (6.9)	148 (35.3)	157 (37.5)	72 (17.2)	13 (3.1)	3.26 (0.92)	ปานกลาง
8. คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	35 (8.4)	169 (40.3)	167 (39.9)	44 (10.5)	4 (1.0)	3.45 (0.82)	ปานกลาง

เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่ง	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่า	แปล
9. ความปลอดภัยในการเดินทาง	33	184	171	27	4	3.51	มาก
	(7.9)	(43.9)	(40.8)	(6.4)	(1.0)	(0.77)	
10. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล	52	166	171	29	1	3.57	มาก
	(12.4)	(39.6)	(40.8)	(6.9)	(0.2)	(0.80)	
11. อื่นๆ	13	56	342	7	1	3.17	ปานกลาง
	(3.1)	(13.4)	(81.6)	(1.7)	(0.2)	(0.50)	

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชายแดนนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 อยู่ในระดับมาก) รองลงมาได้แก่ การสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ในทุกฤดูกาล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับมาก) และด้านความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 อยู่ในระดับมาก)

ตารางที่ 10 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
12. บริการตรวจคนเข้าเมือง	54	177	140	46	2	3.56	มาก
	(12.9)	(42.2)	(33.4)	(11.0)	(0.5)	(0.86)	
13. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว	37	166	142	62	12	3.37	ปานกลาง
	(8.8)	(39.6)	(33.9)	(14.8)	(2.9)	(0.93)	
14. ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายบอกทางและสถานที่ท่องเที่ยว	38	155	171	49	6	3.41	ปานกลาง
	(9.1)	(37.0)	(40.8)	(11.7)	(1.4)	(0.86)	
15. บริการรถโดยสารประจำทาง ยานพาหนะในพื้นที่	32	131	170	74	12	3.23	ปานกลาง
	(7.6)	(31.3)	(40.6)	(17.7)	(2.9)	(0.92)	
16. การสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์	43	145	169	55	7	3.39	ปานกลาง
	(10.3)	(34.6)	(40.3)	(13.1)	(1.7)	(0.89)	
17. บริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม	57	168	155	29	10	3.56	มาก
	(13.6)	(40.1)	(37.0)	(6.9)	(2.4)	(0.89)	
18. บริการห้องน้ำ หรือห้องสุขา	33	164	168	46	8	3.40	ปานกลาง
	(7.9)	(39.1)	(40.1)	(11.0)	(1.9)	(0.85)	
19. จุดชมทัศนียภาพชายแดน	37	146	177	53	6	3.37	ปานกลาง

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่า	แปล
	(8.8)	(34.8)	(42.2)	(12.6)	(1.4)	(0.86)	
20. โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข	27	148	163	62	19	3.24	ปานกลาง
	(6.4)	(35.3)	(38.9)	(14.8)	(4.5)	(0.94)	
21. อื่นๆ	8	47	345	16	3	3.10	ปานกลาง
	(1.9)	(11.2)	(82.3)	(3.8)	(0.7)	(0.87)	

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน ที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ บริการตรวจคนเข้าเมือง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 อยู่ในระดับมาก) ด้านการบริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับมาก) และเรื่องป้ายสัญลักษณ์ป้ายบอกทางและสถานที่ท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 อยู่ในระดับมาก)

ตารางที่ 11 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบการบริหารจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน

การบริหารจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
22. บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	61 (14.6)	165 (39.4)	155 (37.0)	20 (4.8)	18 (4.3)	3.55 (0.94)	มาก
23. บริการเบิก – ถอนเงินATM	38 (9.1)	158 (37.7)	167 (39.9)	39 (9.3)	17 (4.1)	3.38 (0.92)	ปานกลาง
24. รับชำระเงินด้วยบัตรเครดิต	30 (7.2)	136 (32.5)	176 (42.0)	56 (13.4)	21 (5.0)	3.23 (0.94)	ปานกลาง
25. การลดค่าบริการด้านตรวจคนเข้าเมือง	35 (8.4)	128 (30.5)	175 (41.8)	66 (15.8)	15 (3.6)	3.24 (0.94)	ปานกลาง
26. บริการกรอกข้อมูลข้ามแดน	31 (7.4)	123 (29.4)	179 (42.7)	65 (15.5)	21 (5.0)	3.19 (0.95)	ปานกลาง

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ด้านการบริหารจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวชายแดนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาได้แก่ บริการเบิก – ถอนเงิน ATM (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อยู่ในระดับ ปานกลาง) และการลดค่าบริการด้านตรวจคนเข้าเมือง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับ ปานกลาง)

ตารางที่ 12 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบบริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน

การบริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
27. ความสะอาดสบายของที่พัก	82 (19.6)	198 (47.3)	102 (24.3)	36 (8.6)	1 (0.2)	3.77 (0.86)	มาก
28. ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของที่พัก	56 (13.4)	181 (43.2)	146 (34.8)	36 (8.6)	0 (0.0)	3.61 (0.82)	มาก
29. การดูแลรักษาความปลอดภัย	55 (13.1)	146 (34.8)	168 (40.1)	48 (11.5)	2 (0.5)	3.49 (0.87)	ปานกลาง
30. ความเหมาะสมของราคาที่พัก	46	168	149	55	1	3.48	ปานกลาง

การบริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปล
	(11.0)	(40.1)	(35.6)	(13.1)	(0.2)	(0.97)	
31. มาตรฐานการให้บริการและการต้อนรับที่ประทับใจ	49	148	159	60	3	3.43	ปานกลาง
	(11.7)	(35.3)	(37.9)	(14.3)	(0.7)	(0.90)	

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ด้านการบริการที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชายแดนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสะอาดสบายของที่พัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมา ได้แก่ ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของที่พัก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับ มาก) และด้านการดูแลรักษาความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 อยู่ในระดับ ปานกลาง)

ตารางที่ 13 แสดงระดับความพึงพอใจขององค์ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดน

กิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดน	ระดับความพึงพอใจ (คะแนน)					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
32. คาราวานท่องเที่ยวรถยนต์/รถจักรยานยนต์/จักรยาน	39	131	159	64	26	3.22	ปานกลาง
	(9.3)	(31.3)	(37.9)	(15.3)	(6.2)	(1.01)	
33. เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	39	188	153	33	6	3.53	มาก
	(9.3)	(44.9)	(36.5)	(7.9)	(1.4)	(0.82)	
34. เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา/วัฒนธรรม/ประเพณี	46	147	168	44	14	3.40	ปานกลาง
	(11.0)	(35.1)	(40.1)	(10.5)	(3.3)	(0.93)	
35. สัมผัสวิถีชีวิตชุมชนชายแดน	33	154	177	41	14	3.36	ปานกลาง
	(7.9)	(36.8)	(42.2)	(9.8)	(3.3)	(0.88)	
36. ช้อปสินค้าชายแดน	34	186	153	38	8	3.48	ปานกลาง
	(8.1)	(44.4)	(36.5)	(9.1)	(1.9)	(0.84)	
37. เที่ยวชมสวนสนุกและกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ	44	177	151	38	9	3.50	มาก
	(10.5)	(42.2)	(36.0)	(9.1)	(2.1)	(0.87)	

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมา ได้แก่ การเที่ยวชมสวนสนุกและกิจกรรมด้านบันเทิงต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.87 อยู่ในระดับ มาก) และการช้

อปปี้งสินค้าขายแดน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับ ปานกลาง)

4.3 พฤติกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย - มาเลเซีย

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย - มาเลเซีย โดยจะประกอบไปด้วยแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
0.00 – 0.83	ระดับความสำคัญไม่สนใจ
0.84 – 1.67	ระดับความสำคัญน้อยที่สุด
1.68 – 2.50	ระดับความสำคัญน้อย
2.51 – 3.34	ระดับความสำคัญปานกลาง
3.35 – 4.17	ระดับความสำคัญมาก
4.18 – 5.00	ระดับความสำคัญมากที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงพฤติกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรม	ระดับพฤติกรรมการใช้จ่าย (คะแนน)						ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สนใจ		
1. เครื่องประดับ	45 (10.7)	78 (18.6)	156 (37.2)	75 (17.9)	20 (4.8)	45 (10.7)	2.80 (1.38)	ปานกลาง
2. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย	40 (9.5)	108 (25.8)	136 (32.5)	78 (18.6)	21 (5.0)	36 (8.6)	2.90 (1.34)	ปานกลาง
3. ใช้บริการร้านอาหาร	50 (11.9)	140 (33.4)	153 (36.5)	54 (12.9)	11 (2.6)	11 (2.6)	3.31 (1.08)	มาก
4. ที่พัก/โรงแรม	49 (11.7)	123 (29.4)	127 (30.3)	67 (16.0)	23 (5.5)	30 (7.2)	3.04 (1.33)	ปานกลาง
5. ยานพาหนะในการเดินทาง	45	117	141	74	27	15	3.08	ปานกลาง

กิจกรรม	ระดับพฤติกรรมการใช้จ่าย (คะแนน)						ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่สนใจ		
	(10.7)	(27.9)	(33.7)	(17.7)	(6.4)	(3.6)	(1.20)	
		)	)	)			)	
6. กิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	44 (10.5)	103 (24.6)	129 (30.8)	81 (19.3)	25 (6.0)	37 (8.8)	2.88 (1.37)	ปานกลาง
		)	)	)			)	
7. กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	34 (8.1)	109 (26.0)	138 (32.9)	92 (22.0)	23 (5.5)	23 (5.5)	2.93 (1.23)	ปานกลาง
		)	)	)			)	
8. สป่า นวด กิจกรรมผ่อนคลาย	31 (7.4)	92 (22.0)	136 (32.5)	89 (21.2)	32 (7.6)	39 (9.3)	2.72 (1.34)	ปานกลาง
		)	)	)			)	
9. สินค้าที่ระลึกของประเทศเพื่อนบ้าน	30 (7.2)	119 (28.4)	149 (35.6)	78 (18.6)	22 (5.3)	21 (5.0)	2.99 (1.19)	ปานกลาง
		)	)	)			)	
10. ของฝากจำพวกอาหารขนม ผลไม้	34 (8.1)	139 (33.2)	150 (35.8)	64 (15.3)	15 (3.6)	17 (4.1)	3.15 (1.14)	ปานกลาง
		)	)	)			)	

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการ ที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การใช้บริการร้านอาหาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 อยู่ในระดับ มาก) รองลงมาได้แก่ การซื้อของฝากจำพวกอาหาร ขนม ผลไม้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 อยู่ในระดับ ปานกลาง) และ การใช้จ่ายเป็นค่ายานพาหนะในการเดินทาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 อยู่ในระดับ ปานกลาง) ส่วนกิจกรรมการใช้จ่ายอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเรื่องที่พักโรงแรม ค่าใช้จ่ายสินค้าที่ระลึกของประเทศเพื่อนบ้าน กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย กิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เครื่องประดับ และ สป่า นวด กิจกรรมผ่อนคลาย ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงปัจจัยสำคัญในการเลือกประเทศเพื่อเดินทางท่องเที่ยว

ปัจจัยในการเลือกประเทศเพื่อเดินทางท่องเที่ยว			
แหล่งท่องเที่ยว	186	20.5%	
ความคุ้มค่า	242	26.7%	
ความสะอาด	20	2.2%	
สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ	51	5.6%	
ความสะดวกในการเดินทางภายในประเทศ	30	3.3%	
กิจกรรมทางการท่องเที่ยว	35	3.9%	
ความปลอดภัย	10	1.1%	
ความเป็นมิตรของคนท้องถิ่น	101	11.1%	
อื่นๆ	91	10.0%	
รวม	908	100.0%	

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญในการเลือกประเทศเพื่อเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยความคุ้มค่า คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ ปัจจัยความเป็นมิตรของคนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 11.1 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ เรียงตามลำดับได้แก่ ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวภายในประเทศ ปัจจัยกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางภายในประเทศ ปัจจัยเรื่องความสะอาด และปัจจัยด้านความปลอดภัย ตามลำดับ

4.4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทางการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทางการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียจากนักท่องเที่ยว ที่ได้เสนอแนะข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยนักท่องเที่ยวมี ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ระดับปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียครั้งนี้

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือใช้บริการที่เกี่ยวข้องของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย- มาเลเซีย โดยจะประกอบไปด้วย

แบบสอบถามที่เป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
0.00 – 0.83	ระดับความสำคัญไม่สนใจ
0.84 – 1.67	ระดับความสำคัญน้อยที่สุด
1.68 – 2.50	ระดับความสำคัญน้อย
2.51 – 3.34	ระดับความสำคัญปานกลาง
3.35 – 4.17	ระดับความสำคัญมาก
4.18 – 5.00	ระดับความสำคัญมากที่สุด

ตารางที่ 16 แสดงระดับปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียของนักท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรคในการ ท่องเที่ยว	ระดับความรุนแรง						ค่า เฉลี่ย	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ไม่ สนใจ		
การคมนาคม	43 (10.3)	141 (33.7)	135 (32.2)	47 (11.2)	24 (5.7)	29 (6.9)	3.11 (1.30)	ปานกลาง
โครงสร้างพื้นฐาน	30 (7.2)	102 (24.3)	177 (42.2)	68 (16.2)	24 (5.7)	18 (4.3)	2.98 (1.14)	ปานกลาง
ความปลอดภัย	40 (9.5)	120 (28.6)	139 (33.2)	77 (18.4)	25 (6.0)	18 (4.3)	3.05 (1.21)	-ปานกลาง
ความไม่สะดวกสบาย	34 (8.1)	105 (25.1)	133 (31.1)	93 (22.2)	29 (6.9)	25 (6.0)	2.87 (1.26)	ปานกลาง
เทคโนโลยีสารสนเทศ	33 (7.9)	104 (24.8)	157 (37.5)	71 (16.9)	30 (7.2)	24 (5.7)	2.92 (1.23)	ปานกลาง

จากตารางดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระดับปัญหาและอุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยระดับปัญหาและอุปสรรคที่นักท่องเที่ยวเห็นว่ารุนแรงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคการคมนาคม (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.30 อยู่ในระดับปานกลาง) รองลงมาได้แก่ ปัญหาความปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 อยู่ในระดับปานกลาง) และปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 อยู่ในระดับปานกลาง) ตามลำดับ

4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรังฟังความคิดเห็นจากภาคีที่เกี่ยวข้อง อาทิ แกนนำชุมชนในพื้นที่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ และตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยได้จัดการประชุมกลุ่มย่อยในส่วนของพื้นที่ด้านชายแดนของพื้นที่จังหวัดสงขลา (จำนวน 3 พื้นที่ คือ ด้านสะเดา ด้านปาดังเบซาร์ และด้านบ้านประกอบ) และจังหวัดสตูล (จำนวน 3 พื้นที่ คือ ด้านตำมะลัง ด้านวังประจัน และด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ) ประกอบกับการประมวลผลจากการตอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และองค์ประกอบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าว สามารถสรุปประเด็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดนดังกล่าวได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 17 แสดงสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดน

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค
ด้านสะเดา	1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด้านในบางประเด็นยังไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพ อาทิ ช่องทางจราจร ผิวจราจร ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายชี้ทาง ป้ายชี้แจ้งขั้นตอนและวิธีการในการผ่านข้ามแดน จุดให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น 2. ปัญหาความล่าช้าในการทำพิธีการผ่านข้ามแดนในช่วงเทศกาลต่างๆ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงดังกล่าว 4. ปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีหลายมาตรฐาน 5. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสินค้าและพิธีการศุลกากร 6. ปัญหาการขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน 7. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้านพรมแดนสะเดา 8. ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียในการ

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค
	ให้บริการของรถตู้/รถบัสสำหรับการข้ามแดนเพื่อให้การบริการนักท่องเที่ยว 9. ปัญหาการลักลอบนำเข้าสิ่งเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย เช่น ใบกระท่อม , น้ำมันเถื่อน, สัตว์ป่า เช่น ตัวนึ่ง เป็นต้น
ด้านปาดังเบซาร์	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานบางส่วนบริเวณพื้นที่ด่าน เช่น พื้นที่ในการจอดรถขนส่งสินค้า และรถยนต์ทั่วไปไม่เพียงพอ, ช่องทางจราจรที่คับแคบเนื่องจากการจอดรถขนส่งสินค้าสองข้างทาง รวมถึงความทรุดโทรมของถนนกาญจนวนิชที่เข้าสู่ด่านในบางช่วง เป็นต้น 2. ขาดระบบขนส่งสาธารณะในการเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ วัดถ้ำเขารูปช้าง 3. การขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน 4. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านพรมแดนสะเดา
ด้านประกอบ	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของเส้นทางถนนที่เข้าสู่ด่านยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง และบางจุดมีปัญหาด้านการเวนคืนที่ดิน จึงทำให้การก่อสร้างล่าช้า 2. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร สถานีบริการน้ำมัน ธนาคาร/ตู้กดเงินสด (ATM) ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยว 4. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสินค้าและพิธีการศุลกากร 5. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป
ด้านตำมะลัง	1. ปัญหาเรื่องน้ำบริเวณท่าเทียบเรือยอร์ทมีความตื้นเขิน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวได้อย่างคุ้มค่ากับการลงทุน และขาดโอกาสในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 2. ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านข้ามแดนเป็นจำนวนมาก ทำให้เที่ยวการเดินทางเรือไม่เพียงพอกับ

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค
	ความต้องการ 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่ครอบคลุมทั่วถึง 4. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป 5. ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้านต่ำมะลิ่ง 6. ระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยทางน้ำในบางส่วนยังขาดมาตรฐานในการรับรองด้านการท่องเที่ยว
ด้านวังประจัน	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณด้านวังประจันมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายช่องจราจรในการข้ามผ่านแดนได้ 2. ขาดระบบการบริหารจัดการด้านการจราจร และการจอดรถ ทำให้มีการจอดรถบัส และรถยนต์ของนักท่องเที่ยว และผู้ข้ามผ่านแดนที่ไม่เป็นระเบียบกีดขวางทางจราจร 3. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารรับรองนักท่องเที่ยว, ป้ายชี้แจงรายละเอียดขั้นตอน ข้อปฏิบัติในการข้ามผ่านแดน, จุดบริการข้อมูลข่าวสาร, สถานีบริการน้ำมัน, ธนาคาร/ตู้กดเงินสด (ATM) เป็นต้น 4. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 5. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป 6. ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้าน 7. ขาดระบบดูแลรักษาความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่านข้ามแดน 8. ขาดการให้ดำเนินงานด้านการบริการในการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค
	และผู้เดินทางในรูปแบบ One Stop Service
ด้านผ่านปรนเกาะหลีเป๊ะ	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการ เช่น อาคารที่ทำการด่านผ่อนปรนบนเกาะหลีเป๊ะซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารชั่วคราว และไม่มีที่นั่งเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว 2. ข้อจำกัดของพื้นที่ของโป๊ะกลางน้ำสำหรับการพักเรือโดยสารข้ามเกาะทำให้เกิดปัญหาความหนาแน่นในช่วงที่มีปริมาณของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายและอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยวได้ในอนาคต 3. จำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ข้ามแดนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว 4. ขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว 5. ปัญหาการขาดการบูรณาการขององค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้าน ทั้งในเชิงนโยบาย /กฎหมาย/กฎระเบียบ ส่งผลทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ 6. ปัญหาความคุ้มค่าและประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งจะเกิดแก่พื้นที่ในการเปิดด่านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากประโยชน์ส่วนใหญ่มักตกอยู่กับนักธุรกิจรายใหญ่ หรือคนบางกลุ่มซึ่งทำธุรกิจเชื่อมโยงกับเกาะลังกาวิ รวม ถึง การ เข้า มา ใช้ ท ร ั พ ย า ก ร ด้ า น การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่คืนผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายให้กับพื้นที่เกาะหลีเป๊ะโดยรวมค่อนข้างน้อย 7. ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวแก่พื้นที่เกาะหลีเป๊ะ
ด้านเบตง	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของบริเวณช่องทางเข้าออกด่านเบตง ซึ่งค่อนข้างมีพื้นที่จำกัด รวมถึงที่จอดรถสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางข้ามแดนมีพื้นที่จำกัด ในช่วงเทศกาลจะก่อให้เกิดปัญหาการที่จอดรถไม่เพียงพอกับความต้องการ 2. ปัญหาการขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ที่จะนำมาใช้ในการ

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค
	ให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว และผู้ที่เดินทางผ่านข้ามแดน 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 4. ปัญหาเหตุการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ส่งผลต่อความไม่มั่นใจในการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวในช่วงมีเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมถึงการตรวจตราที่เข้มงวดมากขึ้นในช่วงเกิดเหตุการณ์ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางผ่านข้ามแดน 5. ปัญหาการลักลอบนำสินค้าและสิ่งผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด เป็นต้น
ด่านสุโขทัย	1. ปัญหาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมบริเวณด่าน เนื่องจากพื้นที่ด่านติดกับแม่น้ำสุโขทัย จึงก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวในบางฤดูกาล 2. ปัญหาความเสื่อมโทรมและภูมิทัศน์บริเวณด่านที่ไม่ได้รับการดูแลหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3. ปัญหาการจราจรที่หนาแน่นบริเวณด่านในช่วงเวลาเร่งด่วนของการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ 4. ปัญหาเหตุการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวในช่วงมีเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมถึงการตรวจตราที่เข้มงวดมากขึ้นในช่วงเกิดเหตุการณ์ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางผ่านข้ามแดน 5. ปัญหาการขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ที่จะนำมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว และผู้ที่เดินทางผ่านข้ามแดน
ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง	เนื่องจากในปัจจุบันด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทองปิดให้บริการผ่านข้ามแดน อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่มั่นคงในพื้นที่ จึงยังไม่พบปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในมิติของการท่องเที่ยว รวมถึงการค้าและการลงทุน

4.5 ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยสามารถสรุปผลจากการศึกษาได้ดังนี้

4.5.1 สถานการณ์การค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

สถานการณ์การเติบโตของการค้าชายแดนมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดการค้าการลงทุนตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย แต่ด้วยสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้มูลค่าความเติบโตน้อยกว่าที่ควรจะเป็น โดยประเทศไทยและมาเลเซียนั้น ต่างเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญระหว่างกันโดยอาศัยจุดแข็งด้านเศรษฐกิจในการส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนระหว่างกัน รวมทั้งร่วมกันขยายการลงทุนในประเทศที่สามเพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ ธุรกิจการค้าชายแดนที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทร้านค้าท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก โดยสินค้าที่ทำการซื้อขายเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า ผัก ผลไม้ และขนมขบเคี้ยว ลักษณะสถานที่ทำการค้าส่วนใหญ่เป็นตึกแถว บ้านเรือน แผงลอย รวมถึงการเปิดท้ายรถขายของ รูปแบบการค้ามีลักษณะซื้อขายโดยมีสถานที่ตั้งแน่นอน และนัดพบตามตลาดนัดบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ทำการซื้อขายโดยตรงไม่ผ่านนายหน้าบุคคลที่ซื้อสินค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจากชาวพื้นเมืองในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปัจจุบันการซื้อขายสินค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น รัฐบาลและผู้ประกอบการธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการเตรียมความพร้อมในอนาคตรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดน ประกอบด้วย การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน การร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ลดภาษีการค้าระหว่างกัน การขยายฐานการผลิตเพิ่มขึ้น การขยายพื้นที่ค้าขายเพิ่มขึ้น การเร่งสร้างเส้นทางเพิ่มขึ้นเพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าให้สะดวก รวดเร็ว การลดขั้นตอน พิธีการทางศุลกากรให้น้อยลง การเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย การขยายแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ การเจรจาอนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทยสามารถเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศมาเลเซียโดยไม่จำกัดโควตา รวมถึงการขยายด่านศุลกากรเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการขนถ่ายสินค้าข้ามแดนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5.2 นโยบายและกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการศึกษาพบว่า นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย มีความเกี่ยวข้องกับ

แผนพัฒนามาเลเซีย ฉบับที่ 10 (the Eleventh Malaysia Plan) ปี 2559-2563 ซึ่งเป็นแผนนโยบายเศรษฐกิจระยะยาวของมาเลเซีย และแผนพัฒนาอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (the Third Industrial Master Plan: IMP3) ปี 2549-2563 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 11 ของมาเลเซียเป็นแผน 5 ปีสุดท้ายก่อน บรรลุเป้าหมายการยกสถานะเป็นประเทศพัฒนาแล้วในปี 2563 โดยมาเลเซียได้แถลงแผนปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Transformation Program) เพื่อนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง ภายในปี 2563 โดยตั้งเป้าหมายให้เศรษฐกิจมาเลเซียมีอัตราการขยายตัวให้ได้ร้อยละ 6 ต่อปี เพื่อให้รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นจากระดับ 6,700 เหรียญสหรัฐ/คน/ปี เป็น 15,000 เหรียญสหรัฐ / คน / ปี ซึ่งเป็นระดับรายได้ที่ธนาคารโลกถือว่า เป็นระดับของประเทศที่มีรายได้สูง การดำเนินการตามแผนดังกล่าว มาเลเซียจะพัฒนาให้ภาคการค้าบริการเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจของประเทศ สร้างงานใหม่ และมุ่งทำให้การเติบโตของประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ มาเลเซียยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และติดอันดับความน่าเชื่อถือและน่าลงทุนเป็นอย่างยิ่งโดยโลกที่นำมาสู่ความสำเร็จของมาเลเซียคือ การลงทุนทั้งภายในและระหว่างประเทศซึ่งขยายตัวอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของมาเลเซียที่มีพรมแดนติดต่อกับ บริเวณภาคใต้ของไทย มาเลเซียนับว่าเป็นตลาดที่ยังมีโอกาสดึงดูดอีกมากสำหรับการลงทุนจากประเทศไทย นโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของมาเลเซีย ประกอบด้วย

1. เปิดรับการค้า การลงทุน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากตะวันตก เพื่อพัฒนาประเทศไปสู่การเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี ค.ศ. 2020 (vision 2020) ตามที่ ดร.มหาธีร์ ได้วางเป้าหมายไว้
2. ใช้นโยบายการเมืองนำเศรษฐกิจเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์และโอกาสทางการค้าแก่ประเทศ และ
3. ขยายการติดต่อด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อลดการพึ่งพาสหรัฐฯ และ ยุโรป

มาเลเซียประสบความสำเร็จอย่างสูงในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ โดยในปี 2557 การลงทุน ทางตรงในมาเลเซียอยู่ที่ 10,608 ล้านเหรียญสหรัฐฯ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้าไปสู่ มาเลเซียสูงเป็นอันดับสี่ เมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ในอาเซียน หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมการลงทุน ของมาเลเซีย คือ Malaysian Investment Development Authority หรือมีชื่อย่อว่า MIDA

กฎระเบียบที่กำกับดูแลการลงทุนในมาเลเซียทั้งจากในประเทศและต่างประเทศได้แก่ Promotion of Investments ACT (PIA) และ Industrial Co-ordination Act (ICA) โดย PIA จะกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับการจัดตั้งธุรกิจในกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางกิจกรรมรวมทั้งการส่งเสริมการ ส่งออก สำหรับ ICA 2518 ในภาคการผลิตของมาเลเซีย และกำหนดให้กิจการการผลิตขนาดใหญ่ต้องขออนุญาตประกอบการ

ทั้งนี้ มาเลเซียมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนในหลายลักษณะที่เป็นการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักลงทุนทั้งที่เป็นชาวมาเลเซียและนักลงทุนต่างชาติประกอบธุรกิจหลากหลาย รวมถึงการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในมาเลเซียได้ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนในมาเลเซีย ได้แก่

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธุรกิจ ตาม Companies Act 1965 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและควบคุมบริษัทในมาเลเซีย ประกอบไปด้วยบทบัญญัติเรื่องการจดทะเบียนบริษัท และการประกอบธุรกิจในมาเลเซีย โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถจัดตั้งธุรกิจในประเทศมาเลเซียเป็นบริษัทจำกัดโดยการแบ่งหุ้น (Company Limited by Shares) ซึ่งอาจจะเป็นบริษัทเอกชนหรือบริษัทมหาชน บริษัทจำกัดโดยการประกัน (Company Limited by Guarantee) และบริษัทไม่จำกัดความรับผิด (Unlimited Company) รวมถึงการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Liability Partnership : LLP) เป็นลักษณะธุรกิจแบบใหม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัด ปี 2555 (Limited Liability Partnerships 2012) อันมีลักษณะ

เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากหุ้นส่วนทั้งหมด ทั้งยังสามารถจัดตั้งห้างที่มีหุ้นส่วนเพียงรายเดียว (Sole Proprietorship) หรือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Partnership) เป็นห้างฯ ที่ไม่จำเป็นต้องจัดตั้งเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก แต่จำเป็นต้องจดทะเบียนไว้ต่อนายทะเบียนธุรกิจบริษัทร่วมทุน (Joint Venture) สาขาของบริษัทต่างชาติ (Branch of Foreign Company)

2. กฎหมายการลงทุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

Free Zones Act 1990 ให้สิทธิบริษัทที่ประกอบการในเขต ปลอดภาษี ผ่านขั้นตอนพิธีการทางศุลกากรขั้นต่ำและได้รับยกเว้นอากรนำเข้า ในการนำเข้าวัตถุดิบ ส่วนประกอบ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการ ผลิตโดยตรง และมีขั้นตอนพิธีการทางศุลกากรในการส่งออกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ที่ไม่ยุ่งยาก

Price Control and Anti-Profiteering Act 2011 กำหนดให้ กระทรวงคุ้มครองผู้บริโภค สหกรณ์ และการค้าภายใน (Ministry of Domestic Trade, Co-operatives and Consumerism) เป็นผู้ควบคุมราคาน้ำมันเบนซิน ดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม น้ำตาล แป้ง และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารหลัก จะต้องอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมราคา โดยเฉพาะช่วงเทศกาลต่างๆ

3. กฎหมาย กฎระเบียบ และ นโยบายเฉพาะรายสาขา ที่เกี่ยวกับการลงทุนในรายสาขา เช่น สาขา โทรคมนาคม สาขขั้นตอนการเข้ามาลงทุน ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

Ministry of International Trade and Industry: MITI มีหน้าที่ ส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ของมาเลเซียในเวทีการค้าระหว่างประเทศ กระตุ้นการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรม และเสริมสร้างความเจริญเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจของมาเลเซีย

Malaysian Industrial Development Authority : MIDA เป็น องค์กรหลักระดับกระทรวงของรัฐบาลมาเลเซียมีหน้าที่ส่งเสริมและประสานงาน การพัฒนาทางอุตสาหกรรมใน

มาเลเซีย เป็นที่ติดต่อกับจุดแรกสำหรับนักลงทุน ที่ตั้งใจจะมาประกอบการผลิต หรือให้บริการเกี่ยวกับการผลิตในมาเลเซีย

Ministry of Finance มีหน้าที่กำหนด วางแผน และการนำไป ปฏิบัติ ซึ่งนโยบาย การคลังและงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างยั่งยืน พัฒนาความสามารถในการ พัฒนาทางเศรษฐกิจของชาติ และ รับประกันการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมทางการเงิน

สำหรับสาขาอื่นๆ ได้มีกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำกับดูแล การยื่นคำขออนุญาต ลงทุน เช่น ด้านโทรคมนาคม การบริการทางการเงิน เป็นต้น

ทั้งนี้ เงื่อนไขและระยะเวลาของขั้นตอนการลงทุนมีว่าบริษัทที่มีความประสงค์ประกอบ ธุรกิจ ใน จะต้องจดทะเบียน จัดตั้งบริษัทกับ Companies Commission ของมาเลเซียภายใต้ Companies Act 1965 บริษัทด้านการผลิตทั้งหมดที่มีเงินลงทุนจากผู้ถือหุ้น 2.5 ล้านริงกิต หรือ มากกว่านั้น หรือมีลูกจ้างตั้งแต่ 75 คนขึ้นไป ต้องขอใบอนุญาตการผลิต ภายใต้ Coordination Act 1975 คำขอใบอนุญาตการผลิตและการยื่นขอสิทธิประโยชน์ทางการลงทุน และใบอนุญาตทำงาน ของแรงงานต่างชาติ (Expatriate Post) ให้ยื่นขอต่อ Malaysian Industrial Development Authority (MIDA) คำขอใบอนุญาตการผลิตสำหรับโครงการใหม่และสำหรับการขยาย/ กระจาย โครงการสำหรับอุตสาหกรรมในสาขาที่ไม่มีความอ่อนไหวจะได้รับอนุญาตโดยอัตโนมัติภายใน 2 วัน ทำการ นับจากวันที่ได้รับข้อมูลครบถ้วน ส่วนคำขอ ในสิทธิประโยชน์และใบอนุญาตทำงาน และคำ ขอใบอนุญาตสำหรับอุตสาหกรรม ที่อ่อนไหวจะใช้เวลาในการพิจารณาโดยเฉลี่ยไม่เกิน 8 อาทิตย์ นับ จากวันที่ยื่นคำขอ

ทั้งนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของมาเลเซีย - ภาษีอากร รายได้ที่บุคคลหรือนิติบุคคลได้รับจากการดำเนินงานในมาเลเซีย จะต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงิน ได้สำหรับแหล่ง รายได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษี ได้แก่ - กำไรจากการค้าหรือการดำเนินธุรกิจ - ค่าจ้างและเงินเดือน - การจ่ายเงินปันผล และดอกเบี้ย - ค่าเช่าและเงินส่วนแบ่ง - บำเหน็จบำนาญ เบี้ยรายปี และเงินได้ อื่นๆ - กำไรอื่นๆ สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นนอกประเทศมาเลเซียไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ยกเว้นนิติ บุคคลในธุรกิจธนาคาร ประกันภัย การขนส่งทางทะเลและทางอากาศ ต้องนำรายได้ที่เกิดจากนอก ประเทศมาคำนวณภาษีด้วย ทั้งนี้ รายได้ดังกล่าวสามารถนำมาหักลดหย่อนตามรายละเอียดที่ระบุไว้ ใน Income Tax Act 1967 ก่อนที่จะนำมา คำนวณภาษี - ภาษีเงินได้นิติบุคคล บริษัทท้องถิ่นและ บริษัทต่างชาติที่มีรายได้จากการดำเนินธุรกิจในมาเลเซียต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งในปี 2551 รัฐบาลได้ปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลลงเหลือร้อยละ 26 และปี 2552 ลดลงเหลือร้อยละ 25 จากปี 2550 ที่เก็บในอัตราร้อยละ 27 ยกเว้นในธุรกิจปิโตรเคมีขั้นต้น เสียภาษีในอัตราร้อยละ 38 - ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา บุคคลผู้มีรายได้ที่เกิดขึ้นในมาเลเซียต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดย ชาว ต่างชาติให้คำนวณภาษี เฉพาะรายได้ที่เกิดขึ้นในมาเลเซียเท่านั้น ซึ่งอัตราที่จัดเก็บขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียตามที่ระบุไว้ใน Income Tax Act 1967 แต่โดยทั่วไป ชาวต่างชาติ

ที่อยู่ในมาเลเซียเกินกว่า 182 วัน จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราเดียวกับคนท้องถิ่น ส่วนชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียไม่ถึง 182 วัน ต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 28 โดยไม่มีสิทธิหักค่าลดหย่อน แต่อาจได้ส่วนลดค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้กับรัฐบาลในกรณีที่มิไบบอนุญาต ทำงาน (Work Permit) สำหรับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของมาเลเซีย เป็นอัตราภาษีแบบก้าวหน้าตั้งแต่ร้อยละ 0-28 แต่สามารถหักลดหย่อนได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 - ภาษีการขายสินค้า (Sales Tax) ภาษีการขาย (Sales Tax) เป็นภาษีที่เก็บจากการผลิตหรือการนำเข้าในอัตราร้อยละ 10 ยกเว้น สินค้าอุปโภคบริโภคและวัสดุก่อสร้างบางรายการเก็บในอัตราร้อยละ 5 หรือไม่เก็บเลย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 20 บุหรี่ ร้อยละ 25 สินค้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและกีฬา หนังสือ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งผู้ประกอบการที่มียอดขายต่ำกว่า 1 แสนริงกิตต่อปีไม่ต้องเสียภาษีการขาย นอกจากนี้ ยังมีรายละเอียดของภาษีการขายอื่นๆ ซึ่งระบุอยู่ใน กฎหมาย Sales Tax Act 1972

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า มาเลเซียมีนโยบายเปิดกว้างด้านการค้าการลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนจากต่างประเทศอย่างมาก มีการให้สิ่งจูงใจทางภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมในอุตสาหกรรมหลายประเภท เช่น ภาคการผลิต การเกษตร การท่องเที่ยว การวิจัยและพัฒนา การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การฝึกอบรม ภาคบริการ และหากเป็นการลงทุนในธุรกิจบริการโดยใช้ประโยชน์ ภายใต้ความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (AFAS) สมาชิกอาเซียนก็จะได้แต้มต่อเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับนักลงทุนต่างชาติที่ไม่ใช่สมาชิกอาเซียน

4.5.3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย

1) ปัญหาการขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกบริเวณด่านชายแดนรวมถึงพื้นที่เชื่อมโยง อาทิ เส้นทางถนนและระบบการจราจรที่มีประสิทธิภาพ ระบบไฟฟ้าและแสงสว่างที่เพียงพอ ระบบการติดต่อสื่อสารสาธารณะที่ทันสมัย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อที่จะใช้ในการรองรับและเสริมศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่

2) ปัญหาความล่าช้าในการเจรจาข้อตกลงด้านการค้าการลงทุน รวมถึงการวางแผนพัฒนาเพื่อ และยกระดับการค้าและการลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

3) ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียซึ่งขาดความเป็นองค์กรรวม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยงขาดประสิทธิภาพ

4) ปัญหาความทับซ้อนและความไม่เป็นเอกภาพในบทบาทหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบบริเวณด่านชายแดน

4.5.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย

- 1) การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการอำนวยความสะดวกต่างๆ บริเวณด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อรองรับและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานด้านการค้า และการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- 2) การกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการค้าการลงทุนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนไทย-มาเลเซีย อย่างต่อเนื่องภาคใต้การเชื่อมโยงผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม
- 3) การสร้างกลไก กำกับและดูแลผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการกำหนดนโยบายของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการได้
- 4) การพัฒนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง

4.6 ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

4.6.1 การวิเคราะห์ตัวแบบ Diamond Model เขตพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามันในมิติการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนพื้นที่สตูล (เชื่อมโยงจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง)

สถานการณ์การท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดยภาพรวมของการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และ สตูล มีจุดเด่นด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวิถีชีวิตที่หลากหลาย โดยมีจังหวัดภูเก็ต เป็นศูนย์กลางหลักของการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน จากการศึกษาตัวเลขผู้เยี่ยมชมเยือนจะเห็นได้ว่า จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา ถือเป็นจังหวัด ท่องเที่ยวหลักของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันรวมถึงในระดับประเทศ เพราะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลกและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวต่างชาติ อย่างไรก็ตาม จังหวัดพังงายังมีจำนวนนักท่องเที่ยวไม่มากนักเมื่อเทียบกับจังหวัดภูเก็ต และกระบี่ ในขณะที่จังหวัดตรังและสตูล แม้ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักในตลาดต่างประเทศแต่มีแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติรู้จักในนามของจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ เกาะหลีเป๊ะ ซึ่งเป็นที่รู้จักดีในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย และการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการเติบโตที่ดีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่กำลังได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และมีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่อยู่ความนิยมของตลาดต่างประเทศเช่นกัน ซึ่งในปัจจุบันมีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงพื้นที่อย่างเข้มข้น ประกอบกับจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวหลักทางด้านหาดทราย ชายทะเลในฝั่งทะเลอันดามันของภาคใต้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงการพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ครบครัน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเป็นจำนวนมาก และยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่

สามารถเชื่อมโยงทั้งทางบก ทางเรือ ไปยังเมืองรองด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อันดามัน ทั้ง กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล โดยเฉพาะจังหวัดสตูล ซึ่งมีด่านชายแดนทั้งทางบกและทางทะเลที่สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวโดยข้ามผ่านจากด่านชายแดนของจังหวัดสตูล ทั้งด่านตำมะลัง และด่านวังประจัน ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง

4.6.1.1 เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ด้านเงื่อนไขปัจจัยการผลิตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล มีศักยภาพสำคัญ คือ 1) ด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่นในภูมิภาค ซึ่งมีทั้งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่มีชื่อเสียง แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยการผลิตที่มีความน่าสนใจต่อการเชื่อมโยง การท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียในครั้งนี้ คือ 2) ศักยภาพด้านการให้บริการทางการท่องเที่ยวมูลค่าสูงแก่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย เช่น การท่องเที่ยวกลุ่มประชุมสัมมนา กลุ่มคาราวานท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัวและรถเช่า และ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ 3) การประกาศนโยบายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันให้เป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก บนฐานของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้านการเกษตร และความเข้มแข็งของชุมชน” โดยมียุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งเน้น การพัฒนาโครงสร้างและบริการ พื้นฐานที่สำคัญตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการพัฒนาสินค้าและบริการ ด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านภาคการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม สังคม รวมถึงการบริหารจัดการด้านการตลาดเชิงบูรณาการ โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะเป็นส่วนหนุนเสริม และผลักดันการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามันให้เกิดความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

4.6.1.2 ปัจจัยอุปสงค์ (Demand Conditions)

จากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวปัจจุบันของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน นั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ของจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวรองซึ่งอยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดยในปัจจุบันจังหวัดสตูลได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่อุทยานธรณีโลก ซึ่งมีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า และอำเภอมะนัง โดยพื้นที่ดังกล่าวนี้ นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เชิงธรณีวิทยา รวมถึงประวัติศาสตร์ทางธรรมชาติของพื้นที่อันดามันได้อย่างดียิ่ง รวมถึงเป็นการเพิ่มทางเลือกใหม่ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจได้เดินทางมาสัมผัสและเรียนรู้ในเชิงลึกได้ต่อไป โดยประเด็นสำคัญที่เป็นปัจจัยอุปสงค์ คือ 1) นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมา

ท่องเที่ยวในจังหวัดสตูล มีความประสงค์ที่จะเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ ของพื้นที่อันดามันด้วย คือ จังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต รวมถึงพื้นที่จังหวัดนอกเขตอันดามันอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับจังหวัดสตูล เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง เป็นต้น โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังพื้นที่ดังกล่าว อาทิ เมืองหาดใหญ่ เมืองเก่าสงขลา ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และทะเลน้อย ในจังหวัดพัทลุง เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียนิยมขับรถส่วนตัวเพื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเป็นจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการบริการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานในระดับสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.6.1.3 ปัจจัยบริบทกลยุทธ์การแข่งขัน (Strategy, structure, and rivalry)

จากการดำเนินการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด ภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล นั้น ปัจจุบันยังขาดการเชื่อมโยงในเชิงโครงสร้างด้านการบริการการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน อาทิ ระบบการขนส่งสาธารณะเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่อย่างครอบคลุมและทั่วถึง อีกทั้งมาตรฐานในการให้บริการของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ยังขาดความเป็นสากล รวมถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวร่วมกันในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน โดยการส่งเสริมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ยังเป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ในบางพื้นที่ของเขตอันดามัน โดยเฉพาะเมืองท่องเที่ยวหลักที่มีนักท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว ซึ่งส่งผลต่อการเฉพาะการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในเมืองท่องเที่ยวหลักสู่เมืองท่องเที่ยวรองยังทำได้ไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร อีกทั้งการบูรณาการการทำงานและการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยังขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรมในเชิงการปฏิบัติ รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นๆ ของภาคใต้ และภูมิภาคอื่นๆ ด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกลยุทธ์การขับเคลื่อนและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน และภายนอกเขตพื้นที่ โดยใช้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มเข้ามาเป็นส่วนเชื่อมโยง เช่น การท่องเที่ยวกลุ่มประชุมสัมมนา (MICE) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบที่เป็นการผสมผสานกันของ Meeting (การประชุม) Incentive (การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล) Convention (การจัดประชุมนานาชาติ) และ Exhibition (การจัดนิทรรศการ) ให้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เป็นต้น โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกลุ่มประชุมสัมมนาจากพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สู่พื้นที่เมืองท่องเที่ยวรองในเขตอันดามัน เช่น สตูล ตรัง เป็นต้น นอกจากนั้นควรมีการบูรณาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับมาเลเซีย ในลักษณะของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) และคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น ไทย-มาเลเซีย เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผ่านด่านชายแดนที่มีศักยภาพร่วมกัน

4.6.1.4 ปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเนื่อง (Related and Supporting Industries)

จากการที่รัฐบาลมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำแนวทางการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย ภายใต้กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ครอบคลุม 8 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้ามพลาด และพื้นที่เมืองชายแดน โดยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันนั้น มีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการโครงสร้างและบริการพื้นฐานตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของ ภาคการเกษตร วิสาหกิจชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและสังคม และ 3) การบริหารจัดการด้านการตลาดเชิงบูรณาการ จากนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ การพัฒนาสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับบริบทและฐานทรัพยากรพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการด้านการตลาดอย่างบูรณาการ ซึ่งจะเป็นทิศทางที่ดีในการส่งเสริมและผลักดันการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่และเชื่อมโยงสู่พื้นที่ท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

4.6.2 การวิเคราะห์ตัวแบบ Diamond Model กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในมิติการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนพื้นที่จังหวัดสงขลา (เชื่อมโยงจังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช)

สถานการณ์การท่องเที่ยวของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ประกาศให้เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นใหม่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ซึ่งเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช โดยพื้นที่ดังกล่าวนี้มีจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทั้ง เขา ป่า นา เล (ทะเลสาบ) จึงส่งผลให้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีศักยภาพการท่องเที่ยวทั้งในเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน โดยมีจังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางหลักด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการค้าและการลงทุนในธุรกิจที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2561 จังหวัดสงขลา มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นจำนวน 6,302,363 คน ซึ่งมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 136,505.28 ล้านบาท สืบเนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย โดยผ่านด่านชายแดนที่สำคัญ คือ ด่านชายแดนสะเดา ด่านชายแดนปาดังเบซาร์ และด่านชายแดนบ้านประกอบ ซึ่งทั้ง 3 ด่านดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย รวมถึงประเทศสิงคโปร์เดินทางผ่านข้ามแดนเข้ามาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล งานประเพณี สำคัญต่างๆ อาทิ เทศกาลสงท่ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลฮารีรายอ เทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียส่วนใหญ่เดินทางมาจากพื้นที่ชายแดนของมาเลเซีย อาทิ รัฐเคดาห์ รัฐปีนัง

รัฐเปอร์ลิส รวมถึงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ผ่านทางด่านชายแดนสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ รวมถึงด่านบ้านประกอบ ของพื้นที่จังหวัดสงขลา สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเมืองเก่ามะละกา เมืองเก่าปีนัง ประเทศมาเลเซีย มายังเมืองเก่าสงขลา จังหวัดสงขลา และเชื่อมต่อไปยังเมืองเก่าภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ได้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มทางเลือกทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจได้เดินทางสัมผัสประสบการณ์ใหม่ด้านการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีเมืองเก่าของทั้งสองประเทศ เป็นต้น

4.6.2.1 เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ด้านเงื่อนไขปัจจัยการผลิตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช มีศักยภาพที่สำคัญ คือ 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยการผลิตที่มีความน่าสนใจต่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียในครั้งนี้ คือ 2) ศักยภาพด้านเส้นทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว หรือคาราวานรถยนต์ รถซูเปอร์คาร์ รถจักรยานยนต์บิ๊กไบท์ เพื่อเดินทางท่องเที่ยวข้ามแดน ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์ นิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยการขับรถเที่ยวแบบเป็นครอบครัว หรือหมู่คณะมากขึ้น นอกจากนี้ 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT ระหว่างประเทศไทย กับประเทศมาเลเซีย รวมถึงประเทศอินโดนีเซีย มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการเชื่อมโยงเส้นทางและความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างประเทศดังกล่าวให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

4.6.2.2 ปัจจัยอุปสงค์ (Demand Conditions)

ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย รวมถึงนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามากยิ่งขึ้น โดยนิยมเดินทางโดยการขับรถเข้ามาเองเป็นส่วนใหญ่และเดินทางเป็นครอบครัว และมาเป็นหมู่คณะ และเมื่อเดินทางข้ามแดนมาถึงจังหวัดสงขลา ก็จะนิยมขับรถยนต์ท่องเที่ยวต่อไปยังจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมานั้น จังหวัดพัทลุงได้ถูกจัดลำดับเมืองรองด้านการท่องเที่ยวของภาคใต้ที่มีการเติบโตด้านการท่องเที่ยวอยู่ในลำดับต้นๆ ของพื้นที่ เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดพัทลุงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยวกระจายลงไปสู่พื้นที่จังหวัดพัทลุงรวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดพัทลุงนั้นยังมีข้อจำกัดด้านที่พักที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการที่จะพักค้างคืนนั้น ด้านที่พักยังมีจำนวนน้อย และยังขาดมาตรฐานที่จะรองรับได้ในระดับสากล ซึ่งส่งผลกับอัตราการพักค้างในพื้นที่จังหวัดพัทลุงยังไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า

ไปยังจังหวัดพัทลุงยังเป็นลักษณะการเดินทางไปเข้ากลับเย็น หรือเดินทางไปพักค้างยังพื้นที่อื่นๆ ทำให้อัตราการใช้จ่ายในพื้นที่จังหวัดพัทลุงยังทำได้ไม่เต็มศักยภาพเท่าที่ควร

4.6.2.3 ปัจจัยบริบทกลยุทธ์การแข่งขัน (Strategy, structure, and rivalry)

จากการดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย ในส่วน ของพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งเชื่อมโยงกับพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้น ปัจจุบันยังขาดการเชื่อมโยงในเชิงโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในหลายประเด็น อาทิ ระบบการเชื่อมโยง และระบบการขนส่งสาธารณะที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ป้ายชี้แจงและป้ายสื่อความหมายที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ด้านการ ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้นแล้ว ในส่วนของมาตรฐานด้านการบริการการท่องเที่ยวยังต้องได้รับ การพัฒนาอีกพอสมควร เพื่อให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพในระดับสากล ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาในประเด็นดังกล่าวในเชิงรุก และเป็นรูปธรรม รวมถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวจากด่านชายแดนของจังหวัดสงขลากับประเทศ มาเลเซีย ไปสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้กระจายได้อย่างทั่วถึง ภายใต้การบูร ณาการในการทำงานร่วมกันของทุกภาคที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และ ชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งควรเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอื่นๆ ของภาคใต้ อาทิ เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน เป็นต้น โดยใช้การส่งเสริมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มเข้ามาเป็นส่วน เชื่อมโยง เช่น การท่องเที่ยวกลุ่มประชุมสัมมนา (MICE) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบที่เป็นการ ผสมผสานกันของMeeting (การประชุม) Incentive (การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล) Convention (การจัดประชุมนานาชาติ) Exhibition (การจัดนิทรรศการ) คาราวานรถยนต์ท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อ เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกันในเชิงพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การ ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวผ่านด่านชายแดนที่มี ศักยภาพร่วมกัน

4.6.2.4 ปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง (Related and Supporting Industries)

นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันซึ่งมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยว นับเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำแนวทางการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวไทย ภายใต้กลยุทธ์การพัฒนาเชิงพื้นที่ครอบคลุมในทุกเขตพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึง 12 เมืองต้องห้ามพลาด และพื้นที่เมืองชายแดน โดยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาซึ่ง ได้รับการประกาศเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวใหม่เพิ่มเติมจากเดิมขึ้นมานั้น นับเป็นโอกาสที่ดีของ พื้นที่ที่จะได้รับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ภายใต้การพัฒนาในทุกมิติ

ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียเข้าสู่พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมถึงพื้นที่ท่องเที่ยวเชื่อมโยงให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมต่อไป

4.6.3 การวิเคราะห์ตัวแบบ Diamond Model กับเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ในมิติการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี

สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ซึ่งประกอบไปด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี นั้น ถึงแม้จะมีสถานการณ์ความไม่สงบซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและมีความหลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนที่ถูกถ่ายทอดผ่านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงความหลากหลายทางศาสนา ส่งผลให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเรียนรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียซึ่งเดินทางผ่านข้ามแดนมาด่านชายแดนของรัฐกลันตัน ผ่านทางด่านชายแดนสุโงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส และชายแดนของรัฐเปรัก ผ่านทางด่านชายแดนเบตง จังหวัดยะลา เพื่อเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่นั้น ยังคงมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ อาทิ เทศกาลฮารีรายอ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลสงกรานต์ และวันหยุดต่อเนื่องในและเทศกาลสำคัญของประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

4.6.3.1 เงื่อนไขปัจจัยการผลิต (Factor Conditions)

ในส่วนของเงื่อนไขปัจจัยการผลิตของเขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี นั้น นับได้ว่าเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวภายใต้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ พื้นที่ป่าฮาลา-บาลา 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต อาทิ เทศกาลฮารีรายอ เทศกาลแห่เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น การแต่งกาย พิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงศิลปวัฒนธรรมการแสดงต่างๆ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยการผลิตของพื้นที่ที่มีความน่าสนใจและสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยผ่านทางชายแดนไทยของพื้นที่จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา นั้น มีความสนใจอยู่ในหลายประเด็น อาทิ การเดินทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัว หรือคาราวานรถยนต์ รถจักรยานยนต์บิ๊กไบท์ การเดินทางท่องเที่ยวโดยรถไฟ เป็นต้น เพื่อเดินทางท่องเที่ยวข้ามแดนมายังพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ (นราธิวาส ยะลา ปัตตานี) รวมถึงพื้นที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย นิยมเดินทางท่องเที่ยวโดยการขับรถเข้ามาท่องเที่ยวเองแบบเป็น

ครอบครัวหรือเป็นหมู่คณะมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อรองรับการเดินทางเข้าท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นให้กับพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

4.6.3.2 ปัจจัยอุปสงค์ (Demand Conditions)

สืบเนื่องจากพฤติของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ประกอบกับการเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยวผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่สะดวกมากขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย รวมถึงนักท่องเที่ยวจากประเทศต่างๆ สามารถเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองได้อย่างสะดวกมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ (นราธิวาส ยะลา และปัตตานี) นิยมเดินทางท่องเที่ยวผ่านทางด่านชายแดนเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นด่านทางบกที่เชื่อมโยงกับรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย และในอนาคตอันใกล้นี้ประมาณกลางปี พ.ศ. 2563 จะมีการเปิดให้บริการสนามบินเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งจะเป็นทางเลือกใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยวมายังพื้นที่อำเภอเบตง รวมถึงพื้นที่ท่องเที่ยวเชื่อมโยงได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้เกิดการเติบโตด้านการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างทางเลือกและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจากต่างประเทศที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวมายังพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้น

4.6.3.3 ปัจจัยบริบทกลยุทธ์การแข่งขัน (Strategy, structure, and rivalry)

จากการดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในส่วนของพื้นที่ด่านชายแดนอำเภอสุโงโกะ-ลก จังหวัดนราธิวาส และอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ นั้น ปัจจุบันสืบเนื่องจากนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเชิงรุกมากขึ้น ทำให้พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงพื้นที่การท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีด่านชายแดนติดต่อกับจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา ได้รับการพัฒนาทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว อาทิ ถนนที่เชื่อมโยงเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ป้ายชี้ทาง ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการสร้างภาพลักษณ์ด้านการปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ ก็นับเป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้เช่นกัน ดังนั้น ทุกภาคส่วนทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติในเชิงพื้นที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งให้ความสำคัญในการพัฒนาและสร้างภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างมากขึ้นต่อไป

4.6.3.4 ปัจจัยสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง (Related and Supporting Industries)

ปัจจัยที่สนับสนุนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ นั้น ในปัจจุบันรัฐบาลมุ่งเน้นและระดมการพัฒนาไปในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองชายแดน อาทิ เมืองเบตง จังหวัดยะลา ให้เป็นเมืองต้นแบบด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น โดยรัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณรวมถึงบุคลากรเพื่อเข้าไปดำเนินการงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT และกรอบความร่วมมือภายใต้ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาร่วมกันในหลายประเด็น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวในภาพรวมระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย รวมถึงประเทศในกลุ่มอาเซียนโดยรวมด้วยเช่นกัน

4.7 ผลการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากผลการศึกษา จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์ และการประชุมภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ไทยและมาเลเซีย เพื่อรับฟังข้อมูลแนวคิดเห็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ภายใต้การนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ด้วยตัวแบบ **Diamond Model** เพื่อนำแนวทางการวิเคราะห์ที่ได้ไปสู่การสังเคราะห์เป็นแนวทางพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งสามารถสรุปเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย โดยแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้ คือ

1) แผนระยะสั้น (1-2 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดน โดยเฉพาะด่านถาวร อาทิ ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา , ด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ด่านสุไหงโกลลก จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น 3) การปรับปรุงระบบและกลไกพิธีการผ่านข้ามแดน โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเสริมเพื่อลดความล่าช้าในการผ่านข้ามแดน 4) การกำกับ ติดตามและควบคุมดูแลการบริหารจัดการบริเวณด่านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

2) แผนระยะปานกลาง (3-5 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงทางทะเล เช่น เกาะหลีเป๊ะ กับ เกาะลังกาวิ 2) การพัฒนาและยกระดับความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนของ

ด้านวังประจัน จังหวัดสตูลประเทศไทย และด้านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย 3) การพัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวยระบบรางโดยรถไฟ ซึ่งควรพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวของเมืองชายแดนไทยกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนของประเทศมาเลเซีย คือ บริเวณด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จ.สงขลา ประเทศไทย และด้านปาดังเบซาร์ ของประเทศมาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเมืองชายแดนที่เป็นจุดผ่านของขบวนรถไฟที่เชื่อมโยง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวชายแดนของอำเภอสะเตาะ และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับเมืองท่องเที่ยวของมาเลเซีย อาทิ เมืองปีนัง เป็นต้น

3) แผนระยะยาว (6-10 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม 2) การพัฒนาด้านบริหารจัดการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียภายใต้ความยั่งยืน 3) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมแนวทางการสร้างจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเดียวกัน (Single Destination) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

ตารางที่ 18 แสดงแผนการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียจำแนกตามผู้รับผิดชอบ

แผนการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย	ผู้รับผิดชอบ
1. แผนพัฒนาในระยะเร่งด่วน (1-2 ปี) 1) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดน โดยเฉพาะด้านถาวร อาทิ ด้านสะเตาะ ด้านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา , ด้านวังประจัน จังหวัดสตูล ด้านสุโขทัย จ.นราธิวาส เป็นต้น 3) การปรับปรุงระบบและกลไกพิธีการผ่านข้ามแดนโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเสริม เพื่อลดความล่าช้าในการผ่านข้ามแดน 4) การกำกับ ติดตามและควบคุมดูแลการบริหารจัดการบริเวณด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย	คณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย (คณะกรรมการที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง)

แผนการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย	ผู้รับผิดชอบ
2. แผนพัฒนาในระยะกลาง (3-5 ปี) 1) การพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงทางทะเล เช่น เกาะหลีเป๊ะ กับเกาะลังกาวิ 2) การพัฒนาและยกระดับความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนของด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ประเทศไทย และด่านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย 3) การพัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระบบรางโดยรถไฟ ซึ่งควรพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวของเมืองชายแดนไทยกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนของประเทศมาเลเซีย คือ บริเวณด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จ.สงขลา ประเทศไทย และด่านปาดังเบซาร์ของประเทศมาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเมืองชายแดนที่เป็นจุดผ่านของขบวนรถไฟที่เชื่อมโยง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวชายแดนของอำเภอสะเตา และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับเมืองท่องเที่ยวของมาเลเซีย อาทิ เมืองปีนัง เป็นต้น	คณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย (คณะกรรมการที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง)
3. แผนพัฒนาในระยะยาว (6-10 ปี) 1) การยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม 2) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียภายใต้ความอยู่อย่างยั่งยืน 3) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมแนวทางการสร้างจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเดียวกัน (Single Destination) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย	คณะกรรมการร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย (คณะกรรมการที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง)

แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากหน่วยงานรัฐบาล ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนของทั้งประเทศไทยและประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวคิดการพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน โดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันระหว่างทั้งสองประเทศ โดยการบูรณาการความร่วมมือทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียสู่ความยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย” ภายใต้แผนงาน การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจ สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน 2) หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง คือ สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดสงขลา หอการค้าจังหวัด สมาคมผู้ประกอบการค้าปลีก-ส่ง ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจที่เชื่อมโยงการค้า การลงทุน และท่องเที่ยวในพื้นที่ ใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน 3) แกนนำชุมชนประชาชนที่เกี่ยวข้องใน 9 พื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 90 คน และ 4) กลุ่มนักท่องเที่ยวข้ามแดนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จำนวน 400 คน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดระเบียบข้อมูลจากการจดบันทึก และบันทึกเทปเสียงให้อยู่ในรูปของเอกสารก่อนที่จะนำเอาข้อมูลที่ได้แยกตามหัวข้อ และรวบรวมอีกครั้งตามความสัมพันธ์ของข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้สามารถเรียบเรียงข้อมูลในรูปของการพรรณนา ก่อนที่จะสรุปและตีความภายใต้วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียโดยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศ รวมทั้งการจัดประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ จึงสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้ คือ

5.1.1 สรุปผลการศึกษาด้านข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ผลการศึกษาในส่วนของข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย พบว่า ในทั้ง 9 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านสะเตา อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
- 2) ด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
- 3) ด้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
- 4) ด้านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 5) ด้านตำมะลัง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 6) เกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- 7) ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา
- 8) ด้านสุไหงโกลก อำเภอสุไหงโกลก จังหวัดนราธิวาส
- 9) ด้านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

โดยสามารถสรุปรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในแต่ละพื้นที่วิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ดังนี้ คือ

1) ด้านสะเตา อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

ด้านสะเตา มีลักษณะเป็นด่านถาวรสำหรับการผ่านข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นด่านชายแดนที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในมิติของการท่องเที่ยวใน ด้านสะเตาถือเป็นจุดผ่านแดนหลักของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ โดยด้านสะเตามีปริมาณการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากถึงปีละประมาณ 1.6 ล้านคน/ปี ซึ่งนักท่องเที่ยวดังกล่าวสนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รวมถึงเดินทางเชื่อมโยงไปยังจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย โดยด้านสะเตามีข้อมูลองค์ประกอบสำคัญด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านสะเตา ซึ่งประกอบด้วย

1.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านสะเตาและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมากและเป็นลำดับต้นๆ ซึ่งสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ 1) แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าชายแดนด้านสะเตา 2) หมู่บ้านอาเซียนและสวนไดโนเสาร์ 3) พระพิฆเนศดำนนอก 4) พุทธอุทยานเขาเล่และจุดชมวิวยะลาหมอกเขาเล่ 5) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ เช่น อำเภอหาดใหญ่ เป็นต้น

1.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนขององค์ประกอบด้านที่พัก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านชายแดนสะเดา ซึ่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า ธุรกิจโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ด้านสะเดามีการเจริญเติบโตและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมจากการสำรวจข้อมูลพบว่ามีโรงแรมขนาดใหญ่กว่า 20 แห่ง รวมถึงที่พักในลักษณะรีสอร์ท อพาร์ทเมนต์ และเกสต์เฮาส์ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งโดยภาพรวมมีจำนวนห้องพักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านสะเดาได้ไม่ต่ำกว่า 4,000 ห้อง/วัน

1.3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านสะเดา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันค่อนข้างได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งโดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ถนนทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากพื้นที่ด้านสะเดาเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการท่องเที่ยวรอบในบางแหล่งพบว่า ระบบการขนส่งสาธารณะยังไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่มากนัก

1.4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด้านสะเดา จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด้านสะเดาค่อนข้างมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวพอสมควร อาทิ อาคารรองรับผู้โดยสาร ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม สถานที่รับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมถึงบริการรถสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักต่างๆ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขนาดของพื้นที่ด้านสะเดามีขนาดจำกัด โดยเฉพาะพื้นที่ในส่วนของช่องทางการจราจรสำหรับการผ่านข้ามผ่านด้านมีขนาดช่องทางค่อนข้างแคบและพื้นที่จำกัด ซึ่งในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวที่มีปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก อาทิ เทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ เทศกาลตรุษจีน เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลฮารีรายอ และวันชาติของมาเลเซีย เป็นต้น พบว่า การดำเนินพิธีการผ่านเข้า-ออกยังมีความล่าช้าและใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการค่อนข้างล่าช้า อันเนื่องมาจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก และจำนวนบุคลากรของภาครัฐที่ให้บริการมีไม่เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว รวมถึงขั้นตอนและวิธีการในการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน ทำให้การบริการในการผ่านแดนแก่นักท่องเที่ยวเกิดความล่าช้าสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว รวมถึงเกิดปัญหาและผลกระทบกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยว และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านสะเดา รวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ค่อนข้างมีการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาทิ กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น การเดินทางเข้ามาสักการะบูชาองค์พระพิฆเนศบริเวณบ้านด้านนอก เทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ด้านนอก เทศกาลสงกรานต์ด้านนอก เทศกาลตรุษจีนด้านนอก และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น ซึ่งในช่วงเทศกาลดังกล่าวข้างต้น ค่อนข้างได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และได้รับความสนใจนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดบรรยากาศที่คึกคักด้านการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนที่ประกอบอาชีพอยู่ในภาคบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

1.6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านนอกและพื้นที่เชื่อมโยง จากการสำรวจพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น สำหรับพื้นที่ด่านสะเดาค่อนข้างมีความพร้อมและสามารถรองรับกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ค่อนข้างเตรียมความพร้อมในส่วนนี้ไว้มากพอสมควร

2) ด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ด่านปาดังเบซาร์ เป็นด่านชายแดนที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ในการขนส่งสินค้าอุปโภคและบริโภคส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ด่านปาดังเบซาร์มีเวลาในการเปิด-ปิดในแต่ละวัน คือ 05.00 ถึง เวลา 21.00 น. ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานจังหวัดสงขลาระบุว่า ด่านปาดังเบซาร์มีมูลค่ารวมของสินค้านำเข้าและส่งออกอยู่ที่ประมาณ 2,000,000 ล้านบาท/ปี ด่านปาดังเบซาร์นอกจากจะเป็นด่านในการส่งออกและนำเข้าสินค้าแล้ว จากการศึกษาพบว่า ในมิติของการท่องเที่ยว นั้น นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีการเดินทางโดยรถไฟด่วนพิเศษจากกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีการให้บริการ 2 เที่ยวต่อวัน โดยใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 4 ชั่วโมง 45 นาที เพื่อเข้ามายังสถานีรถไฟปาดังเบซาร์ (ฝั่งไทย) ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ซึ่งการเปิดบริการรถไฟขบวนดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผ่านเข้าออกด่านปาดังเบซาร์ด้วยเส้นทางรถไฟเพิ่มมากขึ้น พร้อมกันนี้ในส่วนของการเดินทางโดยรถยนต์ก็ยังมี การเดินทางเข้า-ออก ผ่านด่านชายแดนปาดังเบซาร์เป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่องเช่นกัน และในส่วน ของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด่านปาดังเบซาร์ มีดังนี้ คือ

2.1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านปาดังเบซาร์และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ 1) แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าชายแดนด้านปาดังเบซาร์ 2) วัดถ้ำเขารูปช้าง 3) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ เช่น อำเภอสะเตาะ อำเภอหาดใหญ่ และ อำเภอเมืองสงขลา เป็นต้น

2.2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด้านปาดังเบซาร์ มีลักษณะเป็นที่พักขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 5-6 แห่ง ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันการให้บริการด้านโรงแรม/ที่พัก ในพื้นที่ของปาดังเบซาร์ค่อนข้างซบเซา เนื่องจากบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง อาทิ ด้านสะเตาะ ตัวเมืองหาดใหญ่ มีโรงแรมที่พักซึ่งมีขนาดใหญ่จำนวนมาก จึงเป็นทางเลือกสำหรับเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า จึงทำให้นักท่องเที่ยวไปค่อนยนิมพักค้างในพื้นที่ปาดังเบซาร์

2.3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านปาดังเบซาร์ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งโดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางสายหลัก คือ ถนนทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งเป็นถนนสายหลักจากตัวเมืองหาดใหญ่ และใช้ถนนสายรองหมายเลข 1027 เพื่อมุ่งสู่ด่านชายแดนปาดังเบซาร์

2.4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด้านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด้านปาดังเบซาร์ ค่อนข้างมีความพร้อมในการรองรับด้านการขนส่งสินค้าเพื่อนำเข้า-ส่งออกทั้งทางรถขนส่ง และทางรถไฟเพื่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่สำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า-ออกจาด่าน ปาดังเบซาร์ นั้น สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง อาทิ อาคารรองรับ ห้องน้ำ ที่จอดรถ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม บริการรถรับจ้างสาธารณะไปยังจุดสำคัญหลักๆ แต่ยังไม่มียะบบขนส่งสาธารณะในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากขนาดของพื้นที่บริเวณด้านปาดังเบซาร์มีขนาดจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของช่องทางการจราจรสำหรับการผ่านด่าน จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในบางช่วงเวลาที่มีการจราจรเข้าออกบริเวณด่านค่อนข้างหนาแน่น ทำให้การเดินทางผ่านด่านชายแดนของนักท่องเที่ยวเกิดความล่าช้า

2.5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด้านปาดังเบซาร์ จะมีลักษณะเป็นกิจกรรมเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ จึงทำให้ไม่มีความโดดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่เข้ามาเท่าที่ควร เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวหลัก อาทิ กิจกรรมในเมืองหาดใหญ่ รวมถึงกิจกรรมในพื้นที่ด้านสะเดา ซึ่งมีการจัดที่ยิ่งใหญ่และต่อเนื่อง

2.6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านปาดังเบซาร์ พบว่าบริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถให้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

3) ด้านประกอบ อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

ด้านประกอบ เป็นด้านถาวรซึ่งตั้งอยู่บริเวณหลักเขตพรมแดนไทย-มาเลเซีย หลักที่ 31 (BP31) หมู่ 3 บ้านประกอบนอก ตำบลประกอบ อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา ตรงข้ามบ้านคูเรียนบุรง ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอปาดังเบซาร์ รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2546 เห็นชอบมติคณะรัฐมนตรีสัญจรเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2545 ณ จังหวัดสงขลา ที่มีมติให้กรมศิลปากรและสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เร่งรัดจัดทำแผนงานปรับปรุงและพัฒนาด้านชายแดนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งด้านพรมแดนบ้านประกอบ ตำบลประกอบ อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา เป็นด้านหนึ่งตามแผนฯ ดังกล่าว ด้านประกอบ เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้โครงการตามข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ในกรอบความร่วมมือ IMT-GT และกรอบ JDA ซึ่งมีข้อตกลงให้ประเทศไทยพัฒนาด้านศุลกากรบ้านประกอบ และประเทศมาเลเซียพัฒนาด้านศุลกากรคูเรียนบุรง โดยในส่วนข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด้านประกอบมีดังนี้ คือ

3) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านบ้านประกอบและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง 2) อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ เช่น ในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย เช่น วัดถ้ำลอด อำเภอจะนะ เช่น วัดขวด อำเภอสะเดา เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามด่านชายแดน อำเภอหาดใหญ่ เช่น แหล่งช้อปปิ้งและย่านการค้าในตัวเมือง น้ำตกโตนงาช้าง อำเภอสงขลาเช่น หาดชลาทัศน์ แหลมสมิหลา ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นต้น

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักบริเวณพื้นที่ด้านบ้านประกอบ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ค่อนข้างจะมีน้อยและยังไม่ได้มาตรฐานในการรองรับการท่องเที่ยว ซึ่งเนื่องจากด้านยังอยู่ระหว่างการพัฒนา ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ผ่านข้ามแดนในจุดนี้ยังมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักท่องเที่ยวที่หลีกเลี่ยงความคับคั่งจากด้านชายแดนสะเดาในช่วงเทศกาลต่างๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านข้ามแดนเพื่อเดินทางต่อไปยัง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ด้านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ อาทิ ตัวเมืองหาดใหญ่ ตัวเมืองสงขลา เป็นต้น ปัจจุบันได้รับการพัฒนาและขยายเส้นทางให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางสายหลัก คือ ถนนทางหลวงหมายเลข 4 จากตัวเมืองหาดใหญ่ ผ่านถนนหมายเลข 408 และถนนหมายเลข 4113 รวมระยะทางประมาณ 92.5 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 37 นาที หลังจากนั้นสามารถใช้การเดินทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด้านบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด้านประกอบ ยังมีความพร้อมในระดับเบื้องต้นด้านการขนส่งสินค้า เพื่อนำเข้า-ส่งออกทั้งทางรถขนส่งไปประเทศเพื่อนบ้าน แต่สำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า-ออกจากด้านบ้านประกอบ ยังต้องรอการพัฒนาอีกสักระยะโดยเฉพาะบริเวณรอบนอกของด้านชายแดนที่ยังอยู่ระหว่างการขยายเส้นทางคมนาคมขนส่ง รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ แก่นักท่องเที่ยวที่ผ่านข้ามแดน

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด้านบ้านประกอบ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวในลักษณะเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น จึงทำให้ไม่มีความโดดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่เข้ามาเท่าที่ควร

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านบ้านประกอบ พบว่ามีบริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร

โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด้านบ้านประกอบยังมีข้อจำกัดในหลายๆ ด้านเนื่องจากด้านบ้านประกอบยังอยู่ระหว่างการพัฒนา

4) ด้านวังประจัน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ด้านวังประจัน เป็นด่านถาวร ตั้งอยู่ที่ตำบลวังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล โดยเป็นด่านการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ด้านวังประจันมีเอกลักษณ์ คือ เป็นด่านชายแดนเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทะเลบัน จังหวัดสตูล โดยเป็นที่ตั้งของด่านศุลกากรและตลาดการค้าชายแดน รวมถึง ยังเป็นด่านการค้าชายแดนเพียงด่านเดียว ที่นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวภายในตลาดชายแดนของสองฝั่งแผ่นดิน โดยไม่ต้องทำบัตรผ่านแดนในรัศมี 1 กิโลเมตร โดยตลาดชายแดนของทางฝั่งตรงข้ามนั้นมีชื่อว่าตลาดการค้าชายแดน “ด่านวังเกลียน” ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตของรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย จากด่านชายแดนสำหรับการเดินทางไปมาหาสู่กัน ปัจจุบันกลายเป็นตลาดการค้าชายแดนซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด้านวังประจัน มีดังนี้ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านวังประจัน และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) อุทยานแห่งชาติทะเลบัน 2) น้ำตกโดนปลิว 3) น้ำตกยาโรย 4) หุ่นงาช้างวังประ 5) จุดชมวิวเขาพลับเพลิง และ 6) ถ้ำโตนดิน

2) ที่พัก (Accommodation)

ในส่วนของโรงแรมและที่พักบริเวณพื้นที่ด้านวังประจันนั้น นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน สามารถเลือกที่พักในตัวเมืองสตูลซึ่งมีโรงแรมที่พักขนาดกลาง และขนาดเล็กที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันบริเวณตัวเมืองสตูลมีที่พัก/รีสอร์ทใหม่ๆ เกิดเพิ่มขึ้นเป็นระยะ

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่วังประจัน อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล ในส่วนของเส้นทางบก ถนนสายหลักถึงเข้าถึงตัวเมืองสตูลมีความสะดวก และง่ายต่อการเดินทางมาก แต่สำหรับการขนส่งสาธารณะในเส้นทางย่อยที่เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางจุดยังไม่มีบริการที่ชัดเจน สำหรับเส้นทางเรือที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมีความพร้อมในการรองรับ

การเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ แต่อาจมีความหนาแน่นและความล่าช้าของการเดินทางในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านวังประจัน พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านวังประจัน ขณะนี้กำลังได้รับการปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของการอาคารจุดผ่านแดน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางข้ามผ่านแดน นอกจากนั้นแล้วยังมีการปรับปรุงอาคารสำหรับขายสินค้าในตลาดชายแดนวังประจัน และจุดจอดรถเพิ่มเติมให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านวังประจัน ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการซื้อปิ้งสินค้าอุปโภคบริโภค บริเวณตลาดการค้าชายแดน และมีกิจกรรมในท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การดูนก เล่นน้ำตก เทียวถ้ำ ปั่นจักรยานท่องเที่ยว ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติทะเลบัน เป็นต้น

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านวังประจัน พบว่า สามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคม สำหรับการติดต่อสื่อสารในพื้นที่บริเวณด่านวังประจัน ยังขาดความพร้อมในส่วนนี้ จำเป็นต้องเชื่อมโยงเข้าไปใช้บริการในตัวเมืองสตูลเป็นส่วนใหญ่

5) ด้านท่ามะลั่ง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ด้านท่ามะลั่ง เป็นด่านถาวร มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับเกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย โดยพื้นที่ด้านท่ามะลั่งมีลักษณะที่ตั้งอยู่บนหัวแหลมและมีปากอ่าวที่สามารถข้ามไปมาระหว่างชุมชนท่ามะลั่ง กับอำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยพื้นที่แห่งนี้มีการคมนาคมขนส่งทางน้ำ มีท่าเทียบเรือท่ามะลั่ง ซึ่งประกอบด้วย 2 ท่า ความยาวหน้าท่าประมาณ 70 เมตร สามารถรองรับเรือได้ไม่เกิน 500 ตันกรอส สำหรับเรือโดยสารที่เป็นเรือวิ่งประจำระหว่างสตูลกับเกาะลังกาวิ ซึ่งผู้โดยสารส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ย 6,000-7,000 คนต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยบริเวณด้านท่ามะลั่งนี้เป็นจุดในเชื่อมโยงการขนส่งสินค้ากับรัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย และสิงคโปร์ (นิวิทย์ เอมเอก, 2557) ซึ่งไม่เพียงแต่การขนส่งสินค้า แต่ด้านท่ามะลั่งยังมีการขนส่งผู้โดยสารและนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางผ่านด่านชายแดนท่ามะลั่งเพื่อไปยังสู่เกาะลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส มาเลเซีย โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด้านท่ามะลั่ง มีดังนี้ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด่านท่ามะลั้งและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ คือ 1) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตาและเกาะหลีเป๊ะ 2) อ่าวท่ามะลั้ง 3) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติสตูล/อุทยานนกน้ำและ 4) แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงอื่นๆ เช่น เกาะลังกาวิ สันหลังมังกรบ้านต้นหยงโป ถ้ำภูผาเพชร ถ้ำเจ็ดคต น้ำตกวังสายทอง เป็นต้น

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักบริเวณพื้นที่ด่านท่ามะลั้งนั้น สามารถเลือกที่พักในตัวเมืองสตูลซึ่งมีโรงแรมที่พักขนาดกลาง และขนาดเล็กที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในจังหวัดสตูลมักนิยมเดินทางท่องเที่ยวทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะหลีเป๊ะ ซึ่งมีโรงแรมที่พักเป็นจำนวนมากสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวได้

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ท่ามะลั้ง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ในส่วนของเส้นทางบก ถนนสายหลักถึงเข้าถึงตัวเมืองสตูลมีความสะดวก และง่ายต่อการเดินทางมาก แต่สำหรับการขนส่งสาธารณะในเส้นทางย่อยที่เข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวบางจุดยังไม่มีบริการที่ชัดเจน สำหรับเส้นทางเรือที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล มีความพร้อมในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้ แต่อาจมีความหนาแน่นและความล่าช้าในการเดินทางช่วงเทศกาลท่องเที่ยวต่างๆ

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังด่านท่ามะลั้ง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่านท่ามะลั้ง มีความพร้อมในการรับรองด้านการเดินทางท่องเที่ยว รวมถึงการขนส่งสินค้าเพื่อนำเข้า-ส่งออก ทางเรือไปยังประเทศมาเลเซีย

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณด่านท่ามะลั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ค่อนข้างมีความหลากหลาย ทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวทางบกและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล รวมถึงเทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ในพื้นที่ของจังหวัด โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดสตูล ค่อนข้างมีความหลากหลายทำให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านตำมะลัง พบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด้านตำมะลัง มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ได้มากพอสมควร

6) ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

จุดผ่านแดนเกาะหลีเป๊ะ มีสถานะเป็นด่านชายแดนชั่วคราว ถูกตั้งขึ้นภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวระหว่างพื้นที่เกาะลังกาอูของประเทศมาเลเซีย กับเกาะหลีเป๊ะของประเทศไทย โดยจุดผ่านแดนเกาะหลีเป๊ะ ได้รับการอนุมัติให้เป็นด่านชายแดนชั่วคราวเมื่อปี พ.ศ. 2556 โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด้านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ มีดังนี้ คือ

6) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

เกาะหลีเป๊ะมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนมากมาย โดยเฉพาะปะการังและปลานานาชนิดใต้ท้องทะเลที่เคียงคู่กับน้ำใสหาดทรายขาวละเอียด รวมไปถึงวัฒนธรรมประเพณีของชาวเลเกาะหลีเป๊ะ หรือ “อูรักราไว” ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งเกิดมาพร้อมกับเกาะหลีเป๊ะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักบนเกาะหลีเป๊ะ จะมีหลายลักษณะ ทั้งประเภทรีสอร์ทขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ตามลำดับ มีโรงแรมขนาดกลางและโฮมสเตย์ไม่มากนัก ที่พักบนเกาะหลีเป๊ะมีจำนวนมากและหลายแบบหลายสไตล์ แต่ด้วยขนาดของเกาะหลีเป๊ะที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และเป็นเกาะที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้ช่วงเทศกาลต่าง ๆ ที่พักบนเกาะหลีเป๊ะมีการเข้าพักเต็ม และราคาค่อนข้างสูง

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเดินทางสู่เกาะหลีเป๊ะ สามารถเดินทางได้โดยเรือโดยสาร ซึ่งมี 2 ประเภท คือ เรือสปีดโบ๊ทขนาดใหญ่ และเรือเฟอร์รี่ ซึ่งมีท่าเทียบเรือปากบาราเป็นท่าเรือหลักในการบริการเรือขนส่งผู้โดยสารไปยังเกาะหลีเป๊ะในทุกวัน โดยแต่ละวันจะออกจากท่าเทียบเรือปากบาราไปยังเกาะหลีเป๊ะวันละ 5 เที่ยว แต่ละรอบใช้เวลาเดินทางโดยประมาณ 1.30 ชั่วโมง ราคาค่าในการเดินทางโดยประมาณ 1,200 บาท ต่อการเดินทางต่อครั้ง (ไป-กลับ) ต่อคน

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

พื้นที่เกาะหลีเป๊ะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่เปิดให้บริการด้านตรวจคนเข้าเมืองแบบชั่วคราวเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าออกประเทศ นอกจากนั้นแล้ว ยังมีตำรวจท่องเที่ยว และอาสาสมัครอีกหลายกลุ่มที่คอยให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตร และมีโรงพยาบาลเอกชนให้บริการบนเกาะ รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ อีกมากมาย

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การดำน้ำดูปะการัง และชมความสวยงามของชายหาดทราย นอกจากนั้นยังมีวัฒนธรรมประเพณีการลอยเรือของชาวเล และการบูชาบรรพบุรุษที่สุสานโต๊ะคีรี รวมถึงการร่วมระบำรองเง็ง และชมการแสดงรำมะนาของชาวเล “อูรักราโว้ย” เป็นต้น

6) การบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

พื้นที่เกาะหลีเป๊ะมีบริการเสริมมากมายให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการไม่ว่าจะเป็นนวดแผนไทยเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อหลังจากทำกิจกรรมดำน้ำดูปะการังได้ท่องเที่ยวทะเล อีกทั้งยังมีการคมนาคมเสริมจากเส้นทางหลักโดยมีเรือโดยสารเส้นทางหลีเป๊ะ กระบี่ ภูเก็ต ให้บริการเพิ่มเติม เป็นต้น

7) ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา เป็นด่านผ่านแดนถาวร ตั้งอยู่ในตัวเมืองเบตง ซึ่งมีลักษณะเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในหุบเขา มีลักษณะเหมือนแอ่งกระทะที่โอบล้อมด้วยขุนเขาน้อยใหญ่ โดยมีลำคลองสำคัญไหลผ่านใจกลางเมืองเบตง คือ คลองเบตง ไหลมาจากทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออกแล้วไปบรรจบกับแม่น้ำปัตตานี ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาจึงทำให้พื้นที่รอบๆ เมืองเบตงเป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดยะลาและภาคใต้ คือ แม่น้ำปัตตานี อันเป็นที่ตั้งของเขื่อนบางลาง ซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตกระแสไฟฟ้าให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และยังแก้ปัญหาน้ำท่วมตัวเมืองยะลา สภาพทางธรรมชาติทำให้เมืองเบตงมีหมอกตลอดปี จึงได้รับสมญานามว่า "เมืองในหมอกและดอกไม้งาม" โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด้านเบตง มีดังนี้ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด้านเบตง และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ที่สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่ง

ดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ย่านธุรกิจการค้าชายแดนเมืองเบตง 2) ตู๊
ไปรษณีย์ขนาดยักษ์ 3) อุโมงค์มั่งคั่งฤทธิ์ 4) บ่อน้ำพุร้อนเบตง 5) อุโมงค์ปิยะมิตร 6) สวนดอกไม้
เมืองหนาว และ 7) ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักบริเวณพื้นที่ด้านเบตง จังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่
ระดับ 5 ดาว ไปจนถึงโรงแรม และรีสอร์ทขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนมากกว่า 20 แห่ง ซึ่งสถานการณ์ใน
เทศกาลต่างๆ นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเบตง ทำให้บรรยากาศของโรงแรม
ที่พักในพื้นที่มีความคึกคัก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ นิยมเดินทางเข้ามา
ท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตงอย่างต่อเนื่อง

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองเบตง จังหวัดยะลา รวมถึงแหล่ง
ท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อ
อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยสามารถเดินทางมายังอำเภอเบ
ตงได้ในหลายเส้นทาง โดยผ่านมาจากตัวอำเภอเมืองยะลา โดยใช้ถนนสายยะลา-เบตง ระยะทาง
ประมาณ 140 กิโลเมตร รวมถึงการเดินทางมายังอำเภอเบตงโดยใช้เส้นทางประเทศมาเลเซีย ซึ่ง
นักท่องเที่ยวสามารถขับรถส่วนตัวมาท่องเที่ยวอำเภอเบตงโดยใช้เส้นทางด่านตรวจคนเข้าเมือง
อำเภอสะเดา ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านประกอบ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจาก
ประเทศมาเลเซียมายังด้านเบตง อำเภอเบตง จังหวัดสงขลา พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณ
ด้านเบตง มีความพร้อมในระดับหนึ่ง อาทิ ห้องน้ำ ที่จอดรถ บริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างสาธารณะ
ไปยังตัวเมืองเบตง แต่ยังไม่มีย่านขนส่งสาธารณะในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญพื้นที่
เนื่องจากขนาดของพื้นที่บริเวณด้านมีขนาดจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของช่องทางการจราจรสำหรับ
การผ่านด่านมีขนาดช่องทางค่อนข้างจำกัด จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าในบางช่วงเวลาที่มีการจราจร
เข้าออกบริเวณด่านค่อนข้างหนาแน่น

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณอำเภอเบตง ค่อนข้าง
หลากหลาย ทั้งเชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงบันเทิงเพื่อ
ความสนุกสนานโดยทั่วไป และกิจกรรมเทศกาลประจำปีภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาล
สงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมัก

นิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองเบตงในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด้านเบตง พบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ในพื้นที่ด้านมีความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

8) ด่านสุโขทัย อำเภอสุนทรารมย์ จังหวัดนราธิวาส

ด่านสุโขทัย จังหวัดนราธิวาส เป็นด่านถาวรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตัวอำเภอสุนทรารมย์ มีเขตแดนติดต่อกับด้านรันตูบันยัง รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย โดยชาวไทยและชาวมาเลเซียเดินทางสัญจรไปมาหาสู่กันได้ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยเดินทางข้ามสะพานเชื่อมระหว่างสองประเทศ ด่านศุลกากรสุโขทัย จัดตั้งขึ้นโดยกฎกระทรวงการคลัง เมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยกำหนดให้เป็นที่ใช้สำหรับการนำเข้า หรือส่งออกเฉพาะทางรถไฟเท่านั้น มีที่ทำการด้านฯ อยู่ที่สถานีรถไฟสุโขทัย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย ได้ทำความตกลงร่วมมือกันสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสุโขทัย การก่อสร้างได้เสร็จและเปิดให้บริการประชาชนสัญจรไปมาค้าขายติดต่อกัน เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2516 และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการคมนาคมและการค้าที่ขยายตัว กรมศุลกากรจึงได้สร้างที่ทำการด่านศุลกากรขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2546 และใช้เป็นที่ทำการด้านฯ มาจนถึงปัจจุบัน โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด่านสุโขทัย มีดังนี้ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณด่านสุโขทัยและพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ย่านธุรกิจการค้าชายแดนเมืองสุโขทัย 2) ศาลเจ้าแม่โต๊ะโมะ 3) ศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่าพรุสิรินธร (ป่าพรุโต๊ะแดง) 4) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่เชื่อมโยง เช่น วัดชลธาราสิงเห หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 12 อำเภอสุนทรารมย์ เป็นต้น

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักบริเวณพื้นที่ด่านสุโขทัย มีลักษณะเป็นโรงแรมขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 7-10 แห่ง ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุนทรารมย์ รวมไปถึงพื้นที่เชื่อมโยงต่างๆ

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ ปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว โดยสามารถเดินทางมายัง อำเภอสุโขทัย-ลก ได้ในหลายเส้นทาง คือ ทางรถยนต์ ทางอากาศ ทางรถไฟ และทางน้ำ โดยใช้เรือ ข้ามฟากตามเส้นทางตลอดริมฝั่งแม่น้ำโก-ลก

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจาก ประเทศมาเลเซียมายังด่านสุโขทัย-ลก อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส จากการลงพื้นที่สำรวจ พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่าน มีความพร้อมในระดับหนึ่ง สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ได้ อาทิ ห้องน้ำ ที่จอดรถ บริการรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างสาธารณะไปยังตัวเมือง แต่ยังไม่มีย่านขนส่งสาธารณะในส่วนที่ไปถึงยังแหล่งท่องเที่ยวสำคัญพื้นที่

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวของอำเภอสุโขทัย-ลก มีลักษณะกิจกรรม การท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เชิงวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงบันเทิงเพื่อความสนุกสนานโดยทั่วไป และกิจกรรมเทศกาลประจำปี ภายในพื้นที่ อาทิ เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลตรุษจีน และเทศกาลฮารีรายอ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมักนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองสุโขทัย-ลก ในช่วง เทศกาลงานประเพณี และวันหยุดต่อเนื่องต่างๆ

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ด่านสุโขทัย-ลก พบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้อย่างสะดวก อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

9) ด่านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

ด่านบ้านภูเขาทอง ตั้งอยู่ที่ บ้านภูเขาทอง หมู่ที่ 2 ตำบลภูเขาทอง อำเภอ สุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยด่านชายแดนดังกล่าว มีลักษณะเป็นจุดผ่อนปรน โดยจุดผ่อนปรนบ้าน ภูเขาทอง มีเขตชายแดนติดต่อกับอำเภอสุคีริน ประเทศไทย กับ อำเภอเยลลี ประเทศมาเลเซีย ที่ในอดีตเคยเปิดชายแดนให้ประชาชนจากประเทศไทยและประชาชนจากประเทศมาเลเซียได้เดินทาง ไปมาหาสู่กันได้ ก่อนที่จะได้ทำการปิดจุดผ่อนปรนดังกล่าวในภายหลัง อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่ มั่นคงในเขตชายแดน แต่อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ได้มีความพยายามจากหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องกำลังเจรจาที่จะขอเปิดเขตแดนอีกครั้งในอนาคต เพื่อให้พื้นที่บริเวณจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทองได้กลับมีบรรยากาศชายแดนที่คึกคักเช่นเดิม โดยในส่วนของข้อมูลองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ด่านผ่อนปรนภูเขาทอง มีดังนี้ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณอำเภอสุคิริน และพื้นที่เชื่อมโยงในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งสร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยแหล่งท่องเที่ยวสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) เหมืองทองโต๊ะโม๊ะ 2) เส้นทางเดินป่าฮาลา-บาลา 3) พระตำหนักสุคิริน และ 4) หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา 12

2) ที่พัก (Accommodation)

ที่พักในพื้นที่อำเภอสุคิริน ส่วนใหญ่มีการให้บริการที่พักในลักษณะโฮมสเตย์ของชุมชน อาทิ โฮมสเตย์ชุมชนภูเขาทอง โฮมสเตย์ชุมชนจุฬารณพัฒนา 12 ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในลักษณะกลุ่มที่มีจำนวนไม่มากนัก และรองรับนักท่องเที่ยวในประมาณ 80 -100 คน/วัน

3) เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในพื้นที่อื่นๆ โดยการเดินทางมายังพื้นที่อำเภอสุคิริน สามารถเดินทางได้ในหลายเส้นทาง โดยหากเดินทางจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4115 ระยะทางโดยประมาณ 120 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1.30 ชั่วโมง

4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านข้ามแดนจากประเทศมาเลเซียมายังจุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส พบว่า โครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บริเวณด่าน ยังไม่มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากปัจจุบันมีการปิดจุดผ่อนปรนดังกล่าว

5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวบริเวณอำเภอสุคิริน มีลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายภายใต้ฐานทรัพยากรทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน อาทิ กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติในผืนป่าฮาลา-บาลา ,กิจกรรมเยี่ยมชมประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายาของชุมชนจุฬารณพัฒนา 12 , กิจกรรมล่องแก่ง, กิจกรรมชม

การสาธิตการร่อนทองในพื้นที่เหมืองทองโบราณโตะโม๊ะ, กิจกรรมทำบุญบั้งไฟชุมชนชาวอีสานในพื้นที่ตำบลภูเขาทอง เป็นต้น

6) การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

การบริการเสริมอื่นๆ ในแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่จุดผ่อนปรนบ้านภูเขาทองพบว่า บริการเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่ง อาทิ ธนาคาร โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ไปรษณีย์ และระบบคมนาคมสำหรับการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น สำหรับพื้นที่นั้นยังไม่ค่อยมีความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากบริการเสริมอื่นๆ ในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในตัวอำเภอสุคิริน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทาง และมีระยะทางที่ค่อนข้างคดเคี้ยว ทำให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการใช้บริการในส่วนนี้อาจไม่ได้รับความสะดวก

โดยสรุปทั้ง 9 ด้านชายแดน นับว่ามีความหลากหลายด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ทำให้มีศักยภาพในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตามในส่วนขององค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นในการพัฒนาโครงการสร้างพื้นที่อำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว รวมถึงระบบและกลไกในการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันรูปของคณะทำงานร่วมชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อการขับเคลื่อนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยมาเลเซียในเชิงรุกต่อไป

5.1.2 สรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย พบประเด็นปัญหาสำคัญต่างๆ ของทั้ง 9 ด้านชายแดน ดังนี้ คือ

ตารางที่ 19 แสดงประเด็นปัญหาสำคัญต่างๆ ของทั้ง 9 ด้านชายแดน

รายชื่อพื้นที่วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
ด่านสะเดา	1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด้านในบางประเด็นยังไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพ อาทิ ช่องทางจราจร ผิวจราจรชำรุด ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายชี้ทาง ป้ายชี้แจ้งขั้นตอนและวิธีการในการผ่านข้ามแดน จุดให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น	- ควรปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวให้คุณภาพเพื่อรองรับการ

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	2. ปัญหาความล่าช้าล่าในการทำพิธีการผ่านข้ามแดนในช่วงเทศกาลต่างๆ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงดังกล่าว 4. ปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีหลายมาตรฐาน 5. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสอบสินค้าและพิธีการศุลกากร 6. ปัญหาการขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน 7. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านพรมแดนสะเดา 8. ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียในการให้บริการของรถตู้/รถบัสสำหรับการข้ามแดนเพื่อให้การบริการนักท่องเที่ยว 9. ปัญหาการลักลอบนำเข้าสิ่งเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย เช่น ใบกระท่อม , น้ำมันเถื่อน, สัตว์ป่า เช่น ตัวนึ่ง เป็นต้น	ท่องเที่ยวชายแดนไทยมาเลเซีย อาทิ การขยายเส้นสู่ด่านสะเดา การพัฒนาปรับปรุงด่านสะเดา - ควรมีการเพิ่มศักยภาพด้านการให้บริการพิธีการผ่านข้ามแดนให้มีความรวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน -ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
ด่าน ปางเบซาร์	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานบางส่วนบริเวณพื้นที่ด่าน เช่น พื้นที่ในการจอดรถขนส่งสินค้า และรถยนต์ทั่วไปไม่เพียงพอ, ช่องทางจราจรที่คับแคบเนื่องจากการจอดรถขนส่งสินค้าสองข้างทาง รวมถึงความทรุดโทรมของถนนกาญจนาภิเษกที่เข้าสู่ด่านในบางช่วง เป็นต้น 2. ขาดระบบขนส่งสาธารณะในการเชื่อมโยงไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ วัดถ้ำเขารูปช้าง 3.การขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน 4. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านพรมแดนสะเดา	- ควรมีการจัดระบบการจราจรบริเวณด่านปางเบซาร์ให้เกิดความเป็นระบบ - ควรมีการปรับปรุงถนน และระบบขนส่งสาธารณะบริเวณด่านและจุดเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ - ควรมีการนำระบบ

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
		เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยเข้ามาปรับ ใช้ในการให้บริการ
ด้านประกอบ	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของเส้นทางถนนที่เข้าสู่ด่านยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง และบางจุดมีปัญหาด้านการเวนคืนที่ดิน จึงทำให้การก่อสร้างล่าช้า 2. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร สถานีบริการน้ำมัน ธนาคาร/ตู้กดเงินสด (ATM) ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยว 4. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสอบสินค้าและพิธีการศุลกากร 5. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป	- ควรมีการพัฒนาเส้นทางถนนที่เข้าสู่ด่านประกอบ - พัฒนาและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว บริเวณด่านให้รองรับความต้องการของผู้ใช้บริการ - ควบ พัฒนา และปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
ด้านตำละลัง	1. ปัญหาร่องน้ำบริเวณท่าเทียบเรือยอร์ทมีความตื้นเขิน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวได้อย่างคุ้มค่ากับการลงทุน และขาดโอกาสในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว 2. ในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านข้ามแดนเป็นจำนวนมาก ทำให้เที่ยวการเดินทางไม่เพียงพอกับความต้องการ 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่ครอบคลุมทั่วถึง 4. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวก	- พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางน้ำที่มีความตื้นเขิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง - จัดให้บริการและเพิ่มเติมรอบการเดินทางในช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก - สนับสนุนและนำระบบสารสนเทศและ

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	ความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป 5. ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านตมะลั้ง 6. ระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยทางน้ำในบางส่วนยังขาดมาตรฐานในการรับรองด้านการท่องเที่ยว	เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการให้บริการบริเวณชายแดนได้มากขึ้น - บูรณาการการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง - พัฒนาระบบดูแลความปลอดภัยทางน้ำให้กับนักท่องเที่ยวอย่างมีมาตรฐานสากล
ด้านวังประจัน	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานบริเวณด่านวังประจันมีพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายช่องจราจรในการข้ามผ่านแดนได้ 2. ขาดระบบการบริหารจัดการด้านการจราจร และการจอดรถ ทำให้มีการจอดรถบัส และรถยนต์ของนักท่องเที่ยว และผู้ข้ามผ่านแดนที่ไม่เป็นระเบียบกีดขวางทางจราจร 3. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารรับรองนักท่องเที่ยว, ป้ายชี้แจงรายละเอียดขั้นตอน ข้อปฏิบัติในการข้ามผ่านแดน, จุดบริการข้อมูลข่าวสาร ,สถานีบริการน้ำมัน, ธนาคาร/ตู้กดเงินสด (ATM) เป็นต้น 4. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 5. การขาดระบบสารสนเทศที่สมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดนของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป 6. ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่าน 7. ขาดระบบดูแลรักษาความปลอดภัยในกรณีเกิดเหตุ	- พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวบริเวณด่าน ชายแดน วังประจัน - พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารรับรองนักท่องเที่ยว, ป้ายชี้แจงรายละเอียดขั้นตอน ข้อปฏิบัติในการข้ามผ่านแดน, จุดบริการข้อมูลข่าวสาร , สถานีบริการน้ำมัน, ธนาคาร/ตู้กดเงินสด (ATM) เป็นต้น - พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวใน

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	ฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางผ่านข้ามแดน 8. ขาดการให้ดำเนินงานด้านการบริการในการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางในรูปแบบ One Stop Service	พื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง
ด้านผ่อนปรน เกาะหลีเป๊ะ	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในการให้บริการ เช่น อาคารที่ทำการด้านผ่อนปรนบนเกาะหลีเป๊ะซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารชั่วคราว และไม่มีที่นั่งเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว 2. ข้อจำกัดของพื้นที่ของโป๊ะกลางน้ำสำหรับการพักเรือโดยสารข้ามเกาะ ทำให้เกิดปัญหาความหนาแน่นในช่วงที่มีปริมาณของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายและอุบัติเหตุแก่นักท่องเที่ยวได้ในอนาคต 3. จำนวนเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้ข้ามแดนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลท่องเที่ยว 4 ขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว 5. ปัญหาการขาดการบูรณาการขององค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้าน ทั้งในเชิงนโยบาย /กฎหมาย/กฎระเบียบ ส่งผลทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ 6. ปัญหาความคุ้มค่าและประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งจะเกิดแก่พื้นที่ในการเปิดด่านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ ยังไม่ชัดเจน เนื่องจากประโยชน์ส่วนใหญ่มักตกอยู่กับนักธุรกิจรายใหญ่ หรือคนบางกลุ่มซึ่งทำธุรกิจเชื่อมโยงกับเกาะลังกาวิ รวมถึงการเข้ามาใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่คืนผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายให้กับพื้นที่เกาะหลีเป๊ะโดยรวมค่อนข้างน้อย 7. ปัญหาข้อจำกัดทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียเปรียบด้าน	- พิจารณาและทบทวนปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการด้านผ่อนปรนเกาะหลีเป๊ะ ให้เกิดความเป็นระบบและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น - พัฒนาปรับปรุงและเพิ่มการดูแลความปลอดภัยของพื้นที่โป๊ะกลางน้ำสำหรับการพักเรือของนักท่องเที่ยว -พัฒนาการทำงานเชิงบูรณาการขององค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด้าน ทั้งในเชิงนโยบาย /กฎหมาย/กฎระเบียบ เพื่อส่งผลทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
	การท่องเที่ยวแก่พื้นที่เกาะหลีเป๊ะ	
ด้านเบตง	1. ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของบริษัทของทางเข้าออกด้านเบตง ซึ่งค่อนข้างมีพื้นที่จำกัด รวมถึงที่จอดรถสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางข้ามแดนมีพื้นที่จำกัด ในช่วงเทศกาลจะก่อให้เกิดปัญหาการที่จอดรถไม่เพียงพอกับความต้องการ 2. ปัญหาการขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ที่จะนำมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางผ่านข้ามแดน 3. ขาดระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง 4. ปัญหาเหตุการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ส่งผลต่อความไม่มั่นใจในการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว ในช่วงมีเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมถึงการตรวจตราที่เข้มงวดมากขึ้นในช่วงเกิดเหตุการณ์ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางผ่านข้ามแดน 5. ปัญหาการลักลอบนำสินค้าและสิ่งผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด เป็นต้น	-พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในส่วนของบริษัทของทางเข้าออกด้านเบตง ซึ่งค่อนข้างมีพื้นที่จำกัด รวมถึงที่จอดรถสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางข้ามแดนมีพื้นที่จำกัด -พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ที่จะนำมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยว และผู้เดินทางผ่านข้ามแดน -ระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง -เพิ่มมาตรฐานที่เข้มงวดด้านกฎหมาย เพิ่มตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายต่างๆที่ข้ามบริเวณพื้นที่ชายแดน

รายชื่อพื้นที่ วิจัย	รายละเอียดปัญหาอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
ด้านสุโขทัย	1. ปัญหาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมบริเวณด้าน เนื่องจากพื้นที่ด้านติดกับแม่น้ำสุโขทัย จึงก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวในบางฤดูกาล 2. ปัญหาความเสื่อมโทรมและภูมิทัศน์บริเวณด้านที่ไม่ได้รับการดูแลหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 3. ปัญหาการจราจรที่หนาแน่นบริเวณด้านในช่วงเวลาเร่งด่วนของการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ 4. ปัญหาเหตุการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวในช่วงมีเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมถึงการตรวจตราที่เข้มงวดมากขึ้นในช่วงเกิดเหตุการณ์ ก่อให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางผ่านข้ามแดน 5. ปัญหาการขาดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ที่จะนำมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางผ่านข้ามแดน	- พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการให้บริการผ่านข้ามแดนแก่นักท่องเที่ยวและผู้เดินทางผ่านข้ามแดน - ระบบขนส่งสาธารณะจากตัวด้านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง - เพิ่มมาตรฐานที่เข้มงวดด้านกฎหมายเพิ่มตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมายต่างๆที่ข้ามบริเวณพื้นที่ชายแดน
ด้านผ่องพรรณ บ้านภูเขทอง	เนื่องจากในปัจจุบันด้านผ่องพรรณบ้านภูเขทองปิดให้บริการผ่านข้ามแดน อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่มั่นคงในพื้นที่ จึงยังไม่พบปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบในมิติของการท่องเที่ยว รวมถึงการค้าและการลงทุน	-

โดยสรุป จากผลการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ของทั้ง 9 ด้านชายแดนดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกันในหลายพื้นที่ จึงสามารถสรุปประเด็นปัญหาในภาพรวมได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด้านในบางประเด็นยังไม่เพียงพอและขาดประสิทธิภาพ อาทิ ช่องทางจราจร ผิวจราจร ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายชี้ทาง ป้ายชี้แจงขั้นตอนและวิธีการในการผ่านข้ามแดน จุดให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ปัญหาความล่าช้าในการทำพิธีการผ่านข้ามแดนในช่วงเทศกาลต่างๆ เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อการให้บริการในช่วงดังกล่าว
3. ปัญหาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีหลายมาตรฐาน
4. ปัญหาความซ้ำซ้อนของกระบวนการตรวจสินค้าและพิธีการศุลกากร
5. ปัญหาการขาดระบบสารสนเทศสมัยใหม่ในการอำนวยความสะดวกสำหรับการผ่านข้ามแดน
6. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ด่านพรมแดนสะเดา
7. ปัญหาข้อจำกัดด้านกฎหมายระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียในการให้บริการของรถตู้/รถบัสสำหรับการข้ามแดนเพื่อให้การบริการนักท่องเที่ยว
8. ปัญหาการลักลอบนำเข้าสิ่งเสพติด และสินค้าผิดกฎหมาย เช่น ใบกระท่อม , น้ำมันเถื่อน, สัตว์ป่า เช่น ตัวนัม เป็นต้น

5.1.3 สรุปผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ

- 1) ปัญหาการขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกบริเวณด้านชายแดนรวมถึงพื้นที่เชื่อมโยง อาทิ เส้นทางถนนและระบบการจราจรที่มีประสิทธิภาพ ระบบไฟฟ้าและแสงสว่างที่เพียงพอ ระบบการติดต่อสื่อสารสาธารณะที่ทันสมัย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะใช้ในการรองรับและเสริมศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
- 2) ปัญหาความล่าช้าในการเจรจาข้อตกลงด้านการค้าการลงทุน รวมถึงการวางแผนพัฒนาเพื่อ และยกระดับการค้าและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

3) ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียซึ่งขาดความเป็นองค์กรรวม ทำให้ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่เชื่อมโยงขาดประสิทธิภาพ

4) ปัญหาความทับซ้อนและความเป็นเอกภาพในบทบาทหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบบริเวณด้านชายแดน

5.1.4 สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การจัดประชุมภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย สามารถได้เป็นแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ไทย-มาเลเซีย ได้ดังนี้

1) แผนระยะสั้น (1-2 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณด้านชายแดน โดยเฉพาะด่านถาวร อาทิ ด่านสะเดา ด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา , ด่านวังประจัน จังหวัดสตูล ด่านสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น 3) การปรับปรุงระบบและกลไกพิธีการผ่านข้ามแดน โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยเสริมเพื่อลดความล่าช้าในการผ่านข้ามแดน 4) การกำกับ ติดตามและควบคุมดูแลการบริหารจัดการบริเวณด่านชั่วคราวเกาะหลีเป๊ะ จ.สตูล เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

2) แผนระยะปานกลาง (3-5 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การพัฒนาและเชื่อมโยงความร่วมมือในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงทางทะเล เช่น เกาะหลีเป๊ะ กับ เกาะลังกาวี 2) การพัฒนาและยกระดับความเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนของด่านวังประจัน จังหวัดสตูลประเทศไทย และด่านวังเกียวัน รัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย 3) การพัฒนาและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระบบรางโดยรถไฟ ซึ่งควรพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวของเมืองชายแดนไทยกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองชายแดนของประเทศมาเลเซีย คือ บริเวณด่านปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จ.สงขลา ประเทศไทย และด่านปาดังเบซาร์ ของประเทศมาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณเมืองชายแดนที่เป็นจุดผ่านของขบวนรถไฟที่เชื่อมโยง อาทิ แหล่งท่องเที่ยวชายแดนของอำเภอสะเดา และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับเมืองท่องเที่ยวของมาเลเซีย อาทิ เมืองปีนัง เป็นต้น

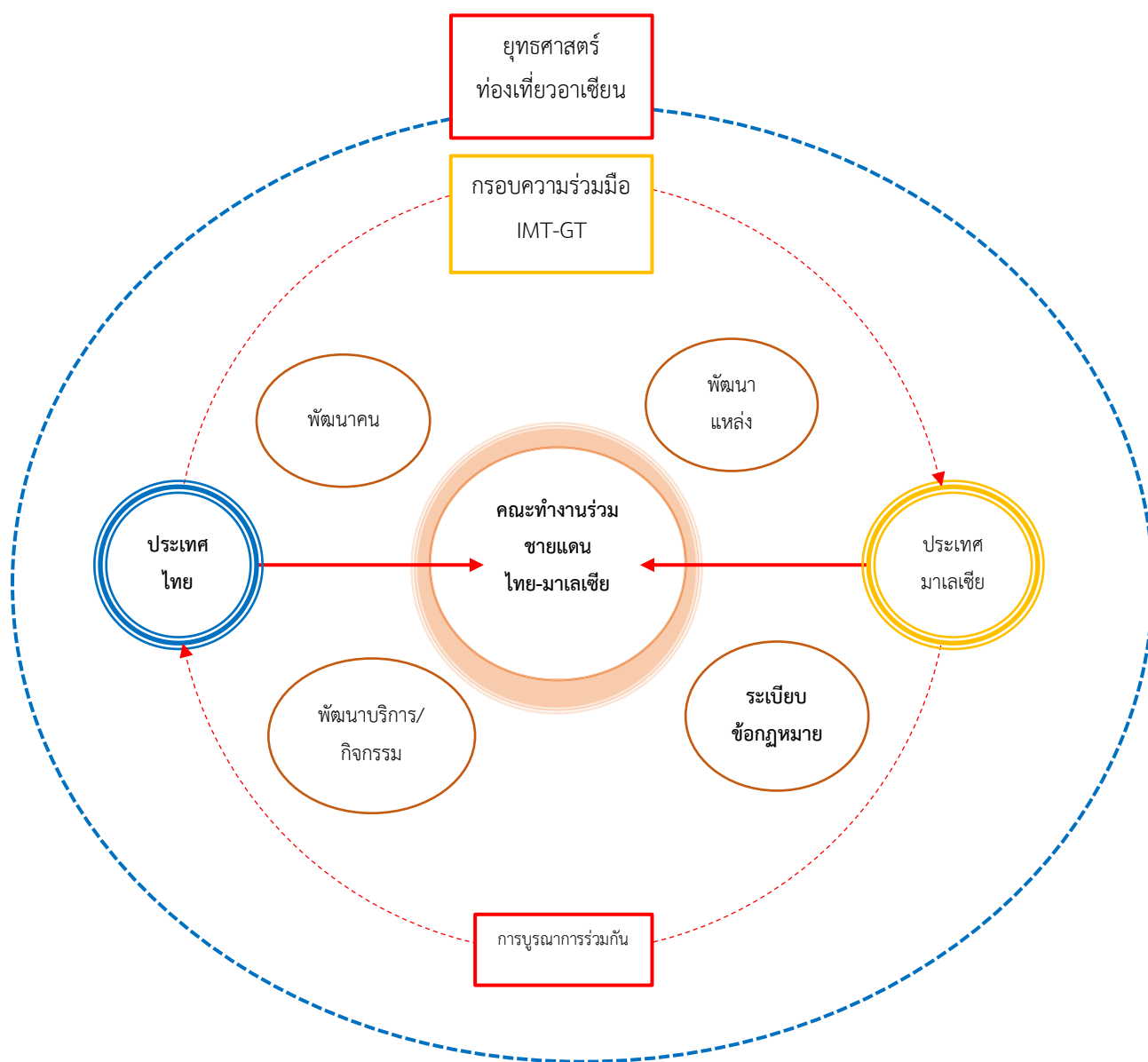
3) แผนระยะยาว (6-10 ปี) เพื่อดำเนินการ 1) การยกระดับความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวข้ามแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม 2) การพัฒนาการบริหารการ

จัดการทรัพยากรท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียภายใต้ความยั่งยืน 3) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมแนวทางการสร้างจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเดียวกัน (Single Destination) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐทั้งฝ่ายของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ควรมีการขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างบูรณาการและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายภายใต้กรอบความร่วมมือ IMT-GT และกรอบความร่วมมือประชาคมอาเซียน โดยผ่านรูปแบบคณะทำงานร่วมในเชิงรุกเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง โดยคณะทำงานร่วมฯ ดังกล่าว ควรกำหนดให้มาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายของไทยและประเทศมาเลเซีย เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเป็นองค์รวมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยขอเสนอเป็นแผนภาพความเชื่อมโยงในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียดังรูปภาพด้านล่างนี้

รูปภาพที่ 65 แสดงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
ที่มา : คณะผู้วิจัย (2563)

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์

ควรมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการนำศักยภาพที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวของทั้งสองพื้นที่มาร่วมนำเสนอในลักษณะการเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศไทย เพื่อดึงดูดและสร้างความน่าสนใจในเชิงการประชาสัมพันธ์แหล่งการท่องเที่ยวร่วมกัน พร้อมทั้งการนำกลยุทธ์ในด้านการส่งเสริมการสร้างกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการตลาดการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย เช่น การจัดกิจกรรมเทศกาลอาหารฮาลาลไทย-มาเลเซีย กิจกรรมคาราวานแรลลี่ไทย-มาเลเซีย กิจกรรมกีฬาระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย มหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นต้น ประกอบกับการนำกลยุทธ์ภายใต้แนวคิด การเชื่อมโยงเมืองคู่แฝด หรือเมืองพี่-เมืองน้อง ระหว่างเมืองท่องเที่ยวชายแดนไทยกับเมืองท่องเที่ยวชายแดนมาเลเซีย เช่น เมืองหาดใหญ่และเมืองสงขลา เชื่อมโยงกับเมืองปีนัง และเมืองมะละกา ของประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ทั้งนี้กลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้น จะมีส่วนสำคัญที่จะเชื่อมโยงให้เกิดกิจกรรมการทำงานร่วมกันในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5.2.3 ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดในการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้อัตลักษณ์ของการชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างมีทิศทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมของทั้งสองประเทศ รวมถึงการศึกษาวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรถไฟเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ในเชิงวิชาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์ และ จิตติชัย รุจนกนกนาฏ (2554). โครงการผลกระทบของการปรับปรุง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามข้อตกลงประชาคมอาเซียนที่มีต่อการขนส่งสินค้าข้ามแดนและการค้าผ่านแดน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กิตติชัย ธนทรัพย์สิน และ สุรพันธ์ ไชยชนะ. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการเดินทางของสายการบินต้นทุนต่ำและสายการบินไทย. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*.
- ณัฐธิดา นิลจินดา. (2550). *มาตรการควบคุมการใช้ยานพาหนะในพื้นที่พิเศษ กรณีศึกษา เกาะช้าง จังหวัดตราด*. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- นราวดี บัวขวัญ และคณะ (2559). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประพัทธ์พงษ์ อุปลา. (2553). *การประยุกต์ใช้เทคนิค Stated preference เพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพระบบขนส่งสาธารณะขนาดกลาง: กรณีศึกษา รถโดยสารประจำทางและรถตู้โดยสารสาธารณะ*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปรัชญากรณ์ ไชยคช และคณะ (2559). โครงการเปรียบเทียบมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) และ 4 รัฐ (กลันตัน เปรัก เคดาห์ และเปอร์ลิส) ประเทศมาเลเซีย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). *การจัดการการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ยุทธกิจ ครุฑาโรจน์. (2548). *แบบจำลองการเลือกรูปแบบการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะระหว่างเชียงใหม่และกรุงเทพมหานครโดยรวมตัวแปรแฝง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริวรรณ มนอัคระผดุง (2557) การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. บทความวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 4(19), 1 – 40.

สภาพัฒน์แห่งชาติ (2558) วาระปฏิรูป 10 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ร่วมชายแดน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (2559) คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เข้าถึงใน www.boi.go.th

สุระพันธ์ จุลสุวรรณ (2557) แนวทางการพัฒนาด้านชายแดนสะเดา. รายงานการวิจัย. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

Buchroithner, Manfred F. & Lutz Gruner, Lutz (2010): A Bilingual Geo-Information System for Barrier-Free Cross-Border Tourism in Two Adjacent National Parks / Ein zweisprachiges Geo-Informationssystem für barrierefreien grenzüberschreitenden Tourismus in zwei benachbarten Nationalparks. Kartographische Nachrichten, 60, 6: 321 – 328.

Conference on Business, Economics, Management and Tourism, 26-28 November 2015, Rome, Italy

Mark P. Hampton M. E. (2010) Enclaves and ethnic ties: The local impacts of Singaporean cross-border tourism in Malaysia and Indonesia. Singapore Journal of Tropical Geology 31 (239-259)

Master Plan of ASEAN Connectivity (2010).

Studzieniec Kia t. et al (20 The system of cross-border tourism in the Polish-Russian borderland. 3rd Global

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสัมภาษณ์ข้อพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย

No ☐☐☐
จุดเก็บข้อมูล

แบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย กับประเทศเพื่อนบ้าน

คำชี้แจง: การเก็บรวบรวมแบบสอบถามในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ภายใต้หัวข้อวิจัยเรื่อง การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ภายใต้การสนับสนุนการวิจัยจากเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อศึกษาดังกล่าว คณะวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาในการให้ข้อมูลจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของท่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ โครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคในการเดินทางท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดน

ตอนที่ 4 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

คณะผู้วิจัย : ดร.นราวดี บัวขวัญ

ข้อมูลติดต่อ: วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90110 โทร. 089-6599449 email: bnarawadee@gmail.com

ตอนที่ 1: ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: กรุณาระบุข้อมูลจริง และ เขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าช่องที่ตรงกับคำตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

1) ท่านตอบแบบสอบถาม ณ ด้านชายแดนใดต่อไปนี้

ประเทศไทย

☐ จุดผ่านแดนถาวร

☐ ด้านสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา

☐ ด้านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา

☐ ด้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา

ประเทศมาเลเซีย

☐ จุดผ่านแดนถาวร

☐ ด้านบูกิตกายูฮิตัม รัฐเคดาห์

☐ ด้านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส

☐ ด้านคูเรียนบูรง รัฐเคดาห์

☐ ด้านตำมะลัง อ.เมือง จ.สตูล	☐ ด้านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส
☐ ด้านวังประจัน อ.เมือง จ.สตูล	☐ ด้านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
☐ ด้านเบตง อ.เบตง จ.ยะลา	☐ ด้านบูกิตบือราปีต รัฐเปรัก
☐ ด้านสุโหงโกลก อ.สุโหงโกลก จ.นราธิวาส	☐ ด้านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน

☐ จุดผ่อนปรน

- ☐ ด้านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคีริน จ.นราธิวาส

☐ จุดผ่อนปรน

- ☐ เยอลี รัฐกลันตัน

☐ ด้านชั่วคราว

- ☐ เกาะหลีเป๊ะ

1. จำนวนผู้เดินทางรวมเดินทางท่องเที่ยวชายแดนครั้งนี้

1. ☐ 1 คน	3. ☐ 3 – 5 คน
2. ☐ 2 คน	4. ☐ ตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป

2. ประเภทของกลุ่มในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ของท่านคือ

1. ☐ เดินทางคนเดียว	4. ☐ เพื่อน
2. ☐ แฟน/คู่หมั้น/คู่แต่งงาน	5. ☐ อื่นๆ โปรด

ระบุ.....

3. ☐ ครอบครัว

3. จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังชายแดนไทย-มาเลเซีย

1. ☐ ครั้งแรก	3. ☐ ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป
2. ☐ 2 – 4 ครั้ง	

4. ระยะเวลาพำนักในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

1. ☐ 1 วัน/ไป-กลับ	4. ☐ 4 – 7 คืน
2. ☐ 1 คืน	5. ☐ ตั้งแต่ 8 คืนขึ้นไป
3. ☐ 3 คืน	

๓. วิธีการท่องเที่ยวในครั้งนี้

() ท่องเที่ยวด้วยตนเอง (FIT)	() ท่องเที่ยวโดย
() ใช้บริการบริษัททัวร์	() อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมายังพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

1. ☐ รถยนต์ส่วนตัว	4. ☐ ยานพาหนะของบริษัทนำเที่ยว
2. ☐ รถโดยสารสาธารณะ	5. ☐ เรือ
3. ☐ เครื่องบิน	

4. วิธีการเดินทางหลักของท่านในการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ได้แก่

() รถประจำทาง	() รถยนต์ส่วนตัว
() รถยนต์เช่า	() เดินเท้า
() เรือ	() อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. ในการเดินทางครั้งนี้ ท่านได้เดินทาง (หรือมีแผนที่จะเดินทาง) ยังพื้นที่อื่นอีกหรือไม่

- () ไม่มี () มี

ถ้ามี คือพื้นที่ใด

- 1.....
- 2.....
- 3.....

๗. ประเภทที่พักในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซียที่ใช้บริการ

๑. ☐ โรงแรม ดาว	๔. ☐ B&B/ห้องพักในบ้านส่วนบุคคล
๒. ☐ บ้านเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก	๕. ☐ อื่นๆ โปรด

ระบุ.....

๓. ☐ โฮมสเตย์

๘. ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อทางเดินทางท่องเที่ยวต่อคนต่อทริป (ระบุตัวเลขพร้อมสกุลเงิน)

ประมาณ.....

๙. ช่องทางที่ใช้หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

() โทรศัพท์/วิทยุ	() หนังสือพิมพ์	() นิตยสาร
() पोสเตอร์/ป้ายโฆษณา/บิลบอร์ด	() สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network)	
() เว็บไซต์	() คนใกล้ชิด (เพื่อน/สมาชิกในครอบครัว)	
() ยูทูบ (You Tube) หรือแพลตฟอร์มวิดีโอออนไลน์อื่นๆ		
() อื่นๆ (โปรดระบุ)		

๑๐. วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซียครั้งนี้ของท่าน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. ☐ เพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง	๗. ☐ เพื่อเดินทางต่อไปยังชายแดนอีกประเทศหนึ่ง
๒. ☐ เพื่อพักผ่อน	๘. ☐ เพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา
๓. ☐ การพักผ่อนหลังการเจ็บป่วยด้วย	๙. ☐ เพื่อศึกษาดูงาน วิจัย หรือแลกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษา
๔. ☐ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและหาความรู้	๑๐. ☐ เพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้องหรือเพื่อนต่างแดน
๕. ☐ เพื่อทางธุรกิจ	๑๑. ☐ เพื่อกิจกรรมทางศาสนา
๖. ☐ เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์การท่องเที่ยวชายแดน	

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ แสดงถึงระดับความพึงพอใจต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก พิธีการเข้าเมือง และการบริการจัดการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวชายแดน					
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก,แก่ง, บึง ฯลฯ					
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี, วิถีชีวิต ฯลฯ					
3. แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เช่น พืชสวน ไร่นา ฯลฯ					
4. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ศูนย์วัฒนธรรม, บ่อนคาสิโน ฯลฯ					
5. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชายแดน					
6. การคมนาคมขนส่งโดยรถยนต์					
7. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้วยทางรถไฟ					
8. คุณภาพของเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
9. ความปลอดภัยในการเดินทาง					
10. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกฤดูกาล					
11. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน					
12. บริการตรวจคนเข้าเมือง					
13. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว					
14. ป้ายสัญลักษณ์ ป้ายบอกทางและสถานที่ท่องเที่ยว					
15. บริการรถโดยสารประจำทาง ยานพาหนะในพื้นที่					
16. การสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์					
17. บริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม					
18. บริการห้องน้ำ หรือห้องสุขา					
19. จุดชมทัศนียภาพชายแดน					
20. โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข					
21. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

องค์ประกอบการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การบริหารจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน					
22. บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ					
23. บริการเบิก – ถอนเงินATM					
24. รับชำระเงินด้วยบัตรเครดิต					
25. การลดค่าบริการด่านตรวจคนเข้าเมือง					
26. บริการกรอกข้อมูลข้ามแดน					
27. อื่นๆ โปรดระบุ.....					
ที่พักในแหล่งท่องเที่ยวชายแดน					
28. โรงแรม					
29. รีสอร์ท					
30. เกสต์เฮ้าส์					
31. โฮมสเตย์					
32. เติ้นท์ค้างคืน					
กิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดน					
33. ปั่นจักรยานหรือจักรยานยนต์					
34. ชมทิวทัศน์ชายแดน					
35. ตลาดชายแดน					
36. ถนนคนเดิน					
37. วิถีชีวิตชายแดน					
38. อื่นๆ โปรดระบุ.....					

39. การท่องเที่ยวครั้งนี้ของท่านมีการใช้จ่ายในการซื้อสินค้า หรือใช้บริการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นใดดังต่อไปนี้

กิจกรรม	พฤติกรรมการใช้จ่าย					
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	ไม่สนใจ (0)
1. เครื่องประดับ						
2. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย						
3. ใช้บริการร้านอาหาร						
4. ที่พัก/โรงแรม						
5. ยานพาหนะในการเดินทาง						

๓.๑ ในกรณีที่ท่านเดินทางท่องเที่ยวข้ามแดนท่านได้ดำเนินการติดต่อประสานงานอย่างไร และมีประเด็นใดเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมือง กระบวนการเกี่ยวกับเอกสารข้ามแดน ที่ไม่สะดวกหรือมีปัญหา

.....

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....

อุปสรรค

- 1.....
- 2.....
- 3.....

3.3 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างไรบ้าง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ส่วนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ☐ ชาย

3. ☐ อื่นๆ โปรด

ระบุ.....

2. ☐ หญิง

2. อายุ

1. ☐ ต่ำกว่า 25 ปี

4. ☐ 45 – 54 ปี

2. ☐ 24 – 34 ปี

5. ☐ ตั้งแต่ 55 ปี ขึ้นไป

3. ☐ 35 – 44 ปี

3. สถานภาพสมรส

1. ☐ โสด

2. ☐ สมรส

3. ☐ หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1. ☐ ต่ำกว่ามัธยมปลาย

4. ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

2. ☐ มัธยมปลาย

5. ☐ อื่นๆ โปรด

ระบุ.....

3. ☐ ปริญญาตรี

5. รายได้

1. ☐ ยังไม่มีรายได้
2. ☐ ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน
3. ☐ 15,000 – 25,000 บาทต่อเดือน

4. ☐ 25,000 – 35,000 บาทต่อเดือน
5. ☐ ตั้งแต่ 35,001 บาทต่อเดือน ขึ้นไป

6. อาชีพ

☐ 1.รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ 5.พนักงานบริษัทเอกชน/หน่วยงาน

เอกชน

☐ 2.ทำธุรกิจส่วนตัว

☐ 6.อาชีพอิสระ (Freelance)

☐ 3.นักลงทุน

☐ 7.ว่างงาน

☐ 4.นักศึกษา

☐ 8.อื่นๆ โปรดระบุ

7. ที่พำนักปัจจุบัน จังหวัด ประเทศ

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
พื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

โครงการวิจัยเรื่อง: การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย
คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ในครั้งนี้

มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยภายใต้โครงการวิจัย การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อศึกษาดังกล่าว คณะวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาในการให้ข้อมูลจากท่านเป็นอย่างดีขอขอบพระคุณที่กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์และรายละเอียดอย่างตั้งใจ

แบบสัมภาษณ์สำหรับ : ผู้บริหารภาครัฐ

☐ ประเทศไทย

☐ จุดผ่านแดนถาวร

- ☐ ด้านสะเดา อ.สะเดา จ.สงขลา
- ☐ ด้านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา
- ☐ ด้านประกอบ อ.นาทวี จ.สงขลา
- ☐ ด้านตำมะลัง อ.เมือง จ.สตูล
- ☐ ด้านวังประจัน อ.เมือง จ.สตูล
- ☐ ด้านเบตง อ.เบตง จ.ยะลา
- ☐ ด้านสุไหงโกลลก อ.สุไหงโกลลก จ.นราธิวาส

☐ จุดผ่อนปรน

- ☐ ด้านผ่อนปรนบ้านภูเขาทอง อ.สุคีริน จ.นราธิวาส

☐ ด้านชั่วคราว

- ☐ เกาะหลี่เป๊ะ

☐ ประเทศมาเลเซีย

☐ จุดผ่านแดนถาวร

- ☐ ด้านบูกิตกายูอิติ้ม รัฐเคดาห์
- ☐ ด้านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส
- ☐ ด้านดูเรียนบุง รัฐเคดาห์
- ☐ ด้านวังเกรียน รัฐเปอร์ลิส
- ☐ ด้านลังกาวิ รัฐเปอร์ลิส
- ☐ ด้านบูกิตปือราปัต รัฐเปรัก
- ☐ ด้านรันตูปันยัง รัฐกลันตัน

☐ จุดผ่อนปรน

- ☐ เยอลี รัฐกลันตัน

โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ส่วน รวม 11 หน้า คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานการท่องเที่ยว และสถานการณ์ของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ส่วนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ส่วนที่ 5 ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

1. ตำแหน่ง ☐ ผู้บริหาร ☐ รองผู้บริหาร ☐ อื่นๆระบุ.....
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
3. อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 31 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี	☐ 51 – 60 ปี
☐ 60 ปีขึ้นไป	
4. การศึกษา

☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก	☐ สูงกว่าปริญญาเอก/อื่น.....
5. อาชีพปัจจุบันของท่านนอกเหนือจากงานประจำ

☐ ที่ปรึกษารับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ค้าขาย
☐ เกษตรกรรม	☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	
6. ระยะเวลาในการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชายแดน.....ปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์ของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

7. ลักษณะภูมิประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ที่ตั้งและอาณาเขต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. สถานภาพชายแดนไทย-มาเลเซีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ประชากรและการตั้งถิ่นฐานระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมชายแดนไทย-มาเลเซีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. ลักษณะโครงสร้างพื้นฐานระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย และเมืองเชื่อมโยง

1. เส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

5. แรงงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. อื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. เวลาปิด – เปิด ชายแดนไทย-มาเลเซีย

.....

.....

.....

.....

15. สกุลเงินที่ใช้ระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์ของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

16. นโยบายต่อการบริหารจัดการชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

17. ลักษณะการบริหารจัดการนักท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการดำเนินการเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

18. ปริมาณนักท่องเที่ยวทั้งขาเข้าและขาออกมีจำนวนเท่าไร มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

19. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. ระบบการให้บริการด้านศุลกากรและตรวจคนเข้าเมืองระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

22. ความปลอดภัยในเขตชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

23 อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (แนวโน้มการพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

24. ทรัพยากรการท่องเที่ยวชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่สำคัญมีอะไรบ้าง

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์

.....

.....

.....

.....

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

.....

.....

.....

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวชายแดน

25. องค์ประกอบการท่องเที่ยวชายแดนเป็นอย่างไรบ้าง

1. ที่พัก (Accommodation)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. การบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. นโยบายส่งเสริม/คุ้มครองผู้ลงทุนจากต่างประเทศเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. กฎ ระเบียบ กระบวนการเกี่ยวกับการข้ามแดนของนักท่องเที่ยว บริษัทจ้ดนำเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 การแสดงความคิดเห็นปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทาง
การท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

26. ท่านคิดว่าปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศ
มาเลเซียมีอะไรบ้าง

ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

อุปสรรค

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

27. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาทางการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซียอย่างไร
บ้าง โปรดระบุ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ส่วนที่ 5 การแสดงความคิดเห็นปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้า การลงทุน
ที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย

26. ท่านคิดว่าปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของการแก้ไขปัญหาการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับ
ผลิตภัณฑ์และการบริการทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับมาเลเซีย มีอะไรบ้าง

ปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

อุปสรรค

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

27. ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหาการค้า การลงทุนที่เชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์และการบริการ
ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศมาเลเซีย อย่างไรบ้าง โปรดระบุ

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านเป็น

วัน/ เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์.....

ภาคผนวก ข
ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะผู้วิจัย

ประมวลภาพการลงพื้นที่สำรวจด้านชายแดนไทย-มาเลเซีย
และการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับประเด็นปัญหา
ต่างๆ

